

کتاب الفوائد
بافیهام

ادب الوفا علامہ احمد رضا صابری و ناظم المکتبہ

کتاب الفوائد
بافیهام

حرکت پبلیکیشنز

صحیح نامہ دیوان گیارہویں صدی ہجری قمری کی فارسی غنائی ابوالصلانی

صحیح	غلط	ک	خ	صحیح	غلط	ک	خ
ز	ر	۴	۴۰	ید	ید	۷	۵
بکسر	سکسر	۱۷	۱۰	ہو	مو	۶	۶
ہم زبان	ہمز	۱۴	۴۱	ہم	ہنم	۶	۵
زور	روز	۱	۴۲	از صدہ	صدہ	۲	۸
بکو	نگو	۱۵	۴۸	عاشق	عشق	۵	۱۱
کے	کئے	۱	۵۰	توقیر	توفیر	۱۴	۱۱
بدی	بدی	۱	۵۱	زودہ است	زواست	۱۰	۱۷
را	ہا	۶	۵۳	بود	لود	۵	۱۹
برورش	پرورش	۹	۵۴	رندان	زندان	۱۳	۲۱
داد	واد	۶	۵۵	احساب	اجتناب	۱۴	۱۱
فی	قی	۷	۵۶	گرہ	گریہ	۱۶	۲۱
خلیدن	خلیدن و	۱	۶۴	زاہد	راہد	۷	۳
ابرو مشرک	ابرو مشرک	۱۵	۷۱	آورد	آور	۱۴	۳
ما	با	۵	۸۴	وار	ور	۵	۳
ن	لہ	۲	۸۶	چو	چہ	۱۶	۲
نیز	سز	۴	۸۷	ودر	ورو	۵	۳
از	ار	۷	۸۸	پے	با	۴	

صحیح	غلط	۲	۳	صحیح	غلط	۲	۳
شوق	س	۱۱	۱۵۸	یک	اک	۱	۹۱
خام	خام	۹	۱۶۹	یاده	باد	۱۶	۹۲
پرسید	ببید	۱۷	"	از	ار	۱۱	۹۳
نام	نام	۱	۱۷۱	سنباب	سنباب	۶	۹۴
بیا	بنا	۱۰	۱۷۶	روش	روش	۸	"
زده کن و	زده و	۱۴	"	نشیند	دارد	۱	۹۶
که	له	۸	۱۷۸	جز	جر	۱	۹۷
یافته	یافته	۱	۱۸۰	جانباز	جانباز	۴	۱۰۴
کشاد	کشاده	۱۴	"	شوق	.	۵	"
غلامی	غلامی	۹	۱۸۴	مانی و بهزاد	مانی بهزاد	۱۶	۱۰۶
نظم	لسم	۱۵	۱۸۶	همین	همین	۸	۱۱۷
نیدادم	نیدادم	۴	۱۸۸	و لے	و لے	۹	۱۲۶
می	می	۱۴	۱۹۵	لوازد	لوازو	۱۱	۱۳۰
توزی	توری	۲	۲۱۶	فتی	نتے	۶	۱۳۶
دل	دل	۱۴	۲۲۰	کوشم	گوشم	۲	۱۵۰
درمند	درمند	۱۳	۲۳۷	بگرد	بگردو	۱۱	۱۵۵
خامه	خانه	۱۵	۲۴۰	.	مدگدا	۱۴	۱۵۷

غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح
۲۳۲	۵	بخونگه	بخلونگه	۲۴۳	۱۳	ازان	زان
۲۳۳	۱۳	وبان	زمان	۲۴۹	۵	زا	را
۲۳۴	۴	زیر	زمین	۲۸۱	۵	رانکه	زانکه
۲۳۵	۱۴	گرطن	گردن	۲۸۴	۴	بالاسے	بالائی
۲۳۶	۱۵	دہتی	دہتی	۲۸۵	۱۵	احمدی	احمدی را
۲۳۷	۲	برندرمز	برندور	۲۸۶	۱۴	راہنما	رہنما
۲۳۸	۸	رو	رو	۲۹۲	۱	ما	جملہ
۲۳۹	۳	دفن	ذفن	۲۹۳	۱۱	بے	نے
۲۴۰	۱۰	فرشتہ	فرشتہ	۲۹۴	۱۲	شور تلخ	شور و تلخ
۲۴۱	۵	سہ	شدہ	۲۹۵	۱۳	چشم	چشم
۲۴۲	۱۱	نیاریہا	نیازیہا	۲۹۶	۱	خدمت و وزارت	خدمت و وزارت
۲۴۳	۱	او	ماو	۲۹۷	۵	زجا	رجا
۲۴۴	۱۰	یناگان	یناگان	۲۹۸	۱۳	او	رو
۲۴۵	۳	دکن	باشد	۲۹۹	۱۱	۱۳۱	۱۳۱
۲۴۶	۵	توفیر	توفیر	۳۰۰	۱۵	x	۱۳۱
۲۴۷	۹	شاہ	شان	۳۰۱	۱۵	احمد	احمد علی
۲۴۸	۱۵	نامر	نام	۳۰۲	۷	نماند	بماند

جمله	شماره	غلط	صحیح	تفاوت	شماره	غلط	صحیح
۳۰۵	۱۴	طرفه اشاره	طرفه انیکه اشاره	۳۴۲	۸	رخت	دخت
۳۱۳	۶	x	۱۹۱۳	"	۱۶	x	۱۳۲۸
"	۱۶	ششرو	ششرو	۳۴۴	۱۶	مهر	بنجم
۳۱۵	۴	کنور	کشور	۳۶۶	۱۲	خواب دزد	خواب دزد
۳۱۹	۱۵	x	۲۳۱۳	۳۶۰	۵	فریاد	فریاد
۳۲۳	۳	x	۲۳۱۳	"	۱۱	غم	غم
۳۲۵	۱۴	x	۲۴۱۳	"	۱۵	گمر	گر
۳۲۶	۹	شه	شه	۳۶۴	۱۱	گشتگان	گشتگان
۳۳۴	۱	مدا	پیدا	۳۶۶	۱۰	وللا	ولا
۳۳۶	۱۰	بخوان	به خوان	۳۸۱	۱۶	درمندم	درمندم
۳۴۲	۲	شد	شید	۳۸۳	۱۱	ازچه رد	ازچه رد
"	۵	x	۲۸۱۳	۳۸۶	۱۳	پیرنه	پیرنه

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنُصَلِّيْ عَلَى رَسُوْلِهِ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ

از خاک عرب تمم هم شوق چو سمره در دیده کنم خاک بیا بان عرب را

ایر مز و پاک را سپاس - و سر آمد و خورشور را در و د سپس می سراید بنده سیه کار بنده منهد و
شمر سار که از می تیش فلک را انگ و زمین را عارست یعنی مسمی غلام محمد عرب ولد
محمد حسین خاں عرب ابن محمد عدر و خاں بهادر عرب ابن محمد امین خاں بهادر عرب
که بزرگانم از تخمه و ترا و عرب سلطه قبیله سیدنا اباعدر و س قدس الله تعالی سره الغیر
متوطن شهرین مستند جدا علما من بعد امان مهد خسر و کن شاه نظام الملک آصفیاء
اول علیا الرحمة وار و ملک کن شده بسر فرانی جاگیر و خطاب خانی و بهادری در
به بنای قلعه پاکتور کناره رود کر شا که اید و ان مضافات تعلقه عالم پور ضلع راجپور

دیگر

بغازہ زیب مدہ عارضِ مصفا را
 ولم یبشوق تو یوسف رُخی گرفتار است
 مجھے کہ پر تو خوشنش جہاں منور کرد
 شدہ است طائرِ چانم اسیردام ازاں
 خوشست موسمِ گل ساقیا سرت گروم
 بہ جرعه باد کشاں جان و دل بچیند
 ادب شناسی رندانِ خدا شن ہیں
 اسی زلفِ تو کئے میشود دل زیرک
 طغیل گریہ عاشقِ فلک زابر بہار
 توئی کہ بادشہ حسن زانکہ بر درِ تو
 چگونہ شوقِ غمِ الفتش بدل گنجد

ولہ

زلفت معینِ سلسلہ زنجشام را
 ساتی بدورِ ما تو بدہ منے سب سب
 از ما نہوید تو بیشکستن بگو صبا
 ساتی بیا کہ خاطر من بس مکر است
 شمنہ کردے تو ماہِ تاہم را
 بگزار آن طریقہ جمید و جام را
 بعد از سلامِ شیخِ ذویِ الاحرام را
 پکن بجامِ صاف مژالہ فام را

قاضی حرام و پیر غناش حلال گفت
 ز آب بقا خوش است منی عشق می برم
 خال سیاه برب لعل تو جا گرفت
 یاید جلالت از لب شمشیر زخم دل
 گم کرده به عشق چو خود را دگر مجو

از باده حرمت حلال و حرام را
 بدیه جناب خضر علیه السلام را
 این پاییه بلند تو دادی غلام را
 کئے بوسه می زند دهن الیتام را
 اے شوق شان و عزت نامیون نام را

وله

دار و سبک ملال فراقش چنان مرا
 چون من کرا نصیب بود صدمه مآد
 از دشمنان شکایت آزار چون کنم
 بشما فتنه خود و سر منزل گزاشند
 در راه عشق نخل شمر دار بوده ام
 هستم شهید زانگلے زان به برتم
 منت نهی در خست سیر حین دمی
 ساقی بیار باده و مطرب سباز چنگ
 امسال شیخ با تو بجحج حرم روم
 بیکار گشت در ره الفت دل خیز
 ناصح ترا چه کار بر و راه خود بگیر

در و هم خلق رفتن من شد گراں مرا
 هر روز رنج تازه دهد آسماں مرا
 تکلیف میدهد کرم و دستان مرا
 یاراں چو گرد راه پس کارواں مرا
 شگه ز بند زمین رهرواں مرا
 آرند برگ گل ز چمن بلبکاں مرا
 در موسم بهار دمی باغبان مرا
 تا لطف وجد تازه شود هر زمان مرا
 گردست داد خست پیر منخان مرا
 یارب دگر به بخش دل کارواں مرا
 در عشق خواه سود بود یا زیان مرا

نارجمین سرود شد از گریه مانے من
از باغ و بهر هیچ نہ چیدم گل مرا
لطفے بکن بیا کہ بہ حب تو ای صمیم
دارم نغمے نہ شوق از دنیا و عاقبت

اکنوں کجا بر ندگو جز خباں مرا
دست امید قطع کند با غبیاں مرا
اکنوں نہ مذاقت تا ب تو اں مرا
فارغ نموده عشق زہر و دجہاں مرا

ولہ

برند از نعرہ ہو سودا صبر و تحمل را
بہار باغ می نازد بہر دم برگ گل و سنبل
بداں نہجیکہ نام مایا و آری مقصود
ہوئے رو گزینت بزور رخت گل آتش
شنیدم عاشقان فتد از سر در رہا
بہیقن گفت ناصح بر تو گل زانوی آستر
بہ یکمانی او در میکدہ دور و زہرہ جہانم
بیا و روئے خدانت خدا شاہ گنجین
درون سینہ اش بار چہ پایا تہ باشد

چو متاں بشنود از میکدہ آواز قلقل را
مے اندر چمن آئی نمانی رو و کا کل را
جز اکال شد می دانیم این مشق تعافل را
سر مجموع زلفت پر شاں کرد سنبل را
عجب بر شاخ گل دیدم نشان پای بلبل را
گر از نیچو دیہات امہ پا تو گل را
بگو مطرب بدہ ساتی سرود و غزل را
بگریم خون کشم نالہ چو بیم خندہ گل را
کہ از آتش بیانی شوق میوز خبر گل را

ولہ

اے غارہ آبر و تو خوں کرد حنار را
میدید اگر آن لب اعجاز نما را

زلف تو ندانم چہ کند شک خطا را
دل خضر بنی داو گے آب بقا را

اندازِ خرامش بہ چمن بادِ صبا را
 جگر خالِ سرگوشہٗ ابروئے نگارین
 خوانند کجا خاک نشینانِ محبت
 فرمانِ ترا چوں نہ پروردگارِ عالم
 پامالِ مکن لاشِ مرا نیز پس از قتل
 ووزم بسیرِ حنجِ ہم سینهٗ تا شیر
 بے حکم خداوند شنوائے دلِ نادان
 در رگِ زرش بادِ صبا خاکِ من انداز
 بہوشِ فتادند زیکتابِ تجلی
 زابدنِ سحرِ غیبتِ زندانِ خرابات
 در شوقِ وصالِ تو بشد عمرِ کر و زوے

آموخت بر قمار ہمہ ناز وادار
 در پہلوئے خورشید کہ دید اسہارا
 جگر سایہٗ دیوارِ بستانِ ظلِ ہمارا
 آن کیت کہ تن درند بد حکمِ قضا را
 غسل و کفن و گور نشاید شہدِ ارا
 بانالہ را اگر بچشمِ تیر دعا را
 حاصلِ اثرِ نیتِ دوار و دعار
 روزے گزرد تا کہ بوسم کفِ پارا
 اے موسیٰ عمراں کہ چہ افتاد شمارا
 اے مردِ خدا عیبِ مکن خلقِ خدا را
 شاہاں چہ عجب گر بنوازند گدارا

ولہ

عار از کفر و ز اسلام نہ نگارست اینجا
 پیشِ زنداںِ شکن قدر خود از بہرِ خدا
 مستیِ عشقِ بدلِ رو ضمِ پیشِ نظر
 صلحِ کلِ مشربِ زندانِ خرابات بود
 حافظِ انداختِ مصلحتِ چو بر آبِ شیمار

صلح از خویش و ز بیکانہ نہ جنگِ استیجا
 واعطاشِ شیشہٗ ناموں بہ سنگِ رتِ اینجا
 در بغلِ شیشہٗ مئے دستِ بچنگِ رتِ اینجا
 روس از ارادانہ در قیدِ فرنگِ رتِ اینجا
 کشتیِ مئے بہ سحرِ ساحلِ گنگِ رتِ اینجا

تو بصدنا ز سر بر گل می خشی
 خواهر وصل کجا در دل محو گنج
 رو خوبی نماید به تو این خود بینی
 مفلک تیر نظر من از شرم جان
 قیس سمیت اگر وادی عشق است
 نسبت خیر به او تمیز شر بر سر من

کار ما در همه شب با سرونگ است اینجا
 جان خود صد بهر تو تنگ است اینجا
 صیقل آئینه هم صوت رنگ است اینجا
 هر سر مو تنم نوک خدنگ است اینجا
 مایه عشق تو کمیندار که لنگ است اینجا
 شوق خاموش که بقافیه تنگ است اینجا

وله

بچشم خود نمی بینم و قاری هر دو علم را
 طواف روضه پاک محمد آرزو دارم
 دلم و روزبان نام محمد خواهد بود
 نیما از شیم سدل و ریحاں پریشانم
 به تقریب صفات او همه گفتن نیست
 چنین خاک را از نقش پا چون هرگز
 روا سازم که جو باد قد و لجویش
 رنگ آتشش بالش هر تنوا کن دن
 پیروز آتش بهرم عطا فرما عطا فرما
 مرا کم مائی سزایه تو نیر افزاید

که دارم در نظر نور محمد فخر آدم را
 بپر سویدینه اے صبا ایش خالم را
 به آج چشمه کوثر طهارت ده بایم را
 بچشم غریب زلفش معطر کن ما غم را
 گواهی که میگویی نصار ابن میرحم را
 منور کرد نعلینش سواد عشق اعظم را
 بجوشگی میهم جو آرم چشم پر غم را
 زین بوس در احمد نخواهد کسند جم را
 ز بهر مصطفی یارب شرا و فغانم را
 که باشد در زمانه قدر قیمت بیشتر کم را

وعلی شوق روز و شب گاہی شب

مبدل کن برو زخمی یار شب غم را

ولہ

ہر کجا از طولِ لفت و جہاں افسانہ نا
کفر و ہم اسلام را پیوند یکد یکر ہو و
چرخ چوں در کام او گردید و بخش یارشہ
عالمی را کرد و بخود یک نگاہ ناز او
عجبت آید ز آثار عماراتِ سلف
کئے دل مارا ز تار موی کا کل بستہ
شوق از دیوانگی حاصل نہ باشد تو

پیش روئے تو جوہر و پری پروانہ نا
ہیں کہ چون زار گد سچہ ریزد دانہ نا
ساختہ از خاک ز اہد ساغر و پیانہ نا
شد چشم مست ساقی خانہ با میخانہ نا
گشت از ناز و رغن آباد این برانہ نا
بلکہ در ہر ج و خم بگشتہ صد شانہ نا
اوفادہ صد ہزاراں و بچار دیوانہ نا

ولہ

از بہر لاکہ چہ کشتی تیغ ستم را
از غصیف گن زبیر تیغ و تم تسل
از م خم ابر و صنم چوں بقصور
اے شیخ کند جلوه حق بر تو تجسلی
انکس کہ سہر خاک در یار نشہ است
بے روئے تو تار یک جہانست چشم
سوئے سر کوئے تو چوں در سہر سبت

اے ترک و مے ترک کہن لطف کو مے
اے یار کہن حملہ ترکانِ عجب ستم را
بر طاق و مے چند ہم طاقِ حمیم را
از دیدہ حق بر تو ہیں رو و صنم را
با خاک برابر کن مسندِ حمیم را
باز آ کہ بدو دیدہ کشم خاکِ قدم را
بیرون کھم از دل چوں باغِ ارم را

قارون نہ شیندی کہ یہ سیلاب بگارت
نشور نویسانِ فلاح دستِ دمِ تیر

باز از چہ دل ثبت کنی نقشِ درم را
بزمِ نام تو اسوقِ شکستندم را

ولہ

مستی باوہ کجا حالتِ دیوانہ کجا
زاید گوشہ نشین را چہ خبر از نئے عشق
مصلحت نیست کا پند گوئی و اعط
چوں نسوز و دلم از پر تو انوارِ رخس
موسیا حالتِ بیتابی دلِ پیچ پر
راز او فاش مگرداں کہ خطا اربست
حالِ زارم تو بیں قصہ مجنوں مشو
سبزہ خطِ رخسِ طرفہ شگفتہ واد
اے شہِ حسن خیال تو بدل چوں گنبد
قطع ہرگز کند وسعتِ میدانِ کرم
شوقِ راسلہ زلفِ چلیپا باید

گردش چشم کجا گردشِ پیما نہ کجا
در میمانہ کجا الفِ رخسِ ممانہ کجا
مجلسِ وعظ کجا صحبتِ زندانہ کجا
شعلہ شمع کجا ہستی پروانہ کجا
لمعہ طور کجا جلوہ جانانہ کجا
خلوتِ وصل کجا بزمِ حریفانہ کجا
صورتِ حال کجا صفتِ افسانہ کجا
چشمہ مہر کجا سبزہ بیگانہ کجا
گوشہ تنگ کجا شوکتِ شانہ کجا
پائے درویش کجا دستِ کریمانہ کجا
پائے دیوانہ کجا حلقہ جولانہ کجا

بغضِ ایچا غزل شاد لبِ شاکہ تیاریم صفہ ۱۳۱۲ شہنشاہِ زکریا احمدی لکھنؤ
بغضِ ایچا غزل شاد لبِ شاکہ تیاریم صفہ ۱۳۱۲ شہنشاہِ زکریا احمدی لکھنؤ

قدم مبارک میسوں بود لقاے شما

قدم مبارک میسوں بود لقاے شما

خوش آمدید ستمی ملک ماز را دراز
 رسیده اید به یاران با صفا و ذکا
 کشیده اید بلائی راه دور و دراز
 شکسته اید کله گوشه بر سر گردون
 همه صفات شمارنگ حسن می ریزد
 ز به بر روشنی طبع با همی نازم
 دلم چون خورگرمات جو رگ گردون است
 براه عشق قدم تیز تیز باید زد
 چه غره نوح اگر گشتی شما راند
 چه قوم قوم خوشا بر زبان خود رانند
 شگفت نیست اگر قوم رو بره آرد
 امید بهت دعا کند صبح و سحر
 چه پاک صوم و صلوة از شما قضا بشود
 نه بسته اید گران بهر حج گنج احرام
 وریں روپ به محفل غزل سر آید
 به شوق مهرش بال پر نغم هر دم

خدا و راز کند عمر بے بقائے شما
 کنم چو بر سر و دیده بجا جائے شما
 کرنیں دیار شود و در هم بلایے شما
 چه ننگ از سر عریاں سرم فدایے شما
 که گریه خنده بود فتنه مانے لایے شما
 چراغ گمراں بود است این حیات شما
 جفا خوش است بصد گونه از وفا شما
 سبک دویم از اں در ره دلائی شما
 خدایے مات قوی تر ز اعدا شما
 که دل بدر و همی آورده صدایے شما
 طریق نیکشاس چو سنایے شما
 ز بهر قوم موثر شود دعایے شما
 بود قضاے شما بهتر از ادا شما
 کجا کم است احرام این روانے شما
 هم از غمت که این هدیه ز بر آید
 زندمانے سعادت هم وفا شما

گر چرخ زند پر تو کوہ ستم را
 ما خاک شیان سر کوئے بتانیم
 در سینه ما دایع کهن تازہ بہار است
 بار خرابات بیک جرم فروشم
 امکان و حدوث از پی اظہار آاد
 ویرانہ پسندان گرفتار محبت
 گر سوز جگر را بہ کنم ضبط دل من
 نیز نگ سیاہی و سپیدی شب زو
 جاواد درون حرم خاص بہ حرمت
 جاو گنجہ فتنہ گرے زلف کند
 مایوس برانندگہ از زور سیف
 در نزع بیاب سر بالین من زار
 وقت است ویران شوق علم کن

اے صبر کن ترک تو و اماں الم را
 پا مال کنیم آرزوئے مسند جم را
 ز بہار خواہیم گلستان ارم را
 روم و حلب و چین و ختن ہند و جم را
 آورد بہ جوشش خم و صہبا قدم را
 خوانند بہ دل دوست صحر اعدم را
 آخر چہ علاج است بگو دیدہ نم را
 در ساخت ہم سلسلہ شادی غم را
 بالطف خدا ز ادا حق بود صنم را
 در دام بغینہ غزالان حرم را
 ہرگز نہ منور ہمت ارباب کرم را
 درویدہ خود تا بچشم خاک قدم را
 در معرکہ شعر و سخن تیغ قلم را

ولہ

تخت شور بخشی شیرینی زبان را
 اے چشم و دیدہ حضرت جانِ اعجاز
 در نہ بہان شوق ز صورتش ہویدا

در نہ ز خوش بیانی سرگرد جہاں را
 میکہ ضبط تاکے ایں نالہ و فقاں را
 کہ زبان چہ خا خود حالت عیاں را

کردیم خوشتن را تقویض شیخ زان و
 اکنون زینده دودے آہستہ نرم خیزد
 باشیخ خانقاہ و مسجد حرم مبارک
 ہر چند تلخ و تند است جام اجل و لیکن
 ہر کس عدوے جانت آخربلو کجائی
 خیر استی بد لہا ہے تو اس نہ کردن
 خوش گفشت شیخ سعدی داری نظر بہ شہمن
 پیر میفانست رہبر غنائے شوخ و لہر
 آخر جناب سی از کتب حقیقی
 تاکہ شکایت غم از در و ہجر است

گویند چوں بہ نیکان بخشہ خدا بدان را
 خوشست و زگیر و این شعلہ آسمان را
 میخانہ وقف باشد مانگ خاندان را
 می بایدش چشیدن ہر کو چک کلاں را
 اے مرگ ناگہانی بسکین کجائی را
 پیر فلک میا مونج با حقن تہاں را
 یارب کجا کنی تو محسوسم دوتاں را
 خواہیم گر بخوایم ہم پیر و این جوان را
 آموختی ادبہا گفتی ادب تہاں را
 شب کو تہ قصد طوست کن ختم داتا را

ولہ

از شراب عشق سرشاریم ما
 با صفات خویش ہر یک متصف
 ثمرہ خرم نباشد عاقبت
 رونمایی گر شبے مارا بخواب
 دین و دولت جان و ایمان جاہ
 ما بہ پائے دار و طوتمے در گلو

گرچہ بیکاریم و با کاریم ما
 او غفور است و گنہگاریم ما
 تخم الفت چوں بدل کاریم ما
 روزِ محشر بخت بیداریم ما
 چوں ترا داریم و کل داریم ما
 در صف عشاق سرداریم ما

کدے کثرت و توحید را
 زخم خنداں پنبه با سخ و سفید
 یخ غرقاب خجالت شام وصل
 گرد و صالشی نیست ممکن غیر مر
 شوق آزادانه باید زندگی

بینه آیات و آثاریم ما
 چشم بکشا شک گلزاریم ما
 آشنا بجز زخا ریم ما
 از حیات خویش بنیرا ریم ما
 گوشت چارونا چاییم ما

وله

افرو و خاک ساری ما افتخار ما
 لے برق طور خرمین بستی خود
 برق جهانست بادل تفتیده در لحد
 محفل نشین ہیں کہ زخوگر می جنوں
 لے افتاب حشر تو خون جگر محو ز
 گو کس نہ سوخت شمع بالیں ترہم
 پوشید تا بخریخ خویش روز و وصل
 در غفل کل غضب کہ پرو بال بختن
 گستر و دام زلف ز بہر شاہ دل
 ساقی ببار کشیدہ دمنے مہر شکن
 آن مہر و ش چو برق ز پیش نگہ گزشت

آخر بلند تا بفلک شد غبار ما
 سخت آداس جوہر سنگ نزار ما
 آتش جہد ز پارہ سنگ نزار ما
 سرا شکست فیس ز سنگ نزار ما
 از زرش کجاہ لعل ز سنگ نزار ما
 روشن ز داغ دل شدہ کچھ نزار ما
 از گوشہ کلیم شب انتظار ما
 رنگ خزان شکست مند و بہار ما
 آہو نگاہ شہر فلک نئے سوار ما
 صد توبہ و شکست شکست نزار ما
 اکنون صلاح چیت دل بہار ما

لے بہ بانتظار شب وعدہ با صبح
عقل و خرد تحسین و ہوش قرار دہو
گو بعد مرگ وصل پیر شد عاقبت
افادہ اند شوق بے چون و قرار

واماندہ بود دیدہ اختر شمار را
گم کردہ کجا تو دل بقیہ سار را
اند بہ کار زندگی مستعار را
پیران حال نیت کئے در دیار را

ولہ

صبح نوروزی خبر کن شام را
لطف کن ساقی ز منے یک جرء
جام پر کن از منے یاقوت رنگ
بشکند زان کجینہ در جگر
واعظا بالائے نسب ذکر منے
گر بیخا نہ بیانی محتسب
شغل رنداں بود شب در پیوند
شعلہ ریزے دود آہ گرم من
گل بہ گلشن خوں شکوفہ میکند
لے ز تاثیر نگاہ سحر خیز
ہم شکر ریز تبسم برفروزد
میکند آہونگاہت صیقل دل

رنگ بگن چرخ نیلی فام را
خشک لب تشنہ دہن ناکام را
باز در گردش بیار آں جام را
کار آب و آتش آد جام را
بایدت کردن نظر انجم را
گوشہ بشکن چادر احرام را
بادہ پر خورون شکستہ جام را
پختہ کن در سوختن ہر خام را
گر بوید زلف مشکین فام را
در جگر بندی گرہ باد ام را
لذت شیرینی دشام را
بتلائے گور کن بہرام را

صید وحشی را شتابی فوج کن
 حاجت بدد نباشد بہر ما
 ز اہل ازما پرس اغزان بتان
 طفل را تعلیم سہل است آنچنان
 سودمند افتد مرا امیدیت
 عمر رفت بہ باز گرد و باطل است
 می رود ناکام شوق از کوئے تو

تا بخشد از تپیدن دامن را
 می برد روح الامین غیام را
 توجہ دانی حرمت اصنام را
 راست کردن شاخ نرم و خام را
 پند ناصح رند مئے آشام را
 کن برون از سحر سیاہ غلام را
 مژدہ بادا دشمن خود کام را

ولہ

دل مضطرب و در پہلوئے حزن میدرخا
 محمد بود نور لامکاں لیکن خدائے ما
 فلک صمد سجدہ مے زبرد بہ دہلیز دراجد
 ز غار ثور پریدن سر و شان علیوش را
 ز لہذا گوش کن از دل محمد شاہ خوباست
 فرار شاخ سدرہ بود اینجا اشیان با
 صدائے قنقل نیا صلا عام سخا راں
 چو آواز شکستہ نگ گل اندر چمن بلبل
 ز خون کشگان صحر متصل شک گلزار

سر شوریدہ بر بالین آسایش سیرینجا
 ز بہر رونق این نرم اورا آفرید اینجا
 کش و کار عالم را بدست افتد کلید اینجا
 کبوتر بیضہ آرد و نمکبوتے ہم تنید اینجا
 بہ نقد جاں متاع عشق و یوسف خدیو اینجا
 بلائے آب و دوازہ ازم آخ کشید اینجا
 خوشی میکند ایما گوئل من مزین اینجا
 شنید و بانگ بر زد رنگ روغن اینجا
 بیا بگر عجبک و بہار نو مید اینجا

زنا داری تن عریاں سوار است آویزان
 چه یار تا کند عرض تمنا دل شب خلوت
 بشوخی هم لو غیا بهر سیر گل رفتی
 بیاید بهر پامالی پس از مرون سیر خاکم
 زمانه هر سحر که کوس حلت بر سرم کوید

کفن جزو امن تنیش نمیخواهد شهید اینجا
 نگنجد جز خموشی شورش گفت شنید اینجا
 درون سینه من خارها غم خلید اینجا
 مگر دامن بصد اندازا بالا کشد اینجا
 که تا از خواب غفلت بر جهنم نوبت یزد اینجا

چو گداز افتاده باشی شوق بر خا در آغا
 بر آید از روی دل تمنا و امیلا اینجا

صد آفرین بزبان لب خدنگ ترا
 هزار غنچه کشود است گو صبا به چمن
 شب زداست نگاه تو کاروان خرد
 بگردگر چه شب و روز تو سن گردون
 و دید اسپ دلم چون ز نامم بسته
 بجای شوق و تمنای دل نمی گنجد
 خیال بت به غوش خود کشیدن دل
 تو ساقی میکده بر روی محبت کشا
 ترس ای تو ز تاثیر دود آه دلم
 دوید بر رخ آئینه اشک دیده من

فرود گری می بازار صلح و جنگ ترا
 کجا رسید مگر تا به بوی وزنگ ترا
 گزینم صبح مبادا به چشم سنگ ترا
 و لے نیافت گیسو صورت سنگ ترا
 نکر دو ور مگر بند پا لنگ ترا
 که چیت و دخت عفا و اندک با تگ ترا
 که چیت و دخت عفا و اندک با تگ ترا
 بیشینه بند کم باد و فرنگ ترا
 که ریزه ریزه کند چرخ شیشه سنگ ترا
 ندانمت نه شوید لیک زنگ ترا

بہیں تصرفِ دل تنگانِ سوختہ جاں
بگو تو ساقیا آخرِ جگہ کو نہ بر بندم

گرہ بہت درونِ گلِ تنگ ترا
بوقتِ تو شکستنِ سکتِ نگ ترا

مکن تو شوقِ شکایتِ نارسانیِ بخت
کے قبولِ کند عذرِ لگ ترا

نیتِ عرشِ است بامِ میرزا
شاہِ سازِ فکرِ انجبا کئے پرو
نورِ ریزِ دازِ درو دیوارِ
تابعِ فرمانِ او اہلِ زین
عفوِ عصیاں را ہی آرد صبا
از منے وحدتِ خدا را ساقیا
زادِ اغرہ کمن بر زہدِ خویش
خامکاراں را نباشد زینِ جبر
لطفِ مرونِ زستین پیدا شد
می شود جبریل اندر بنم قدس

ہست بالاتر مقامِ میرزا
گشت عفا پا بدامِ میرزا
بہتر از صبحِ است شامِ میرزا
چرخِ میگردد بہ کامِ میرزا
مردہ از دارِ السلامِ میرزا
ہاں و یکِ جعرہِ نجامِ میرزا
ہر بہتِ شوخِ است رامِ میرزا
ہست ہر یکِ پختہ کامِ میرزا
فہم کُن عاقلِ ز نامِ میرزا
پیشِ احمدِ ہکلامِ میرزا

اے صبا برو خدا احمدِ شوق

بایدت خوانی سلامِ میرزا

فرزادِ شاہِ آصف پایہِ تختِ سلیمان

درفش کاویانی سرفرازِ دیگرچہ ادا

نظام کار عالم را کشاد و دست زناش
 سر مایا خدا مود و باد سایه آصف
 سکندر خادم دیرینه نوا به پرتاش
 ز عدلش آنچنان معدوم باشد ظلم از عالم
 کرا زهره که هنگام غضب تو نظر دوزد
 گره گر بگشاید ز گلو هنگام مئے خور
 خابستن قشادن دامن از خاک نمی ثبات
 ز آب آتش جوشد و دیگر خالی ساقی
 منم از آب دیده التهاب سینه بریان
 ز تار کا کل پیمان و تاب عارض تالان
 به اندازے که ذکر شاید مئے میکند واعظ
 از آن بانال و وقت صبح مصر و بکا مسم
 چه حاجت مر ترا دست جو با سوز عیسی
 چه سود از شکوه جور تبان آخربه کانی
 کشید چوں کلید کم بها ابواب آسایش

هما جوید همایوں سایه محبوبت داس را
 کز و آسودگی حاصل بود گیسو سکارا
 فروغ از چهره انور بود شمع شبستان
 گیسو میندنه چشم آبله خار مغیلاں را
 جگر لرزاں بود زیر لحد ساقم نریاں را
 صد اقلقل مینا به شور آرد حریفان را
 بکن از خون من نگین تو قاتل رست و اما
 که بوباده آساید دماغ پخته مغز ان را
 کم نشاد و صحران زخم آتش گلستان را
 بهم بر دوختی شام و صحرای کفر و ایمان را
 داند یاد بر بنهر سر و در قصرت ان را
 که باشد تازگی از گریه شبنم گلستان را
 ز تار اشک باید دوخت این چاک گریه را
 سپردم با خدا غارت گران دین و ایمان را
 نه بند و کلفت بے با یگی دست کمر میان را

مشوای شوق حیر از شکن که گریه بی
 ز بار قشقه می افتد جبین نازنینان را

در دو جهان مجھے سراغ مکان ما
مستیم از کیفیت بادۂ است
خاتون مصر قصه یوسف چه بشنوی
باشد چه مایه قوت تسخیر مرا
خاکستری لباس چه پوشیم شام غم
ریزد گلاب بسرخاک عاشقان
ناز م خیال بوئے بهائے یار را
زخم جگر ز تار کجھه سوزن شره
وقت به صوت طوطی تقاره خاخیت
زاهد کن زما بخدا ذکر حور خلد
عهد وفا به بندت من مگر خدا
برق تجلش همه جان و جگر سوخت
خون ریختی بدست خانی خویشتن
بارد نخون ز چشمه خورشید روز حشر
شکر شه دکن نه شود هم یکے ادا
آمد نه فرق یک سر مو در انوار شت
لے شوق جملہ کار بد خدا پیار

از خویش رفتہ ایم چه پرسی نشان ما
خمیازه قصه است ز خواب گے ان ما
دلچسپ بشیر بود این اتان ما
از یک نگه ره بوده کتاب و توان ما
رخت سیه بتن زده سوز نهان ما
زنگیس قبا و گلرخ و غنچه دکان ما
خواهند قدسیان بکیدن بان ما
دورید شوخ دیدہ دریدہ دکان ما
در بارگاه یار چه باشد فغان ما
تا بدگمان زما نشود بد گمان ما
باشد دریں معامله او هم میان ما
باشد چراغ طور نے استخوان ما
باشد همین گواه به صدق بیان ما
پیر فلک ستیزه به نجات جوان ما
روید اگر زهر بن موصد زبان ما
با و انشا فرق تو جان و ان ما
گویند فکر یا بفراید زیان ما

بہ بتلائے محبت سکونِ تاب کجا
فراغِ خاطر و دلمعِ امن جانِ خیر
عیانتِ جلوہ معنی چو موبوز خط
ز بہرِ فاتحہ آمد سرِ نزارِ من
ز خیرہ خیرہ نظر گوشہ نقابِ بخت
فلک چو سرکہ کش تا چشمِ شمنِ قمر
شنیدہ ایم کہ پیرِ فلک نسیم بہار
ہمہ تغافل و مہر و غضبِ بجانِ نکست
یکہ جامِ دلِ خویش را کند پرِ خوں
ز آبِ سر و گیسو چوں نہ کرد تازہ زباں
رنگاہِ مستِ توسا قی بنا و توبہ نکست
گزشت شب ہمہ در بختِ حلت و محنت
امید ترک زنداں بسے محال بود
بہ محفلی کہ بود محتبِ شرکِ سرور
ز ہر گرچہ سگِ خویش او بخواند مر
شعاعِ طور ہمہ رختِ ہوشِ موسیٰ خست
بسح شوقِ گراید بہ کینِ عد و یال

درون دیدہ مضطر خیالِ خواب کجا
دریں زمانِ پُر آشوبِ انقلاب کجا
بانِ مصحفِ اوصورتِ کتاب کجا
خطا معاف کنوں شکوہ عذاب کجا
کہ شوخ دیدہ گستاخِ راجباب کجا
الہی خاکِ کفِ پائے بوترا ب کجا
اگرچہ در چمن آمد و لے شایب کجا
خوشا نصیبِ کہ پر دشمنانِ عتاب کجا
بہ بچو سوختہ جاں لذتِ کباب کجا
دلش ب فکرِ تماش کنِ شراب کجا
کنون درستیِ ایں خانہ خواب کجا
بہ آفتابِ بخور بادہ اجتناب کجا
خیالِ توبہ کجا عادتِ شراب کجا
بہ اہلِ بزمِ بگو خوفِ اجتناب کجا
منہم نخلِ کہ سزاوارِ خطاب کجا
نظر کند برخش تابِ آفتاب کجا
صلاح کار کجا کارِ ناموا ب کجا

نه کړو مسیح دل و ویده رازدارئ ما
 دریده حبیب د بر خاک بتلائے الم
 نصیب است کجا دولت وصال بتا
 خلاصی گرچه نباشد ز عشق او زاهد
 خجل ز کثرت عصیا پگشت ریخته دل
 غبار خاست ز خاکم چنین نداشت
 پیاده قیس و دو پیش پیش در سوکب
 به رقص وستی ما ز ابد تو خورده گیر
 به کنج قبر پس مرگ دل گرفت آرام
 گشته به بر تهم آمده فاتحه بر خواند

یکے پید و دگر رفز و زاری ما
 عدد نصیب آلهی مباد خواری ما
 دماغ بهیو و بخت است خامکاری ما
 ترا چه کار ازین فکر و سنگاری ما
 نه خاست موج انابت ز اشجاری ما
 نفرو منتلت و جاہ خاکساری ما
 بیا که قابل دیدن بود سواری ما
 که مسیح فعل نبود است اختیار می ما
 شده است موجب قکین بقیاری ما
 چنین نبود سزا و ارجان شاری ما

نه کرد شوق صد فسون یار در محفل
 بپاس خاطر اغیار پاسدار می ما

بجهرا شد که شد محبوب با عالمین
 خدائے قاور مطلق بفرمود آدر قرآن
 جنابین دیگر نباشد آیه لولا که را معنی
 عیاں شد چون ز نور ذات مطلق جلوه
 امانت بود چون نور ظهور سرور عالم

شه هر دو سر او مالک تاج و گیس پیدا
 که مثل احمد مرسل نگرود بالیقین پیدا
 که شد از نور احمد آسمان و هم زمین پیدا
 شد از بهر تماشای نگاه دو برین پیدا
 ز روز خلقت آدم سر لوح حبیب پیدا

بفطر شاو ما نہ ہائے میلاد شہر سل
چہ غم از شورشِ محشر یہ کارانِ امت
چہ می نازی ز لہجہ بر جمالِ یوسف کفناں
مرا وراستی جاوید باشد یگانہ حاصل
پے تعظیمِ استادانِ بوقتِ کرمیلازش

شدہ شور مبارک باد بر عرشِ پید
ہزاران شکر ایزد شد شفیع المذنب پید
مگر و دقا قیامت چون محمد نازنین پید
بگرود و درویش گرافت سلطانِ پید
شدہ در سینہ من آرزو کشتی پید

ز دل اشوق ہر منعمہ حاصل علی بزوا
حبیب کبریا شد رحمۃ للعالمین پید

ہمایوں شب کہ می بینم خدا و مصطفیٰ یکجا
ہر افاق تیز آ ورجب میلِ این خدا
ز خوابِ زاحم را ملک بیدار کرد آخر
بگفتا یا نبی ارکت میں خوش تہا یوں پئے
محمد زیر آں آ و در خوش خوش آں رورا
وزاں پس سو بالاشد سیرِ مفت آسمان
بیا خوش آمدی احمد سر عرش بریں شو
خوشا منظر ہے ایوانِ نشان در نہ دلا
ور آمد مصطفیٰ شادان راں خلوت کو بجا
بید آں مدنی جلوہ شنید از خود شنید نہا

ز معراجش چہ می پرسی کہ سبحا الذی سر عی
دو گیسو کی رنگش چو اللیل انوار غشی
مکیدہ با ادب از لب ہو سید و کف یارا
تتا بالکون سکھوت کہ خوار خاں کوئی
بدادش از رحم جلا بسوئے مسجد اقصی
گزشت از منزل رفوف ندا از عرش پید
کہ ناز و عرش تا بر خود کس نعلین پا اریا
نہ تحت و فوق پیش و پس بنوہ و شہ
ز نازاغ البصر فرجام از قوسین ادنی
بنوہ عکس آئینہ نہ بحث از صورت معنی

خدا را شوق ساکت ثنوتاً بنمیزان
چه میداند دل نادان چه بیند دیده اعمی

از دل و جان و جگر انس و قربان شما
شام سودا دل مار زلف پیمان شما
شد رقم اول بلوغ قدس نام مصطفی
از ازل ارض و سما حور و ملک جن پری
بر سر عرش برین چوای جلوه جلال شد
گو خیمه پست باشد تا قیامت شما
مر جیاسم جبار و سعت خوان کرم
من چه خواهم از چنین کس چونکه خود خوان
داخل حبت شوند از حکم خالق بوجوب
جز و را حمد نمی باید سراپای جان
بر سر تخت شهری کئے پشت پا خود زنند
تازه باشد گلشن اسلام تا یوم القیام
با هزاراں آرزو از بهر اوج بخت خود
ظلمت حمت این قدر مبسوط باشد و زحشر
الاماں آخر چه رنگ آرد و گریه اش و غول

یا محمد خود خدا باشد شما خوان شما
مطلع صبح سعادت وئے تابان شما
دیگر سے راکئے بودا عنایت شان شما
شد همه از حکم خالق زیر فرمان شما
جبریل زبال و پرشته گسبان شما
کئے سبکسری شود از بار احسان شما
بار ابوس خلیل اند مهربان شما
هم گل مقصود چنید از گلستان شما
روز محشر مصطفی جمله غلامان شما
چاپلوسی چوں کنم رضواں ز دربان شما
یا محمد مصطفی این خاک بوسان شما
رحمتہ للعالمین از فیض باران شما
آشیاں ساز و بهام زیر ایوان شما
تا بگذرد جمله امت زیر و اماں شما
شوق روز و شب که میگردد بهجران شما

آمد به سیکده بیت نازک حرام ما
 فصل بهار و غنچه شکفته است در چین
 بشکته ایم بر در میخانه قفسها
 بوسه زدیم بر لب ساغر بنهر من
 پختیم گریچه دیگ جنون در سر خیال
 وسعت کجا به گوشه جولا نچه جهاں
 برخاسته است گرچه بشکل عدد و کنون
 قطع امید کرد ز نظاره بتهاں
 گزری به کوئے یار اگر تو نسیم خلد
 لے دل تو یار دار کتابی و عمر قتی

زاهد به بین تو جلوه بیت الحرام ما
 ساقی بریز باده گلگون بجام ما
 اینست روز عید خوشا انتظام ما
 بود این طریق شیخ ذوی الاحرام ما
 پنجه هنوز گشت ز سودا خام ما
 بس تو سن خیال ره بوده ز نام ما
 آساں شد است بر در جانان قیام ما
 آئینه عکس بر در زک حاسم ما
 بعد از سلام شوق رسانی پیام ما
 فرموده رسول علیه السلام ما

پرسند که به جز من شوق کیستی
 خواجه بگو که هست یکے از غلام ما

بے حد و شمار بود گو گناه ما
 آیم پیش تو بچه رو عذر عفو جرم
 هستیم سحر جیب گریه باں زرد و شرم
 هر چند اشک سرخ زد و دیده یخیم
 لے مر جا وصل علی شد هلال بدر

رحمت فزون تر است مگر در نگاه ما
 بدتر هم از گناه بود عذر گناه ما
 باید نگاه رحم بحال تباہ ما
 لیکن سفید گشت ز دل غ سياه ما
 از پر تو جمال همه نسیم ماه ما

شاہ خدا رسول خدا حافظ تو باد
 برجن و نصیب تو شیدا و معلوم است
 دارا شکوہ شان حکم بر سر دیوار
 محبوب خلق ہرگزین بندگای تو از
 از بہر اقبائے شرف خضر افتہ است
 مارانہ بیم شخہ و نئے خوف محب
 گوئید با فلک زوہ خصم رویاہ
 بر ہم زند بچشم زدن این بنا و چرخ
 مائیم خوش نصیب کہ از بہت ظلم

انور و زلف و کرم عز و جاہ ما
 جانہا خدا برے تو روشن نگاہ ما
 جم را چہ نسبت از شہ عالم پناہ ما
 فیاض ہر وادرس دادخواہ ما
 بروخت است سوزن عیسی کلاہ ما
 باشد دکان مے بدر خانقاہ ما
 ہشیار باش از شہ انجم سپاہ ما
 بنگر کہ تا کجاست رسائی آہ ما
 رہزن بگردید و دل فرس راہ ما

اے شوق زینہا کن خوف رفتہ حشر
 باشد رسول پاک چوشت و پناہ ما

شد زمانہ بقلائے میرزا
 گستر طلب کاؤس و کے
 ابرمی بار و چو از گرمی مہر
 گو بر وید از بن مویم زباں
 گریہ بودے بخت ہم را دشر
 اہل دل را لازم و واجب بود

اے خوشا مہر و وفائے میرزا
 پیش روئے ہر گدائے میرزا
 ہچناں باشد جھائے میرزا
 ہم نمی گردد شنائے میرزا
 می نہا وے سر بہ پایے میرزا
 دل و ہی بادل ربائے میرزا

می توان نوشید با ایل صفا
هر بلا کن آسماں آید فرو
سلبیل و کوثر و حور و جانا
باغبان بگر که هر مرغ چمن

باو بر یاد دلائے میرزا
دور می سازد دعائے میرزا
اینهمه باشد برائے میرزا
می پر داندز هوائے میرزا

می کشاید عقدہ نائے کارشوق

ناخن مشک کثائے میرزا

چون دید لب رشک عقیق بینی را
لے ختم رسل بر و پر تو جبین سا
گو باش که دور است دلا شهیر مدینه
هنگام بلا وقت غضب صرف کن
از مبد و فیاض همه گنج حقیقت
خوش زایقه افرودشکر ریزه تبسم
ساقی زاب شیشه خوشا مهر شکستن
لے قمیص کن شور که از خار سنبلان
فرا و بحر کاوش دل سود نه بخشد
از قتل من اقرار کند قاتل منفاک
حاصل بودا شوق ترا دولت عقیق

آید عرق شرم گل یاسمنی را
دیدیم گداوشه و درویش و غنی را
وردیده بود جاشه کمی مدنی را
صبر حسین و خوبی خلق حسنی را
والله عطا گشت او پس قرنی را
بے شبه زبان و دهن خنده زنی را
پیدا بکند قوت توبه شکنی را
بروز لب زخم و دیده و بینی را
در عشق فروغی بنود کو کمینی را
در حشر به بند خط پر خوب لظنی را
کن در زدن لطف دنیا دنی را

شمع رفته تو بود و رفتی کاشانه ما
 ای خوش بخت که از باد و عتق احمد
 در دود را چو طیب است محمدان
 بسکند مهر شیشه سراسر ساقی
 چون بدین حیلۀ قادیم پیای ساقی
 قیس باینز همه طرز جنوں آموزد
 گویت بهر خدا بادل مشاطه پیچ
 قصه کوکبن و قیس فراموش کنی
 مرجای شبه آصف چه فو نهاکری
 بے تکلف همه سامان همیادار

بال پروانه باشد پر پروانه ما
 شده لبریز همه ساغر و پیانه ما
 آمده حضرت عیسیٰ به شفاخانه ما
 گریاید بر محفل زندانه ما
 بے حقیقت بود لغزش ستانه ما
 بسکه شیار بود این دل یوانه ما
 میکشاید گره کاکل تو شانه ما
 بشنوی گریه شب غمزدۀ فسانه ما
 بر تو آشفته بود این دل یوانه ما
 بهر آسایش ما خسرو فرزانۀ ما

شوق کردیم سپهرینه پیش تیغش
 آفرین باد برین همه تیرانه ما

فرمان خدا بود چو سلطان عرب
 تار زم کند از همه کفار و منافق
 آراست بیک حله توحید الهی
 قربان خدا کرپے ملکوت محمد
 خواند همه دم حضرت داود درود

شمشیر کف داد شجاعان عرب را
 فردوس شده وقف شهیدان رب را
 ترکان عجم هم همه خوابان عرب را
 گلزار ارم کرد بیا بان عرب را
 آن لحن عطا گشت حدای خوان عرب را

اے صل علی خوش اثر نام محمد
 بگر روش متی و مدہوشی عاشق
 پوشیدہ دامن احد مہر رخ خویش
 آن مہر کرم مطلع خورشید ہدایت
 میگرد و فرو کئے دگرے غیر محمد
 خوں ناب چکاں آبلہ پا دے غریبا
 نوشتند ہمہ خون جگر از منے گلگلوں
 دست تم و کاوش دوران زمانہ
 چون گشت فزوں تیر گئی شام فصلت
 ز نہار میا لایخن ترشی و تلخی
 سو گند رسول عربی سوزن عیسی
 مارا چہ غم از گرمی خورشید قیامت
 واللہ کہ بود روح فنا نام محمد

در رقص طرب کرد شربانِ عرب را
 رقص جل آموخت غزالانِ عرب را
 چوں دید ضیائے مہتابانِ عرب را
 بر کرد چرخ غرہ کورانِ عرب را
 اے نوح بگوئید کہ طوفانِ عرب را
 سیراب کند خارِ منیلاںِ عرب را
 حاجت بود ساغرِ مستانِ عرب را
 واللہ نگلد گہے پیمانِ عرب را
 بر کرد خدا شمع فروغانِ عرب را
 باید سکر و شہد ملیحانِ عرب را
 کئے ز نو کند چاک گریبانِ عرب را
 کردیم بسر گوشہ دامنِ عرب را
 باید کہ تواں کرد فداجانِ عرب را

از خاک عرب ہمہ شوق چو ہمہ
 در دیدہ کم خاک بیابانِ عرب را

کنوں چگونہ بود اساک سودمند مرا
 متاع ہر دو چہاں مہبت گردمند مرا

بسوخت آتش ہجر تو چوں سپند مرا
 غنی دلم نہ پذیرم خدائے را سو گند

سر و چین بدست سوره ام شه مرسل
 سپرده ام دل شوریده بایطح عرب
 نبشت نخه زنگ زنده حال من پیر
 غبار و اسراره عشق آزاد ام
 لکاو تیغ و شیره تیروانه خال بود
 پیر حال من ننگ خاندان ابد
 قسم حق کنم ترک راه حق گفتن
 بکس بدم گریش پیش گفته ام گویم

عطا شده لائل طالع طبع مر
 چه کار از شکر و شیر و شهد و قند مرا
 میسج چون که نه دانست در و مند مرا
 فلک کنون نتوان کرد پیا بند مرا
 که نیست حلقه زلفش کم از کند مرا
 مکن تو یار و زچون و چگون و چند مرا
 هزار باره سر در اگر کشند مرا
 شائے شه بود از جان و دل بند مرا

هر آنچه شوق بگوید دست میگوید
 که هیچیک زساند عدد و گزند مرا

نفس گین خاطر ساز تو بام خویش را
 نقد و متاع جان و دل تا توان بگل
 پرده بکش رو خود جلوه فکن به هر طر
 بسکه بوند خام طبع بسکه بوند نخه مغفر
 سوختن متاع جان تا به کجا به عاشقان
 توس بر شوخ و شنگ رام شود و بانه
 سیر گشته چشم و دل و بچمن چمن و دوا

سجده گه نام کن بیت حرام خویش را
 بر تو فدایا که کن دارا السلاخیلش را
 رشک فروغ طو بکن منظر و بام خویش را
 بهر خدا نگا بهار پخته و خام خویش را
 خوش به و مکه وقف برق خام خویش را
 در دهن و پشت او زین بجام خویش را
 بهر ویش صبا مکن طرز خرافه خویش را

بزم سرور و دلفریب و سئے باہ کشتان چمن
ساقی بیابہ دور آساغ و جام خوش را

چوں زائل بر آستان سجد کنان و دام
از درخوشتن بران شوق غلام خوش را

سودائے عشق احمد سامان شد است مارا گر جاں رود زرقاں نتوان بست و دادن یک جام بادہ ساقی یا نقد جاں فرو بوسیم چوں نہ از لب نوکن بان تبعیش از دیدن لب درخ و اند غنچه دل ناگہ اجل بیاید جاں بُرد و زلفت پہلو بہ پہلو بودن در بزم گاہ با تو گو بوالہوس مہوس در فکر کمیاشد مہر غلامی او و اند ز روز اول اے ناخداے امت بہر خدا مدکن	یارب کجا میجا در مان شدہ امارا جام مئے محبت ایماں شد امارا شکر خدا غنیمت از راں شد است مارا از بہر اشک خونی داماں شد است مارا چوں گل ز فطر شادی خنداں شد امارا کسے کہ بود مشکل آساں شد امارا باشد نصیب شمن حرامش است مارا اکیں خاک کوئے جاناں شد امارا بر لوح سینہ و دل چپاں شد امارا سیلاب موج عصیان طوفان شد مارا
---	--

بزم پاک احمد جانہا نثار کردن
اے شوق نیک بشنو فرماںش ارٹا

کشم چوں سرمہ در دیدہ غبار کو جانان صبا صبحی دم خوش خوش شہوا کوئے او	کہ تا نور بصارت ہم بغیر اید دل و جان چگونہ درد دل خود جاہ ہم سیر گستاں را
--	--

برقص آرد و پیرنج برین ستانه زقارش
 بشو عشرت فرائی کلبه محزون شنبوبی
 نه کار از سحر و زنا زنی از شر و بخت
 خوشدلق گدائی پاره پاره و غم شاهی
 بزور باز و خود چون کشاید عقده کارم
 طلوع صبح محشر شده شد آخر شب قریب
 چه سود از استخوان خورده ها و اجنب بر تو
 بود تا ماه را کتبیا از تیر تابان

قمر زهره عطارد و شری رخ و کیوان را
 که تا رخصت کنم از خانه خود بیرون
 سلام از من رسا با و صبا تو کفر و ایمان را
 دهم پیوند از بال بها چاک گریبان را
 بصدرت زخم بوسه سر دست گریبان را
 الهی تا کجا باشد درازی شام و بجران را
 نوید دعوت مور رسا نیدن سلیمان را
 سلامت داریار شباه آصف ظل بجان را

شده ثابت نقش نام آصف شوق و عالم
 بود سزا مهر لعل جبین زهره جبین را

باب

خنده گل مینظرید گریه ای غنایب
 در جگر خون بسته شد از ناله غنایب
 صد هزاران جور از گل بر سر آورفته
 اطلس و دیبا کجا در عاشقان بینوا
 بر سر گل شور بر پا میکند آتش ادب

موسم گل سر بر آمد بکای غنایب
 دل بدرد آورد بر آب مالک غنایب
 ای صبا از ما چه پرسی ماجر غنایب
 از قبای برگ گلبن به بقای غنایب
 قطع کردن را سزد و متعارف غنایب

می توانم از گل خورشید گیرم عرق
 دی سر دے نغمہ نامہ روز یار بچن
 در میان عاشق و معشوق ریلے خوش بود
 گر به شوق رے گل بلبل کشایدان پر
 دولت رنگ بہار گل چو شد صدف
 در قفس چوں مسکینی صیاد بے حرمش بگو
 اتحاد حسن و عشق نیست اگر در باغ و ہر
 شد بے تاب و در عالم تروتازہ چمن
 آیشانش را جہاں گر ز کن از شاخ گل

باغبان خواہد اگر بہر دوائے عنذلیب
 مشت بال و پر ہی بنیم بجائے عنذلیب
 لطف گل رنگ گردار در بجا عنذلیب
 بال گل ہم و ابو دانہ رہو اعنذلیب
 باغبان فکر سے کند در خواں بہا عنذلیب
 رخ ثابت کردہ آخر خطائے عنذلیب
 از شکست رنگ گل خیز و صدا عنذلیب
 چنڈ می نالد کنوں آنجا بجائے عنذلیب
 بر محل بود است این گلچیں بنا عنذلیب

از گل و بلبل چہ گوئی شوق بیش از چند
 نے بقائے گل بینی نے بقائے عنذلیب

گفتم مرا بہ نرم خود اسے دل را طلب
 گفتم علاج در دہل خود چساک نسیم
 گفتم چرا بیدہ نیائی بان خواب
 گفتم بہ یاد چشم تو بیاہر گشتہ ام
 گفتم کہ دن رنج و تعب تن نمی دہد
 انتم ملاک خنجر ناز تو گشتہ ام

گفتا برو زمرگ خود ایں مدعا طلب
 گفتا کہ ز نہر تلخ ز جام قضا طلب
 گفتا کہ ایں سرا از رنجت رسا طلب
 گفتا برو ز درد کہ گفتی دوا طلب
 گفتا بلائے جاں ز سر زلف با طلب
 گفتا کفن ز دامن تیغ ادا طلب

گفتم ترا جنوں بسر کوہ و دشت برد
گفتم کشیم زلف تو بدوش میکند
دست از علاج من کش لے ہر باب
از ورطہ فنا نہ رہد کشتی حیات
باشیخ و برہمن ہمہ گیر گد و روک باش
بیسو و بہت قیس پے خضر رفت
خنجر گزار و تیغ زن و ترک تند خو
دیدار حق نجات ابد رحمت خدا

گفتا بیا بکوچہ ما انزو و اطلب
گفتا خنوش کیفیتش از صبا طلب
مرگ من از برائے خدا از خدا طلب
چون نوح گر نہ را رکنی نا خدا طلب
لیکن نہ ہر طریق روہ آشنا طلب
و در راہ عشق سمجھ منے رہنا طلب
از سمجھ پر بجا چہ کند کس وفا طلب
با صدق دل زور گہ خیر الو را طلب

عمرے گزشت شوق یں نشد وصال
عمرے دگر ز حق طلب و یا قضا طلب

دل پر خون بر آید ز چشم شکبار
بیا ساقی بجالم انگن سر خوشگوار
نثارم مسح با فردوس رضوان کا
گیسو رخ مینائی کاہ زلف تا بدار
بیا در نرم مالے ز ابد شندہ دار
نثارم از چہ بودہ خاطر مرا اضطراب
چہ افتاد است آساقی ہمہ در نرم شکستی

بجائے در صدف آرد لعل بدار
کہ آمد با ہزاراں برگ بر نو بہار
تعالی اللہ کہ مشغول بہ آن ریا کار
عجب پیوستہ میانہ ہم لعل و نہار
بہیں از چشم حق میں قادر پرور کار
چرا یکجا نمی گیر دل زارم قرار
سر مینا دل زنداں خم صہبا خار

زود و آه من تا روز محشر زنگ باشد
 جمال یوسفی افسانه خواب پریشانست
 هریا که دشت را مانِ عشرت لیک می رسم
 شب و صلت شب سراج عاشق بگیاں باشد
 نمود خطبه گردن کمال حُسن می باشد
 رسا این مشت خاکم گرترا با من نیست
 یقینم شد به طرزاں جفا دے که می نیم

گرفته تیرگی شام قیامت مستعارِ شب
 زینجا گویمت بشنو که باشی هوشت را
 بفائے وعده اش خواهم چه خواب کردیار را
 که پایم بر فلک بوده آویارم در کنار را
 شده ثابت سر از شکل ماه دانه در را
 صبا در کوچه جانان گرت افتد گز را
 که ملک مستی عاشق به گردن آزار را

ز بند نامردی داراں این شوق مسکین
 ز بهر پوسه لعل تو ام امیدوار امشب

بنجاک من گزراں نگار را در یاب
 ز طول روز قیامت تو و اعطاف محروم
 شب وصال بر آرد سسے بروز فراق
 چهاں چهاں رود و سو بسو همی نگرود
 نمود چاک دل و هم جگر و دپاره نمود
 اگر بمن نگرانی غمے منب دارم
 خطش و مید و صفائی هنوز با من نیست
 طیب نبض چه بینی به سینه دست به

عروج طالع مشت غبار را در یاب
 درازی شب و رنی یار را در یاب
 جفا دے گردش لیل و نهار را در یاب
 قدسے چو سرو ادا دایسے یار را در یاب
 خراش سینه این جانفکار را در یاب
 ولے قباحات انجام کار را در یاب
 ز روئے آئینه سانش غبار را در یاب
 تپم که هست بل اں بخار را در یاب

گل و چراغ سر زخم چرمی آرمی
بر گزارتو افتاده ام چون نقش قدم
بروز عید شکستند قفل بکیده را
به دل ز بجز تو دوریت ای میخاوم

بها و باغ دل و اخدار را دزیاب
ز راه لطف من خاک را راویاب
به یک پیاله من منی گسار راویاب
دشمنی یا دل بقصر را دزیاب

چو حاصلت وصال منم ترا شوق
سجود در گه پروردگار راویاب

نصیب وصل جانانت امشب
هزاران روز دایمی نیکبختی
منم در خلوتش بیرون یقیم
بشوم هماره من لای ماه خوبی
جهنم با چراغ و چادر گل
دشمن جان کام دل از دهنم برآرم
نمایان گشت مهر صبح محشر
بیاقابل کیش این سرکف را
سوال بوسه لعل تو دارم
خیالات دل و حشت فزایم
ز امواج محیط چشم فو نبار

شب با صبح خدانت امشب
بفضل حق نمایانت امشب
ز حسرت لب به ثنانت امشب
که گردون میرسانت امشب
سر خاک شهیدانت امشب
متاع وصل ارزانت امشب
غمم حیران به پایانت امشب
خدا را کار آسانت امشب
سرت گرم چه فرانت امشب
چه خواب من پریشانست امشب
ظهور رنگ طوفانت امشب

دل اندر ز رخندان چو یوسف
خط سبزش به چشم وحشت آگس
تا خم از رخ پاک تو بوسه

بقعر چاه کفایت امشب
چراگاه غالات امشب
که دور ختم قرانت امشب

بیای شوق از من توبه لیکن
که عهد نقض پیمانست امشب

ز نور جلوه اش کاشانه من و شمع امشب
نخواهم بزم جورا بنام بهر خدا رضوا
به گلزار دل من از خیال رو خندان
فتاد اندر بدستم چو عنان تو من و شمع
ز حیرت دیده دامانده ابرویش و شمع
مشک سینه از ناوک یاس و الم حسرت
به فرقت تا کجا ای سینه دل چاک بازو
میدانم چه افتاد است از منی بخت او

به خار ساد دل یاز بجا گلشن است امشب
مراد را پلوی است آه پیکر بود امشب
چرا از گلهای من رنگارنگ حریفان است امشب
ز حسرت نعل و آتش قریب دشمن است امشب
از آلود بخت ناغور و پاهای من است امشب
بیا بگردل مار که هر جا روزن است امشب
بیا که دوریت ترکان چشم سوز است امشب
بلند از خانه دشمن صدای سون است امشب

به خلوت گاه او دیدن شوق را
که بنیای چشم ز گس نیز گویا سون است امشب

بیا

مبتلائے ہجر یارم سوختن کار نیست
نیک باشد گرد بست آری دل میں کالیب
از زمین خیزد جفا و از فلک بارو بلا
شہرہ صنت بعالم گشتہ اسے زیبا صنم
تیغ ابرو کش زین گردن ممانست بنہ
زین داوخت سخن از من مشو آرزو دل
گل بہ خند از خوشی بلبل بگرید و چمن
دعائے دل اگر پرسی بگویم پیش تو

آتش غم شعلہ افکن در حق خار نیست
من ریخا دل ہمیشہ پیش دلدار نیست
ہم زمین و آسمان دایم در آزار نیست
قدر عاشق گریہ دانی عاشقی کار نیست
کیس سرشوریدہ بیکار و ہم بار نیست
واعظا آہ و فغان از طرز گفتار نیست
گلستان عشق جانا جملہ گلزار نیست
فاش نتوانم کنم زان کہ اسرار نیست

من ہمکوم ز شوق دل باواز بلند
گر جهان شمن بود لکن خدایا رنست

از صدق ہر پیش تو چوں رویا زارت
کوہ نشود جز بر سر تیغ سیاست
ایں جملہ کہ بر من گزرد رخ و الم ہا
روزمین بسکین چو شب ہجر تو تاریک
پندار تو فرزانہ بود عہد جوانی
و عشق نہ گنج سخن از شاہ و گدائی
از لطف و کرم گریہ از و عجیب نیست

در مذہب فرض ہمگونہ نماز است
کانرا کہ بہ نقد دل دست راز است
یک شمع ز جور فلک شنبہ ہزار است
جاناں بہ سیر زلف تو این قصہ دراز است
امروز کہ بر حسن ترا این ہمہ نماز است
محمود کہ شاہست و غلامے زایا زارت
من سنبہ میکنم و او بندہ نواز است

پروانه اگر سوخت شد عاشق است
حیرت که چراغ بدیں موزو گداز است

تجویر کند جائے تراشوق بر جنت

چوں اچھ مختار بہر کار مجاز است

خون شود آں دل کو درد عشق ناپیت سوئے بازار جزا بہر تماشا چوں وم سخت حیرانم کہ یارب با کہ گویم حال دل قصہ جور فلک از من پیرس ہمیش دست وخت شد وراز و دچمن آمد بہا عندلیب ل چرنا لد ز آزار فلک شیخ برا سلام نازاں بہن نازاں کبفر اگرچہ صدا در حریت بار خلوت یافتند	کندہ بہ چشے کہ دروے جلوہ دیدار یار و در دل جلوہ گر بودہ آ و بارانیت روز تنہائی بخجہ درد و الم کس یارنیت شکوہ دارم ولیکن طاقت گفتار نیست اے جنوں رحم کنوں دیر بہن یکتا نیست در گلستان جہاں دیدم باخار نیست بندگان عشق را با کفر و ایمان کار نیست وای بر آناں کہ ہم محرم سراز نیست
---	---

گریض مانی بشادی زیر خنجر سر نہد

شوق میکس را گے از حکم تو انکار نیست

بر گلے عاشق شدم کورونی گلزار داشت در چمن دیدم بہر گل پہلوئے خود خارا داشت عاشق اویم کہ عشقش دا و ردا دار داشت کائنات ہر دو عالم تمیت یکاں او	از نزاکت رنگ بوہم بر دل او بار داشت غم نباشد یار ما گر صحبت اغیار داشت جلوہ حسن رخ او پردہ اظہار داشت مشرقی غمہ بریں کم مایگی بیار داشت
---	--

رنگ بر رو گل شکست غنچه را دل شد بچون
طعن ز اید بر شکست تو بهام ناید درست
قصه شام فراکش مختصر گویم شنو
دلنشین ز رخ زنا سور جگر می داشتیم

ما ز نیم چو تن بباریبتن گلزار داشت
چشم میگوشت شکست با ده خار داشت
کرد آخر با اجل آن شب که این بیمار داشت
منت لذت کروهر دم لب سو فار داشت

شوق کاش بدلت وصل صنم در یافت
بخت یا در قهمت خوش دولت بیدار داشت

بیا به چشم و نیش در دلم که خانه تست
خیال بوسه لعل تو جاں بیضر اید
بدام زلف چه حاجت ترار روزانل
اگر چه زلف تو رنگ ستم همی ریزد
به خانقاه و حرم هم به دیر و میخانه
به کفر و دین چه گشاید به دیر و کعبه چکار
فلک عدونه خستیم تویم سس
نوائے نغمه شادی و ناله غم و درد

بالتفات مگر هر دور ایگانه تست
برات نقد حیات من از خزانه تست
که وحشی دل ما مرغ آشیانه تست
تو اں چه کرد که رو تو در میانه تست
بهر کجا که شیندم همه فانه تست
مقام سجده من سنگ آتانه تست
ترا که خوی بد است این همه بهانه تست
همه ز پرده آهنگ یک ترانه تست

غریب و مفلس و یکس فتاده به دکن
میر شوق ز نقدیر آب دانه تست

او تو سنی بکسر خاکم دو اند و رفت

برق چها به خرمین جانم چها ز رفت

نازم به خلق او که سر بد فتم ز لطف
 ضلّی نه رفت مردن من آن لنگر من
 نه پائے رفتنی نه مراجعے ماندنی
 گشتم غبار و سهره باد صبا شدم
 اے بهشتیک چه گویت از یاس شام وصل
 دزدیده یک نگه سوئے من کردی حجاب
 قاتل به یک شاره ابرو عسوه زار

آمد زور سوّه اخلاص خواند و رفت
 ناچار تا بگور جنازه رساند و رفت
 اے بسکی که او سر را هم نشاند و رفت
 تا چوں نشینش سر دامن کشاند و رفت
 گفتم هزار بار به منت نماند و رفت
 شوخی مگر ریلوئے من تا بدو رفت
 زهر آب خنجرے بگلویم بر اند و رفت

هنگام رخت بستن خود شوق زینچاں
 خوش کلمه رسالت و توحید خواند و رفت

او که در جفا کردن محو شادمانیهاست
 ناصحا گویندم حزم را نگه دارم
 ز ابدار به ترک خواب چهره زرمیدار
 حالیکه من دارم دیدنی همی دارم
 قاصد ا پیام وصل از تو زان نمی شوم
 زیر کی اگر اے دل ز میا سبک بخیز
 منعم از چمی خد می بر تعین برالم
 خواهرش دل ندان مقصد ریا کارا

من که در وفا مردن لطف ندگانیهاست
 او بسوئے من مگر خوف بدگانیهاست
 رنگ رو مجبور از شکار غو اینهاست
 وحشت و جنون قفس قصه زبانیهاست
 غیر تم نمی خواهد رشک همفریهاست
 اختلاط این مردم موجب گرانیهاست
 حادثات این عالم دور آسمانیهاست
 زاهد خدا داند و آف نهایهاست

سہل سے ملے جاں پیش را بخیر گریہ
از چین مرا گچیں گوشہ نفس بہتر

قطع میوایاں کردن روزہ انو اینہا
سودا زہ کردن وقت پر نشانیہا

کافر و صحنہ خانہ خدا زاہد
شوق و کج تنہائی شکر بے نیانیہا

چہت قبائے مرا تنگ چو دربر گرفت
بر سر بام آمد آں رشک قمر بے نقاب
بایل آرایشے دوش چو شد سیمبر
چوں بہ خیال کسے زار بہ گلشن شدم
عاشق و محبت در شب فرقت ز غم
تخم محبت کسے کاشت چو در کشتل
شیخ ندانم چہ شد رہن بہ میخانہ
و عشت و شوریدنم حالت او غیر کرو
با گہر مدعا بخت مرا ساز نیست
سود و ہر عاقبت گریہ تر دانے
رہر و ملک عدم و فقر عصیان خویش
عشوہ و ناز و اد اغمرہ ابروے او
شد زالم رنج و غم ہمزم مصیبت را

غیچہ پر مروت دل رنگ گل تر گرفت
ماہ ز شرمندگی سٹے بہ چادر گرفت
قیمت گو بہ شکست زینت نہ در گرفت
دست چنارم گرفت پائے خوب گرفت
خار و خشک خار را بال شوق گرفت
خمن متعیش را شعلہ آؤر گرفت
خزقہ و سجادہ کرد و جرعہ ز سنا گرفت
رنگ سکت خمر رونق دیگر گرفت
غوطہ بہ دریا ز شمع حلقہ سہ اس گرفت
دانہ ہر اشک من صورت گو بہ گرفت
نیمہ بر دوش کرد و نیمہ بر سر گرفت
چو بہر شہیر بہ آب ز خنجر گرفت
ہر کہ بہ در ماندگی دامن حیدر گرفت

باد بر او آفرید گفت بے خوب گفت
آدمیاں کم شدند ملک خدا خر گرفت

روزی سیه دزدگر کز اثر بخت بد
خاک شود و درفش شوق اگر ز گرفت

الفت خمیر پیکر آب و گل منت دشوار خلق گوید و اما ز فیض تو گرد و غم الم چه عجب میهمان شود از من ره نشیب فر از جهان پیر شاید به زعم بخت عدد و بر تو آن خوم آساں بود شناختش روز رستخیز یارب آمل کار ندانم که حال چیست خواهد بهر کجا که بر دشت کوه دار گر خصم هر فکیر شود بر کلام من از بجز فکر طبع بر ارم در سخن	حرف و فاطر از تکین دل منت آساں به یک نگاه که مشکل منت آخر فرو و گاه بلا منزل منت گه بر زمین گجه به فلک محل منت بی حاصلی به باغ جهان حاصل منت از من یک که شرم کند قائل منت در حیرتم که غیر چرا مایل منت گویا زبان حال عدد و حامل منت نقصاں چه در کمال فن کمال منت ایک زبان سفینه و لب اصل منت
---	---

ای شوق از جفا بتاں تگدل شو
آخر بر وزیر خضر خدا عادل منت

شفیع امت و سلطان و پری ذبی است تونی کفیل مہات امت عاصی	فدائے نام مبارک محمد عربی است فتاویٰ بر در توشیح و شاب و طفیل و صبی است
---	--

تو بس کریم و خدا سید مرغ بخشنده
 به نسبت تو فخر ابوالبشر میکرد
 ز حال خویش چه گویم شهادت در فراق
 صدای العطش و العطش ز دل خیزد
 به یاد جلوه انوار آئینه رویت
 هنوز در دلستان با ده عشقت
 به خصم رحمت عالم ظهور قهر خدا
 به خنده چوں نه در آید گل اسید دم

خطائے مانه بود گر زما فزول طلبی است
 چه مایه ای شه عالم ترا علونبی است
 بدام ناله سحرگاه و آو نیم شبی است
 هزار خم بکشد مهنوز تشنه لبی است
 شکسته در جگر آبگینه حلی است
 خمربویی عباد عامه عینی است
 ز شان آیت تبت ید ابی اسی است
 بنام او که زمین غزل باغ نبی است

صبا بدست تو افتد غبار کوئی نبی
 چشم شوق تو آن کرد گرچه ادبی است

کاش شیشه دل پر ز من عشق بمانیت
 سودای محبت سیر شیریده که وارد
 بر خیز ز بالینِ مریض تب و فترت
 از خنگی لب دیده پر آب توای یا
 در دم بزند خرم منستی تو ای چرخ
 را عطا بمراسم هوا سیر کوشش
 آزاد ز قید نسب و مشرب و ملت

بر سنگ توای ز دگر هر از گرانیت
 کاش همه او قاجار شور و فغانیت
 ای چاره گر سحراں کار بجانیت
 در دودل ما قابلِ تفسیر و بیانیت
 آه دل ما نیز کم از برق کمانیت
 ما را موس سیر و تماشا بجانیت
 در بند عشاق فلان ابلانیت

گفتی بدم نزع که آں شوخ بیدار
مغرور مشو یا بریں برگ و نوائے
زین سادگی ثابت نشود نقش صفا

باور کنم ز آنچه چنین غصے بجا نیست
بانغ نبود آنکه در روزگار نیست
چون رنگ و فاو رول بجا نیست

میچ است بجا کار جهان شوق بینش
باشد که نباشد به تو پروا جهان نیست

درون سینه دل مرده ام گجا خفته است
بجواب دلت بیدار وصل تو دیدم
نه خفت باد شه نمر و ز باراحت
ر بود خواب عدم هر گدا و سلطان
بخود دراز کشیده کسے بر کنج لحد
ز بوی طره مشکین یا رستان
بنی پر خنجم سلامت بود چگونه کسے
ز یک اشاره چشم تو رفتن ما بیدار
ریخت خزینه حسرت و لیک لافیه
ز نیم باز نگاه تو رفتن ما خیزد
خدا قوت نگهبان گے نمی خسید
بجواب نیز ز بهر خدا کن بیدار

شبه عشق به میدان کر بلا خفته است
غنوده بخت سیر بالش بها خفته است
مگر به شام وصال تو بے نوا خفته است
اگر به تخت و بے بالاک بوریا خفته است
چو آشنا که به پہلوئے آشنا خفته است
به فرش سبز درون چمن صبا خفته است
چو دانه که تہ سنگ آسبا خفته است
بزیر دامن شرکان تو بلا خفته است
تو بے خبر که سر کنج اردو ما خفته است
قیامت که در پرده حیا خفته است
چه غم به کشتی ما گر چه نا خدا خفته است
ہزار غمتہ کہ در گوشہ خفا خفته است

قویست پیچہ و بانو طبعی من شوق
چرا بجز کسم قافیہ عصافقتہ است

نوح در کشتی و ہم کشتی درون آب نیست
تاب دیدارت چرا در چشم شیخ و شایست
مانند پوشیم مار حاجت بجایست
بوریاے فقر کم از مسند دار نیست
لائق جا گرم کردن خانه گردان نیست
بچه بطرا بیں زاید ز سینہ آب نیست
زادہ از پامروایں شیوہ آداب نیست
طرہ دستار زاهد از پر سر خاب نیست
شیخ ہم در رقص آید جا استعجاب نیست
قطرہ اشک است ناصح گوہر نایب نیست

بے سبب اسباب عالم عالم ابانیت
گر رخت اسے ماہ خوبی مہر عالمیت
قائم و دیبا و اطلس گر نباشد گوشت
سکین یا کوئے او سنگ ویرا و تکیہ گاہ
ہستی یا نقش بر آب بھما آب رواں
آشنائے بحر الفت راز طوفان غم نیست
میتوان از سر گزشتن ددرہ عشق تباہ
از چہ رو خود را سیر افلاک بالامی کشد
ایں زنا شیر خدا دادست وقت کرے
بر زین ریزم منہ بر دیدہ من آسین

ہاں بیا در نرم بشنوم بدہ واد سخن
نغمہ شوق است جانان لہ دولایت

فرشتہ ایست کہ در چاہ بابل افتادہ است
فغان و درد کہ انجام شکل افتادہ است
بروئے یار چگونہ مقابل افتادہ است

دلہ بہ سوئے ز رخدا نشاں لافناہ است
بہ ابتدا سر سوئے عشق آساں بود
ز شوخ چشمی آئینہ سخت حیرانم

بہارِ اسک شہرِ ریزہ فیس باید دید
 کہ ام شہزادہ جگر بر کنارِ آب گزشت
 بیا بین چہ تماشا عورت ایکنر است
 قطعاتِ نیازیت بیدار شدن
 بلای تازہ سہرِ بہرِ و ان نمل عشق
 منہم بفر کہ ز تار بہ کمر بندم
 بہاے حُسن ترا نقدِ جان تو اداوان
 ز چاکِ سینہ دلخشاں چہ می بینی
 از ان ز نام امیدم ز دست می گسند

ز داغہائے کہ اطرافِ محل افتادہ است
 کہ خشک لب ہمہ صحر اوسا محل افتادہ است
 کہ خاک بر سر و بر خاک بھل افتادہ است
 سرم بہ پایے نگارین قائل افتادہ است
 ترا چہ یاد کہ منزل بہ منزل افتادہ است
 عبث کہ شینج بہ عقدِ انا مل افتادہ است
 مگر عیارِ ازیں بیش کامل افتادہ است
 جگر پر آبلہ ناسور و رول افتادہ است
 کہ پایے تو سن ایام و رگل افتادہ است

دینِ بیخِ مذام چہ رفت بر سرِ شوق
 درونِ میکدہ بدست و خافل افتادہ است

غنچہ و گل بہ بوستانِ مست بزمِ راز است
 قبلہ راسانِ دل کعبہ جانِ آپ گل
 رشتہ شجرِ جاوداں عقدہ کشائے دل
 بادہ صد ہزار رنگ جوشنِ نذرِ دھرم
 زیرِ لہجی جیسے تازہ بہارِ باغِ دل
 عشبوہ دلربائے اومی کہ دم بسوئے خود

نورِ وضائے ہر وہ ماہِ پورے میرزا
 روئے و نگاہِ جملہ خلقِ جاہل کی میرزا
 بستہ ز تارِ جانِ ماہِ سرِ مو میرزا
 زند و مغانِ بیعتے دستِ بسوئے میرزا
 رشکِ شمیمِ مشکِ پزیرِ غالبیہ میرزا
 بر دلِ خویش دستِ من دیدہ برو میرزا

آتش لبانِ صورتِ بخور که شعله در سبدم
 با همه محو بخودی کام زده بر یون نزد
 بهت دلِ خردگان قوتِ جسمِ ناتوان
 یا بکرم وفا کند یا ستم و خفا کند

چشمه فیضِ موجزن از لب جو میرزا
 رشته اقبالِ شرحِ دایمِ گلوے میرزا
 ذوقِ فرا در دولِ لغوے میرزا
 پر ز منی رضاے حقِ جامِ و بو میرزا

شوقِ بین که بختِ من میدهد چه می شد
 دستِ بدستِ میرزا ست رو بر و میرزا ست

از باغ و بهر گر گلِ مقصود چید نیست
 اندر بهار مرغِ دلِ نغمه سنج را
 باید که دل بجلقه گیسو شود نه بند
 افتد اگر بدستِ صبا خاکِ کوئے او
 و اماں و جیب چاک زدن نیست کارِ مژ
 خوشتر بود تپیدنِ بسلِ بنجاک و خوں
 رضوانِ بطق نه گلِ در یحانِ خلدر را
 در انتظارِ روزِ وصالِ تو سالها
 گردنِ فرازِ راستِ تواضعِ نگو که چرخ
 بذلِ گداسِ مالِ حیانِ شیرِ دل
 اکنون بزیرِ چرخِ چو قدر سخن نماند

در خار زارِ ریخ و بلا هم تپید نیست
 صوتِ هزارِ عالمِ علوی شنید نیست
 از رخ اگر چه طائرِ رگم پرید نیست
 در چشمِ پنجه سترِ موسی کشید نیست
 مجنوں به عشقِ جامه مستی درید نیست
 قاتلِ بیا و بی که تماشائے دید نیست
 مارِ اشیمم گیسوئے احمد شنید نیست
 ریخ و صعوبتِ شبِ هجران کشید نیست
 با سر کشیدنی سوئے خاکش خمید نیست
 چون تارِ عنکبوت نه بر خود شنید نیست
 آهنگِ طبعِ شوق به بالا پرید نیست

<p> کردند فلک بہ گرد کویت اے خلق خدا بہ جستجویت شد عمر بر در آرزویت ایں رنگ و بہار و حسن نویت رعنائی قدس و روحیت آفاق اسیر خلق و خویت افزود غبار خاک کویت رضواں ہوس ہوائے کویت یا جانِ مسح گفتگویت یوں ہمہ عاشقاں بہویت یا تو بہ خمار و یاسبویت بہر بتن دل بہ تارہویت </p>	<p> ابرو ست ہلال ماہ رویت ہستم بہ تلاش من نہ تنہا خلوت نہ نصیب شد و محف کئے در گل و ماہ و مشک باشد شد شک نہالِ بختِ طوبی حاجت نبود بدامِ گیسو چوں سرمہ بدیدہ با بصارت دارد بخت از روز و راول یا شہد و نبات و قند و شکر زائد سوائے کعبہ گز نشیند شایانِ بکت چیت ساقی صد عقد کشود از رنگِ جاں </p>
---	---

گشتی چو غلامِ شاہِ آغا
 اے شوقِ فزود آبرویت

<p> در چمنِ مخمور اماں رشکِ شمشادِ نیت سجدہ بردن پیشِ بختِ نارِ بتنِ برک لذتِ عشقِ بیاں ہرگز فراموشم نشد </p>	<p> پیشِ پرچم سایہ افتاد غشِ افلاکِ نیت گوش کن اے برہمن ایں کہنہ ایجاو ایں ہمہ اولِ فیضِ قناتِ یادِ نیت </p>
---	--

کے تجھ پر ہم نہ حال نیک بیکر جاں
 لے چہ میدان کی از چشم چکد با شک و حل
 مر جہا صدمہ جہا یکدم نمی گرو و جدا
 دست ہم لرزد و فتنہ خنجر شود دل آلباب
 عمر طے کردن بود دشوار در زندان او هر
 حدیہ و از فرشته تابناخ سدر اہل بیت
 عیبی باشد سخن حمیدہ گفتن بگیاں

خود فراموش غلط از روی بے یاد و منت
 گویت بشود دل ناکام و ناشاد و منت
 رنج و آلام و مصیبت درد ہمزاد و منت
 رحم قاتل آورد این طرفہ فریاد و منت
 کاندیں محسن و ام حبس میعاد و منت
 عرش ہم جولا گزہ خوب طبع آرا و منت
 صاف میگویم چنین ارشاد وادتا و منت

شوق آوارہ شو بہو غبار کارواں
 خاک رہی شیوہ کن از خاک بنیاد و منت

گو بہاراں عقدہ در زلف و نا افتادہ است
 عاشق ناکامہ دام بلا و افتادہ است
 قاتل امروز در مقتل چہا افتادہ است
 صمد چوں گسویے مشکیں پریشان کب و
 اے غریب من من طعنہ کہ در چاہ و قن
 گر میخوای درون سینہ من کن تلاش
 گو مرا چوں سے گل در بہرمن بہر دایک
 میں قیامت آفتاب بت کفر آفریں

شو گدافاں را مضایقش پا و افتادہ است
 حلقہ حلقہ کا کلش بنجیر پا و افتادہ است
 سر جہا از تن تن از سر جہا بجا افتادہ است
 زلزلہ در کشور چین و خطا افتادہ است
 گر بنیادہ است دل تھا بجا افتادہ است
 من چہ دامن گیر دل مضطر کجا افتادہ است
 وای نقش پا نہ بردوش صبا افتادہ است
 فتنہ ما بر خاستہ محشر با افتادہ است

بنجبرد موش را دوست جام منی بدست
 از خیال بوسه بکشدن نشان نیلگون
 شد روان صد فائده لیکن دل غفلت
 کشی فکر شکست چون به ساحل درسد
 پرکنم از گوهر مقصود جیب و آستین
 و شکم شوشه جلیاں که برنگ در

از چه در میخانه این سر و خدا افتاده است
 بر گل رخسار آن نازک ادا افتاده است
 منتظر ورره به آواز در افتاده است
 یا خدا در ورطه غم نا خدا افتاده است
 دست من و دامن آل عبا افتاده است
 دل شکست بے نواب دست پا افتاده است

حمایه شاه کن از پشت پاشت شوق
 بیکس و بیچاره در ملک شما افتاده است

قرآن پاک نوک زبان محمد است
 الله لا شریک له ذات لایزال
 ز آوازه جواب است بر بگم
 برداشتی رزق احد چون نقاب بیم
 شمع تجلی گو که سر طور بر فروخت
 باید چانه عرش ز تعلین او شرف
 خوشتر ز آب چشمه سینم و سلیل
 چون رشته حیات نه بینی عجب مدار
 مومن بیاستماع شفاعت خرید کن

شان حق آشکار شان محمد است
 این مختصر بیان بیان محمد است
 در اهل قدس رو زبان محمد است
 در پرده این کمال نشان محمد است
 پر فائده و لم به گمان محسنت
 تالامکان لذت گمان محسنت
 به قطر لعل دکان محمد است
 نازک ز تار جلا که میان محمد است
 این حسن به بهای و کان محمد است

بہشتیاد باش دیار دل و زبان گاہ دار
ایمان بیا و شربت دیدار حق نوش
بہر نجات امت عاصی بہ پیش حق

تیر قضا پشت کمان محمد است
این نیت لید پہ خوان محمد است
فریاد عفو عفو گان محمد است

یار ب بخش جلا گناہان شوق را
ایں کمتر ز آفتاب محسوس است

مایل سوئے من آن بت بر ساکنیت
گو چرخ بہ کام دل عشاق بہ گرد
اے شک میجان طے لطف کہ دیگر
بالائے نیز زیر فلک جز توبہ آفاق
مالیدن صندل نہ دہد سو وہ آجاں
زیریں کر اے ترک بزن خنجر فولاد
شد خشر بیا صبح قیامت بد میداست
امرند چہ گزر دسرا حکم قضا حیت
اے داد بر خلق نظام و کن آرا
تو ظل خدا سایہ فکن بر سر عالم

فریاد کہ دزدانہ و اہم اشیائے نیت
امامہ سر کوی من اور اگر ز نیت
چوں من دل صد پارہ و جگرے نیت
مہ پارہ و رشک چمن و لب شکرے نیت
جز صد مہم تیر تو مراد و سرے نیت
صد حیف کہ در پہلوئے من سیمبر نیت
پیدا بہ شب ہجر و لیکن سحر نیت
جزوات خداوند کسے را خبر نیت
مثل توبہ عالم گمے داوگر نیت
در بحر کرم چوں تو دگر خوش گم نیت

چوں عرصہ و ہم حالت خود پیش من اسوق
پیغام رساں قاصد و ہم نامہ سے نیت

حاکم بیاورداد و صبارا بهانه ساخت
 در تنگه خون شهیدان شربت دست
 بگذاشت نیم بزم اندر بجا کب و خون
 و ز دیده کرد سحری رقیبان گاه لطف
 پرسیدش که چیست بر او و گره زدن
 وقت نظاره عارض تالابان زیر پیر
 گفتم به نطق قم تو مرا زنده کن مسح
 گفتم شے بخلوت خود جان من طلب
 جارب خواب خواستم ز شره پرورش نم
 رسوا نمود و عاشق خود را بدار کرد

دل در بدو و جذب او را بهانه ساخت
 زنگ قتل رنگ خنار بهانه ساخت
 صحت او که ناز و او را بهانه ساخت
 لیکن من ندید و حیارا بهانه ساخت
 آوار گئی زلف و تو را را بهانه ساخت
 پوشیده کرد و رد بلا را بهانه ساخت
 بخشش بلب نداد و او را بهانه ساخت
 رودر کشید و بخت رسا را بهانه ساخت
 سویم بید و بال بهار بهانه ساخت
 در پرده لیک محکم قضا را بهانه ساخت

متان شوق دست بگامایار زد

شوخی نگر که لغزش پیرا بهانه ساخت

بیا بیا که زمان شنائے سلطان است
 خوشا نصیب دکن روز جشن سالگره
 هزار شکر خداوند کاندیس محفل
 میسر عظمت و شان جلوس شاه دکن
 بیا به محفل این بزم رشک باغ جنا

اگر چه بدحت سلطان برون مکان است
 که دژ دژ بهر گوشه مهر تابان است
 وقار آصفی و شوکت سلیمان است
 نهال زبال و پر خوشین گمنان است
 بیس چه مایه بهار گل و گلستان است

کجا مقابل رستمی شود و حور شید
 صد آفرین که ز گلزار و کان فیضی شاه
 نصیب است سرور و طرب که بر سر ما
 متاع طاعت سلطان حامی اسلام
 خدای با سطر زرق است و مصطفی قائم
 هزار آفرین بر بهت تو لای ساقی
 بهمباد ده عشرت بیک کی بد بوشند
 ز بند غم همه آزاد خیر خواهانند
 کجا دو هم نصیب که بخودت نشا ما

بنیاد بر خجالت میں کہ پنهان است
 کہ پُر زگو بر و گل دامن و گلین است
 مدام سایه محبوب طلس سجا است
 به نقد جان بخریدن طریق ایما است
 میح مائده گستر خلیل مہمان است
 تمام میکده امروز وقفه بر ذرات
 نوائے بلبل شیدا سرو وستان است
 بدوشان تو شا با نصیب نفعان است
 کہ آستان تو بجائے ما غریبان است

بیزشادشده و شاد بنزدگان است

ہیں وہ بھڑول پیر تو چاہا کرتے

نام خدا نام تو لذت نماند
گر مهر شیر و ز جہاں را عیاں گرفت
ظلم خدا و سایہ دامان مصطفیٰ
محبوب خلق و حامی دین است پناہ
خلق با ہمایوں از آن و بد گشت
صد مہربانان بہ عہد مبارکش

دل تانگی گرفت و به تنها نوا گرفت
همه شش نظام دل ما خواست گرفت
بالای فرق حضرت شاه زمان گرفت
شاه از عدل و داد تور و تاج جدا گرفت
چون زینیه بام قصر شاهی نشست گرفت
ننگ و بهار و بوز و شمع ستار گرفت

در عهد تو ز بہر رفاه زمینیاں
روئیں تھیں - چو گرمی بہکا میاں
شکرِ خدا چہ مایہ فضیلت بہ عہدِ توست
مہنگام دید حاصل نشو و نما کے ملک
گر شیخ سوسے بابِ حرم سر سجدہ برد
دل وادگانِ عشق تو آزاد ہووے اند
شوریدہ سر لبادی الفت ز اضطرار
آوازہ جمال تو یوسف چو گوش کرد
امروز نیم جشنِ چہل سالہ ہووے است
اجاب شادمان وعدے تو پامال

محکم بنائے عدل تہ آسماں گرفت
افراسیاب زیرِ لوایت اماں گرفت
ہم محتبِ حباب خود از آسماں گرفت
نظارہ ہم خراجِ زباغِ جباں گرفت
ہم بہمن بہ سنگ و رش تازہ جا گرفت
جایز بود کہ دزدِ دل ز پاسبان گرفت
نشاختِ آن قدم سارباں گرفت
از تحتِ مصراحت رہ کا روا گرفت
باید ز دستِ یار منی اغواں گرفت
از دل ہمیں دعاست کہ وردِ بکاشت گرفت

چوں قیس دید خوبی لیلای نظمِ شوق
از سرگزشت رفت و سیرِ داتاں گرفت

دلہ بر وعدہ فروداش شاداست
محبوئے راستی از اہل دنیا
بیا چند آنکہ خواہی باوہ برکش
بفند یکدگر مجموعِ عالم
براہِ عشق تنہا چو تو اں رفت

ولے بر زندگی کئے اعتماد
کہ رفتارِ فلک راجح نہاد است
کہ ساقی میکہ راور گشاد است
چو خاک و آتش ہم آہ باد است
کہ صدرا سرورین ادبی فتاد است

چراغها هرگز در جلاوه آید
 و با باقی جان و دل نبرد
 ستم ناید به ستم دین
 چه پیمان تو بود اسل و دل بیجان
 پسین بر هوا و ز نسیم ندارد
 خوشم با طیب طرقتل من گن
 خدا را کشتن یک نفس سرکش
 گواه هستی موجود مطلق
 ز ابله اگر یابی گزند
 تو عجزت گیر از آیات قرآن
 ز بهر ایندم کام کاخ بیداد
 سرور در راه طینا از رعونت
 علیم رنگ سوط عذاب
 مباش ایمن درین عالم که هر جا
 سر خاک در جانا نشستن

خدا خود چون تکرار حق است
 چه مایه کاندین سودا کس است
 فکر کار زین پید این زیاده است
 تو اموشش کردی ناکید است
 که فته فته از خاکت بر باد است
 بهین از زندگی من سرور است
 ملاقی ثواب صیحه است
 که حیوان و نبات و هم جاد است
 خدا را یاد کن رب العباد است
 نمی بینی که ذکر قوم عاد است
 اشاره جانب ذات الهی است
 که فرعون طغواند بر باد است
 بر سر آنرا جل بر سر تاد است
 فساد است فساد و فساد است
 مرا بهتر تحت کیقباد است

به حال شوق آنایک نظر کن
 که خسته بر دشت چوں سگ تاد است

رخسار من ایست خونهائے منت
 کمر خنیده ز پیری نظریه پائے منت
 شهبیه خنجر ناز کم پس از مردن
 سبزه گونا گونا بیم و گرسامان
 شب فراق مرزا انتظار سرگ چکار
 مرخص عشقم نخواهم از سر حلاج
 بدست باز نه بد پاشو چسان طوفان
 ز جوهر رخ و جفای تباه چه کوه کم
 میسر حال دل بتلا در فراق
 چه غم که خضر هم ایاس گویند ره کشد
 زمیں زمان و فلک انجم و سه و خورشید
 بشرط بند گیش بچو خاک را کن
 ترا که دسترس نیست بر سر قلم
 مرا ز خیر تو امید نیست شر مرا

دلم شهید خجاسینه کربلائے منت
 چو اثر دما سر فروخیاں عصانے منت
 کفن بجائے من از گوشه قبائے منت
 کمند زلف تو وابسته بجائے منت
 که یاد و غمزه او اشو خورشید قضا منست
 که در دجان و جگر دل میں دو انست
 روان زویده گریاں دوا بنانست
 که دل بدست دگر و او نم خطا منست
 عذوبضیب سباده انچه ما جبرائے منت
 و زون کشتی من نا خدا خدائے منت
 یقین شمار که این جمله از برانست
 سزونه غره مرا بر هوا بنانست
 بدانکه از اثر بخت نارسانست
 الکی خیر بود غیر آشنائے منت

بروز حشر حضور خدا شمس مرسل
 خطاب کن بسو شوق کین که منست

حبیب کبریا جان جهانست

محمد مظهر کون و مکانست

محمد بشوایے قدیاںست
 محمد رونق باغ جہانت
 محمد بادشاہ انس و جانست
 نہ ابرہہ سیم تنہا میہانت
 محمد نازنین کبریائی
 محمد نور ذات پاک سبحانی
 محمد لعلہ برق تجلی
 شب بیند اگر تھے منور
 محمد اول خلق و عالم
 ریش را آنقدر پایہ بلند است
 ز بہر بلبل مدحت سرایش
 خدا فرماں و ہدایت علیہ
 نہارہ بر سرش اکیل حجت
 خدا را کہ ازل تا روز محشر
 میجا پیر و نقش قدمش
 چہ ناز و بر جمال خویش یوسف
 ہمایوں سایہ نقیین احمد

امام سجدہ روحانیانست
 چہ رونق بلکہ او خود باغبانست
 سر عرش بریں جلوه کنانست
 و د عالم را محمد سید زبانت
 کہ زمانہ روان عاشقانست
 کہ نور روشن زمین و آسمانست
 رخ روشن چسبای کاروانست
 بگوید دل بہیں نیرسمانست
 محمد خاتم پیغمبرانست
 کہ جبریل انیش پابانست
 شاخ نخل طوبی اشیانست
 در و د پاک و در و مومنانست
 خدا راں رو کہ او شاہ شہانت
 سر لوح و قلم حکمش روانست
 بہو کہب خضر ہم موسی دوانست
 ز لیا مقفل پیش زمانست
 طاعت تاج دولت رانانست

سیرت نعل بکمل رشادی
مضمون بہارِ نعت احمد

بخند و این چه شاخِ نعلِ نعت
زمینِ شعر گویا گلستانِ نعت

مکن اے شوق فکرِ روزِ محشر
محمد چون شفیع عاصیانست

شوق از روز ازل پیدا غوثِ الاعظم است
غوثِ گویاں چون سب کمتر نصیبِ بجز نیاز
خضر گوگم کردگاں را رہنمائی میکند
میتواں گفتن بحکم سرورِ کلِ انبیا
گر سرِ چرخِ چہارم سکونِ عیسیٰ بود
عرشِ می ناز و بہ پیا بوسی احمدِ تمجیاں
روئے و رخسارِ مبارک غیرتِ شمسِ مقرر
بعد نامِ مصطفیٰ بر خواں بنامِ اسلام
لا تحف انت مریدی از رہِ لطفِ کرم
از لبِ معجز نایش می چکد آجیات

مست و بنجو و جبر و صہبا غوثِ الاعظم است
اونقادہ برور و الا غوثِ الاعظم است
لیک اندر راہِ حق ہمایا غوثِ الاعظم است
انتظام دو چہار بر را غوثِ الاعظم است
بر سرِ عرشِ اعظم جا غوثِ الاعظم است
ناز بغداد ہم بہ نقشِ پایے غوثِ الاعظم است
شک طوبیہ قامتِ رعنا غوثِ الاعظم است
زانکہ وردِ قدیا اسما غوثِ الاعظم است
اے غلامِ قادری ایما غوثِ الاعظم است
ایت بخش سرِ سہا غوثِ الاعظم است

وزہ ذرہ شوق با شہتِ دواعِ معیت
بر سرِ چرخِ کرم در پایے غوثِ الاعظم است

افتخارِ شوقِ بگوشاہِ خواباں در بر است

از عروجِ نخبِ امشب تا بانِ برات

قاصد از شهر با آمدن بیا بلقیس
 از پئے دیدار اما احتیاج طریقت
 بهر اظهار جوئے دبت و حش پیش آید
 اینهم شور و شب انگشت بنگر باطل
 سخت جیر نم یار و کا کل چنان او
 بهر گلشت چمن هرگز نمیدارم پس
 نامه اعمال گر خوانند از من روز حشر
 طے کنم یارب چگونه منزل راه عدم

بالیقین انم که فرمان سلیمان در دست
 دل بان برق بر دم شعله افشان است
 شوگانها کن تار گیر یار در بر است
 بوالعجب نیست همچون طفل نادار در بر است
 شور سودا در سر است دل پریشا در بر است
 از وفور دعاها دل گلتاں در بر است
 صاف برگویم همی تصویر چنان بر است
 دقیر عصیا و حسرت جرم و عصیا در بر است

شوق را کافر بدانم یا که مومن در حجت
 جام منی دارد بکف تفسیر قرآن در بر است

بهر کشاو کارم فضلش کلید باب است
 قربان نام پاکت صل علی محمد
 سیدار نخت هستم امشب بخواب دیدم
 روزه تاده بودم پیش و برپایوں
 از کثرت لقمه هم از نجوم یادش
 شان عجیب دارد خلوه مگر محمد
 و جیر هم که یارب خسار و روه احمد

شوق از طفیل احمد دشا و کامیاب است
 والد خوش نصیبم آن یار حجاب است
 بر بام عرش اعظم زخنده آفتاب است
 اکنون کجا فاقدم یارب چه انقلاب است
 آبادی دل من خانه خراب است
 رضواں تاده بود بر جبریل یار است
 صحف است یا که مصحف قرآن یا کتاب است

جیساں چڑھتوں در فکر کمیابی
 نورِ بصرِ فروزہ زان رو کہ همچو سمر
 خاموش شورِ محشر پائے ادب نگہدار
 ساقی بیا بجھل پر کن زیادہ غر
 شاید کہ نہر کوثر موجے بیکیدہ زد
 غرہ مکن تو ناداں بر وہم ہستی خود
 روزِ حساب مارا بیمِ حسابِ عصیاں

خاکِ در محمد اکسیرِ لا جواب است
 در دیدہ گردِ خاکِ پائے ابو تراب است
 آں شاہِ حسن و خوبی والدِ مشاب است
 فصلِ گل و بہار است ہم موسمِ شال است
 در ساغر و سبوخم جوشاں شرابِ آب است
 ایں همچوں موجِ دریا نقشے بدایر آب است
 ہرگز بدل نہ باشد لطفش چو حجاب است

و شوار از تو باشد شوقِ خطِ گریہ
 در سینہ دل تپانِ ہم چشمِ تو پر آب است

چوں مرا با کفر و ایماں کار نیست
 صاف گویم گوشت کن سوداے عشق
 تیرگی زان رو بود پائین شمع
 گوکماں صورت بود بیشک ہلال
 با کہ گویم حالت رنج و الم
 اشک ریناں بودہ ام زان در شب
 جوشِ وحشت ہیں کہ بعدِ مرگ ہم
 ناگہاں بارِ دسیرِ خاکم بلا

در گلویم سجدہ و زنا رنیت
 زینہا ماندہ سرِ اغیار نیست
 از رگ پر وازہ انجالتار نیست
 لیک چوں ابوئے تو خدا رنیت
 دیگرے جز دردِ دل غمخوار نیست
 تا گونی چشم گوہر بار نیست
 از کفن اندر لحدِ کیتار نیست
 بے سبب ایں گردشِ دوار نیست

ناصحا صورت بین عالم پیریں
 قادر مطلق خدائے را ابدان
 شیخ بہر امتیاز کفر و دین
 بے خن و خارانت زائد راہ عشق
 بر سر مہر شکایات تباں

قصہ من قابل المہ سار نیست
 بندہ ہرگز فاعل مختار نیست
 اعتبار حب و دثار نیست
 تو کہ را ہے میروی مہوار نیست
 واعظا شایان حق گفار نیست

شوق دیگر شافع روز جزا
 بحر جناب احمد مختار نیست

غل نقیب و مدح مشاعرہ معلیہ

بنام غوث قبریاں و وجہانت
 بہارِ خلد نداد آستانست
 خدا و اند کہ یاد اند محمد
 قوی قطب زمان محبوب سبحان
 رخت صبح سعادت شام گیسو
 پریشاں گیسو تو ابر رحمت
 بہ بزم قدسیاں نامِ ہمایوں
 تجلی اسخ تو غوث اعظم
 بدوش اولیا اقدام پاکت

مرزا نام مبارک حذر جہانت
 زباں و روضہ حضرت گلشن
 بذات عالیت انجیکہ شانت
 بتواریاں زمین و آسمانت
 کہ واللیل الہنبار و وجہانت
 تبسم زیر لب برق جہانت
 کہ سبحان الدمی و روز بانست
 چراغ پیش روی کاروانست
 کہ نقش پایے تو تاج کیانت

سیرشان عالم بر در تو
خوشا افتادگان را دستگیری
وسیلہ ذات پاکت ورود عالم
نہ کس محروم گشت از در گہ تو
کنم پیر از گل مقصود و اماں
ملک حور و پری ناز و نباش
نہ ترسم از خصومتہائے دشمن

ہمارا زیر بابت آشیانت
فدا بنام تو پیر و جوانست
پئے حاجت روا بیکسانست
ہمیں از بہرہ دارالامانست
بہ گلزار تو رضواں باغبانست
شہ بغداد فخر انس و جانست
چو بر من غوث اعظم مہربانست

بہ بین مدحت سلطان بغداد
زبان شوق ہم معجز بیانست

الباء

پاس ادب کن تو کن در کلام بحث
بارند و مستیج سخن در میامنه
کے شور لہن ترانی سہ طور برندی
گوید سلام باینہ فرستد پیام زو
در منع سجدہ پیش بتان یا جواراں
عمرے گزشت دست نہ اوہ شب و صا

ہرگز توان نکرد ز خواجہ غلام بحث
بیکار میر و وز تو زائد تمام بحث
کردے نہ گر کلیم وقت کلام بحث
قاصد مکن بہ ہیج پیام سلام بحث
باشد میان گبر و مسلمانہ ام بحث
گو میر و وز وقت سحر تا بنام بحث

در پیش و خلدن و شرکاء و
عشق تبان شوخ حرمتی احلا

با هم بود به ناو کینغ و صام بحث
باشد همین به سکه خاص علم بحث

منصور حق گفت که قاصصی گفت
کن شوق ختم بهر خدا اینام بحث

فدا بنام تویم جاویم جگر باغوش
به کان عظمت و شان لعل بیستی
رفیق شاه رسل بوده شب معراج
فتاده ام بدر بار عجز و نیاز
کجا روم بکه گویم که بود ام حریف
شد است گلشن امیخاک و پرم
غریب سکن و بیچاره و خستیم
ز شور بختی خود بکه تلخ کام شدم
فتاده ام به دکن و دراز و پرا
رسد چگونه به ساحل سفینه عمر
ز قهر و مهر تو باشد بدست هر دم
مرا تو را نهما شود بر او صدق و صفا
غلام تست ز روز از این شوق او

و گر چه عرض کنم قصه مختصر باغوش
به بحر غر و کرامت توئی گهر باغوش
بوصف تو نبود طاقبت بشیر باغوش
بحال زار من خسته یک نظر باغوش
جگر رشته و گسته بال و پیر باغوش
بکن ز آب گرم تازه بار و پیر باغوش
بیک نگاه و ترجم من نگر باغوش
بریند و منم از گرم شکر باغوش
نصیب من سوختن و کن سحر باغوش
به بحر جرم شده غرق سر سبز باغوش
کینغ بهر عدو و پیر من سپر باغوش
که تا نباشم ازین راه خیر باغوش
مرا ز درگاه خود بر و درگاه باغوش

بالحبیب

نالہ گر ضبط کنم دیدہ ترا چه علاج
 ناطقہ تنگ شود گر بہ حدیث دہنت
 وصل اومن بدعا خواستم و یافت رقیب
 در شب وصل جز این نیت مرا فکر و ملا
 کاشتم تخم محبت کہ برو من شوم
 باب نظارہ کنی بند بوی عاشق
 گرمی رحمت او خوی ندامت آرد
 قطع شد این دل صد پارہ بتیغ ابرو

آہ اندر بکشم سوز جگر را چه علاج
 عقل گوید کہ بگو فکر کمر را چه علاج
 دانی و اثر دنی تقدیر اثر را چه علاج
 بانگ بیوہ ز ندر غم سحر را چه علاج
 زندگی تلخ کند چو شمر را چه علاج
 رخنہ در دل کنایں رفون را چه علاج
 مهر شمر گرایں دامن ترا چه علاج
 باز در شست کند تیر نظر را چه علاج

می تواند کہ کند چارہ مجنون لعل
 شوق تفتیدہ دل و خاک بسر را چه علاج

بالحب

بروز عید حامت بادہ یا کہ مباح
 مرا ز بادہ کشی شیخ منع می سازد
 الہی باد فداجان من سسرتی

بگو تو ساقیا بہر خدا کہ چیت صلاح
 فدائے پریشان کرد کار من انجام
 برو بادہ کشاں بر کشو باب فلاح

بی‌آفتاب و کثاب یکده ساقی
 به بزم غیر مروج بمله بوالهوس باشند
 تصویر رخ زخاں زو و زنگ دلم
 شگفته غنچه آسید تو بود وایم
 فدائے جان رعایا به رائے تو آصف

سیر و سیریناں چوں بدست تو مفتاح
 به قلعه بیارنیتن بکرده سلاح
 چنانکه در شب تاریک مشعل و مفتاح
 فزود لطف تو دل را سرور است وراح
 به نظم ملک خوشا کرده بنو اصلاح

همیشه این حسن آصفی بود شاداب
 دقایق شوق همیں بوده استام و صبح

باب

مبیں به عارض یارے بهیست گستاخ
 بزیر خاک شهیدان ناز و در خوانند
 اگر گناه بود زاهدانش ضامن
 از اں به سوز و گداز است زندگانی شمع
 چگونه فتنه ز خیر و که رویا به رقیب
 ندید چون تو فلک هم بایں جها گری
 غبار مابه فلک سر کشد چو افشانند
 مرا بتیت عجب شوخ و سنگدل ساھر

ترا چه تاب که مینی به او چیں گستاخ
 مرو بنا ز من کام بزین گستاخ
 بنوش باوه ازین دست نازین گستاخ
 نظر هر چه کرد به رخسار آتش گستاخ
 نشسته است به پهلوی و نشین گستاخ
 جفا شعار تو همکار خوش شمس گستاخ
 زو امن خودش آن یار جمیع گستاخ
 که می برنگش صبر و عقل و دین گستاخ

زبان شوق بجی سیفِ حیدریت باد
مکن مقابلہ اے ختمِ خردہ میں گتاخ

باب الدال

<p>در روز عید چوں درِ مخانہ وا کنند بنیند شوقِ منبجگانِ ترا چو طوفِ دیر ز اہد ز شورشِ دلِ شوریدگانِ پیر آنان ز بوئے بادہ کہ مستند و بجا روزِ است زیں چه خبر داشتیم ما بر تافتند برقِ تجلیِ بکوهِ طور افروختند آتشِ نمرود بر خلیل بیگانه وارِ انچه بمن کردہ بت باساغرے ز بادہ نخواہم بیلِ کم گو آساست گردشِ افلاک و ماہمہ</p>	<p>میں نمازِ شام سب سے قضا کنند پیراں رہ صواب سر اسر خطا کنند آہے چو سر کنند قیامت بپا کنند چوں بادہ پر خورند ندانم چہا کنند کز گفتن بے بہ بلا مبتلا کنند تا امتحانِ موسیٰ ولیاے ما کنند تا بیکلمِ حزبی ازاں اکتفا کنند ہرگز نہ آشنائے چنین آشنا کنند صد سالہ طاعتی کہ بر یو وریا کنند چوں دانہ روز و شبِ تیر آسپا کنند</p>
--	---

اے شوقِ بے بند سر زلفِ یارِ ہاش
باشد کہ در تصدقِ وقتِ رما کنند

یکرہ بالتفاتِ سوئے من نظر نکرد
ان شہسوارِ بر سرِ خاکم گذر نکرد

برق بجلی از طرفِ طورِ برنجت
 اختر شناس روزِ شمارش کند حساب
 پیشِ تباں حرام بود سجدہ شیخ را
 بے نور بادِ مردمِ چشمِ سعادتش
 صدہ زمرگِ زندگیش تلخ تر بود
 سرمایہٴ فزغ بود مغلی کے
 صد آفرینِ تیزی پر و از مرغِ جاں
 صد نکتہ و نمود و بے عقدہ کشتو
 ہر چند ترکِ عشقِ تباں گفت لیک

شاید منور آہِ دلِ من اثر نہ کرد
 شامیکہ مبتلائے فرقت سحر نہ کرد
 تا آں دمیکہ غسلِ بخونِ جگر نہ کرد
 آنکس کہ خاکِ پائے تو کحلِ البصر نہ کرد
 با تو کیسہٴ عسمر گرامی بسر نہ کرد
 و چشمِ حرصِ بر شجرِ بے ثمر نہ کرد
 چوں کہ کل پرید و تنی را خبر نہ کرد
 فکرِ دقیق و اگر وہ آں کس نہ کرد
 پس تو نا صحابہٴ دلِ من اثر نہ کرد

گفتم کہ شوقِ ور پے آں خجور سرد
 نشیند و رفتِ سمجِ گوشش اثر نہ کرد

بیعد و سینہٴ پرازِ حسرتِ حرام ماند
 بکمالِ فنِ الفت چہ رسد محبوں را
 حضرتِ پیرِ مغان وادرا جا تم سزا
 ساقیا لطفِ چنینِ شبِ ناں شرحِ کلم
 بایکے برقِ تبسمِ ہر بادِ بدہ
 یا من گر لبِ بامِ بیاید امشب

باز جائے تو کجا لے دلِ لال ماند
 پیشِ من او بیکے طفلِ و تباں ماند
 خانہٴ اثرِ مہمِ آبادِ بہ احساں ماند
 ماہِ و میِ مطربِ ہم باریچو نہاں ماند
 خرمنِ خندہٴ گلِ گر آبِ گلستاں ماند
 مہِ بحیرتِ قدِ انگشتِ بدنِ امان ماند

ساقیا باده بدور از رخخانه عشق
شرک ما مشغله بازی چو گاه دارد
جلوه حسن تو از ماه فروز نیست تنها

تا ملحم محو به رخساره جانان ماند
کاش گوئی سر من نیز بچوگان ماند
آئینه پیش رخت شدر و حیران ماند

شوق از شوق رخ یار غزلخواه است

عند لیبا نه عشق تو غزلخواه ماند

فتنه را آفت جاں چوں قدر عمار گردد
تیغ ابرو رسم خط قهر او اتیر شره
قیس میگفت سریت من گریه کنان
چشم مخمور تو بد بوش گند عالم را
گل تشیدائی بلبل چه کند ناز و غرور
اشک ریختن بنجم حجر توای قلم من
عارضه کاکل او بهر پریشانی ما
لوح دل نقش پذیرفت ز تصویر پنهان
ناز و انداز واد آن در کشمه عشوه
جلوه گرفتار ما با تو شد تالاب باهم

شور محشر ز شرمی تا به شریا گردید
بهر قلم همه باب هبیا گردید
حیف صدف که ببادی صحرای گردید
مفت بدنام می و ساغر و مینا گردید
چوں دو عالم بگل روئی توشه گردید
من بهر جا که شستم لب دریا گردید
صبح حسرت و هم شام تنه گردید
یا خدا خیر کن کعبه کلیسا گردید
بهر یک جان من آماده بلا گردید
عالم از شور قیامت و بالا گردید

شوق بگزشت بشکوه و بیابان میرا

وای بر قیس که او هم تن تنها گردید

بخشی بامن آن شمع محفل نشیند
 چه دایم به عشق انجام کارت
 ز گل در چمن فتنه با یکدیگر خیزد
 چو بر خاستی خاست و نه بپای
 جو نم کند پاره حاجیب ال
 چه دانستی یلی که از خاک مجو
 چو بیند خراماں ترا سر و گلشن
 حبالے از و میتواں برگرفتن
 چاں طے کند یارب او را الفت
 چنانست زیر و قن خالی شکین

ز لب آه و ناله غم از دل نشیند
 که سوفا را آلام بر دل نشیند
 کجا کو بشو و عناد دل نشیند
 نشین تا که آن هم شکل نشیند
 که بیکار هرگز نه عاقل نشیند
 غبارے ببالے محفل نشیند
 ز خجالت بیک گوشه در گل نشیند
 عدو یکم مد مقابل نشیند
 چو دامانده پیش منزل نشیند
 که مادت در چاه بابل نشیند

پسند این شوق آشفته دل را
 که یکدم زیاد تو غافل نشیند

خنگیں چیں چیں بر زده دامان آمد
 عرق آلوده و بازلف پریشان آمد
 مثل پروانه همه گرد و رخسار گردیدند
 شب زانویه غمت جاں بخوشی تو آمد
 صوفی از ما ادب آموز که در بادیه کشی

خشر بر خاست که آن فتنه دوران آمد
 ناصحا باش که غارتگر ایمان آمد
 شمع رو چوں بسر محفل خوابان آمد
 مشکے سخت مگر بود که آسان آمد
 عمر طے شده مگر داغ به دامان آمد

نقد جان نذر بتاں کردم و بس مژدم
 اے اجل بہر خدا زود بیا قاتل من
 من چلویم کہ چہا بر سر او دوش گزشت
 ابرمی بار دو گل خندہ ز دبا دہ بیا
 بے تو اے حور قفا در نظر مقصر جاناں
 الا ماں بہر خدا دیدہ تر کن سے حمے

کہ بمر خودم این کار نمایاں آمد
 از گراں حاجتی من سخت پریشان آمد
 شیخ ستانہ چو در محفل زنداں آمد
 ساقیا موسم خوشوقتی مستان آمد
 تنگ و تار یک ترا خانہ زنداں آمد
 آب بگزشت ز سرنوب طوفان آمد

تا کجا وحشت دل شوق و صبر کن
 تنگ انجامہ درمی دست گیریا آمد

چو در بستان عالم سیاقین و لبر شد
 ز کیف باد و عدت دین خجائہ کثر شد
 رسیدی در چمن روزے نگاہ لطف پو کرد
 ز نور پر تو امان رو گیتی افروز شد
 ز بہر مدحت زلف و قد و رخسار گلگون شد
 نہ سے مہنگانہ نازش کہ از شوخی زرقار شد
 برائے قتل عاشق ابر و مثرگان آفتاب شد
 غم و درد و فراقش آں چنان روز بوم کرد
 براہ عشق قین و کوکب کو سعی با کردند

سہی شد سر و شد شمشاد شد نخل صنوبر شد
 صراحی شد سبوش جام شدینا انحصار شد
 شجر شد شاخ گل شد غنچہ شد بو گل تر شد
 تارہ شد قمر شد ماہ شد خورشید انور شد
 سیاہی شد قلم شد لوح شد قمر طاووس شد
 بلا شد فتنہ شد دوزخ شد شور و محشر شد
 کماں شد تیر شد شمشیر شد سم و زہر شد
 کہ جسم ناواں از لاغری چو تار آریہ شد
 نہ این سہیا من گشتہ نہ او با من برآید

بشقت است تمام بجای شوق
زبون شد خوار شد آوازه شد هم جابر شد

وز ناله من شاخ نیتاں گله دارد
دشت زده از تنگی زندان گله دارد
مشکل گله هم دارد و آساں گله دارد
جاں از تنم و جسم من از جاں گله دارد
از گردش من گردش دورا گله دارد
گل شکوه کند سنبلیلیجا گله دارد
ای دیده نگهدار که باران گله دارد
با کام و زبان سوزش پنہا گله دارد
از سینه من فصل ہاراں گله دارد
در و غمت از خواہش من ساں گله دارد

از گریہ من بوشش عماں گله دارد
ورسینہ نگجد دل دیوانہ و مضطر
از سختی جاں ضعف تنم در بہ حالت
چوں بر نفسم گشت رہ آمد و شد تنگ
یکجا نگر فتم بتلاش توقدیر
از خوبی رخسار و پریشانی زلفش
ایں گریہ سپیم ندید فرصت یکدم
بتجالتہ پندار بلب ما کہ عیانت
ہر داغ کہن تازہ چو شد از غم الفت
کئے می طلبیم از مرض عشق شفا کئے

ای شوق خبر دار کزین معرکہ عشق

ہم رسم و ہم سام و زریاں گله دارد

بند کنی تو باد را میشود این نمیشود
لیک ز رخ پرچہ میشود این نمیشود
خواہی کہ بت شود خدا میشود این نمیشود

مست بذکر دست و پامی شود این نمیشود
وصل ترا پری رخا خواہش را بصدعا
لاف نزن تو بہمن سجدہ کنی و گر ثنا

سرو پیش خوانده چشم بنی که بر خوری
 خیز بهر آرزو خواهد اگر تمام سرم
 گرچه شش سیکند شکر مگر بپاشد
 قول ما گفت میشود حدیث را
 گویدم سرم و ز دیار سوئے جبارسد

از قد شوق فتنه زامیشود این نمیشود
 پیدا کند دو شاخ را میشود این نمیشود
 مهر ز ماه پریضا میشود این نمی شود
 مرده گردد صدا میشود این نمیشود
 باد به شمع آتش میشود این نمیشود

شوق ترا جنوں بود خواسته شکر خوری
 کرنے شاخ بوری میشود این نمی شود

مهر تو کرد جابدل دیده شود چه می شود
 آتش عشق گلر خاں در جگر مہا نہاں
 بکے تنگ آمم اے غمِ فراق صنم
 سخت مر از بوں کن خطہ بخطہ سر
 بر چہ سید سرم گشت گشتم
 اے شبِ بھر مر جا کا ندینِ رو بہ نما
 اے کہ سرم فدائے تو دیدہ دلِ بے آہ تو
 سرو ہوا کوچہ ات اینہم کہیں داغہا

کار بجات یا بدل دیدہ شود چه میشود
 شعلہ زوہ است تا بدل دیدہ شود
 کروہ رخنہ یا بدل دیدہ شود چه میشود
 خواہشِ نار و ابدل دیدہ شود چه میشود
 نالہ نار یا بدل دیدہ شود چه میشود
 گشتہ آسا بدل دیدہ شود چه میشود
 جا و بہت بیا بدل دیدہ شود چه میشود
 تازہ کند مر ابدل دیدہ شود چه میشود

شوق ز خویش دستِ ثوبین کی میکند نظر
 آن بت فتنہ ز ابدل دیدہ شود چه میشود

بلبل اسیر دامِ انقباضِ بہار شد
 گر و نمود صبح قیامت ز شامِ ہم
 تو بخیر بہ پہلوئے دشمن نشد
 تاکہ بدد دوری تو خون گریستن
 تنہا نہ دل ز کافر و مومن رہودہ
 اے دل چہ غم بہ محفلِ او غیر گشت
 آمد پئے خرابی مئے خانہ شیشہ را
 بگر عروجِ طالعِ مستِ غبارِ مین

گلِ پنجبر زین کچہ در روزگار شد
 پیدار ز روزِ شربِ آبِ تظار شد
 مارِ الم بدستیت ہم کنار شد
 بگر کہ کوہ و دشت ہمہ لالہ زار شد
 شیدا بلف و رو تو لیل و نہار شد
 خالی ز خار کے چمنِ روزگار شد
 زابد چو دید سجدہ کنا شمسار شد
 شکر خدا بجاکی مین آں شہسوار شد

حاجتِ شمعِ نیتِ بالینِ گنجِ شوق
 داعیِ بدل کہ داشت چہل غمزار شد

آنکس کہ بشتق تو سے داشتہ باشد
 بہما زوادا کہ تر نسبت چہ پری را
 ہرگز نہ شنیدم ز عہدِ انِ بہشتی
 آن کیمیت کہ ہر سہر تو دُحْنِ تو داشتہ
 دزدیدہ نگہ میکند بوجانبِ اغیار
 بارِ عہدِ سرش سنگِ بلا فلکِ پیر
 رویش چو شبِ ہجر سیر بادِ سیار

باز از سحر کے خبر سے داشتہ باشد
 گو باش اگر بال و پروا داشتہ باشد
 ایں عارضِ و زلف و کمر سے داشتہ باشد
 ہم از تو بود و گر و گر سے داشتہ باشد
 شاید سوئے ما ہم نظر سے داشتہ باشد
 گر غفلِ مراد مِ شمر سے داشتہ باشد
 یارب شبِ خلوتِ سحر سے داشتہ باشد

افسوس اگر تو نہ پسندی بخدا شوق
عیب است ہمہ صد ہنرے داشتہ باشد

من نمی دانم چہ بگویم یا چشم خونبار آورد
مرزا بر بست من چارونا چار آورد
سر سجدہ آورد گردن بزناں آورد
ہر سحر گاہ صبا از کوئے دلدار آورد
گنگ چوں قصر ریخواب شبانہا آورد
واعطایگانہ حجت ہائے بیکار آورد
پائے خورشید قیامت زیر دیوار آورد
بادہ کم کم آورد چندانہ بیار آورد
شوق را نازم کہ خرقہ چہ بتار آورد

شوش سودائے الفت بسر دار آورد
جذبہ الفت اگر دارد اثر اے جان
حکم جاہاں را بہ عاشق نیت یا کائنات
اے شہم روضہ رضواں نمی خواہم ترا
لذت وصل صنم از من میرے ہفتیش
کفر و ایماں در طریقی عشق باہم یاراند
بیجا بانہ گرایدہ من بالائے بام
اے میدانم چہ باشد مصلحت سیاتی ما
از برائے رہن بادہ برو کا میفر و

ولہ

بر سر بحر فن اسکل جا بے دارد
ایں طلسمات جہاں جملہ سرابے دارد
بیش ازین نیت کہ افسانہ خوابے دارد
اے بیاساتی ما کہینہ شرابے دارد
نہ نمودن رو کم کردہ ثوابے دارد

تکیہ بر رسم مکر نقش بر آبے دارد
اے سر اسیمہ نیز نگ زمانہ محوش
قصہ عشق زینچا چہ مرایاد ہی
می خوردستی کن و لطف جوانی گیر
مختب جانب ہنجانہ سرار اہ نامے

آدمی نیت که از کوی محبت دور است
 سر حیا شان خدا گنیم زید گسل
 از چه میگوئی که بی علم خدا ناست
 ناز و انداز و ادب و اوج و ستم عادت است
 گر بر پند بجز سبب گشتن من

صفت خواب خوش نیز و آب و دل
 رخ و ابروی تو آیات کتابی دارد
 ای شایسته خدا علم حجابی دارد
 چه توان کرد تقاضای شبابی دارد
 فکر انیت که قایل چه جوابی دارد

یار از چهره خود پرده کشید آنگو
 از هجوم نظر شوق تقابلی دارد

دشمن پس من خوار و زبون شده باشد
 در به شد اکنون به سو میکرده و اعط
 در قابوئی نیت اگر این دل مضطرب
 یک تار نماند است بدامان و گریبان
 از پاس او پوئی نه ندیم و نه نبیج
 عیسی زازل نیست شفا چو به نصیم
 انجمنت بلاه بر خاک نشینان
 می بود پیا تا که نیست زو ستم

بعد از سیر من کن فیکو ششده باشد
 توفیق تراراه نون ششده باشد
 از پهلوی باینز برون ششده باشد
 غم نیست اگر جوش جوش ششده باشد
 اگر خجرت آغشته بخون ششده باشد
 از چاره تو در و فزون ششده باشد
 هم چرخ سر خاک نگو ششده باشد
 اکنون به دلم صبر و سکون ششده باشد

در بحر غمت شوق فکند ای جو خور
 تا سینه اگر غرق بخون ششده باشد

از ازل این دل آزاد گرفتار تو بود
 عهد دیرینه خود زود فراموش کن
 قیمت حسن ترا عاشق مجلس فرود
 جلوه مهر و مہ و ملامت و افلاک ملک
 از فی گوئی سوئی طور نظر کرد مگر
 از تعافل نشدی بر سر خاکش آجاں
 بکسی بانی بین شام اجل تا بصر
 وائی آشفگی بخت سیراچه علاج
 و انغم از بیکسی خویش دم کشتن من
 چوں به بازار بهاں حسن گران یار توئی

پائے بند برین گیسو خمدار تو بود
 یاد کن ای ستم ایجاد چه اقرار تو بود
 این تپیدستی مار و لقی بازار تو بود
 در حقیقت همراز پر تو انوار تو بود
 چشم ما جانب بام و در دیوار تو بود
 مدفن کشته نازت پس دیوار تو بود
 هم قضا نوحه کناں بر سر بهار تو بود
 سخت آویخته زلف ستمگار تو بود
 ای خدادوست قضایه زندگار تو بود
 هم فرو شده تو نیز خریدار تو بود

شوق را تا بکشی آئده بر سر کین

کشتن عاشق جان باز مگر کار تو بود

ز عکس آتش رویش لب پیانه می سو
 بشوخی رنگ رو رونق گلزار می شکند
 منم آن سوخته جانم که بر خاک این
 ز تاب جلوه جانان دل مضطر ز بیابی
 کس از سر و مهر پاکش صداله بالین

شوی بشیار ای ساقی خم و خمانه می سو
 بر آب باد گلگون دلم تان میسو
 یقین نامم گرافشانی تو و عقادانه میسو
 گه فرزان میسو و گه دیوانه میسو
 که برگری حسن تو دل پرده اند میسو

چلو گویم قصه سوز و فراق او تنویرم
 سلامت که بود از آتش عشق تنویرم
 گرفته شعلها اندر کفن از دامن
 تر از لعل ریا دشمن مرا آه ریا دشمن
 بسینه تخم عشقش را بچه امید افتاخم
 دل میکنم از روز ازل مسکن ترا باشد
 براه در سیمای کشور که خون لعل می شد
 بطرف دل گرفت آتش مکن آتش بانیها

زبان اندر دمان من گزین افغانه می شود
 همه آبادی سوز و همه دیرانه می شود
 چراغ خانه ما رخت صابجانه میسوزد
 سراسر سینه میسوزد و تر از آن شایسوزد
 که پیش از وقت رویدن مگر این از این بود
 مسوزان آتش بجز این ترا نمی خامسوزد
 زن هند و برگ شمع خود مردانه می شود
 خموش ای شوق ایک گوشتکاش می شود

وله

جلوه ماه لب بام چه معنی دارد
 زلف شب گلد سر خازن و شستن او
 امنی و از درخو نخوار و بلائی دوا
 طاق بروی ترا گفتن محرابم
 خشکی چشم تو آلوده دشنام لب
 حاصل لذت آن لعل لب نشینش
 با همه شوخی و بیباکی و دل آناری
 هر کجا بتمت برگشته ماهره هست

چشم بدور سر شام چه معنی دارد
 اتفاق سحر و شام چه معنی دارد
 لقب لب پیام چه معنی دارد
 اجبت دشمن اسلام چه معنی دارد
 تلخی از سکر و بادام چه معنی دارد
 با جگر تشنه ناکام چه معنی دارد
 گفتش باز دل آرام چه معنی دارد
 شکوه از گردش ایام چه معنی دارد

ہوسِ بوسہ اصنام چہ معنی دارو
یافتن کارِ من انجام چہ معنی دارو

مایلِ کفر شمی اے دانِ دامن نہ
وز چنیں شورشِ ایام و جہاں آشوبی

مبتلا چوں شدہ سَوقِ بدِ الفت
خواہشِ راحت و آرام چہ معنی دارو

اے دلِ من قسارِ باید کرد
جبرِ باختیارِ باید کرد
باز چوں اعتبارِ باید کرد
واپسِ دم شمارِ باید کرد
زندگیِ مستعارِ باید کرد
ترکِ ایں روزگارِ باید کرد
خاکِ ساری شمارِ باید کرد
بر سرِ نخلِ دارِ باید کرد
نالہ بے اختیارِ باید کرد
اے اجلِ انتظارِ باید کرد

تا کجا اضطرابِ باید کرد
کارِ باخودِ پند افتاد است
زندگیِ باکے وفا کند
ہر نفسِ مبدم کہ میگذرد
چوں بقائیتِ دورِ عالم را
روزِ کائناتِ کہ چوں نمی سازد
خاکِ اصلِ سرشتِ پیکرِ است
ہر سکہ را کہ سیرِ تو گوید
آہِ زینِ بر کشیدہ قامتِ تو
جاں بل آید و نیاید جاں

شوقِ پیری و عشقِ رفتی
شرم از کردگارِ باید کرد

ولہ

شورا فکند بدل حسن طمانے چند
 رخ برافروخت گریه شبانے چند
 شعله طور گراز وادی امین سرزد
 دامن افشاں بگزشتی ز سرخستہ دلا
 ارزش وصل تو گزشت یکے جانیں
 کشتی عمر بر دوسوے عدم بادفت
 میزند سنگ سحرک انراں پیر فلک
 نازم از دولت افلاک بر حال خود
 بنیم از رخه دل روئے ترا شام و صبح
 لے گیا ساقی ما گرچه بود محفل غیر

محقق پاشید بیک خم مکدانے چند
 دو و آہ دل میں رفت بزدانے چند
 سوخت این آہ شرر نیریا بانے چند
 این بیس چاک شدہ جیب میگنجد
 چوں نہ بخشد مرار و زائل جانے چند
 گر بود یانہ بود لنگر و سکانے چند
 تاکہ سمار کند گو غریبانے چند
 گو کہ بگذشت شت صیف و زمستانے چند
 گرچه باشند بکوسے تو گمبانی چند
 تازم جام سر روئے حریفانے چند

شوق پر مہیز انیں عشق تبان پنہن
 غارتدند دل و دین سلمانے چند

تن دہم بر مرگ کوئے اگر مدفن شود
 بتن شیدائے سرو قاتل زید اگر
 بر مہن زنا رکشد شیخ آرد سجدہ ما
 ناصحا و ریاخوں بر حال او باید گیت
 این ل شویدہ راز الفت فاش کرد

شاد مرگ آنکس کہ اورا چوں کفن شود
 دامن شیم قاتل جزو سپر امن شود
 گر محفل جلوہ فرما آں بت پر فن شود
 منزلے و پیش رو را ہر رہن شود
 من چہ دانستم الہی کو ہم دشمن شود

خواهم شد دست جنون سنگی و گردن افتاد
جامه عریانی مجنوں نخواهد بپس گر
یارب از تاثیر آه گرم دل تفتیدگان
در سوخته کلامی و به شوق دیدنت
اجتماع جز و هر شے حکم کلن اردو بی

و اسمم گردو گریبان حبیب من بشود
لوک خار و دشت بهر و دشت سوزن شود
سنگ نشاند شرخون من نرم آمدن شود
در چمن چشم و زبان زگرش سوس شود
قطره قطره جوی گرد و خسته با من شود

شوق میخوابد دل و سینه ز کینه و اغما
از سیر نو باز یارب تازنه چو گلشن شود

نصویر زلف یار مصور اگر کشد
طوبی چو سایه پرور آن نخل قدت
شانه کش زلف که دلهائے بیدار
ای ماه من از غیرت روئے تو افتاد
کا فور طبع و سنگدان صندلین رنگ
دارم امید لطف شهادت که اهل
آن زخم دل که لذت در و چشیده است
ظالم ترس تا که نسود بخت و تر
مافل مشوز شعله بازئی چرخ پیر
از گریه نهانی من گوهر سر شکست

افتد چو بلبل به سرش تا که کشد
شمشاد را چه پایه که پیش تو سر کشد
ترسم که لخت لخت زهر گوشه سر کشد
در نیمروز رخت سوئے با ختر کشد
از پایه سودن دل مادر دسر کشد
کن صبر تا و سیکه آفتاب از کر کشد
تکلیف منت تو چو چار چاره گر کشد
آه که در دمنند بوقت سحر کشد
یک تهره گریه چند و صد تهره در کشد
هرگز نمیتوان که به تار نظر کشد

منم سخت و سخت سوال گدا مرغ
از بهر گرد کردن اسباب نیوی
یکسان بود تو نیک گر بارش خور
یار زبان طول حیات شه دکن
شاه بکوش در خور حال تباہ
از بیدلی اگر چه بے دل کشیم

زحمت رنگ با شجر بار و کشت
نماوان چو است بارالم انقدر کشت
باشد که ننگ و خشت کشد سیم و زشت
چون عسیر نوح حضرت پیغامبر کشت
بار رفاه خلق شه تا جور کشت
شاید که این شکست بفتح و طفر کشت

پانگ جوهر سخت معون کفتد
صد جوهری ترازوئے لعل و گهر کشت

کجا از ضعف بر لب لاله و آه و فغا آمد
پے گلگشت وقت صبح آن سر حرا آمد
بریں دور و زه رنگ بو گل ناد اجینا
بیاید تیغ برکت در صف عشاق آن قاتل
ز سبب جذب محبت در تماشایوسف معری
طواف خانه کعبه نصیب شیخ گراشد
چوبے پرده بیدار و در مخبوت محل لیلی
بهر آن مضطر و الااں صلیش بنیود و حیرا
اجل رخصت شد و هم خیر باد گفتیم از حیرا

گر هر دم ز بے صبری جگر اندر دها آمد
نیم از بهر استقبال مثل و دوا آمد
بروں شوار چمن آباغبان فضل حنا آمد
ز بهر سونعه الحفیظ و الاماں آمد
ز لیا همچو گروہ پس هر کار کا آمد
مقام سجدہ عشاق ننگ آستان آمد
ہتی شد از خودی اندر لباس سارباں آمد
گر هر جا عدوئے جان لانا کاروا آمد
چو بر بالین من از عمر آن نامہر باں آمد

به بخت خوشین نازم خوشا جان لایم
بجیتر او سبک مدگر بول گراں آمد

بلند آواز هله شوق
صدائے امیر تحسین سوئے آسمان آمد

غزل سترو

نور از دل از پرده اسرار برآمد - وز خوشتر شد
غواصل اوت چو در با محطی - یک خط فرو شد
به قطره که بارید رخ جانید - شد صورت گهر
آن شاه شهبان دل خلق آخر دانی که نام است
آن مهر منور زره و فزونی بر کرد چرخ
آن شیفته میر غلام محمد - در دایمانی
شیر به بیان عز و فخر وستی - به جوش و خروش
پیدا و نهان رونق این رسم و گشت - رنگی دیگر
ز آن خوان که نه نیمه نیست که بقیمت - چو داشت
بنگام منصف که این نقد گران - باید که داد
آن که نه شکر که حسن کف خود و این - حسن و آو
آقا لقب و نام مبارک و آو - از بهر هدایت
شد شوق برادر زیکه خاشاک - صد که بار

ز آن فیض نظر حشمه اظهار برآمد - و زیار و
بالائے فلک بر گهر بار برآمد - هم قطر و
را خجله گهر یک شهوار برآمد - سرخ شهباش
خورشید صفت احمد مختار برآمد - چرخ و
آن شمع عبید الله احرار برآمد - و شمع
مستانه سوفا ضعی موشیار برآمد - بیان
از دشت گاه ز کسار برآمد - پیدا و نهان
قاسم شد و بانمیت بسیار برآمد - فیاض
بر خور و از انجمله سبک برآمد - رای و
چون حسن لایق ایرکار برآمد - سپر و
پر خور و از امیکد شرار برآمد - آقا جان
در راه خدا فافله ساکاب برآمد - یک یک
درینیه تمنا دل زار برآمد - تسکین

پنداری تو دیوانه گرفتارانه می قصد
 چه بایه عشوه جاوده نگار است تا تیر
 نظر بر شوخی بنت العجب ضعف من میکن
 به نرم میگسار از پیایه باوه پیوند
 صدای سینه کو بهیاس با هم عشرت فراید
 دم آرایش گیسو نهانیش تماشا کن
 پریشان دیده باشد و گلستان جبین را
 نزاکت نازنینم را بود گر مانع گشتن
 تپیدن مادل در سینه از درد فراق او
 عروج طالع ما خاکسار را بر تو انعم

بصوت قلقل مینا دل ستانه می قصد
 که بخود و مردم دیده در در خانه می قصد
 سرمه بالاراز او سرمانه می قصد
 پیاله بر کف ساقی چغتای خانه می قصد
 که از فطر مستیاد و هم بیگانه می قصد
 که مار آتیس هر دم شاخ شانه می قصد
 کز آن بلبل شاخ گل هوا خواندنی را
 باواز شکستن ناله دل مردانه می قصد
 نظر کن بچو و رفته که در ویرانه می قصد
 که ناهید فلک شرب به بام خانه می قصد

چو شد بهو و طرب اشوق در و لازل

کز آن شمع نزارم سود و پروانه می قصد

گلکوه تشنه لب گز آب خنجر تر نخواهد شد
 مشو پر دل نه بینی گرد و نش عکس زاهد
 کشیدن جام زهر آلوده است بر قاتل
 باز آوی بس می کش گوهر و در گلشن
 بان ابر نیل چون بگریم در غم فرقت

سرمه قر با که تسکین دل مضطر نخواهد شد
 که هر آینه خانه قصر سکندر نخواهد شد
 مرا عین شربت وصلت میسر گز نخواهد شد
 ولیکن باقد بالاک تو همسر نخواهد شد
 بگوهر قطره اشکم چنانکه هر نخواهد شد

گر آید پیش داور با جویم کشتگان قاتل
 بگیرد از سر شوخی گریبان آتین دامن
 بنور رخ سیر موکم نشد تار کیمی گیسو
 کشم در دم خم و خمخانه آن تشنه جگر هتم
 میسر از واعظ خود رفته راه میکده ای
 ایسان قفس را صیت حاصل از بها گل
 کسے جز عکس تو ای آئینه روان درین عالم
 کسے کو از ره اساطیر کس نمی بخشد

بیایم چون محشر دیگر سر محشر نخواهد شد
 خدایا طفل اشک من چرا اتبر نخواهد شد
 اگر مسلم نخواهد شد سیه کافر نخواهد شد
 مرا تسکین باقی از دو یک ساغر نخواهد شد
 که هرگز بهر این راه زل بهر نخواهد شد
 که تا محشر کشاد بند بان پر نخواهد شد
 ترا همسر نخواهد شد مراد لبر نخواهد شد
 سزاوار عطا خالق اکبر نخواهد شد

محمد را غلام و کفش بردار علی هتم
 چگونه شوق حاضر بر لب کعبه شر نخواهد شد

گر آید آن بهی تمامت سر محشر بلا افتد
 صبا بر واشد به گل و غنچه پر میاری
 منه تو دست رنگین بر جگر از پیر کیتم
 میا نزدیک بل قاتل وقت پید بهیا
 چو کردی قتل نهان کن بزیر کیمیا
 سرت گردم شتاب میری یکن نوبی
 خدارا ای شتم گرد بر عالم شتم کم کن

قیامت بهر یابوسی بهر دم پیش یافت
 ترا کسے ناخن تدبیر بر بند قبا افتد
 نباشد تا که در دل آتش رنگ خا افتد
 مبادا قطر ناله خون بدانا قبا افتد
 نیمخواهم که این قضیه در القضا افتد
 کسے از نا تو اینها کجا ماند کجا افتد
 که تا شکسته بر تو آسمان پرینا افتد

گو اراچوں نمی اسی قیام من بجوئے او
 بہ بند کارِ خاکِ فنا دگاں کوئے حاشو
 خبر کئے بودا میں منصور را یارب دین عالم
 ترا آساں بودا جاں سہرام آمدن رفتن
 پریشان ساخت از آوار گردیہا چہارا
 خدا بخشاد اے شوقِ خیریں بر زمین جا

عدہ درجاں تو از آساں قبر خدا افتد
 کہ شاید مرا با خاکساراں کار افتد
 کہ خیر رفتہ ہا اگر معنی حق بر ملا افتد
 میدانی کہ در عالم چہا خیر و چہا افتد
 سر زلفت نمی خواہم کہ در دست افتد
 نیدانم کہ ایں برق تبسم تا کجا افتد

مريض عشق سو دادر اگر کنوں بر دارو
 میجا از علاج دروافت کے خبر دارد
 نباشد در دل ایں گلرخابوئے وفا ہرگز
 بخندہ زخم دل خند و تبسم ہا شکر ریزد
 نہ در وہم و گماں آید نہ در تقریر می بخند
 تماشا پس کہ از من بخت خوابیدہ ہی پر
 بت مغرور و بے پروا جہان مقنونی شد
 پشیاں قاتل از کشتن تیل و زخو من بزل

بیا رخصت مکن جانِ خیریں غمِ سفر دارو
 ملاوئے چنیں بیمار بخی بیشتر دارد
 خطائے میکند زینہا کے امید گردارد
 دمن کانِ نمک دارد لبش تنگ کردارد
 چساں باور کم کاں بت و دہن دکردارد
 مگو اے روزِ محشر شامِ وقت ہم سحر دارد
 کجا آں بخیر یاربِ نجاں من خبر دارد
 بجزرت سوا و دید تماشائے دگر دارد

نگر دوسہ ذرا آبِ شکر یارب اتش بہراں
 کہ شوقِ سوخته دل در جگر صدائے شر دارد

چہ فائدہ کہ درونِ صدف گہر نبود

ستم بود بد لش مہر من اگر نبود

ز کج قبر زیادہ سیاه و تاریکست
 چه لطف زان شب مہتاب تیرہ بختانرا
 شب وصال ازاں بُت چه کام دارم
 بخواس توقصہ در در فراق پیش آن
 بقصہ سر کہ سر ابرو اں کن اے شوخ
 تیرا ستم ایجاد از ستم زو کا
 ہموں قدر برکد انچہ در مقدر ماکست
 رواں بود بہ غمت جوخوں ز دیدن
 گماں مبر کہ سر جرخ و ہم بیائے میں
 چہ پایہ حیرت و حشرت فرست حالت میں
 ز بہر آن از دل آرد گمان بخت یسا
 بزیر خاک مرا خفتن است گو اکنون
 خیال سخت کلامی بُت دلم شکنند

شب عروس کہ آں ماہ جلوہ گر نبود
 قمر بچرخ بود غیرت قمر نبود
 خدا نخواستہ اورا دہن گم نبود
 مگر نہ طول چنان نیز مختصہ نبود
 چرا کہ تلخ چنیں سحر لب شکر نبود
 کہ آہ بکیں و مظلوم بے اثر نبود
 نہ کم بود ہم ازین سحر بیشتر نبود
 تلاش کن کہ دریں پارہ جگر نبود
 ز آہ و اشک دل و چشم من خطر نبود
 بدر و ہجر تو میرم ترا خبر نبود
 دعائے وقت کھر نیر کار گر نبود
 خوشم کہ پارہ خستہ بزیر سر نبود
 حدیث سنگلاں خالی از ضرر نبود

کمال عیب انہفتن مگر نداری شوق
 خدائے را بچہا چوں تو بے ہنر نبود

روئے گل غنچہ دہن قد چو نہالے دارد
 یار ما بکہ دل آویز جالے دارد
 آرزو ما کہ بدل خیر گالے دارد
 دور فرخ چقدر عہد ہمایوں بود آست
 جاں نثار اِن ترا مردہ دہد خلوت از

روکش سنبل و ریحاں خط و خاد دارد
 ابرو و دووئے و جبین بدر و ہالے دارد
 ہر کس از جانب تو نیک خیالے دارد
 ساعت و مہفتہ مبارکہ و سالے دارد
 غیر را دخل چہ امکاں چہ بجالے دارد

چوں بنار و بسیر خلق گہرائے کرم
 آن کریم است کہ بخشد بگدا غیر سوال
 استعارہ بہ منہ رو تو عار است زہر
 آن ز جہش کشد ویں زاد ازندہ کند
 مژدہ باد تر لے شب ہجراں تا صبح
 لے ترا حاسد بدخواہ بگویم بشنو
 سر کہ مالیدہ برابر و رود از پیش لطف

او کہ در دست یم و ذیل نوالے دارد
 آن فقیر است کہ غیرت ز سوالے دارد
 پیش چشم و دل من ذرہ مشالے دارد
 چشم و ابرو اثرے سحر حلالے دارد
 زیتن عاشق ناکام محالے دارد
 رخ بیوہ بجان تو و بالے دارد
 شاید از صحبت ما غیر ملالے دارد

تسبیح پرہیز گزان فتنہ دزدیدہ نظر
 بہر دل بردن ولدادہ کمالے دارد

لے گل رویت ہجراں گستاں میکند
 عدل و احسانش علاج درو پہنا میکند
 جشن میلاد است از صواں بیابگر ہما
 سایہ تو بر سر اہل جہاں ممد و باد
 نیست نسبت ماہ را با حاضر تانبہ آفتاب
 برق میخندد سر طور از تبسم تائے تو
 جنبش ابروئے قہر آلود تو با خشم تو
 شانہ کش زلف عروس ملک با شہد علی تو

خندہ زیر لبے کارنایاں میکند
 دل و عاشاہ محبوب علیجاں میکند
 شاہ آصف جلوہ بر تخت سلیمان میکند
 چتر بر فرق ہمایوں ظل سبحاں میکند
 مہر خود کسب ضیاء از کوتاہاں میکند
 از لب خون در جگر لعل بدخشاں میکند
 میکند انجیکہ شمشیر صفائے میکند
 صرصر بیداد گردوں کے پریشان میکند

سرِ جہا فضل و کرم مائے تولے شاہِ کن
 بوالعجب تاثیرِ فیضِ صحبتِ پیرِ میناں
 چیت اکا قاتلِ بکا مرِ قاتلِ ب و اضطرار
 غفلتے آ رہا شاہِ گلستانِ جہاں
 گو کہ در پردہ ز راہِ خشک مغیر ہا خود
 تا بیاید حضرت و اعطایں محفلِ زنی

مشکلاتِ بندگانِ را سہل و آسان میکند
 شیخِ دروِ جہا ست و زاہدِ قسطنطنیہ
 بہرِ قتلِ من قضا از دیرِ سماں میکند
 سبز و بیدار ہم خوابِ پریشاں میکند
 طعنِ بیجا بر من آلودہ داماں میکند
 سینمش توبہ کند یا نقصِ بیاں میکند

اگر خطائے کردہ باشد شوقِ اورا کربلا
 صاحبِ لطف و کرم عفو گناہاں میکند

عیاں از ہر بنِ مویم زباں شد
 بیامیزِ چمنِ خوش نفسِ سر کن
 خوشا آراستہ شد بزمِ عشرت
 مبارک جشنِ میلادِ شہِ باست
 چہ شیرینیت نامِ شاہِ محبوب
 ہلالِ ابرو گل و خورشیدِ رویت
 بہ یوسف بود عاشقِ یک ز لینجا
 پردہ غمِ خیالِ ما بہ افلاک
 چہ آرامِ جزو دل و جان از پیئے نذر

زباں از وصفِ شہِ معجز بیا شد
 کہ آمد فضلِ گلِ آخرِ خداں شد
 کہ رضواں ہم درینجا میہماں شد
 ز شادی شادماں پیر و جواں شد
 ز شربتِ ہم فنونِ آبِ دماں شد
 بتو قرباں دلِ اہلِ جہاں شد
 مگر شیدائے تو خلقِ جہاں شد
 زمینِ شعرِ آخرِ آسماں شد
 کہوں بوسیہ ہر یکِ استخوان شد

نہ چوں بر دولت افلاس نازم
 کسے کو فلغ از اسلام و کفر است
 نیار و در حرم او سر بسجده
 چنانم از تعافل لائے یاراں
 گنہگارم ولیکن بربد بارم

کلاہ نمدا تلج کیاں شد
 کجا پابند رسم این و آں شد
 کسے رامیل دل سوئے تباں شد
 کہ دشمن نیز برین مہرباں شد
 کہ میزخم سر محشر گراں شد

پیر از قصہ شوق دل افکار
 بہ شہرت رفتہ رفتہ داستاں شد

نمہ زن مرغ چمن سوئے گلستاں آمد
 میدہ مشرودہ جاں بخش صدائے کبل
 مے بدہ بہر خدا ساقی ماز و کہ ابر
 محسوب بخیر از خویش بفرط شادی
 بوالعجب حالت شیخ استگشا کرد
 روئے تابندہ تو لے شہ خوبی و کما
 پیش ہر دل بچھا گرچہ گرامی جاہست
 زانکہ او حامی دین عاشق شاہ محبت
 جنبش ہر مژدہ شوخ نگاہان کرم
 بہر نظارہ این بزم زبا آ فلک

ساقیا خیز کنوں فصل بہاراں آمد
 غنچہ نشگفت مرا و دل متاں آمد
 قطرہ افشاں سوئے کوہ و بیاباں آمد
 باد و وچک سر محفل رنداں آمد
 جام مے برکت پالغزش متاں آمد
 رونق و روشنی شمع شبستاں آمد
 لے فدا نام تو محبوب لہ جاں آمد
 آگفت شاہ دکن داخل یاں آمد
 سوزن نجیگہ چاک گریباں آمد
 مشرقی شمس و قمر نہرہ و کیواں آمد

بسکه آراسته شد کوچه و بازار امروز
بهر تیغیر پر رویا و جادو گنجان
اندیز بزم هر یک از طرب جوش نوشی
شکر کند که بهر حال و بوقت هر کار

ریشک فردوس هر اک گوشه ایوان آمد
نام آصف نه کم از نقش سلیمان آمد
شادمان آمد و شاد آمد و خدا آمد
بهر تائید شیه ماشه مراد آمد

دایما باد خدا جلسته این شاد کلب
شوق هم خرم و دلشاد و غزلخواه آمد

رگ من تا که خونست و گریبان شود
از درت جمع عشاق پریشان شود
سبز و خط رخسار تازه بهار نظر است
مصحف پاک تو صدارت پیش رویش
پیچ و پیچ ره زلف شب تار رود
راست گویم بشنو تا بقیامت والله
دلبر در چمن دهر تو افسرده مباش
روز عید است گراز پئے جان داده تو
ترسم ای سوز درو تا که پیر من هم
میرد از تشنه جگر غیبت عاشق بنگر
آه زین مصیبت اشک ندامت افش

فکر سامان من بے سرو سامان شود
آستین شکر آلود گلزاران شود
چشم بد و در چراگاه غزالان شود
گر نجوانی مگر این گیسو سلمان شود
این دل کفر طلب یال مان شود
همه قامت او سرو گلستان شود
هیچ گل پیش گل روی تو خندان نشود
عید قربان نه شود تا بتو قربان نشود
نخل تابوت مگر سرو چراغان شود
باد سایه سیر بزم حریفان نشود
خسک اندام تو دیده گریان نشود

پرست چشم در پناه بجز از خاک لحد
گر چه تا خسترتی دست کریان نہ شود

شوق دوزخ ز غم حیر بیا بی تو نجات

سج مشکل بیجا نیست کہ آسان شود

بجانه یافت کسے را کہ جستجو می کرد
بیائے طوق سلاسل کہ در گلو می کرد
بدست پیرمیاں بیعت سبومی کرد
ہتی پیالہ و خم ساغر و سبومی کرد
اشارہ باز سحری ساغر و سبومی کرد
فدائے آمد ساقی کہ غم فرو می کرد
گے بسینہ کمر گاہ تا گلو می کرد
صبا بگوئے کہ بلبل چہ گفتگو می کرد
حوالہ ایں دل صد پارہ را بومی کرد
حکایت از سیر لعل تو موبومی کرد
بچاک دامن خیم جگر فرو می کرد
شکایت تم حریف تند خو می کرد
چرا بہادہ کلکوں بگو و ضومی کرد
کلیم گو کہ تقاضا و و بدومی کرد

بہ شوق مشرودہ کہ تا عمر آرزو می کرد
مرنج در دل خود تو از ایں جنوں زدہ
عجب بہ میکہ دیدیم دوش و غم را
درون میکہ ہر یک ز بادہ پر خورد
خدا نخواستہ ہوشیار گردے و اعط
صدائے قفل مینا صلائے توشہ شکن
ز فرط شوق ہر یک ز دوح بادہ نا
سحر کنار چمن از حدیث سنبلی زلف
ادایے دل بر برون نگاہ و زویدین
زمین مہر پریشانیم نشانہ بہرین
ز تار اشک بنوک شرہ و مادہ مہرین
ز خاک کو کہن و قیس گرد باد کہ خات
نبود سجدہ بہت شیخ را اگر مقصود
بہ یک تجلی و آتش نماند ہوش بجای

بهر کجا که برفتیم آبرو می کرد
نوازش کرد و لطف بر عدوی کرد

کنس کرد به افلاس پارس ما بضرع
نیز ارجان و دل من خدا خلق نئی

بر رخ و در مصیبت تو شوق صبر کن
چنانکه حضرت ایوب نیکو می کرد

لطف پیدن بسمل ندارد
آساں ندارد مشکل ندارد
کارے به پست مشکل ندارد
یا انچه لیلیا حمل ندارد
خامست سودا عاقل ندارد
بر لب که دارد در دل نه داند
انساں به پهلوی دو دل ندارد
واوئی الفت منزل ندارد
بے یار رونق محفل ندارد
تاب نظر ماو کامل ندارد
تاب خموشی سائل ندارد
قاتل ندارد بسمل ندارد
پایاں ندارد ساحل ندارد

گردوق دیدن قاتل ندارد
بر جان عاشق باغِ سم تو
از تیغ ابرو کشتن به عاشق
خالی نباشد حمل نه لیل
پنجمین بود که حوران جنت
پُر دل ز غصه لب با شگفت
یکدل که بودست گردن شارت
در روز و شب چون چرخ گردش
گو شمع و شیشه بود است لیکن
بے پرده بر شو تو معجزا باں
گرتا گریباں گوهر به بار و
لطف و ترجم صبر و تحمل
دریائے الفت بجزر شناور

کبخت عاشق جزایں و حوائی از باغ حسنش حاصل ندارد

پرسید از شوق جز ذکر خجالی

یاد خدا از چه غافل ندارد

درد مائے روز افزون بهر آفتاب
لیک پابند قلع عالم اسباب کرد
خضم بارشکوه از چه استعجاب کرد
ابله زیب تن قبائے طلسم استعجاب کرد
آب بر آتش بکود و آتش اندک کرد
آن حیا دشمن بچفل ننگ اجاب کرد
چشم ساقی از دل مایه استعجاب کرد
یا الهی اس چه طوفاں دیدہ پرآب کرد
چشم خواب آلود مار دیدہ کم خواب کرد
یک بیک ابر کر است تازہ و شاد آ کرد
ہفت صد رزاق مطلق افتتاح باب کرد
واعظ آداب اں کے ترکی آں آ کرد
ہر چه بادا باد کشتی ناخدا در آب کرد
خجیر اوتابہ نیزہ بر سر من آب کرد

تیرہ بختی شب بھلاں حرامم خوا کرد
اندریں باغ جہاں آزاد بودم ولے
بے سبب ہرگز کسے پاکس نیار دین ہر
قوت و انانیت دل پیر اینش باشد
ساز باز سر و ہری گرمی بخش ہم
بود و شاووش با اغیار ستانہ ولے
جام مئے بہاد پیش شیخ در برم طر
کشتی عمر رواں افتاد در سیل شک
نیست ممکن خفہ ترا خفہ کند بیدار کئے
بود خشکیدہ ہمہ کشت امید مگر
یک در رزق ترا اگر بندہ طاہر بند کرد
بے وضو بالائے ہنر نام مے ہرگز نہ ہر
یا سکندر غرق یا دارا آب آفتد بر کنار
غرۃ بچہ فنا چوں دستے پا بر ہم زند

سخت حیرانم که بایں نارساینها چاه
شوق جائے خویش در دلها شیخ و شاب

اے مرگ شرده باد که عیسے نمیرسد
افسوس تا گوش مسیحا نمیرسد
لیکن شب فراق به فردا نمیرسد
ترسم کزین طریق کجھ به نمیرسد
سو دے بر فرکار ز سو دا نمیرسد
خار خلیده زیر کف پا نمیرسد
آواز من که تاپس پردا نمیرسد
داغم برنگ زلف چلیپا نمیرسد
لبهاکے تشنه بر لب سیا نمیرسد
زاد خلاف متی صہبسا نمیرسد

بہر علاج درد دل ما نمیرسد
گرچہ صدائے ناله به پنج ہنم گزشت
در انتظار بکہ شمر دیم روز ما
زاد کہ روشناس بنودہ از بہاں
زین حشت و جنون تو معلوم گشت عیش
بے نیجے کش ز بہر لب کو دش کہ باز
دیوار گرچہ گوش بدار و مرا چہ غم
عالم سیاہ کر و شب تار غم مگر
جانم لب رسید ز سوز جگر وے
دست بہ پایو بی خدام میکده

دیوانہ شوق بہر تلاشش کجا کجا
کعبہ نمیرسد کہ کلیسا نمیرسد

زور دیکہ پہلو بہ پہلو نشیند
جہنم بود گر بہ مینو نشیند
بجز یا د زنجیر گیسو نشیند

کجا شوق در بزم کیسو نشیند
کسے کو بہ جایگہ بے تو نشیند
چہ خواہی کہ دیوانہ پا در سلال

شود لایم لائون کن بے تامل
 خدا را که برگوشه خاطر ما
 نخواهد سر او ظل بالِ ہما را
 بہ حالش جہاں دریا دریا بگرد
 بتابد چو خورشید ارفیض نورش
 عرب گریہ راست روی عجم را
 فروزندہ آتش کہ بودہ است درد
 خدا را پیش کیس ایستادوں
 بگردم سرش را کہ آں رند میکش
 کمینہ عدو زشت خوزشت طینت
 دلا تا توانی کہ ز دست افشاں

کہ خالش چو نقطہ بہ گیسو نہ دارد
 نہ ہرگز خیال من و تو نشیند
 کہ در سایہ قد و لجو نشیند
 جگر تشنہ بلب جو نشیند
 اگر ذرہ پیش مہر و نشیند
 کجا ترک غافل ز بند و نشیند
 کہ از آب دیدہ سر مٹو نشیند
 از آن بہ کہ تیرے بہ پہلو نشیند
 بکف جام پیش پریر و نشیند
 تملق کناں گر بہ باز و نشیند
 پندار غافل ز قاف و نشیند

ہر یک مصرعہ شوق از طبع موزوں
 چو شامین فرق تراز و نشیند

اے چہ می پرسی کہ دلدار کجای باشد
 خود فطرموش چہ داند شہجائے یارب
 پیٹ و پس است و چپ میخ نیابی گہزن
 آہ مظلوم پندار ندارد و اثر سے

راست گویم بدل اہل صفای باشد
 دل کجا صبر کجا یار کجای باشد
 دل پا مال ز بریفت پامی باشد
 منتظر رحمت حق بہر دعا می باشد

غیر ممکن که درین دهر بانی تا دیر
رہبر و منزل مقصود نہ خستد غافل
بر خطا بائی بزرگان نتوان گرفت
ہمراہ آتش خوبی پڑے دل بردن خلق
شکر آمیز لعاب و مہن شیرینش
آشیاں مرغ ہمار دہریر با مش

مجر بہ یک شب نہ مسافر سہرا میا شد
ہمہ تن گوش بر آواز در میا شد
باشن ہشیار کہ این سخت خطا میا شد
شکر غمرہ و انداز و ادا میا شد
خوشتر از ذائقہ آب بقا میا شد
زانکہ سلطان دکن ظل خدا میا شد

نیکو بفضل خدا شوق بگن دہر کا
می شود انجیکہ منظور خدا میا شد

فتیس ہا دیدم ز غیر و آشنایگانہ بود
بوویار ب دوش لطف زندگی در میکدہ
پایہ ام افزودہ تا چرخ چہا سرم مقدس
چوں نباشد این دل بخت یہ در کشکش
سرخ دل چوں دید خال و کاکش آید آہ
با خدنگ نوک ترکاں ہم شمشیر ادا
بالیقین تو نیت نیکور مہوش بودہ است
شیخ از گتائی شب ہر حق معذور
شب درون میکدہ دیدم تماشاے غریب

پیش لیلی ہوشیار و پیش ما دیوانہ بود
رقص متاں بود دور ساغر و پمانہ بود
از فروغ رستے تاباں رونق کاشانہ بود
زلف دل آویز بود و نیز و لکش شانہ بود
دام برگسترہ بود و بر فشانہ دانہ بود
بہر دل بردن سر من حملہ گرکانہ بود
دوش دیدم ز لیسے را برد و میخانہ بود
صحبت آزادگان محفل زندانہ بود
بادہ ناپہیودہ خالی خم ہی پمانہ بود

بعدِ مردن سے فلکِ اُفکِ کلخ و ننگ و

بر سرِ بارِ بختن کے شیوہ مردانہ بود

شوقِ را دیدم بزدانِ غمِ عشقِ مبتلا

خاکِ بر سرِ سرِ زانوئے خورجوانہ بود

یادِ ست آں زمانہ کہ ایں خاکِ اں بود

طوفانِ نوحِ کشتیِ دہمِ بادِ اں بود

ذوقِ شرابِ خواہشِ وصلِ تباں بود

تلخیِ مرگِ دردِ دلِ کہنِ نہاں بود

گلچینِ دوامِ ودانہ دہمِ باغبان بود

کالائے عیشِ نقدِ غمِ دو جہاں بود

روحِ عزیزِ و مجبورِ بد زباں بود

نشکستِ فہرِ لبِ اُز عجبِ حُسنِ بت

از فطرتِ شوقِ سرِ تہِ خنجرِ نہادہ ایم

زاندمِ اسیرِ کاکلِ شیرِ نگِ بوہ ایم

واللہ چہ خوشِ زمانہٗ طفلیِ گزشتِ حیف

الشیخِ نازِ کردہٗ دردِ دمِ توفیصلہ

اصفا کرد بود فقط حزنِ مدعا

ما بر سوالِ وصلِ جوابِ بے نیاسیم

آماوہٗ جفا و ستمِ آسماں بود

خونِ خلیلِ بود و کے میہماں بود

خمِ گردِ نئے ز منتِ پیرِ مٹاں بود

واقفِ دہنِ زلالتِ شیرِ زباں بود

صیادِ مرغِ و شاخِ و گلِ و آتیاں بود

بیمِ درجِ شربِ دہمِ و گماں بود

حاصلِ تہیں کہ ہستی ایں بود و آن بود

عاشقِ شبِ وصالِ کز وہمِ زباں بود

قابلِ ترا اگر چہ بلبرستِ آں بود

ایں تابد و پودِ کشمکشِ کیمیاں بود

فکرِ نئے شکر و شکوہٗ پیرِ چواں بود

ما را بختِ جانی خودِ ایں گماں بود

قصہٗ راز و طولِ و کہنِ داتاں بود

اورادِ مہنِ نبود کہ ایں چستاں بود

شکرِ خدایه خلوتِ جانان رسیده ایم
سُخاے وصلِ من فروشِ مَتانِ شوخ

دربانِ نبود شبِ بدیش پابانِ نبود
بالقدِ جانِ عاشقِ شیدا گراں نبود

شاید که شوقِ درِ عِسمِ حیرانِ جانِ گزشت
امشب صدائے ناله و آه و فغانِ نبود

ندانم کیت کای گل در چمن بود
هماں یک پرتو برقِ تجلی
بگلیا لگالتِ روزِ میثاق
پیرس از سوختگانِ شمعِ رویش
بیا و گیسو آں سر و قامت
مرا اندر خیالِ زلف و عارض
بدریائے محبت غوطه خوردن
ز انوارِ جمالِ عکسِ رویش
دلادر حلقه شوریدگانِ نش
عبث در جستجو بودم شبِ وصل
سکندر را گدایا نیسِ مرگ
لکر مار از فیضِ لطفِ ساقی
ز نیم در چه حاصلِ سر ترا شوق

حسن بود و حسن بود و حسن بود
فروغِ طور و شمعِ انجمن بود
بلے گویاں ہیں گلِ پیرِ من بود
پراز پرائے پروانه لگن بود
بہر دم پیشِ من دار و رسن بود
کہ حاصلِ روز و شبِ سیرِ چمن بود
دو عالم را ہیں چاہِ ذقن بود
بہ حیرت آئینہ در انجمن بود
گریباں چاکِ قیس و کوہن بود
دلِ در بندِ زلفِ پر شکن بود
ہتی دوستِ بیرون از کفن بود
مے جاں بخش در کام و دهن بود
ہمہ قربانِ فرقِ ستم بود

پیر حال کہ در استقامی گزرد
 ز خاک من اگر آن شہسوار می گزرد
 بہ سوئے یار پیانے گئے زمین نہ برد
 تو عندلیب کبش نالہ یا ترانہ بسج
 جبین عجز بہ خاک در تباں سود
 اگرچہ بوسہ دہا و مرا کہ یاد شنام
 ز وصل بہ خورم و یا کہ جاں بر فشانم
 ز حال در و فراتش تو چارہ سار میسر
 بہانت قاتل من کو ز پیش دفن من
 و لاز عمر گزشتہ چہ مایہ یاد کنی

بیا کہ عمر من خاکسار می گذرد
 خوش نصیب گرد و غبار می گزرد
 صبا اگرچہ بہ شہر و دیار می گزرد
 خزاں ہی گزرد ہم بہ ساری گزرد
 بہ اوج چرخ سرفراز می گزرد
 تر اقیب چرا ناگوار می گزرد
 ہیں خیال بدل بار بار می گزرد
 کہ روز و شب ہمہ در اضطراب می گزرد
 کشیدہ دست بر و شر مسارجی گزرد
 ہزار حیف کیسلیں و نہاری گزرد

ہزار شکر کہ در عہد شاہ آصف شہ
 بہ اطمینان ہم کار و بار می گزرد

تشنہ گلو در غور خنجر برآں نماید
 عکس نگن چون نشد زلف و خط و آں
 بر رخ گلگون قبا چون بقادش نظر
 عیش و طرب بچ و غم دست و گریہ ہم
 دیدہ بہر ت کشا گردش دورا نگر

و رو چو از سر گذشت جہاں نماید
 رو بہ و آئینہ دیدہ حیراں نماید
 مرغ چین را ہوس از گل خندا نماید
 بے خلش خار ہم پائے گلستان نماید
 دل گدا ہم نماید افسر شاہان نماید

هست سرک جهان رگزره رواں
 قول تو تم تا کجا شرم بکن از خدا
 صبر و خود هوش ز نقل نذر بتا شد گنو
 بے خبر از زمین من به بلا مبتلا
 گر چه من از نخت بد روز سیه دیدم
 از کف آں باد کشت ساغرے در بون
 دست جنوں سر جاکار با ساں گرفت

رستم و اسفندیار سام و نریاں نماںد
 اے بت پیاں شکن وقت پیمانماںد
 صبح ستاع من بے سر و ساماں نماںد
 تنگ زجاں آدم کار بجاناں نماںد
 لیک هم از خوئے بد خوئی خواباں نماںد
 زاندا اهل راپاس حسریاں نماںد
 دامن هم آستین حبیب گریاں نماںد

بود هم گفت گو کو بکن و قیس را
 شوق چو آرا دگشت رونق زنداں نماںد

شمع رویت طعنه بر خورشید عالم تاب
 گر خیال شام فقرت کرد روزین سایه
 بر سواد خال خدایش ز حیرت می شاصل
 از شکست مهر تو به بس می اثبات خود
 زندگی شد تلخ از حسرت به فراموش
 صبح شد لیکن نیامد صرف طلب بزبا
 از مهبوس خواستم بے تابانی دل را علاج
 نا خدا از جوش طوفان سر شک چشم ما

لعل سخرت خنده بر برگ گلشاد
 یاد زلف ترک هم غارتش خواب
 مردم چشم ترم تیر نظر تیر تاب زد
 هر که او سنگ نفی بر شیشه اسباب زد
 بوسه شیرین دهن چوب بزرغبان
 گو بجان جوش حلویت سخن الطاب
 او سر بر پاره دل پاره سیاه کرد
 خور و صد پا عویش سرد حلقه گردا گرفت

عاشق دلدادہ شبِ یادانِ گلگون قبا
کاتبِ تقدیر بہرِ لکشافِ حالِ من

اشکِ نگینِ بر زمیں از دیدہِ خوابِ نرم
ازیدِ قدرت بہ لفظِ کلامِ ہمِ اعراپ

حسرتا شنیدِ دیگر لفظِ جز لفظِ معاف
شوقِ چونِ سطلِ دردِ امنِ اجبارِ کرد

عشقِ آفتِ بانجامست و ہوشیار آورد
کنِ نظرِ بر شانِ اربابِ جنجیلِ بادِ صبا
از زبانِ سنگدلِ امیدِ بخور و نداد
انقدرِ سرکشِ مشو بہرِ سیرِ مہذبِ پیائے خود
نیتِ جاہلِ زونِ کسِ افسرانِ قصا
نا خدا بہرِ کشتیِ عمرِ رواںِ غرہِ کمن
ناخنِ پائے محمدِ رانیِ زرد و دو جہاں
بہرِ فخرِ و شانِ عظمتِ کاخِ روحِ اہلِ
ہیں کہ رضواںِ روز و شبِ و ملکِ جن
وامِ گیسوئے محمد و مہدمِ در ہر شکن

سرکشانِ راہمِ نگوں سر بہرِ سردار آورد
خاکِ زیرِ پیائے مجنوں را کہ ہمار آورد
غنچہِ برگِ و گلِ کجا خشکدہ اشجار آورد
ہیں کہ آخرِ سر و درِ گلِ پیائے پندار آورد
سیتِ تازہ سوئے ہر گورِ ہمار آورد
سختِ گردابِ بلا ایں چرخِ دوار آورد
گر زینجا ہچوں یوسفِ صد خریدار آورد
طہرہ از تعلیمِ احمدِ زیبِ ستار آورد
در حضورِ روضہِ احمدِ پرستار آورد
صد ہزاراں طائرِ ولِ لا گرفتار آورد

شوقِ بر نامِ محمد کے عجب باشد شفو
سردہ صد سالہ خود را اگر گرفتار آورد

بالائے سرِ عرشِ بود جائے محمد

رخشدہ چو خورشیدِ سرِ اپائے محمد

صد حصہ قرنت بر افوار و تجلی
 حور و ملک و جن و پری آدم و حوا
 نخل و شمر و برگ و گل و غنچه و بیل
 طرز روش عاشق و لدا و چہ پری
 رنگ دگر آرد و سر بر زم دو عالم
 منصور و خورشید و سر و بار بستی
 تابد بکرم سجدہ کنان سے کعبہ
 غمیت اگر نیت چراغ سر تربت
 در وادی امین بسر طور چہ جو

از پنچہ خورشید کف پائے محمد
 قربان ہمہ بر رخ زیبائے محمد
 مست از نگہ زگرش شہلائے محمد
 از خویش در میادت شائے محمد
 در چشم زدن گردش ینائے محمد
 پر جوش بودنت صہبائے محمد
 افتادہ منہم بر در والائے محمد
 شمعیت بدل داغ تولاے محمد
 موسیٰ ہمہ جاہت تجلائے محمد

بشنو تو ز لہجہ سخن شوق کہ یوسف
 ہم بود بدل عاشق شیدائے محمد

کیست در وصف محمد خامہ فرمائی کند
 جبارہ و نور محمد نور ذات کبر است
 از روز واقعات کاں شب معراج نیت
 دم مرن از معجزات عیسوی کا نیجا بیا
 بوسہ گاہ قدیاں است آستان مصطفیٰ
 اے مشو گلین بل آزاری ظلم عدو

در کتاب خود خدایش چہرہ آرائی کند
 زان سبب وح الامین شیش چہیں کی کند
 عقل ناقص چہ یار اکو شناسائی کند
 ہر کیے نام خدا کار سیجائی کند
 خاک بوس در گہت در دہر آرائی کند
 رحمۃ للعالمین ہر دم دلا سائی کند

پیش نیکو علم صفت لعل لب معجز نما
 می نه زید اسے فلک با اینہم دای کسو
 رب کو ترز بہر تشکامان اُمم
 مرحبا کشتی بہ غمرہ عاشق جانبارا
 جلوہ فرمایا محمد جاں لب آ مد بہر

کے گل گلزار حبت لاف رعنائی کند
 مہر و مہ پیش حُش و محائے زیبائی کند
 کیت غیر حیدر کرار سقائی کند
 رقص سبل ہم تماشا کن تماشائی کند
 تاکے بادل مضطر شکیبائی کند

دولہ

چوں محمد را بجلوت اتفاق افتادہ
 بوسہ می زد در شب معراج جبریل آپ
 بدست عرش بریں بہناد چوں محمد قدم
 نعرہ اللہ اکبر شد بلند از چار سو
 زان سئے عشق محمد تا ابدستی کنند
 یا محمد صبر عہ زان آب حیوان بھر آں
 دعوی کا بین حور عین غلط ثابت شد
 میتوان خوردن کباب زان آہو حم
 ایزد غفای بخشد عاصیاں را بحیاب
 سر ہم رنگار کے آرد الہی التیام
 شب بد و فرقت آں دلبر ابرام جا

متنع انوار بر نیلی رواق افتادہ بود
 ہر کجا نقش کف پا براق افتادہ بود
 پایہ جلد سل بالاطاق افتادہ بود
 الاماں ناموس را ہم احتشاق افتادہ
 قطرہ در ساغر اہل مذاق افتادہ بود
 خضر عمرے برورت در انطااق افتادہ
 از من دیوانہ چوں بن طلاق افتادہ
 زان نگاہ شوخ بر سیمینہ ساق افتادہ
 محتسبے سود در بند سیاق افتادہ بود
 بر سر زخم جگر خط شتاق افتادہ بود
 شوق اندر زخمست مالایطاق افتادہ

چون بحر عکسند از من عرفان محمد	رقصند بہر میکدہ مستان محمد
مستانہ مشابند بہ تن جامہ وزیدہ	دلدادہ سحری بزم حریفان محمد
از عرش بیایند ملک بھرستون	در انجمن بلخ سدا یان محمد
یا بند ز رضوان صلہ یح سرائی	در گلشن فردوس ثنا خوان محمد
دل می تپد از خضر بہر سوئے بند	از بہر قد مبوسئ در بان محمد
جبریل امین گرچہ پردا سر سدرہ	کم نیت ازین پایہ در بان محمد
ابواب سعادت سہر عشاق کشاید	دل بکسی کاکل سچان محمد
لے چرخ چہ ناز می بہ علویا کی خوش	دست زسد تا سر ایوان محمد
بالائے فلک حکم چو شد پس کامل	شق گشت در آمد ز گریبان محمد
ہر مسج فرزد درخ خود مہر جہانتا	از روشنی شمع شبستان محمد
اوریں دیلمان و صفی علیٰ موسیٰ	پا بند ہمہ بہرہ از خوان محمد
تشویش چہ از لغزش پارہ قیامت	واللہ من دوست بدامان محمد

آس ز مرا بھر محمد تو خدایا
نیست است غلامی ز غلامان محمد

ایں ناز وایں کرشمہ اگر ایں ادا بود	لے جان من سلام کہ حافظ خدا بود
ما کشگان خنجر عشق محمدیم	یک تارہ موسیٰ زلف بنی خون با بود

اسے دل خستہ حالی خود نالہ مانکن
 گویاں روو بہ عشقِ نبی تیج غم بخند
 نعلین پاک تاج سر پر کیک شد
 بیشک کلید عقدہ احوال بندگا
 ہر کس کہ جام الفت آخر چشیدہ است
 آتش زویم و نسیم اکیر سو ختم
 جز مصطفیٰ اقصیٰ نبی بہر عاصیاں
 اینست شان و عظمت سلطان انبیا

نام نبی صلی اللہ علیہ وسلم در دما بود
 ہرگز چنین نہ شیوہ اہل دفا بود
 اورا گھنہ غلامش نعل پا بود
 واللہ جنبش لب مجہر نما بود
 او بخیر ز خویشتن و ماسوا بود
 زان رو با کہ خاک و رش گیمیا بود
 دیگر کہ ام حامی روزِ حسرت بود
 شاہ و گدا بہ بار گہت جہہ سا بود

یا مصطفیٰ بہ شوقِ خیر یک نظر
 تاکہ بدر و درخ و بلا مبتلا بود

سز و سخت سپاسِ جدارِ عباد
 ظہور کون و مکان شد ز نور ختمِ رسل
 ہموں تجلی ذات است ظاہر و باطن
 طہیل احمد و زہرا علی حسین حسن
 ز نورِ روئے نبی ذرہ ذرہ می تابد
 از آنکہ مثل محمد در گنہ صورت بست
 شجرِ حکمِ خور چاں چاں آمد

سپس درود بخوان بر رسول پاک بہاد
 برو سلام بر اصحاب و آلہ الامجاد
 سہ کلیم چو بالائے کرہ طور فساد
 ظہور کر و صور بائے عالم ایجاد
 چنانکہ مہر و خشنود در مہم خورداد
 خجل چو آئینہ شد روح مانی بہر اد
 گواہی داد بر اعجاز ریزہ ہائے جاد

شدہ است ہمہ روشن چون شمع
 کنوں زمانہ بچو رہتم کمر بستہ است
 نگاہِ حم محمد بر امتِ عاصی
 بحق چنبنِ پاک اے خدا کے کریم
 دکن بہشت و چورضواں شد دکن آباد
 شد از اسیرئی دام و لائے شاہِ دکن
 نشانِ نداد کے جز در تو ما وائے
 شہناہ چستہ دل بندگانِ چلش نہ
 قسم بنامِ خدا زیر طاقِ چرخ بریں
 یہ فیضِ تو ہمہ آسائے کہ بہت امرو
 خدا دواز کند عمرِ شاہ و شہزادہ

چہ غم نذیب اگر دیدہ ہائے کور سواد
 کجا رویم کسے نشود و گرنہ یاد
 کہ مبتلا نشود در بلا چو قومِ عاد
 نگاہِ دارِ ملکِ دکن ز شرفِ نداد
 الہی تا بہ ابد کشورِ نظام آباد
 جہاں و اہل جہاں ہمہ ز غم آزاد
 کلیہ لطفِ تو در ما بڑے خلقِ کساد
 بلطفِ مہم تازہ کہ کردہ ایجاد
 شدہ بہ عہدِ تو حکمِ نائے عدل و داد
 بود بہ گوشہٗ دل تا بروزِ فردا یاد
 بہ سالکِ فزوں از شمار و از تعداد

سر و شاداد بشارت بد و جہانِ شوق
 نویدِ صحتِ شاہِ دکن مبارکباد

خونِ چکاں تیشہ بکف باز چو فراداد آمد
 ناگہاں از طرفِ گوشہٗ وادئی خوش
 دانہ از خرمن او بیجِ نچیدم کہ ہنوز
 کرد پرواز چو جاں صیدِ فراہوش شد

داغِ بردا منِ دل از غمِ اوستا آمد
 شورِ پر خاست کہ آمد رستم ایجاد آمد
 بر سرمِ دامِ غضبِ برزہ صیاد آمد
 اے خوشا وقت کہ این وقت ترا یاد آمد

بچ بریم هر سسز در وقت
مایل جامه دري چون شدم از خوشی
بچکل نه بجا ماند بر پیش و خرد
لے اجل تا بجا بارگراں جانی من
شد خجل پائے گل سرو بگلزار جلا
نیت امید کشاد در توبه زاهد

لیک وصف زبردگه فریاد آمد
قیس ای راه که بر سر امداد آمد
پائے گویان چو سر زیم پر نزل آمد
بیں کنفلست سبک خنجر فدا آمد
بهر گلگشت چو آن غیرت شاد آمد
مهر لب سر محفل بت کیا د آمد

شوق در محفل از مجمع اغیار چه دید
باز پس گریه کنان بادل ناشاد آمد

جام بر کف آں بت بدست تراغوش بود
بود بر پاشتب و ن میکده هنگامه
چو به خلوت آد آن چشم و چراغ عاشقا
حیرتم با وصف شوخی و شرارت آن صنم
خیر بادا اینک شب بزم رند و میفرود
باغبان ناگه خیر چو نرگد صیاد داد
از که می ختم نشان جاوه راه عدم
یک بیک خلالت ساقی مهر بنیابست
بهر سحر پیشی سرگوشه ها جامه

یاد آید که در میخانه نوشا نوش بود
محتسب بیرون در حیرت زده مشرب بود
شمع اندر پرده فانوس هم خاموش بود
در شب خلوت الهی چو چراغ خاموش بود
لے چه باشد هر که بر جا خود خاموش بود
هر کجا لرزاں به خود مرغ چمن خاموش بود
هر چراغ گوردمم مرده و خاموش بود
دید چو از شور قفل جام می خاموش بود
بود با ساقی نگر دیوار را هم گوش بود

اینقدر زود و سبک فته بگویش تا تل
انقلاب هر رنگ نظم دیگر ریخت
زاید آویده کردی منع از عشق و بنا

یا که او دوش صبا بود و صبا نهش بود
شیر میشه در کس آهوپه خرگوش بود
دید چون رود بهاں گم کرده عقل و شوی

شوق را دیدیم در هر کار بعد از امتحان
خود غرض خود کام و خود طلب همه خود شوی

چه دانی چیت آن ز سینه تفتید بپوشد
رقیب آید بخلو نگاه دید او را کنایه من
ز راه سحر پردازی نگاه شوخ قنانش
بهر آن آفرین بر شوخی شوق نگاه من
شبه آن نگدل در محفل دلدادگاه آمد
بامید وصالش بود شوخش روح در قفا
شعبه ت سبب آن کافیر پیا گل من
تصرف بر کن اندر بنیم ما چون محتسب

ولم شد خون خوش آب آید دید بپوشد
قفاں بردا از شتر غنچه پیر و شد
در آمد صاف در سینه ولم در دیده بپوشد
که شته کلن گلزار جالش چیده بپوشد
بمیزان نظر دلها ما سنجیده بپوشد
نشأ خیر عاقبت رنجیده بپوشد
بکدامن نشان هم زیر آینه بپوشد
لبنه پائے خم دست سبوی دید بپوشد

چه مایه بود حسرت در دل شوق خیز
خدا بخشد جان من ترا نا دیده بپوشد

نرگس همه تن چشم و همه گوش سمن شد
بر مصحف ویش چو خط بنزد میارست

چون نغمه سر اشوق سیر نغم سخن شد
و اندک این عاشیه تفسیر متن شد

چوں بر سر کوشش زده بود دیدیم
 حاجت بشیالان تو باطل کن نیست
 اندر عرض تناکل مقصود چیدیم
 سلیخ گناه من بیچاره چه بود است
 منسوب بجا گفت اگر گفت انا الحق
 ورزیده و دلہائے دو عالم کند جا
 ہر ذرہ ز رفیع نظر حضرت آصف

بے شبہ زول دو عالم کن شد
 فرقند بخون دامن شمشیر کن شد
 صد حیف کہ دل تنگ گر غمخہ من شد
 این قتل مینا سبب بشکن شد
 این نیز بجا شد کہ سر دار و رسن شد
 آنکس کہ فدائے شہ محبوب کن شد
 تا بندہ خورشید سر حنیخ کہن شد

از بسکی شوق سمدیدہ چه پر سی
 در آرزوے وصل تو اوارہ وطن شد

گر وصل ز نقد جان گراں شد
 اے نام خدا کہ نام پاکت
 کن مسکن خویش بے تامل
 در شام وصال ذکر ہجران
 صد حیف کہ شد بہار آخر
 تا چرخ رسید و دواہم
 از خوف نگاہ قہر آلود
 دلہا ست سیر دام کا کل

عاشق بہ ستم نمی توان شد
 نقش دل ما و جز جہاں شد
 مسکین دل من ترا مکاں شد
 افسوس کہ طول انساں شد
 آغاز چو موسم خنداں شد
 خاموش چو شمع بزم جہاں شد
 لرزندہ زمین و آسماں شد
 شیدائے جمال تو جہاں شد

سنبل چید و دید نزد گس
 بر باد زیم تخم امید
 آئیم چگونه بر در تو
 بر مردن من یقین نه کردی
 صد خار بیا گل خلیه
 با تیر نگه کنون چه حاصل
 بے سود من تو تا زیان
 اے شیخ خصوصت نهانی
 ای جان عزیز باد قمر باں
 جز ختم رسل بر روز محشر

سوسن باغیر همزبان شد
 هم رنگ من چو آسمان شد
 افسوس قیب پاسبان شد
 بر برگ عدو چرا گمان شد
 ای شمره نخت باغبان شد
 از صنف چوشت مر کبان شد
 خود تو سن عمر مارواں شد
 از طر زبیاں تو عیاں شد
 اسر ز خلیل مهیساں شد
 دیگر نه شفیع عاصیاں شد

کن رحم بجال شوق اکو
 از صدمه حیرنجباں شد

گواهی ز قرآن بشان محمد
 جبین سجده ریز در شاه عالم
 همه را بداند مقدار قیمت
 فدایش کف جسم و جان اگر مخلوق
 چه پرسی ز نشان شرف منزل او

کلام الہی زبان محمد
 سرم بیسر آستان محمد
 نہ ذوق ایمان ز خوان محمد
 برو چوں مرا پاسبان محمد
 بود عرش اعظم مکان محمد

بہارِ مگر است انگین از پا
نہ برگز زاعد حضرت رسید
ستار شفاعت خدائے دو عالم
درخشاں ہے لعل مقصودا
نوید نجات اہم روزِ محشر

کہ باشت چنین شانی آن محمد
خدا بود چون مہر این محمد
خریدار شد از دوکانِ محمد
برائیم اے دل زکانِ محمد
بود عفو عفو سگانِ محمد

بود شوق بے شبہ کیل اپا
کلام محمد - بیان محمد

ما خوش گریہ زلف چلیپا ماند
روزِ غم گرنہ مبدل شود از شامِ صا
بے تر دوتاں یافت امش ہرگز
پاشکتہ چو بود درہ عشقت غلطاں
ساقیا پس کہ اگر در غم دنیا ساغر
برہمن تیغ بہ دیر و حشر کسے یابند
چوں نہ بر پاکند امر و قیامت عاشق
مژدہ باد بہ موسے ارئی گونے زما
بر سہ طاق منہ تا کہ بزیر نظر م
ماند ویا کہ ماند دل غمدیدہ من

روزم از تیر گئی بخت چو شہا ماند
روزم از تیر گئی بخت چو شہا ماند
گو کسے در حرم و کسب کلیا ماند
خونچکاں آبلہ بر جسم سراپا ماند
خون من ریز چو یک قطرہ صہبا ماند
او بیکیا نہ بود گو کہ بہر جا ماند
تا کجا منظر وعدہ فردا ماند
جلوہ اش ہی کہ اگر ہوش خدا را ماند
ساتیا بہر خدا ساغر و مینا ماند
لیک پہلوئے من یار دل آرا ماند

مہج پروا نہو دگر نہ بود جان و جگر
شوق بایک سلامت سر و سودا ماند

۴

<p>جایجا واغ سر پرده محل افتاد گزرم دی چو سر کوچه قاتل افتاد بلکہ ماروت دلم در چہ بابل افتاد کشتی عمر کنوں بربط ساحل افتاد چہ توان کرد و لا کار ز جابل افتاد ایں تن آسانی من باعث مشکل افتاد بے خبر این دل من دور ز منزل افتاد شیخ بے سود پئے عقد انا مل افتاد حلقہ حلقہ پس پیش چو سلسل افتاد مختب از چہ پئے خارج و داخل افتاد نظم چوں بر رخ زہرہ شامیل افتاد در چین از ہمہ سو شور و غنادل افتاد</p>	<p>قیس چوں با نگہ گرم مقابل افتاد رقص سبل ہبہ سوئے تماشا کردم نیت آن خال سید زیر رخداں بینی بعد طوفاں بہ کنار لحد آسودہ شدم باش خا موش گو پیچ زنا صبح مستین جاں بلب آمد و بیرون نشد از سختی زنج فاصلہ داشت نہ جزو کشتن نفس علم گرہ نخت کجا ناخن تبیر کشت و پائے کوباں شدہ دیوانہ ز جوش طرب زاد و رند درین میکدہ آیند و روند مطلع صبح کو نختی عالم دیدم صبیہم از پئے گلگشت چو آمد گلرو</p>
--	---

شوق تا خسر سر خویش نخواہد بود

چوں بہ نقش قدم رہبر کابل افتاد

چوں فلک را شر را ز آہ و فغانم دافند
مہر پر سوخت کہ آتش بہ جہانم دادند

رنگ تاریکی اعدائے سیه بختان
 شو بختی ازل آنچه بمن کرد نصیب
 باغبان سو که چه پرسی ز گل و غنچه
 زانچه برستی خود و هم یقینی دارم
 زندگی ریخت بے ریخ و بلا بر سر من
 قائم را که شود تا هدف تیر قصا
 در همی چند از نقد دل و جان او
 می شود بند و مان و لب شیرین ز ما
 پرنگد از رنگ بکه ملیحان دکن

رونق از آه پیمان و دود و دخانم دادند
 خبر از حالِ لم شور و فغانم دادند
 عوض باد صبا باد خزانم دادند
 شد یقین روز ازل و هم و گمانم دادند
 زیر و امان اجل لیک اما نم دادند
 از پیچه کشتی ختم به کمانم دادند
 یوسف از ازاں به زینجا و گمانم دادند
 لذت شهید و شکر چوں به بیانم دادند
 بهر پاشیدن بزخم نهانم دادند

می توان برق سخن هم بهر طور زدن
 شوق چوں طبع و زبان شعاع افشانند

نور ابدی جلوه دیدار محمد
 جزوحی حدیثی ز زبانش بهما
 ایمان متابعت بازار نجات
 چیدم گل مقصود و دامان تما
 و الهی بجز شربت به دیدار سجا
 بود است همه و نجم و غرشد و رخسار

دام دل من بگل خندار محمد
 قرآن دلیل است بکلام محمد
 بود است خدایم خبر بدای محمد
 هر دم بهم بهت رخسار محمد
 صحت نه پذیرد گنج بهار محمد
 از پر تو نور رخ و رخسار محمد

خود و ملک جن و پری حاضر و غايب بيرون نشود يك سِر نمود مگر عالم تا حشر تر و تازه و شاداب مظهر آن بخت بلنديم كه بار غم محشر	باشد بدل جمله پرستار محمد از دايه خط كش پر كار محمد گلزار خليل است ز گلزار محمد بر دوش گرفته است علمدار محمد
--	---

اے شوق سر و تنم بد بشرد كه باشد
آزاد زواريں گرفتار محمد

وربند غم و در دم اظهار نيكبند از جنبش لبهايش صد شور و فغان منصور نگه داري پاس ادب حق را گو و عده فر و اند ليكن بدل مضطر هر چند لب شيرين گوشتك شكر باشد اے رخنه زن زاهد از ريشه و وائنها در دست بود تسليج بر دوش مصلاي گو جمع اغيار است در محفل اوليكن اين هست تا كثر چو عین قبل باشد جز رحمت عام او در عفو گناه ما اے شوق چه امي نازي بر طبع رسا	بر گزيب لب زخم سوزان نيكبند در شر خموشيش گفتار نيكبند اين شور اما الحق هم بردار نيكبند اقرار نيكبند انكار نيكبند ليكن به چه بوسه تكرار نيكبند در وانه تبسحت ز تار نيكبند اين طرز ریاكاراں در كار نيكبند ديگر بدل عاشق جز يار نيكبند در ویده وحدت بين نهار نيكبند طاعات نيكبند كردار نيكبند در تنگي طمع تو اشعار نيكبند
--	--

اور نگہ نشیں چوں شد عثمان کن شد
 آن تاب توای یافت چو از قدر است
 گلچین پے طره شامانه به چید
 از جو شش لب گئی نافه کشائی
 روم و حلب بند بصد صدق و وفا
 از روشنی شمع شبستان بشت
 چوں خلق بنام شمع شامانه باز
 لے تاج سلاطین نماں صرف نثار
 خورشید جمل پائے بگل سرو صنوبر
 این کفر و یوسن همه قربان تو گشتن
 لے شوق از تاثیر ضیاء در مضمون

روز و زبے شام غریبان وطن شد
 ہم سرو به یکپای خدایان چمن شد
 پراز گل مقصود چو دایمان چمن شد
 صحرائے دکن رشک یابان خشن شد
 قربان دکن شد همه قربان کن شد
 پر نور هر یک گوشه ایوان دکن شد
 زان رو بخدا افسر شامان بن شد
 و اند همه گوهر غلطان عدن شد
 از رشک قد و عارض خوابان کن شد
 و اند قوی رکن زایان دکن شد
 خوں بسته جگر لعل بخشان مین شد

وله

بسوئے تنگه قایل بصدنا زوا و آمد
 ز پافاده بود از لعلش متانه در رآ
 بمردم از تپ سوز فراق و درد و بجز
 به سجده دعا کردم سوار الشفا کردم
 خدا را آبت کافر تم افروز کن مین

سیر عشاق گویا برش تیغ قضا آمد
 پے امد میکش همیت سرو خدا آمد
 میبار سربالین من آخر کجا آمد
 نه آخر سودمند دل کا آمد و و آمد
 که هر دم بر جفا تو سرا یاد خدا آمد

بہیں از دیدہ بنی حقیقت کفر و ایمان
شب خلوت بیاد بے تکلف و دگر گمان
نہے شانِ خدا شانِ محمد از ازل باشد
نگشتمہ سچکس ما پس زینجا از امید خود
فدائے گیسوئے احمد و ان جانشینان

بہ باطن یکدگر با ہم نہ ظاہر گو جدا آمد
بزور خویش نازم کہ غالب بر حیا آمد
بہر محتاج ذاتِ احمدی حاجت و آمد
کز ان سب آستانِ مصطفیٰ شاہ و گدا آمد
کہ بہر دفعہ تاریکی چو دالشمس الضحیٰ آمد

بے در کو فتم دید و حرم را شوق حیرانم
نہ ہم زان سو صد آئندہ ہم زین ندا آمد

بہیں نامِ خدا نیکو طریق بندگانِ باشد
الہی تاجہاں باشد شہ ما حکمرانِ باشد
پے شادابی ایترا زہ گلزار شہنشاہی
زہے شانِ جلالِ شوکتِ غرور و قار
شہنامست بود نقش نگینِ خاطر عالم
سر شہزادگانِ طینِ ہمایوں داما باد
مبارک باد یارب تا چو شئی شہ آصف
بہمین فیضِ این زیبا ہمایوں تختِ لائی
بفضلِ خالقِ سبحاں درین عالم بصد شوکت
ز بہر خستہ مل آوارگانِ کاشتِ محرمی

زبان در وصفِ سلطانِ دکن گویش
طفیلِ مصطفیٰ خور رند و خرم شاد و با
محمد آیار و خضر و رضوا باغبانِ باشد
الہی بر در آصف سلیمانِ پاسبانِ باشد
جہاں زیر نگینِ باشد نگینِ جہاںِ باشد
بچشمِ خاک راں ہم غبار آستانِ باشد
بزیر حکمِ سلطانِ دکن جملہ جہاںِ باشد
بہیں ہر گوشہ ملک دکن رشکِ خیاںِ باشد
تو باشاے شاہ آصف تا زین آستانِ باشد
یقین ہر گوشہ ملک دکن آرا مانِ باشد

میشد یار تو باشد شهاب عشق و طرب است
ز هر جا قافله در قافله سود کن آید
ز خوف محبت بیم عس اندیشه و اعط
چه بیم از مهر محشر با گنهاراں است

غم و غنج و لقب را بهلم نصیب دشمنان باشد
ز نجات یوسف مصری امیر کاروان باشد
بکف ساغر درون بزم مایه سفاک باشد
سر سایه گستر حول شیخ عاصیا باشد

بخشد عاشقان را جانانه شوق چون هم
بوقت نزع هم نام محمد بر زبان باشد

خاک گردم بسر را گذار بغداد
چون مرتب شده مهرت بلاد اعظم
واجب است اول دیار بعد رسید آنجا
سایه بیا در چیتاں و بسین بهر دعا
در بیابان حرم آنچه بود صید حرام
گر نمی خور تو بیا غوث گنج کم نه شود
تا سر عرش شتابد همه بمپا براق
ای بیاض کرب نوش همه آفات
صبح از آتش دوزخ نبود خوف مرا
بر سر چرخ برین شام و شمس و قمر
نیست دیگر خبر این بدنه زیبا بجای

سر در دیده من باد غبار بغداد
شد پس که مدینه چو شمار بغداد
از سواد حرمین است دیار بغداد
دست بکشوده بود شاخ چنار بغداد
گشت آهوست حرم نیز شکار بغداد
مهر محشر به تپید هم ز بخار بغداد
توسن تیز قدم شاه سوار بغداد
مینزد جوش چنپ بحر کنار بغداد
سروشند نار سقر ز آب انار بغداد
نختر دارند هم از لیل و نهار بغداد
شوق جان و دل من باو شایر بغداد

دولہ

دولت پاہوشی جانان اگر حاصل شود
نغمہ ہا بلبل سر آمد یاغبان خشن شود
سنگوں آویختہ اندر چہ باہل شود
تازہ ہر کاروان غم میں منزل شود
سرخ و ہم روز و عشرت خنجر قاتل شود
کئے بہیم حضرت پیر غافل شود
نا خدا بہر خدا کئے بر سر ساحل شود
تا بہر کار تو ہم فضل خدا شامل شود
بر سر شان آسمان قہر خدا نازل شود
یا علی گز آب کو ترجعہ حاصل شود

شوق ہم در محفل اہل دول شامل شود
گر دین ناز واد آں گل بیاید درمن
صورت ہاروت بر نا آشنائے عشق
از ازل یاس و تمنا راں فرود آمد بد
از صفائی بر سر عشاق گر گردد رواں
تا ناز و غل از آب شراب بی شیخ
کشتی طوفاں رزہ فرما کہ غیر از فضل
تا توانی چارہ کار غیاں کن تلاش
ہر کہ بر مظلوم و کبیر اگر روادار دیم
میتوان شستن زدن و در خشر داغ

شوق بر نام مجر و مبدم بر جواں درود
تا کہ از فضل خدا آسان ہمہ کل شود

از ماتم ظہیر جگر لالہ زار شد
از ماتم ظہیر جگر لالہ زار شد
بر خاک من اگر گزرے نئے سوار شد
در داکہ فاش راز ولی نابکار شد

صرف خزاں نصیب و چوں بہار شد
بار خزاں در آمد و بخت بہار شد
مشت غبار تاب آسماں برود
بوقت بخت دیدہ خوبا را شکست

سرسبز شد نکشت امیدصال یار
 غم نیت گزشت به پیکر او قریب
 فصل بهار رنگین گل اگر شکست
 امشب شاد مگر من هیچ غم مخور
 قربان شوم بنام محمد ز جان و دل
 محبوب حق حبیب خدا شافع اُمم

گو صبح و شام دیده من اشکبار شد
 میں در چمن کہ پہلو گل نیز خار شد
 شکر خدا مگر نہ شکست خار شد
 آن ماہر و زلف و کرم ہمنار شد
 جبریل ہم بہ جملہ ملائکہ نثار شد
 واللہ عین رحمت پروردگار شد

شوقِ حزیں بہ عشق تو اے شوخ و ناز
 رسوا ہزار حیف بشہر و دیار شد

باب الذال

کردم چور قم ہزار کاغذ
 گرد و نہ صبا و شش مکدر
 پیکار است مرا صبا فرستم
 کن نام نگار من نوشتہ
 فتویٰ بحال سے نویسم
 اے کاتب نامہ ہائے اعمال
 کز آتش سینہ و دل من

یک ہم نصرت یار کاغذ
 کن صاف تو از غبار کاغذ
 ہر سمت دہر دیار کاغذ
 چپاں بسر مزار کاغذ
 زابہ تو بیا بیار کاغذ
 واللہ نگاہ دار کاغذ
 شد بخوت بہ شمار کاغذ

برصغف روی و خط عارض
گرید زجاں نثار کاغذ

از شہر مدینہ شوق بگر
آورد شتر سوار کاغذ

باب الرّاء

جاں بلختمے عشق میر نشدے گر	دل خواستے خواہش دلبر نشدے گر
ز نہار شہادت طلباں میر نشدے	طغیانِ آب دم خنجر نشدے گر
تا یکجی شبہا عدم روز گشتے	پرتو فلک آں چہرہ اوز نشدے گر
خوں ریختی کسے تیغ جبار سر عالم	گل غارہ ابروئے سگر نشدے گر
گر شستہ منی بود صبا در صبا آفاق	سودائے سز زلف معین نشدے گر
ایجاد گشتے ستم نو کہ دل ما	با کہنہ جفا ئے تو خوگر نشدے گر
آرام گرفتے نہ دے دردِ محبت	چوں مکر ایں دل مضطر نشدے گر
ہمچہرہ شے گل برخت پیش قد تو	ہاں پائے بگل سر و صوبہ نشدے گر

بروے نہ صبا خاک تر اسوق پر خ
با خاک در یار برابر نشدے گر

خواندہ محبوب خود ہر کہ خدا کے دیگر
بجائے مصطفیٰ شاید ثناء کے دیگر

خون ببارید از شفق ز گیسو تپائے دگر
 نیت اندر و بجا بشوق تپائے دگر
 مسند آرائے ولایت جانشین مصطفیٰ
 اور فقی مصطفیٰ چوں در شب معراج بود
 مطربان بزم قدسی نعمت توحید را
 ہیں کہ چلہ اولیا وقت کردند از خوشی
 میں علوشانش کہ افتادہ ہر شاہان ہر
 نام پاکش صیقل آئینہ دلہائے مات
 بوسمش از لب جبین سایم بالمدیدہ
 گردش گردون دوہم بلبل گرداوت
 مردہ صد سالہ راحا کہ با یک جنت
 بر سر اہامیائے آفتاب روز حشر
 اے صبا بگر حشر شد مشام جان خلق

دل بود از عاشقان ناز و ادائے دگر
 دگر بکیاں دگر سوائے دگر
 کئے نشیند دگرے اے دل بجا دگر
 واجب ما علماں را و لا دستگیر
 می سراپا ندہم در سر دگر
 دوشہائے خوشن را زیر پا دگر
 بہر درویشہ سر کوئے گدائے دگر
 سرمہ چشم بصیرت خاکپائے دگر
 ہر کجا افتد نظر بر نقش پائے دگر
 میکند رو بلا ہا مبتلائے دگر
 زندہ می کردے لب معجزہ نائے دگر
 می توان پوشید و اماں را و دگر
 از شمیم گسوان مشک سائے دگر

تا نہ گرد و دل پریشان در تار یک بجر
 شوق بر خواں قصہ زلف و تواد دگر

باب الزاد

بے بہ شک درت مودہ ام حبیب یاز
 تکلے کن و با خلق جاں نوازی کن
 تو بے غمی زغم دیگران چه غم داری
 دوروزہ عمر غنیمت شمار و خوش بگذار
 مگو ز قصہ محمود شاہ کشور بود
 از اں غبار ز خاکم سوئے فلک برو
 ز دل به خلق مرا واجب رسوائے
 بآب منہ ہدایں دماغ مصیبت تم
 بے گزشت تغافل ز حال ختم دل
 یقین کہ دل بر بانی ز زائد و واعظ
 بیا بہ میکدہ جامے بکش کہ می بودہ است
 ہزار رحمت ایزد بر او کہ خوش گفتہ است

دے بجالت زارم نگاہ کن بنواز
 کہ سیکد ز زبان تو عیسوی اعجاز
 یکہ شد بشود و مقلائے سوز و گداز
 بہ چنگ و مطرب ساقی می و پیالہ بان
 شنو تو نیز کہ آخر چہ شد لبشقی ایاز
 کہ دعوتیت مرا با سپہر شغبدہ باز
 عدوئے سخت خدا شد است محرم
 بیا بہ دامن ما زابد اگر از نماز
 دے بہ مصلحت کار عاشقاں پرواز
 گر آئی بر سر محفل بدیں کرشمہ ناز
 ہنوز شیخ بہ روئے تو باب تو بہ بان
 زمانہ با تو نازد تو بازمانہ ساز

شکایت غم حیران وصل کردم گفت
 شب اندک است مگو شوق قصہ اورا

دوست از دشمن نپدانی ہنوز
 بود قتل من سزا ہے جرم من
 من بجال نزع اندر جا نمئی

غیر را ہم آشنا خوانی ہنوز
 باز چوں قاتل پشمانی ہنوز
 تو بہ نقض عہد و پیمانی ہنوز

ہر جہاں درو آفتِ مرہا
 حشر لے اشکِ طغیانِ فیضِ مرہا
 باز سوئے زلفِ ازناہِ خطا
 رخِ رنگِ روئے گلِ پروازِ کرو
 لے کہ ہر جا جلوہ تو آشکار
 صورتِ خود خلقِ کردی ایہ نہ
 عمر اندر بتِ پرستی صرف شد

جان بردن آمد تو پھانی ہنوز
 مبتلا ہے حجبِ دوامانی ہنوز
 میری اول تو نادانی ہنوز
 حیفِ بلبلِ درگشتانی ہنوز
 لن ترانی بر زباں رانی ہنوز
 باز کی تائی دلائی ہنوز
 لے دلِ کافرِ سلمانی ہنوز

تا گریباں شوقِ غرقِ مئے شادی
 شرمِ بادا پاکد امانی ہنوز

باب السین

از فروغِ رونے تاباں است و چپِ پیش
 خضر و الیاس و میجا و یوسف و موسیٰ کلیم
 یابنی بوبکر و عثمان و علیٰ و حشر و عمر
 مجمعِ اصحابِ انصار و مہاجر کا بنجوم
 یا محمد بود از فیضِ قدوم تو دواں
 قدرتِ حقِ راتاشا کر و جبریل ہیں

معطر را بود یکساں است و چپِ پیش
 جملہ بر رو تو قرار است و چپِ پیش
 سر ترا بودند آراست و چپِ پیش
 گرد تو اسے ماہِ تاباں است و چپِ پیش
 بر ہوا کنتِ سلیمان است و چپِ پیش
 در شبِ معراج حیراں است و چپِ پیش

لے طبع دل رکوئے تو شد راه تنگ
چوں پریشان کرد گیسو ترا با و صبا
روز عشر پیش حق آئی شمع المذنبین
روز میدان بود بر اعدا در خفا همچو برق

از هجوم درویشان را و چپ پیش و پس
شد بهار سبستان است و چپ پیش و پس
با گروہ اهل عصیان است و چپ پیش و پس
ذوالفقار شاه مردان است و چپ پیش و پس

شوق سحر آمیز یا فضاے جنت است
خوش درختان معینان است و چپ پیش و پس

باب الثین

برنگندہ عکس او در جستجوئے اصل خویش
چوں دلم آئینہ تمثال روئے او بود
ناز بر مہشی خود او را مرا بر نیستی
شعلہ سوئے آسمان زیریں آب و اوا
ہم صبا اندر چمن عاشق سرنگ دلش
شانہ بازلف معین دل بہ تار و دود آہ
سر کشد او با جفا من پا بگل اندر وفا
شیخ نازاں بر اصول خویش بہر منع می
چوں بنار و آتش نگین دیدہ از خونِ لعل

مادرین آئینہ می نیم روئے اصل خویش
لطف از لید چو باشد رو برو اصل خویش
می سر و باشد کہ ہر گل خنجر تیغ اصل خویش
می دود آخر بسیں بہر بہ سو اصل خویش
اوفتادہ ہر یکے اندر گو اصل خویش
لے خوشا آویختہ باید بہ مو اصل خویش
ہر کہے مجبور باشد ہاں بہ خوا اصل خویش
مست تر قصار صدائے ہوا اصل خویش
منیف یا چشمہ باز آبجوئے اصل خویش

خواہم این سازم شاد و وضاعت جان و دم
عرض کردم یا محمد آرزوئے اصل خویش

کرده اند اکثر تصرف در کلام الکیال
شوق قایم بر طریق گفتگوئے اصل خویش

مندان بواپس هرگز بطریق عشق آوایش چشم گرز زرباشد رنگ و عیال عشاق چه گویم باعث انکار خیرت با تو اجم نیاید اندکے تسکین سبب گلشن حبت به میخانه اگر صد قفل زاهد بر زند ساقی پر و گرسنگ جاں از خانه تن غم نمیدار چهره از تصور رائے روزانه دل آنا همه برق محلی هم ببارد بارش حمت رواں از جوثر گریه شاد و طوفان دریا گر آرد سجده رطافت حمیم چو عابد زائر	که ظاهر میشود از آرزو محذور و خواہش به عارض همچو غارہ سخن سازد اشک بجز کمال نمی گیر نباشد صبح اسبابش رضع عشق را ده شربت لبها عتابش و عای میکش آن خربود و مفتاح ابوابش ولے دارم گرفتار کند زلف تابش که یک شب هم زلفتی از غفلت در خوا قسم با جان موی خوش نشینم زیر میز عبور آساں نمیشد کنون از دل تابش بود از بهر عاشق چشم و ابرو کعبه محرابش
---	--

صلوة و هم سلام آسوق بر خوار و زود
به روح احمد بر سل برآں پاک اصحابش

باب الصفا

محبت است ز نام نبی خدا را خاص
 چه مایه پایه بلند است پیش حق بنی
 چه دانی شان محمد خدا که در قرآن
 حبیب است خدا را و خلق را محبوب
 چهار چیز بهر چار یار کرد عطا
 از آن به عام نشد حکم برگزیدن عشق
 نجات شور بلای در جواب حکم است
 چرا ببال و پریش نامه راند بر بندم
 از آن پست ز باد غور کاشه سر
 بر آستان مباحک فداوه ایم بنی

که حکم بهر سلامش بود صبارا خاص
 که تکیه گاه شده عرش صطفی را خاص
 ز لطف خویش بخواند کیت شکر را خاص
 شه و دو عالم و سلطان انبیا را خاص
 که صدق عدل شجاعت و کرجا را خاص
 که عشق پیدا کند در دو هم بلار خاص
 که هست نزد شرف چنین صدرا خاص
 که زنده ام پئے پیغام چوں همرا خاص
 خلاصیست چون که خود بهو را خاص
 نگه کنی به ترجم تو حال مارا خاص

قرار و صبر تحمل قناعت و تسکین
 عطا بکن ز کرم شوق بنیوارا خاص

باب الطاء

گردن رخ تو هست گمراه و از خط
 بدم بچه امید نویم به یار خط
 معلوم شد هنوز که دورت زایل رفت

کئے میتوان نمود شکست غبار خط
 آمد نه یک جواب نوشتم نه از خط
 تحریر کرده است به خط غبار خط

اگست نمائے خلقی شوم و بجا کمال او
 اور وہ امیر ہیں کہ چہ لیلک نوشتہ است
 بہر تلاش قاتل من حاکم قضا
 بارے زراہ لطف جوابے عطا کند
 تا بزنگاہ یار ترانیت و ستر

آخر بہمن رشت بزرگ چار خط
 افتادہ بود قیں سرگزدار خط
 تحریر کردہ است بشہر و دیار خط
 باید نوشت یار مرا بار بار خط
 قاصد تو اس سپرد بہ شتر سوار خط

خسپیدہ اند شوق الف قاتل انار
 کے میتواں کشید بلوچ نزار خط

باب العین

ستادہ پیش خدا سچے پیچ و کویع
 الہی میح بنور است بر تو پوشید
 تر است دوست محمد تو امت اورا
 ز خوان نعمت فضل و کرم گنی سیرا
 سوئے طریق شریعت مرادہ فوق
 ولائے آل نبی واجب است بر یمن
 بہر عدد کہ نویسی پیش زنی نقطہ
 بزہد خویش کن نمرہ زاید از نہار

بصد ہزار شیوع و بصد ہزار خضوع
 ز واقعات کہ بر شد درین زمانہ وقوع
 چاں مقابل عدا او کنی مرجع
 الہی تا کجا شور العطش الجوع ^{یعنی مندوب}
 نگاہدار از اس مسلکے کہ شد ممنوع
 کہ حکم خاص بہ سلام پس شدہ شیوع
 بدانکہ ذات احد را ہمیں بود مجموع
 بگویمت سرگوش و ہوش کن مسموع

براهِ سنتِ پاکِ نبی و اصحابش
الهی شوقِ خریں بادِ تالِع و مقبوع
بیری کنند

بالغین

غزلِ تهنیتِ خشنِ سالگره ^ک عالتِ ظلمِ بجانِ پادشاهِ کون ^{ملک}

رسیلانی گل و کف نهاده ایام
مرگفت که بر خیز و رو بگلشن کُن
به جشن سالگره منعقد شد آنجمن
نظر کن در دیوار و فرش این محل
شده رفیع بجای جشن سالگره
صفائی دل اهل صفا بیا بسگر
ز بهر شرکت این بزم رشکِ خلد بریں
ز شاخ تاک چکد باد و طرب آئین
چنان زباده عشرت جهانیا مستند
چو آفتاب شرابت و کل مه ساغر

پراز شراب تازه کُن روان و دماغ
نسیم صبحِ خراماں شد است باغِ باغ
چمن چمن شده مانو و کوه دشت باغ
گر کام مصنع شده بصد اصباغ
چه دشت وادی ایمن چه طور هر کج
که است صاف چو آئینه سر بر بواج
رسید حضرت مضواں بصد تلاش و سراج
نثر بصورتِ نیاست گل رنگ باغ
که گویند ز بهماں جمله یافتند فرغ
همین بچغلِ زنداں بودند چشم و چراغ

بے خمار کتنے بے زمرے خوردن
از آنکه عام سر در است جلد میوشند
چه تیره بخت بوند حاسد ان شیر حتم
شه دکن بدست هر که جبههائی کرد
ز عدل تو هم بر جان خود لیر بوند
سرود دوش سر و شمشیر لطف مهر کرم

کند شگوفه گریه بار بار استغراق
برقص و نغمه چه طاف و کبک بلبل زاع
بروز مهر زیند هم بشام چسوع
باوج چرخ رسانید فخر و عز و مانع
کند مقابله با باز مرع صعو و مانع
اگر چه هست کلام تو بس بلع و بلاغ

مگر بنام خداوند این غزل است شوق
که برو عا شانه نامور سرور اسبلاغ
تمام کردن

ب الف و

ای خوشا محفل که مطرب نواز و چنگ و
آمدی جانم خدا در کلبه اخوان من
بر چنین ماه ایس و انغ غلامی کئے بو
با خرام ناز آئی تا به بسنی یک نظر
جاں لب لب دیگر از دور و قشع غم مخور
میرد و خنجر نکفت قاتل سبے قتلگاه
جهد باید کرد و برادر اک حال نفس خود

هم بود ساقی صراحی در غل ساغر کف
غم غلط کردی هم رخ و الم شد بر طر
صاف میگویم که باشد اینهمه دایع کلف
نقطه در ره شاد و عاشقانت نصف
بر امید وصل جانان جان تو کن تلف
می روم منم دو پیشتر نهاده کف
تا کشید بر تو باب معنی نامن عرف

ایں بود شاہ و گدارا باعث عز و شرف	یا محمد جلد عالم بردت شد جیب سا
گر رسم از فضل تو بر روضہ شاہ بخت	آرزو دارم الہی تا کنم صد جاں فدا
لے نبدانی کہ جز گوہر نباشد در صف	بے جگر کاوی براری کئے تو در ماسخن

شوق گر خوانی غزل با این چنین طرز واداد
چوں نہ بر خیزد صد اکمر حیا از ہر طرف

بالقاف

از قلوب بندگاں باشد خدا خواہ عشق	شد ہمیا شکر حق روز ازل سامان عشق
چیت اکنوں صاف فرما ساقیا و عشق	حکم رند در دوش باشد کہ شربے کنم
تیواں پوشید زیر گوشہ دامن عشق	گر بود عصیا مالا کوه بے ستوں
بے تامل تیواں سازم دلاور با عشق	یک چہ باشد گر نہ راں جاں و خالق
تا قیامت این نمی گلد خدا با عشق	عہد کردم تا کنم نذر بتاں لہر و صل
ایں نمی باشد بدست قدر وادگار عشق	کے بنیر حکم او گرم ز وصلش کامیاب
کردہ تازہ بہار گلشن وستان عشق	مرحبا صد مرحبا لے یل اشک خیم من
مہرباں گرد و اگر بر حال میں در با عشق	بے تردد در حریم خلوتش داخل شوم
از کہ جویم جز شاہ اکنوں شہا و عشق	عاجز آمد از علاج من سیحیا یا بنی
باد امشب بہت یار و عوت بہا عشق	شمع ہائے طور روشن بزم چو بزم خلیل

گر شود فرماں کنند ز بتان یان جان
شوق چون باشد غلام حضرت خاتان عشق

باب الکاف

<p>ساقی شتاب کن که نشاید کنوں درنگ بر خاست می که ابر ز اطراف با ختر شد انبساط سحر صبا در جہاں بسیط مُل در پیالہ و گل و بلبل نفیست یار ب زبوش کثرت فصل ہار شد ناز و نیت زینت این حسن خسروی ہم دوست و دشمن است درین ہم بہر خواہ لقر ش نصیب شیخ دل خود ز دست او بیرون شدن نخواست کہ زین ہم و لقر آراستہ بر لب بزم حکم چیست</p>	<p>بر خیز و بادہ رینہ میائے سبز رنگ ہرگز بودہ مصلحت وقتیں درنگ می گستر و با دست رباب چنگ زادہ بہ خانقاہ ناز و برقص رنگ راہ بیوں شدن زمین بریم رنگ شان عرب شکوہ عجم شوکت و رنگ اخراج فیض می کہ ہم گشت صالح و جنگ برصوت پائے کوئی متاں شرح و رنگ ہم آہ است امن شمن بریر رنگ زادہ زستے وضو کہم و یاد آب گنگ</p>
---	--

اے شوق بر العجب زندہ ہر شی طرب
و اند آستنائے بڑے مئے شہ نہنگ

باب الام

در جلال و ہم جلال و ہم جلیل
و حی چوں آوردی از حق جبریل
شمع موی روفت بزم حلیل
سر سہ خاک درش در چشم نیل
از رش یوسف جانش بے خیل
چوں رخت خلادت ولعت بیل
میکند توصیف تورب جلیل
رویت حق را بود روشن دلیل
بضعت دارم ہمیں قدر قلیل
کیت پیش حق پے امت کفیل

شان احریت پیش و عدیل
می نشسته در حضورش با ادب
از جالش شد منور و وجہاں
لمعه طور تجلی تاب رخ
دیدہ یعقوب بنیاشد از و
عاشقت خواہد نہ تسنیم و بہشت
لے حبیب کبریا محبوب الحق
جلوہ رویائے دیدار بنی
گر قبول افتد کم جاں را نشان
خبر محمد مصطفیٰ در روز حشر

یا محمد رحم کن بر حال شوق
ہست او از درد عصیان ہر علیل

باب المسم

غزل دہرینیت سنا گویا عذاب
چون تو ملاک و ملاک ملاک

بیا بہ زم کہ ساغرِ پیر از شراب کینم
 شد است منقاد و ز جوشنِ ساگر
 خوشا بہ زم بیا پے ز گردشِ ساغر
 صدائے توبہ شکستنِ چنان کہ نیم بلند
 از آنکہ روز ازل نیکو بد مقدسات
 کن دنگ تو ساقی بہ بادہ پیون
 وز یادِ بہاری ز چار سوئے چمن
 صلائے عام چو در واد ساقی گلغام
 بہار و صبح و گل وابر شغلِ بادہ کشی
 کفِ پیالہ شبِ ماہ و ماہر و دربر
 گہ کینم تماشائے سبز بہار
 اگر بخجل زندانِ نوجواں آیند
 عروجِ نیر اقبالِ شاہ را نازیم
 چو آفتاب ضیائش عدلِ سلطنت
 عس پر ہیں انتظامِ ملت
 بقیضِ پیرِ میاں ز اہدازِ بہر نماز
 پے وعائے درازی عمر شاہ کن

دلِ عدو بسرِ سیخ چوں کبا کینم
 ز بہر رفتنِ میخانہ پا تراب کینم
 بجانِ حاسدِ ناخیریں عذاب کینم
 کہ مہر بر دہنِ اہلِ احتساب کینم
 چہا بہ فاضل و باقی بگو حساب کینم
 کہ ابر خاست ز مغرب چو شتاب کینم
 بہ سوئے میکدہ آیم فتح باب کینم
 گنہ بود اگر از بادہ اجتناب کینم
 گناہ نیست کہ در پردہِ حجاب کینم
 کہ آفتابِ مقابل بہ آفتاب کینم
 گہ بہ زگرں بیا رہِ نیم خواب کینم
 بریشِ حضرتِ واعظِ مگر خضا کینم
 با وجِ چرخِ بریں موجِ بادہ فاب کینم
 نظارہ رخِ مقصود بے نقاب کینم
 کہ ربط و ضبط بقانون و بار باب کینم
 عجب دارِ مصلے بر و آب کینم
 بس التماس بار بابِ متحاب کینم

سپس بجای همه حاضران بنوم طرب زبهر گفتن آیین با خطاب کنیم

سرودن غزل شوق با ادا غریب
حریف را همه خاموش و لا جواب کنیم

عشق را پای به بطرح و گرانداخته ایم
همچون صد خانه بیک برانداخته ایم
خویش را لب بر لب زانداخته ایم
کس درین معرکه ما هم سپرانداخته ایم
اتحواں خاک شد و مشت پرانداخته ایم
پردۀ شام بی سحرانداخته ایم
چشم ما کور بود و گرانداخته ایم
خاک اندر دهن او اگر انداخته ایم
تو نمک ریز می ما هم شکرانداخته ایم
بود هر آنچه بخانه بدرانداخته ایم
چونکه در دامن صحرانداخته ایم
عقده در رسته آه و آثرانداخته ایم

بخت دل خون جگر تا کمرانداخته ایم
کس کهن طاق فلک تاب مقابل دارد
با تمنائے که پامال کند تو من ناز
او اگر تیغ علم کرد و هدف سینۀ مات
غیر از یسوع تو صیاد نه بینی قیض
فاش احوال شب وصل گردد و بجا
از ره پاس لب به تیغ قاتل دم تیغ
ما که در کام عدو نیز بخیر شهد و شکر
بدنۀ تاشوی در دهن زخم جگر
و در دل سوز بگر ناله و فریاد و فغا
استی از چه سر دیده گریاں نهیم
ناله نشود از دم تا شیر جدا

ز آتش رشک و چوں نه سراپا سوز
شوق در دهن جانش شرانداخته ایم

دولت عشق مهرهاں دارم
 سروصل تو مویاں دارم
 گزایم به جنت و رضواں
 سینه از داغهای دیرینه
 طعنه بردشمال روا نبود
 خواهمش قتل من اگر داری
 مژده وصل باریب بگو
 شعله در زخم به خشک و به تر
 شب عده نیامدی لای جان
 دسترس نیت تا سر بندش
 چکنم شرح التهاب جگر
 حال خیم جگر چه می پرسی
 با من آن دیر یازمن بگریز
 با ده خوردن صنم پرستین
 سپید پیراں بدل انگیز
 دل شوریده ام کند رسوا
 سوختن از نام من چه می پرسی

سر غزت بر آسماں دارم
 دل درین فکر ناتواں دارم
 بخدا الفت متباں دارم
 بی چه خوش بلغ بخیزان ام
 شکوه جور دوستاں دارم
 خوش بیلننه بجای دارم
 من بیدل نه بختاں دارم
 آتش در جگر نهاں دارم
 خواهمش مگر ناگهاں دارم
 چشم بر روی پاسبان دارم
 آبله برب و زباں دارم
 چشم تر بی که خونفشان دارم
 من ارادت تو بهاں دارم
 خوش بود مشرب مغان ام
 ناصحا عشق نوجواں دارم
 دشمن سخت رازواں دارم
 تنگ ناموس خاندان دارم

وَلَعَلَّ

<p>بارک اللہ بہ من چشم تنگ گشتم گاہ بر جلوہ خود موج تماشا گشتم آمد صورت انساں چو ہویدا گشتم دم اعجاز ز دم جان سیما گشتم سر بہ سودا شدم و پا بصر اگشتم مے شدم نغمہ شدم قلقل مینا گشتم قطرہ و موج و جباب کف و دیا گشتم دود گشتم تربخت زلف چلیا گشتم شکل گلزار خود از داغ سراپا گشتم من سبکہ و ش ازین بار تقاضا گشتم</p>	<p>بلبل آسا بہ گل مے نوشید گشتم گاہ آئینہ گے عکس و گے صورت یار چند بودم بلباس ملکوتی مستور من ہمانم کہ سردار کشید مرا در سیر زلف تو گم کرد دل و جان و گل رنگہا ریختہ شد تازہ چو در بیم طرب باہمہ حال جدا نیستم از بحر محیط شعلہ ز آتش جن تو بجای دل من سیگلشت نشاید من دل سوختہ را شور بہ پاست سیریت من ز اہل غرا</p>
--	--

مخلصی یافتم از بند غم کون و مکان
 شوق زاندم کہ غلام در آفا گشتم

<p>سلطان جہانت غلام شہ قاسم قربان شہ قاسم و نام شہ قاسم بالاتر ازیت مقام شہ قاسم آیات الہیت کلام شہ قاسم</p>	<p>سرتاج ہما پر تو بام شہ قاسم تبلیغ بنام تو ملک میکند و من تا لنگرہ عرش پر دطائر قدسی ہر حرف کہ زد نام خدا از سر توحید</p>
---	--

از روزی تصدیق برات رفتم ما
خواهی که اگر مست شوی از من و دست
صد حید و دانه زمانه کند صید
حقا که کند قطع سر شرک و دوی را
چون عکس در آینه کند جلوه به چشم
اے حضرت داؤد بهر بهر شفاعت

تمام ازل کرد بنام شه قاسم
اے شیخ بیانش ز جام شه قاسم
عقائے دل است بدام شه قاسم
شمشیر تو حد ز نیام شه قاسم
آں سایه پر نور خرام شه قاسم
بانامه مانینر پیام شه قاسم

چون حضرت آفاست درین سیکه قاتی
اے شوق بخور باده ز جام شه قاسم

این لب تفتیده را در سینه پنهان کنم
دل چه دل از درد غم باشد نه آریا
چشم را اگر باز دارم از تماشای خشت
خواستم از انکساری سر بنهر دارم ز خاک
جسم عریا چشم گریا ز در و ضعف
دم بخور در بر زم تو پروانه خاموش است
حسرت و اندوه و غم را تا کجا پایان بود
روز فردا وعده دیدار جانا بود است
یوسفش گفتم عجب زین جبرابو العجب

مشعل سوزنده یارب زیر داما چون کف
بهت در سپراره صندل حیا چون کف
باز دل را جمع از زلف پریشا چون کف
نگ می بارد فلک سرور گریا چون کف
باز آمد فضل گل عهد زستان چون کف
من ادب پاس دارم رقص تا چون کف
در رقص من بوده آم آید بهار چون کف
طیغ نیکو دو مگر این شام حیرا چون کف
سوخته خود دل بیکند چاه زخدا چون کف

راہ تا ہموار و منزل دور و تنہا رفتنت
شوق بر سر نیز باشد بار عصیا چون کنم

<p>بہ سوسیش رو کنم ہم صورتش ایشو اسام بقا اندر فنا سازم فنا ہم بقا سازم ہلال عید شد پید از غم دل مار اسام بسر شد روزگارے اسپہر سفلہ و پور ہمہ در رندی و شوخی بسر کردم نمی زید خوشا قامت زہے نا کر آراحت بخت سرت من وفا باشد جداسازی لہم مرا با غم بود ربطے چہ گویم نعمہ شادی اگر خوانی و گرانہ اگر گیری و گربختی نیام گر زہریشاخ طوبے جائے جنت</p>	<p>بہ محراب خجہ ابرو نماز خود ادا سازم شوم از خوش بگمانہ چو خود آشا سازم بیاساتی بدہ رخصت و میخانہ واسام وے با من نیازی تہ تو من با کجا سازم کہ اکنون خوشتن را درلبا پار سازم دلہ بے ساختہ خواہد کہ جا بر تو فدا سازم قسم با عہد و پمانت اگر چو و چرا سازم کہ نالہ و رگوشکندہ اگر آہنگ نوا سازم نفس بہ ہم نوا ہم زہ تسلیم و رضا سازم بہ ظل گوشہ دامان احمدانہ و اسام</p>
--	--

بہ پیری چون زید شوق زید و ہونہ
سزد و ہچو تنگامے بہفت و ہور یادام

<p>آنقدر از نا توانی خوار و نارا فتادہ ام خاک ہم گشتم مگر افسوس از چشم تبا لے مہ خوبی بیابہ منظرے کن یک نظر</p>	<p>پیش چشم مرگ ہم بے اعتبار افتادہ ام دور ہچوں سر مہد نبالہ و ارا فتادہ ام زیر دیوار تو جانان سایہ و ارا فتادہ ام</p>
---	---

چوں دعائے وصل و کرم و عذر کا نیا
 یاد ہم اور کہ باشد یا نباشد عذر وصل
 ہمچو بلبل کئے نشینم بجای شاخ گل
 در گرز از من چو گزری بر سرم مختب
 اے غم جاناں شو یارم درین محن
 پر وہ محل نمی برد لیلی از ارباب
 ترناکم آتش گل و رنگ و باغ را
 کفر کافر اسرار اسلام زید شیخ را

طالع ناساز را من سازگار افتاده ام
 من شب بیدار غمت را سطر افتاده ام
 عاشق سرو قد انم زید و افتاده ام
 مست مدوشم گر بے اختیار افتاده ام
 از وطن گشته جدا دور از دیار افتاده ام
 خوب میدانم من همچو غبار افتاده ام
 بر کنار گوشه گلشن چو خار افتاده ام
 من براه عشق ساقی ہوشیار افتاده ام

یا محمد کن بہ حال شوق مسکین یک
 بر دروا لا تو اسید و افتاده ام

چوں بہار آمد من غم بیا کر دم
 باز بروت منابعت ایام کر دم
 شعلہ ہرق تجلی جلی طور بہ سوخت
 از دو صد کار کیے نیز بجائے نہ رسید
 آتش عشق اگر ہستی عالم سوزد
 عمر طے شد کہ گدایانہ قیام بہ دات
 ابر بادیدہ من خواہ کہ چہ چشم شود

حیف در موسم گل ترک گلستاں کر دم
 دل کافر شدہ را باز مسلماں کر دم
 من از اں شعلہ بدل داغ فروزاں کر دم
 آنخہ از مشورہ این ل ناماں کر دم
 دل من نیز بلائیت کہ پنہاں کر دم
 من کجا آرزوئے تحت سیماں کر دم
 ریختم آبرویش سخت پشیاں کر دم

من شبِ هجر صد فسوس که در ماتم گر بسکه از مدرسه صومعه و لتنگ شدم جان من بے اجل از درد و فراقم	دست بر سپینه زدم چاک گریباں کردم عاقبت رویه سو محفل رنذاں کردم آفرین باد که من بر اجل احساں کردم
--	--

من کجا یار کجا وصل کجا شوق کجا
یاد شاید غلط این خواب پریشاں کردم

یار اغیارند یار کیستم حسرتا از پانمی مالید کسے بر سر گردو نگر دین شست کافر و هم نومن از من درگیر از کفن پوشیدن لاش را کس نمی پرسد کجائی کیستی از دو گیتی گردارم هیچ کار خاک من هر کس بیدیه می کشد پرده را زدم در اے چشم تر صد خزان شکست رنگ عشق گر ناسم جان خود بر تو فدا گشته ام از هر دو عالم بی خبر	دل عدو شد دوستار کیستم سبزه خاک نزار کیستم خاک کوئے افتخار کیستم عاقبت اندر شمار کیستم شرم دارم شرار کیستم یا الهی در دیار کیستم آخرش اے دل بکار کیستم من نمیدانم غبار کیستم توجه دانی پرده دار کیستم رنگ روی گلزار کیستم جان جاں من جانثار کیستم مست و بخود از خار کیستم
---	--

قدایاں از زنده ام تبیح خوا
چشم و امانده است بعد برگ هم

بلبل فضل بہار کیستم
حسرتا در انتظار کیستم

شوق از خود چوں نمی جنبم ز جا
من بدست اختیار کیستم

قسمت نہ چنین است کہ لبھا تو بوسم
آں بخت کجا خاک قدھا تو بوسم
غیر غریب کہ مبینم بہ چین نیم گفتہ
چوں دسترس نیست گرا آئی بسرا
ہر آیت و ہر صفحہ مصحف میں یاں
چشم و لب و رخسار و دہن و جبین سر
در بزم منی و صحبت ساقی و حریفان
من پائے سہی سر و صنوبر گلستان

اینست ثنا کہ کف پا تو بوسم
اے کاش کہ نگ درو آلا تو بوسم
در آرزوی ز گیس شہلا تو بوسم
من سایہ آں قامت بالا تو بوسم
بریا و رخ و عارض زینا تو بوسم
گردست و ہر وصل سراپا تو بوسم
آں غریب و دھبہ صہبا تو بوسم
ہر دم خیال قدر عنائے تو بوسم

چوں شوق بزل و رخ و آب و گوشت
پیشانی و چشم و سر شیداے تو بوسم

ماوے مالگدایاں ایوان شاہ قاسم
منشور سر ملندی احکام نیکیختہ

ناز و بہ چرخ ہنرم در باشا و قاسم
باشد حدیث و آیت فرمان قاسم

دارو بہار دیگر بتان شاہ قاسم
 حسرت بر بند خواب بر شان شاہ قاسم
 خمہا ز مند ساقی ستان شاہ قاسم
 جزا و دگر نباشد سلطان شاہ قاسم
 سایہ طرہ باشد دامن شاہ قاسم
 آغا بخش جنیت از خوان شاہ قاسم

گلزار دہر صدہ اور درنگ لیکن
 در قرب کبریائی آنت پانگاہش
 ایں جبرجہ جبرجہ بادہ کیفیتہ چہ آرد
 ایزد شبے جلوت کس را کہ خواندہ با
 ترسم نہ مہر محشر از تو کہ بر سر من
 ماریزہ چیں گدایاں تو منعم کر امت

یک جان اشوق یارب لایق تبارش
 سازم نزار جانہا قربان شاہ قاسم

ایں بہر دیدیت تدبیر پیدا کردہ ام
 توئے از بازو پنجر پیدا کردہ ام
 خاک چوں گشتم چنین تو قیر پیدا کردہ ام
 بال و پرا از طایر تصویر پیدا کردہ ام
 دشنہ و خنجر کماں و تیر پیدا کردہ ام
 من کفن از دامن شمشیر پیدا کردہ ام
 خوش بہار خطہ کشمیر پیدا کردہ ام
 پردہ کا دیدہ گلگیر پیدا کردہ ام
 آفریں برین چنین تقدیر پیدا کردہ ام
 دولت عشق بت بے پیر پیدا کردہ ام

روزنے از حلقہ زنجیر پیدا کردہ ام
 وقت بسل بہر غلامید و رو خاک و جو
 بر سر گردوں عبا رین سائی میکند
 طاقت پروا ز نا طاقتہا یم سبب
 از خیال غمرہ و ابرو و شکر گانت بد
 بے تر و قتل کن اے قاتل خنجر گذار
 در سواد دل ز داغ سر دہر چئی او
 شمع رو خواہد اگر پوشد رخ خود را بقا
 زابد بدخت کے ساید جبین بر پابست
 ایں متاع ہر دو عالم کے سزاوارست

شوق می نازم به خود تازه بیابانی دیگر
از مضافات جنوں جاگیر پیدا کروم

زبان به ذکر خدا عشق بست نهادم بلا سبب نه من این ناله و فغان دارم قبائے ناز برید ترا همه کا مل شد است بند لبانم ز لذت بوسه نه شامیانه کشید است بر سر تربت چرا نه سوو شود استخوان من یارب جھائے او که به یک حالت نمی دارد نیاد قافله ز فغان راء عدم به شوق وصل تو بر باد رفت عمر اکمل گوشه دل خود بس هجوم حرام را	بدست سجده و زنا بر میاں دارم درون سینه سوزاں دل تپاں دارم لباس زندگی خود من از کتان دارم بیاں چگونه کنم مهر پرواں دارم که آسمان دگر زیر آسمان دارم چه آسایا بسر غویش آسمان دارم نه دل به پهلوی خود بلکه آسمان دارم هنوز داغ غم از گرد کاروان دارم ز بخت آرزوئی مرگ ناگهان دارم ز جاں عزیز تو بنگر که میهار دارم
--	--

نه قهر دشمن بد بخت که بهرام شوق
خدا رسول خدا را چون هر بان دارم

سینه غزال است یارب لعل گار کیستم دام خود بر چس تو صیاد اجل اندیش باغبان را دل بدو آرد دشوینا له ام	از حیات خویش بهیزارم تنه کیستم لے چه میدانی خدا را من شکا کیستم بلبل گلزار حسن گلغزار کیستم
--	---

چوں ورون دل بود یار عزیزم جلوه گ
روح بهزاد است حیران بسکون صبر
نشسته مستی او کرد از دو عالم بخبر
زخمها دارم ندانم تا کجا پنبه بهم
سردم دیده لباس خود چو اندیزیل زو
همسر شرم قمر باشد غبار خاک من
چوں کفن از تار و پودریشه ماتا کشد

باز آواره پریشان دل بکار کیستم
نقش دیوار سرتاق نگار کیستم
ساقیا آخر بگو مست خمار کیستم
تن همه گلزار گشته داغدار کیستم
ای غم مرگ تناسل سو گوار کیستم
هائ عروج بخت گردش سوار کیستم
کشتیخ ادائے باده خوار کیستم

کهنه داغ سینہ من ز سر نو سبز شد
شوق گلچین گل تازه بهار کیستم

یاد است ناف روز ولادت بریدم
بلبل بجائے نمید کشد ناله در چمن
دار فنگی بکوسے بتاں می کشد مرا
و و دیاه رنگ تنی بست بر فلک
تا در حضور بودم و او میقرار بود
آشوب فتنه ناسیر الجهاں بر بخت
در شام غم ز کمش دشت و جویاں
قاتل بیابین چه تاشے خوشتر است

ای تنع عشق لذت زخمی چشیدم
بیند اگر چو شاخ گلستاں و میدم
ای دل تو باش همه من تاریدم
زای آه و ناله سراسر کشیدم
شد جمع خاطرش ز پریشان دودیدم
چوں خار چشم سیر فلک را خلیدیم
بے سود بود جامه هستی در دیدم
بے سرخاک و خون تن بطل پسیدیم

چوں تار عنکبوت سراپا تنب بزم
در ره کند تماش بر پیری خیدیم

لذات نفس کرد مقید بام حرص
افسوس کاں جوانی کم کرده راه را

خونکای طعن مدعی هرگز نمی شود

ای طبع شوق مانع بالا پریدنم

درینا من کجا در آرزو کفن موم
که از تاب رخ آن ریشم بجنم موم
که از آن مانند پروانه تپان ریگن موم
هم از دل شور می خیزد که من شکر موم
که از تیغ ادای آن بت گلیم موم
نظر بر حال من یارب بفرزیت موم
بفرست از قفا فلک یار اوطن موم
بجانم آفرین باور از کجی سخن موم
که نازم برو باغ خود بوی یاس موم
سرم با نعلکامی باز تنگی دهن موم

به تربت چادر گل کن کبک و چینم
ادای دلگدازی شمع محفل از من آموزم
دلم از سر و مهر بیا شوخ شمع و سوزم
دلم پر خون شد از آخر بجز زلف کشیم
شگفته نیست خاکم چو روید لاله گیس
پریشان روزگار را چه لطافت غیر صد
سرم قد بیاور ز بهر فاتحه تنها
نشت از حکم شیرین ترش و زار و به کو
نذارم از شمیم زلف حوراں هیچ پروا
بکش و کار عالم جنبش لبها شیرینش

نه گرد و چوں سراپای شوق عمر جاودا

که در عشق مجسمه دلائی بختن موم

یاب یا دشب کیسوی تو دیوانه روم

شمع و بهر زیارت سبز پروانه روم

تا کجا در شب تاریک بهر ابله
 اے خوش بخت رسام کن درین دیر چرا
 نورِ عکس رخ او تا که نه بینم به شراب
 خار خار است جگر شاخ شاخ است دلم
 گوشه قبر الهی چقدر تاریک است
 روئے او شک چمن خانه بر انداز نظر
 نیست امید که سر سبز شود کشت مراد
 مصلحت حیت و لاپیش حضور جانان
 گریزد و میزد و حبش گیسو و خالش منجم
 منتب کر بخورد و داده بداد و معذو
 میفرودش است جوان زده و کاباره
 ترک شود اگر نه ز غیب بیاں و شواست
 سہراں سیر ز آفتاب من تیغ کف

شمع بکف بتلاش پر پروانه روم
 دامن آلوده به خون آیم و پاکان روم
 وائے بر من که ره ساغر و پیمانہ روم
 پیچ و پریچ ره زلف تو چوں شانہ روم
 من چاں بکین تنہا چن چن خاں روم
 سیر گلزار کنم یا سوئے ویرانہ روم
 تا بوقتی که تہ خاک نہ چوں داز روم
 شکل دیوانہ روم صورت فرزانہ روم
 بر سر معرکہ با حمله ترکانہ روم
 کس نہ پرسد بکیم مستی و ستانہ روم
 من بکف جام سر زخم حریفانہ روم
 بروم از سر خود از سر سودانہ روم
 سوئے مقتل بچیں شوکت مانہ روم

تا توں بیک شمع شوق ز پیری لکن
 در ره عشق جوان با شمع و مردانہ روم

جگر و کار و دل و اقدار میدارم
 بعد از غم و بیچاره زار میدارم

زمانہ از تو ہیں یادگار میدارم
 بخون تمیہ دل بمقرار میدارم

تپالم غم در بنج و قلق مصیبت و درد
چگویم از سرو سامان خویش بنفوس
چنان بکند و مزیجیاں بسوعد
ز تن باران نبل آید به نفع جانچین
میرف بکن بختنگ نگاه و تیر مژه
گماں مبر که پس مرگ یافت مراحت
پنه نظاره یک ذره تجلی او
قبای اطلر و قاقم مرا نمی شاید
بسر خیال و صالت بسینه در ذوق
کجا کجا به نهم نپه و کجا مرهم

بسینه از تو چهار روزگار میدارم
بهی که زندگی مستعار میدارم
که با خویش بدوش چهار میدارم
به عده مایه اعتبار میدارم
درون سینه جگر خار خار میدارم
هزار و غنچه زهر نزار میدارم
دو چشم خود بره انتظار میدارم
کلاه فقر سر افتخار میدارم
دماغ پخته دل خامکار میدارم
که دماغ و زخم هزاراں هزار میدارم

اگر چه مصیبت آلوده ام ولیکن شوق
امید مغفرت از کردگار میدارم

عاشقش را چه سحر چاک گریه دیدیم
بخت خوابیده باز و بگرد و بیدار
بخت سنگ در و سایه دیوار ترا
پر شده دامن مقصود ز گلهاست مرا
قصه حضرت محمود و بخاں پیش ایاز

نور محمود و بخور شید درخت دیدیم
صبحم چون رخ محمود نمایان دیدیم
خوشترا نخل بهماخت سیلماں دیدیم
کوچه یار به از روضه رضوان دیدیم
این خراں دیده در قها گشت دیدیم

روزگارے شدہ تاریکے یاد کا کل
ہر کسے را بجیاں مثرہ وزلفِ مہتاب
دردِ دل اہلِ دل نیتِ سرِ لطفِ کبیم
چہ قدر لطف تو عامت کہ ابرِ حیات
ریخ و آلامِ غم دور و مصیبتِ آفت

شبِ غم تا بہ سحرِ خواب پریشان دیدم
بختِ برگشتہ و با حالِ پریشان دیدم
از زردیم تہی دستِ کرمیاں دیدم
سایہ انگنِ بسرِ گورِ غریباں دیدم
ہر چہ دیدیم ز تو اے دلِ نادان دیدم

شوقِ بر زہدِ مزین لافِ صدا بارِ ترا

بادہِ پیما بہ سرِ زہدِ حریفان دیدیم

منم در کجِ مرقد گوئی اچوں شمعِ خاموش
خیالِ سہی عالمِ مرادِ سرِ سہمی گنجد
مرا بختِ مساعد از طفیلِ رہبرِ کامل
امیدم نیتِ کاید و کنا کمِ نیمِ جوئی
ز سوزِ آتشِ الفتِ بفرطِ گریہِ وقت
ایسرِ نوگر فراقِ قفسِ بد و شرِ صیادت
شہیدِ خنجرِ نازم کہ پیشِ مرگِ جاں دہم
نشد از گلشنِ عالمِ مرادِ نو حاصل
نگاہِ نیم بازاد کہ تسخیرتِ یاجا
چناں پر زور کن بادہِ بجا مہمِ ساقی

مگر ہر لحظہ می آید صدائے فتنہ و گوشم
خدا یا چوں کم یادتباں خود را فراموشم
ہدایت کرد بہر سجدہ پیرِ مناد و شہم
کہ خود سرِ میند برنگِ ساحلِ بیچِ آغوشم
خروشِ مثلِ رعد و برقِ چو دریا چہ
نشانِ آشیانم را چہ پر سی خانہ بُردم
ز بارِ تیغِ احسانِ تو آفاقِ سبکدوشم
خورم یا رب چہ در صیفِ چہ در فصلِ شوم
رہو دیکبارگی تابِ تو ان صبر و خرد ہوشم
کہ تا محشرِ خیزم جبرجہ من چنان لوشم

میرا عشق سیر خلوت شایسته امین
نه فقر و نه حاجت در راز سلطان را بجای گوئیم

جمال مصطفیٰ در خواب دید آن زوالم	حدیثی از لب لعلش شنید آن زوالم
نهال فاست آن سرو بشارت را	بگلزار دل زارم چید آن زوالم
گر فتم خاک نعلین محمد نور ایمان است	بدیده همچو سر در کشیدن آن زوالم
صبا هرگز نینوا هم گلاب عطرها و غیره را	شیم گیسوی احمد شمید آن زوالم
دوان لقا و نیز آن حضور زوالم	بهر صورت که باشد من لیس آن زوالم
چه مایه جذب عشق مصطفیٰ دارم لای	ز خوشی و هم زیگانه رسید آن زوالم
آنک پاش تبسم طوفانها بنظر اید	که زخمی تازه بر زخم رسید آن زوالم
جراح خورده و در فراق مصطفیٰ	که چو طلوع سپید آن زوالم
متاع دین ایمان و در هم تقدیر و بجا	عشق احمد سرسل نرید آن زوالم
از آن باوه که بخود که جانی نماند	ز دست باقی کو شمشیر آن زوالم

به فراق عشق این بنام صبر تحمل را
چه صحرای دینه خوش و نیک آن زوالم

ابتلائی فرق کن راجح کاف که نه ام	بایه کاخ عدم را اعتراف که نه ام
قره العین قلم بس قلم شواله احد	شمت و قدر و قصار این قاف که نه ام
گر چه بودم راز سر بسته گزافا زوالم	گنج مخفی را کلید انکشاف که نه ام

خذه گل تازه زخمی شمره نیک و زرد
در میان دوا عظم منیخ تازه بخت
قطع می باید نظر آلودگی رنگ رنگ
تازه رویان بجا گیرد و دم اندر طوف
در تپه بختیاں لرزه براندازم قناد
زنده در گورم ز شر دشمنان تیر خنک
داعنها اشک بر جسم غبار آلود من

از سیرتخ امانت قطع ناف کهنه ام
با وجود مختلف اندر خلاف کهنه ام
پیشتر شیر اصیل اندر خلاف کهنه ام
گوینا بچو صنم خانه مطا کهنه ام
با دل صد پاره چو چاک لجا کهنه ام
غم مخور خاک لحد وقف شکاف کهنه ام
میکند ثابت که من هم دل بانی کهنه ام

شوق پا خورده رنگ لاشته سر شو
ای سرو بر سنگ لاف و گزاف کهنه ام

مصیبت آلوده سراسر منم
مست عشق ساقی کوثر منم
ای غلام حضرت حیدر منم
مصطفی اکفان کتابی عشق منم
مرحبا علی علی اصل علی
گدایم فاطمه پیچیده صدق
هم ابا بکر و عمر عثمان را
جله اصحاب بنی مثل نجوم

منقل ای شافع محشر منم
باده دخم و بسوساغر منم
کلب و زبان شه خیر منم
بر طریق قول پیغمبر منم
جان نثار آل پیغمبر منم
لب کشایم از زین گوهر منم
خاکپا و بنده کمتر منم
رهنما باشند ره روگر منم

در غم شب و شب و روز و شب از طفولت تا کبولت حبذا خاکِ خوں آلود و دشتِ کربلا اے شبِ جیلا و غوثِ پامن اودناده بہرِ پابوسی تو یا معین الدین چشتی کن نظر شہ نظام الدین محبوب الہ اے چراغِ دہلوی گردِ درخت بوالعلا یا بوالعلا یا بوالعلا غرتا شد شہ محمد دوست را شاہِ برہان و شہِ ہدورا شاہِ قاسم یا شہِ فتح محترم بر تو قرباں جانِ شاہِ حسن حضرت آغا بہ ظیلِ عاطفت	اے شہادتِ سرِ تہِ خنجرِ منم بتلائے اصغر و اکبر منم چوں شہیدِ منافہ اذکر منم ز آتشِ دل سوختہ اخگر منم آسانت را چون گداز منم سخت آوارہ بہ کمر و بر منم قطبِ دین بگر کہ بس مضطر منم ہیچاں پروائے ہے پر منم تو شہنشاہ و گدائے در منم پیشوا دارم کہ بہرہ ور منم خادمے از درۂ کمر منم بے نوابے یار و بے یادِ رخص رحم کن پشتِ فلکِ ذہ منم اودناده چوں سگادِ منم
--	---

کن نظر از لطف بر شوقِ خیر

چشمِ ترو دارم کہ دامنِ تر منم

ناله کئے چند موزوں میکنم

چشمِ ترا اشکِ جیوں میکنم

من ندانم چوں شود انجام کار	لے نہانت گریہ افزوں میکنم
کارا بتر کرد این طفل شرک	از دل و دیده بیرون میکنم
از خیال بدگمانیهای او	اجتناب از نام مجنوں میکنم
گویت بشیار باش و ہوشیار	نالہ سرے چرخ گردوں میکنم
رقص ستانہ بہ بنم اہل	من بیاد چشم میگوں میکنم
تا کجا در چند و چون و چگون	کار خود تفویض جیوں میکنم
سرد مہری تا کجا لکنا من	لرزدہ محوں بید مجنوں میکنم
می کشم بر لوح دل تصویر یار	کار از اندازہ بیرون میکنم
بادہ خوردن گر بود زاهد حرام	من ایانہ چشم پر خوں میکنم

شوق تاکے فکر کار دیگر اں
ختم کار خویش اکنوں میکنم

زنگ متی چو سرنہم حریفانہ نہ دیم	حام بر جام چہ پیانہ بہ پیانہ نہ دیم
وحشت دل چو فرو دے فلک نفرت خیر	خشت از کتبہ شکستیم وہ تیجانہ نہ دیم
شد پریشان نہ ز رخ کا کل مندوش بہ	آخرش بر سر او حملہ ترکانہ نہ دیم
تا بہ چنیم گلے چند ز گلزار جہاں	دست اسید بہ دامان کریانہ نہ دیم
شب بہ انظار ہوائے تو نظر را گویا	زور بازو سے ہما با پر پروانہ نہ دیم
مہر شکستی بہ محفل ز سر شیشہ کا	لے صنم نگ تسم بہ دل لوانہ نہ دیم

ہشتین شبِ غم کز اثر سوزِ فراق
خواست شوریدہ سری تابستونِ دریم
دستِ بہت زوصالِ تنخواہیم بید
تا برویم خس و خاکِ تعصبِ دل

آتش از آہ شررِ یزید کا شانہ زدیم
پافشریم بگلشن دمِ فزانہ زدیم
گام در معرکہ عشقِ دلیرانہ زدیم
ماکہ جاروب بہ شرکاں صحنہ خانہ زدیم

شوقِ چوں سچِ نچیدیم گل از گلشنِ خویش
ماکہ پایا بہ سر سبزِ بیگانہ زدیم

بر آستانِ محمد سر و جبین دارم
نہ خوبیِ عمل و طاقت گزین دارم
ز اہلیت و ز اصحابِ اقصیٰ دارم
نگاہِ دارالہی ز کسبِ نفسِ مرا
گنہگارم و در خسرانِ شفیعِ اُمم
عد و نصیبِ بلا مانِ چار سو بار و
ز تلخ و تریش زمانہ پسر کشمیر
را مباد دے نزعِ دلِ عشقِ نبی
سراچہ خوفِ زرقارِ چرخِ ناہموار
چہ فتنہ با بہ جہا از قدرت نہ بر خیزد
مہرِ شوقِ کہ چو آبِ یب ہی چید

خطا نموده ام و چشمِ آفرین دارم
ز گریہ نا اذامتِ تراستین دارم
ز تابین ہم انتہی تا بیں دارم
عدوئے سخت بیں و دروہ و قیر دارم
ز ذاتِ پاکِ تو امید بالیقین دارم
بہارِ رنج و الم کیدلِ حزن دارم
درونِ شیتہ دل سرکہ آگین دارم
ابنِ سلسلہ زلفِ عنبرین دارم
کہ سرخاکِ در ختمِ مرسلین دارم
قیاسِ صبحِ قیامتِ ز رخِ قیر دارم
خیالِ بس لہجہ شکرین دارم

شب اور اکوش برافسانہ دیدیم
 خرابی چوں نیار و چشم مستش
 خمار آلود چشم فتنہ را
 دم آرایش آن آئینہ رو
 به عشقش شیفته والد و شیدا
 چه تحت و فوق پیش در است چپ
 سال لے مرغ دل از خال کا کل
 به دیرو کعبہ چوں شیخ و بہمن
 درون میکده دیشب بنیاد
 گدائے حضرت آغا حسن را
 بهجوم عاشقان در بزم اشواق
 مصلحتی است چو آقائے نظام
 جیبہ ساقیصر و کسرا به درش
 ساقیانام خدا ساغر دل
 از سر فخر به بود ہر دم
 ہاں نہ پوید رہ باطل بہرگز
 از رہ شوق ہمگیوید خلق

پریشان حال زلف و شانہ دیدم
 کز و بر باد صد میخانہ دیدم
 بطرز گرویش پیمانہ دیدم
 کشش باہم بہ زلف و شانہ دیدم
 بہر دیوانہ و فرزانہ دیدم
 بہر سوجلوہ جانانہ دیدم
 قضا آورد دام و دانہ دیدم
 نیچویم ترا در خانہ دیدم
 برقص و حالت ستانہ دیدم
 نشان و شوکت شانہ دیدم
 بگرد و شمع چوں پروانہ دیدم
 فرض عین است تو لائے نظام
 بہر جبارتہ اعلائے نظام
 پرتواں کرد ز صہبائے نظام
 قیصر روم کف بائے نظام
 حق شناس است شناسا نظام
 بر سر و چشم بود جائے نظام

ہمہ از بادۂ الطاف و کرم
 جامہ ننگ بہ یوسف پوشید
 صد نبیاں گر ز بن ہور وید
 میں کہ خورشید بود وقت سحر
 میکند روئے دو عالم روشن
 عالم را کہ موطر کرد است
 عقل و ادراک و ذکا فہم و خرد
 واکند عقدہ مالا یخسل

پر بود ساغر و مینائے نظام
 جلوہ حسن دل آرائے نظام
 نہ شور و صف سراپائے نظام
 سفلی از رخ زیبائے نظام
 پر تو اختر سیائے نظام
 نگہت زلف من سائے نظام
 شد فدا بر سر دانائے نظام
 حسن تدبیر و نکو رائے نظام

شوق تا خسر مباد خالی
 سر شوریدہ ز سووائے نظام

بجز سربیناں یارے ندارم
 ز غریباتی بدل یارے ندارم
 ز حیب و آستین دامن گریہ
 میخست چوں مرا اسے شیخ زید
 بہ زنجیر جنوں پابند گشتم
 بہر دم شکنند بر من جفا
 پاس حق کہ من چوں حضرت شیخ

من از ناد و شاکارے ندارم
 بجز خادمہ وری کارے ندارم
 نیالیاں تیج ازس تارے ندارم
 عامہ جنتہ دستارے ندارم
 ز سدا سر بہ بازارے ندارم
 کہ غیر از دل تمکارے ندارم
 غرور و کبر و پندارے ندارم

بنارے بخت من بر ضبط آہم
بتا جزیاد عیش شام خلوت
ز گلزار سخن چند آنخہ خواہی
منم لے شوق در ہر کار شکل

بہ انداز کہ آزارے ندارم
وگر واند غمخوارے ندارم
بیا گلہا بہ چیں خارے ندارم
بخر آغا مدو گار مدو گارے ندارم

ولہ

قرین ایزد غفار گشتم
جمال مصطفیٰ در خواب دیدم
ہمہ شب بو و در خواب آئینہ رو
بگردم سجدہ پیش طاق ابرو
صبا بانی ہم بہر در کوئے جاناں
نیز ہم را می تا تیا مست
دل مضطرب نمی گیر و قرارے
الہی تا کجا در و فراقش
منم اندر تلاش قیس و لیکن
بستی آن بت رسوا کن خلق

فداے احمد مختار گشتم
خدا را طالع بیدار گشتم
شدم حیراں کہ چوں پیار گشتم
مسماں گشتم و دیندار گشتم
جدا از گردش و قرار گشتم
اسیر کا کل خمدار گشتم
شدم مجبور و ہم آچار گشتم
کنون از جان خود ہزار گشتم
بیا باں رفتہ و کہسار گشتم
بہر محفل ذلیل و خوار گشتم

منیخواہم چو یوسف شوق شای
غلام قافلہ سالار گشتم

آرزو دلم ہیں کنے چہ فتنہ زاروم
 شیخ بہ کعبہ رہنمویں سوئے گشت بہین
 چون زلفان و بارہ کش صاف اگر تو
 گشت مباح خون من بر سر دارکن
 ملک توشاہ نیم روز گریہ من گدا دہند
 از رہ لطف کن خبر چون بر دیو بحر
 و حشت دل کشاں کشاں شست بدست
 آتش عشق مگر خان چلے متاع جابخت
 شیخ ز میکہ مرا می طلبد بہ خانقاہ
 راہ غلط نمی روم حرف غلط نمی روم

شوق بگوز سر روم پاک پیادہ پاروم
 سالک باخبر گو بہر خدا کجا روم
 شیخ ز تو جدا شوم راہ دگر جدا روم
 پیش مسح وقت گرد طلب دواروم
 بر سر تخت پازنم جانب بوریاروم
 تاکہ بکوی آن صنم ہمرہ قوصباروم
 جوش جو بہ سکر من تا در دل باروم
 باتن داغدار خونالہ کنان کجا روم
 من بخلاف میکشاں کج رواروم
 من بہ نشان نقشب پارہیور ہماروم

براہِ حجبو باش رفیقِ حالِ من

تاکہ بہ پیش آستانہ ہمرہ آساروم

منم در عالم رویا جمال مصطفیٰ بلینم
 منور و وجہاں از پر تو آلِ عبا بلینم
 زمیں سوزاں فلک گریانی مصطفیٰ علی
 بہ رنج و آفات کربلا ماتم کنان یاب
 پے نجاتش این امتِ عاشق جہ خود

خدا را راست میگویم خدا بلینم
 میا جلوهٔ حسین نور مصطفیٰ بلینم
 بیابانگاہِ محشر بدشت کربلا بلینم
 مقدس جگہ روح اولیاء و انبیاء بلینم
 الہی رحم کن مصطفیٰ شاہ کربلا بلینم

بنام مصطفیٰ جان دل خود را فدا کرد
 شهید خنجر عشق محمد را بھی نازم
 بجای بنجیه خط شوق به نوکِ نیشتر باشد
 شب و بجز چوں بهر لاشِ عارضِ تابان
 همه آفاق گردیدیم بے دیدار آن دلبر

ہیں اندر طرقتِ شیوہ اہلِ نایم
 کہ بختہ تنِ اوسایہ بالِ تلمیم
 ز بہر زخمِ دل دیگر علاجش نازم
 پریشان شد اگر زلفِ منہر بے خطایم
 نہ شد حاصلِ کنوں یاز کجا جویم کجا نیم

بہ باشِ شوقِ روز و جیسِ برود
 مرضِ در و عصیا را ہیں را شفا بینم

جلوہ روئے نبی صبح و سامی بینم
 پایہ عشقِ محمد بخداست بلند
 سوس گلشنِ فردوسِ سرانیت کہ من
 بکہ طول است و ناسلد عشقِ نبی
 خندہ زیر لبی صاعقہ طور فگند
 بودہ شبِ ہمہ بر عارضِ تابان غلط
 اشکِ خونِ گریہِ پنهانی عشاقِ نبی
 سرخ و پیشِ خدا کشے ناز تو شدند
 ہر سحر برد را حمد بکند چاروبی
 شد یقینِ شاہِ اہم بہر شفا بر خات

مرحبا صل علیٰ نوزِ خدا می بینم
 عاشقاں را بسرِ عرشِ علّامی بینم
 دلکشِ روضہ محبوبِ خدایِ بینم
 ہر کراشیفتہ زلفِ دوامی بینم
 در لعابِ ہنرش آبِ بقایِ بینم
 بختِ بیدار تر از زلفِ رسامی بینم
 من امانت بہر گِ برگِ خامی بینم
 شوخیِ رنگ بہ خونِ شہدایِ بینم
 عطرِ آلودہ و امانِ صبا می بینم
 حشرِ دیگر بسرِ حشرِ بیامی بینم

شوق بہتر چہ ازین حسنِ صدمی غمِ ای
شاملِ محفلِ حُسنِ ترامی بینم

نورِ فیضانِ سناں در سہ جامی بینم
ساقیا از دلِ و جاں بر تو فدایِ بینم
بر کشود لبِ ساغر بد غامی بینم
رقصِ شاہد انداز و ادایِ بینم
زادہ باش تر الغرض پامی بینم
نقشِ بر آبِ ہمہ پایہ ہوامی بینم
راست گویم کہ ز تو جو رو بخامی بینم
مبتلا خلقِ خدا را بہ بلا می بینم
سر کشیدہ بہ فلک آہِ رسامی بینم
بیدارِ سیرِ اہلِ وفا می بینم
زنگِ و طرزِ سخنِ شوقِ جدایِ بینم

من چہ گویم کہ بہ میانہ چہامی بینم
مست و میکشِ خم و مینا و سبوساغر
سجدہ ریاستِ صراحی بہ ادبِ شمعِ مفا
رند و میکشِ ہمہ سرخوشِ اصدائِ قفل
سرزدہ تا بد و میکدہ موجِ مئے ناب
ناصحا حیف کہ پند تو بہ پیشِ زہدان
ناکجا مالہ غمِ اے فلکِ کجِ رفتار
الاماں الحذر از دستِ جنایتِ ظالم
چون نگردد بہ زمینِ شور و قیامتِ بر پا
جاں نہادان ز رہِ عشقِ تو پا نشوند
تا ندریں بزمِ سخن از سخنِ اکرامان

ولہ

در لغتِ پاکِ لولوی لالہ بر آورم
سوزِ بہانِ زجانِ سیجا بر آورم
خارِ مدینہ نہ از پایہ بر آورم

کانِ سخنِ کلامش دریا بر آورم
خاتمِ بنامِ پاکِ بنیِ نعمتِ در آورم
جانم چو لبت گلِ بو و از تنم ولہ

من مہرِ صبح از شب پیدا بر آورم
 دو دویاہ از لب دریا بر آورم
 کعبہ برم اگر ز کلیسا بر آورم
 طوفان ز چشم بلب دریا بر آورم
 کیس سج و تاب ز لف چلیسا بر آورم
 از دست شیخ ساغر صہبا بر آورم
 گشت خاک از در آغا بر آورم

گوگر نقاب انرِج اوز بر آوری
 آہ کشم بہ فرقت احمد ز سوز دل
 از راہ اتحا و خدا را کہ خشت خشت
 آتش ز غم بکوه و بیابان ز سوز عشق
 چس بر چس شو کہ مرانہ روئے رکتی
 آن مت و پاک رند بلا نوشی دہم
 اے بود الہون من ہوس کیا کنم

بشنو تو شوق از از بوشش
 شور و فغان ز محل لیلے بر آورم

آئینہ بشکستم و رقعات شدم
 خوش نصیب بے سر و سامان شدم
 بر خیال خویش خود خندان شدم
 دست و داماں با تو کے در گاشتم
 من کجا منت کش رضوا شدم
 کے ز علی طالب در ماں شدم
 بتلائے حسرت و حواں شدم
 من ایہ گیسوئے پاپاں شدم

روئے خوبت دیدم و حیران شدم
 رخت ہستی سو ختم شاداں شدم
 آرزو کردم ترا میسم بخواب
 سالہا افتادہ ماندم بر درکش
 از عقوبت تائے دوزخ کم گیر
 بے اجل گو مردم از در و فراق
 ادبہ آغوشِ عدو و من غنم
 مژدہ باد اے مصیفران چمن

بزدلی چوں شیوہ نسواں بود
مرحبا در ساحت بازی گهش
من نیگویم چه بودم در ازل
لے اجل در کاروائی شکست
تو من طبعم نباشد ست پے
حضرت آغا ز فیض چشمهات

من غلامِ مہتِ مرداں شدم
گردگان و گوی و ہم چو گان شدم
گر چه پیدا صورتِ انساں شدم
از بیک روحی خود آساں شدم
مہمانِ قدسی و سجاں شدم
آشنائے بحرِ بے پایاں شدم

شوق گر چه سوختم از سوزِ عشق
ہمچو عویشید جہاں تاباں شدم

منت کش در دیم و دارا نشایم
از ما خبر غم و یگانہ اتواں جبت
واللہ خبر گردشِ دوراں جہا جو
مایم فقط کشے اں شوخ نگاہے
افسوس کہ از طرہ اشارات تجاہل
از سر صبرِ آلام دریں گلشنِ دوراں
گہہ اثر و گہہ سبیل و زنجیرِ خویش
ہر دولتِ افلاس قناعت بگزیدیم
لے حضرت و اعطائے سید باگر

از کثرتِ آفات بلا را نشایم
خود را نشناسیم و خدا را نشایم
دیگر ستم و جور و جہار را نشایم
جز غمخوار و اندازِ قضا را نشایم
اقرار نہانیم و ابارا نشایم
جز بادِ خراں بلا و صبارا نشایم
ز آشفتنہ می زلفِ دوارا نشایم
سرما گئی شاہ و گدایا نشایم
واللہ کہ مایہ ز شمارا نشایم

دشت زده گانیم بتن جامه درید / ماحبه و دستار و قبار انشایم

ای شوق بخواسیم ز بهر تو دعا

گو صورت تاثیر دعا را نشایم

خدا خود بنم آرا بود شب جای که من بودم	محمد جلوه فرما بود شب جای که من بودم
ز عکس رخ منور بود تحت و فوق و پیش	فروغ طور موسی بود شب جای که من بودم
ستاره با ادب ضوای پیش سر عالم	فدایش پست بالا بود شب جای که من بودم
بجوش حمت نیرواں طفیل احمد مرسل	بجای قطره دریا بود شب جای که من بودم
نقاب نور افکنده بعارضه رخ روغالی	دل مجو تماشا بود شب جای که من بودم
منقش مطرب میناسی و جام و سبوغ	همه ساماں همیا بود شب جای که من بودم
چنان دید شیدائی بران یورخی کس	بخود حیراں ز لجا بود شب جای که من بودم
پای دربان در دلدل یک خیز از غم	گراں جان میجا بود شب جای که من بودم
ندیدم و امتی و عذر اندیدم که کمن شوم	نه نجنون بود و لیلیا بود شب جای که من بودم
نه شیخ و غابد و زاهد نه ترسا بر من مسلم	نه هم کعبه کلیا بود شب جای که من بودم

چگونه شوق لطف من بلورین جام پر باد

بدست شاه آغا بود شب جای که من بودم

غلط گفتم که عکس ادب مرا چه دیدم	بهر جا چشم واکردم جمال حق چه دیدم
فدا جان و دل عالم بنام احمد مرسل	مرصع در و عصیا را شفا چه دیدم

برید و گفت عیسیٰ سرزمینِ وضه احمد
 فدائے مهر و الطافش نسیم و غنچه و بلبل
 نشان یابانِ دایع عشق و مهرِ بوی را
 پس محفلِ پریشانِ حال دیدم قمرِ الکن
 پے منزلِ شد آرم ز لمعاتِ رخ تابان
 بر جانا رسیم تا جبینِ آستانِ سلیم
 چگویم بر پیش تیغ نگاهِ نیمازش را
 نظر برین نمیدادی ندایم سحرِ غمِ غم

نشان عرشِ اعظم هم زیر آسمان دیدم
 بدل آشفته هر گل تملای باغبان دیدم
 بعارضِ غازه رنگین غبار کاروان دیدم
 مهرانا قله لیلی ابدست ساربان دیدم
 پاس او سر راه چرخ کاروان دیدم
 سرخو کو فتم بر درِ عدو پا پاسبان دیدم
 هزاران نیجاں بعل سر کوشش تپان دیدم
 بحال سکین و مسکین خدایان دیدم

بقا اندر قنایک لقی عین الیقین دایم
 بسببِ اشوق هستی را بهر هم و گمان دیدم

نه به آن وادای غوثِ اعظم
 بود مشکِ چنانِ طورِ موسی
 و گردِ وقتِ مشکل و تکیه
 کجا از لطفِ حق محروم ماند
 سرزاید بود و گرسوئے قسبه
 نباشد در سرمِ سودای دیگر
 نباشد در زبانِ زنهاریا

دل عالم فدای غوثِ اعظم
 تجلی لقای غوثِ اعظم
 نبی باشد سوائے غوثِ اعظم
 غلامِ جانِ فدای غوثِ اعظم
 سرم باشد یائے غوثِ اعظم
 بخیز زلف و دوائے غوثِ اعظم
 که تا سانم نای غوثِ اعظم

<p> بہر شام و بحر جبریل آرد ہمایوں سوزن عیسے سرخ مرضی در دعویار اکفایت اوا کروم جوابات نیکرین بروز حشر لنگر گرد آیند تواں پوشید سرور روز محشر فدا سازم دل جویم و جگر را دل مجنوں اسیر زلف لیلی نگہ کن از ادب ضواں حبت دہد ازین شفاعت بعد احمد دلا پروائے شاہان زمانہ </p>	<p> سلام حق برائے غوثِ اعظم ہمی دوز و قبائے غوثِ اعظم کنند از اشفاقے غوثِ اعظم بتائید دلائے غوثِ اعظم ہمہ زیر لوائے غوثِ اعظم بدماں روئے غوثِ اعظم بنام و لقا غوثِ اعظم دل من بتلائے غوثِ اعظم نشید کے بجائے غوثِ اعظم بہ غوثِ ما خدا غوثِ اعظم منیدار دگدائے غوثِ اعظم </p>
---	--

کش و کار را کافی بود شوق

در دولت سراے غوثِ اعظم

<p> کئے شکوہ ہائے زلفِ چلیپا نوشتہ ایم وصفِ جمال و حسنِ دل آرا نوشتہ ایم اے صبحِ عید بعد سلام باورساں ہنگامِ نزعِ مضطرمانہ پیام وصل </p>	<p> ما بلکہ قصہ سر و سودا نوشتہ ایم بر لوحِ عرش نقش سراپا نوشتہ ایم رودادِ نجات و شبِ یلدا نوشتہ ایم اور ابصد ہزار تمنا نوشتہ ایم </p>
---	---

اے شیخ بے وضو نہ کنی یا دنام مئے
 از بہر ترک شوخی و پابندی ادب
 جو رفلاک جفا کے عدو طعنہ رقیب
 فرما دو قیراں برساں اک صبا خبر
 جز شکر و دستا حقیقت شاد دل
 نقش بر آب صورت مٹی ما بود
 زاید عجب مدار بہ توبہ شکستم
 اے عرش زین فلک بر سر زمین
 برا اعتماد رشتی اعمال خوشتن
 دالہ کے بغیر ثنائے شبہ کن

فرما کجا نصیحت بیجا نوشتہ ایم
 نامہ بنام حضرت موسیٰ نوشتہ ایم
 بر پشت خط یار ہمہ را نوشتہ ایم
 قانون باغبانی صحرانوشہ ایم
 حقا کجا شکایت اعدا نوشتہ ایم
 راں چوں حجاب بر سر دریا نوشتہ ایم
 اسناد صاف بر سر مینا نوشتہ ایم
 مادان عشق بہر جانوشہ ایم
 امروز حال صورت فردا نوشتہ ایم
 افانہ سکر و روارا نوشتہ ایم

مکن بود نہ شوق کہ عباد گریہ
 خط غلامی در آغا نوشتہ ایم

پشت رستم زمیں ہمہ شو شنگ دم
 چونکہ بے پایہ بود قصر بنا کے عالم
 وحشت از مدرسہ و دیرو حرم گشت غلام
 زنگ رو گل شکفتہ جگر مچو بکفشد
 صبح دم بالنگ بسجد چو نمود بر زو

دست بہ دست چو در معرکہ جنگ دم
 خاک بر سر زدم و پایہ اوزنگ دم
 قدم چہ چند سوئے میکہ دلنگ دم
 شکر اللہ کہ نیں رودم یزنگ دم
 من سر زیم طرب بر بطو ہم چنگ دم

آشنا یافتم و بوس لب گنگ زدم
بر سر فلک آتش گلزنگ زدم
عاقبت پیش منامن قبح بنگ زدم
پیش دندان و لب یار بہ پانگ زدم
شیت بشکتم و ساغر بہ سرنگ زدم

آدآں بت بصد انداز بجئے غل
تو پند از شفق از شر شعلہ دل
گر نہ بخشید مرا جرعہ ز مئے غم نہ بود
از رش لعل و گہر اسیر میرا آن نظر
چوں نہ برخاست ز میخانہ صد قلقل

گرچہ لغزید مرا پایے بخوش مستی
لیک بردامن او شوق کجا چنگ دم

باب النون

بہ زہر لقایش و دند سوائے حسن
فرا گرفتہ بعالم ضیاء وئے حسن
ہیں ہر است مرا گوشہ زکوئے حسن
چو خواستی کہ بدوزی نظر رب وئے حسن
فلک بہ مثل خورد شد بہ حجب وئے حسن
برگ ورو وئے حسن ہم بہ خلق وئے حسن
مگر شمیم از ازل زلف مشکبوئے حسن
براستخوان ہما ہم گمان کوئے حسن

بہ حشر پردہ برآرند گرد وئے حسن
بسان مہر بہ ذرہ ذرہ می رخسار
بہوس چرا کم از بہر سیر باغ ارم
قبائے ہستی خود نیز پارہ پارہ بکن
شنیدہ اظہورش بہ احسن تقویم
بنغیر حضرت داؤد کس نہ صورت بت
نیم گمت سنبل مرا نمی شاید
طمع مدار کہ تا یک نظر بیند از ند

نظر پہ چشمِ حقارت کند بہ ہوئے حسن
 تمام عمر گزارم بہ آرزوئے حسن
 مگر ز پیرِ منش می شمشید ہوئے حسن
 گرہ زدیم بہ رگِ جاں ز تارِ موجِ حسن
 خدا بہ شوقِ بہل بہ آرزوئے حسن

نقد ز پا بسیرِ خاک آں سفی خراب
 بسانِ فوج اگر عمر من دراز کنند
 بجاں غریز کہ یعقوب و ا یوسف را
 ہمیشہ نعمت و جنتش روانِ من گوید
 بہ حریفیکہ محمد شفیع عالم بہت

ولہ

خاموشی سے بلا جاں شوخ چٹائیں
 من ہمہ تن جیر تم خانہ چٹائیں
 قدرت حق تا شاکن تشقہ چٹائیں
 آفریں بہ نوشت من نقش چٹائیں
 زیتِ بال بجا شدہ خرچ چٹائیں
 چیت علاجِ ناصحا خرچ چٹائیں
 تن شکر چوب و ہم من چٹائیں
 کیفیتِ بوالعجب چٹائیں
 لے کے وفاتِ عہد چٹائیں

دل برد و قسم خور و زو چٹائیں
 آئینہ بند قصر تو جلوہ عکس چٹائیں
 گو کب برجِ برتری مطلعِ مہرِ دلبری
 نام تو لے نگارین کندہ شدہ بلوچ
 خاکِ ہرافرو بہدنگ بلا فلک زند
 حسرت دید بجد و دانشہ نصف چشم
 روئے تو رشکِ صاعقہ تو جو رو ہم چٹائیں
 در نظر مریاں نہ و ز دل من جلائے
 وعدہ وصل صد ہزار کردہ خو شکستہ

گفتہ گم شدہ ست دل باز ز دل شکستہ
 شوخ چٹائیں ہم چٹائیں

<p>صبا بیا برساں شروء پیامِ حسن ز نام نامی او جانِ دل شود تازه نشاطِ تازه و دلدلطفها بیفزاید عجب دادر تو زاهد اگر سبق برودند بیک اشاره توحید راه پیوندند دل پر سینه پدید چو من قبله نما خوش است جبر و کشیدن درین خاتم ز فیض پر تو آغا جهاں منور شد</p>	<p>که جان خویش کم تازه از کلامِ حسن نہر ارجانِ عزیزم فدا بنامِ حسن ز خذہ نائے سحر گریہ نائے شامِ حسن بیچکانِ جہاں خستگانِ غلامِ حسن بہ قربِ خاصِ غلامِ گانِ عالمِ حسن کنم ایسر گیسوئے مشکِ غلامِ حسن بدست حضرت داؤد ہم زجامِ حسن چو آفتاب بر اور دسر زبامِ حسن</p>
---	---

بس است شوقِ نینک نام و غرض
کہ خوانده اند ترا در جہاں غلامِ حسن

<p>زلفِ جانان شید کہ من ہمہ دل کہ می رود گفتم کیست گفتم بر و نثار شود گفت شہد لیم کہ می پوشد خون چہ گردید خازن دست بتا گفتش سوئے نور برق کہ یافت زلف بکشاد و گفت بند کہ بود</p>	<p>ہمہ رویش سپہر دید کہ من خون از دیدہ ام چکید کہ من جان از قالم دید کہ من جان عاشق لب رسید کہ من آخرش گشت اوستہ دید کہ من پردہ از رخ بدر کشید کہ من رنگ از روئے من بدید کہ من</p>
---	--

شب وعده قضایید که من
 قیام عابد به تن درید که من
 سوخته من یک نظر بدید که من

از ده نظر از من پرسد
 فکر کردم غزل من که کند
 گفتش دل بدف که خوابد کرد

کشتن کیت چون ندا آمد
 شوق از ما بدر دودید که من

از مقام عرشیاں بشد گرامی جان
 بازو جبریل بتن کاغذات من
 راست آمد کسوت مداحیش بالا من
 سر جاصل علی اصل علی غوغا من
 نقد ایامش بود ز دود کس کالام من
 آسمان بهم سزاوارست بیدیا من
 عاقبت سودا ای غافل درین سن
 آبله گرد دستاره گرشود همپا من
 من توشیداشدم شد عالمی شیدا
 فتنه بازید به عشر شور محشر ز من
 تابه آں روزیکه از هم بکشد اجزا من
 زانکه از خجانه آغاست این صہبا من

در حیات احمد فرید رب اعلا من
 نعت احمد حرز جان قدیا باشد من
 عرضه شد روز انزل تشریف روح مصطفی
 دل بزد از قدیا هم جاود در عرشیا
 زان گرانایه متاع کیام پر بوده است
 ای چه میدانی وقار و اصف ختم میل
 از جنون من گماں سوزیاں بهرگز نمیر
 طوبی شراب نقد خواهم که بر پا فلک
 یا محمد ملتے دارم چلویم بوالعجب
 یا رسول اللہ به یاد قامت ای کیشم
 یا محمد خاطر مرا از حوادث جمع دار
 وجد آرد از کلام مست من مستوحیا

گر کے ناز و نجاک مولد و نشائے خود
دورانِ ناز و نجاک افتادہ ام اندرون

من ہیں نازم کہ باشد و گشتن با من
حسرتاے و امن ادا من ادا من

شوق وقت نزع زیر لب چن گفت بر دامن
فضل ایزد خوش بود از امروز و دی فردا

کیت پسی اندریں محنت سر آگاہ
زیب نہرست شہا باشد مبارک نام او
باز جوئے گز من از مولد و مکن نشا
وقت لعل و گہر و بحر و کاں کتر بود
گو بے آراستہ از تازہ گل باغ سخن
اے شہ فخر زمان جاہ فیض نعمت
واجب اطاعت شاہ دکن راز و
شاہ ماچوں نمئے عرشی گرامی گوش کرد
دستگیر مشوقی افتادگاں را و دیگر
آرزو دارم کہ سایہ سر آستان
آرزو یامیم بے خوں کردگو چرخ گہن
توبہ صد شکست و شکست یک رنگ
سرفرو دارم نہ جز در گاہ تو جائے گد

گویت ظل الہ شاہ دکن دارا من
میر محبوب علی شاہ از ازل ہوگا من
حیدر آباد است بشنو مولد و نشا من
زانکہ من چون زین یار کیم بود پر دامن
بے نیم لطف تو پیر مردہ شد گلشن
ہمچو خون غیر فاسد در ہلہ عفتا من
ہست ایں کردار بیکوست آبا من
کے عجب شاہ اگر شود گہ غور با من
روزگار افتادہ است اندر آید امان
گر شود رخشاں رفتت آخر پیمان
یست بخور ہمچو مغلہ یختن زین با من
بادہ پر زور است اندر ساغر وینا من
آفرین مآثریں بر بہت و آستان

چوں بر توصیف تو شد آراسته زلف سخن
فخر آں دارم ز مداحی تو شا مرا
تا سپردوں فراموشی عز و افتخار

می دم صبح سعادت از شب یکدم
می نویسد قیصر و خاقان کز من
خسروا در بزم زیبا تو باشد جا من

شوق تا که تمنای غم درین پیر خراب
دایم بخت اندر دگرید خلق بر تو دامن

ایں شور و شیون غوغا دل من
من با تو سازم با سن بازی
از عشق خواباں پیسیر پیسیر
امروز خواهی گرد وصل جاناں
سهل است داد جان گرانی
مطعون عالم محتوب جاناں
عقل و خرد پوشش صبر و تحمل
باد لفریاب الفت گردین
از لب فشانند و چشم بارد
با خود در جاناں هم خود بسوزد

کردی قیامت بر پا دل من
تا که نداری پروا دل من
زیرک دل من و نادان دل من
محروم باشی فردا دل من
مشکل تمنای بیجا دل من
مرد و گذشته بیجا دل من
غارت زدی جمله کالاد دل من
خط و خون است سودا دل من
آتش دل من و ریاد دل من
عسلی دل من و هوای دل من

عسلی نزار و در بزم جاناں
پای شوق رفتن تنها دل من

شنوائے میر منزل پر اثر کیا لب لباب
 امید نغمہ رنگین را با بجا از من
 نوائے بنوائے چون سازم را نغمی ناز و
 دلے کلفت زده دارم به آه خالگی نام
 بدار دگوش هم دیوار شنوائے لب لباب
 چساں از کور باطن چشم نکلی دشتن شای
 گزر کرد نذریں وادی هزاراں حب محمل
 ز سوز دل سراپا موم ششم شمع کاشانه
 سفر در پیش و راه پر خطر تنها من رهبر
 قوی تر کار ساز من خدا مهر بان من

بل دارد کدورتها غبار کار و بار من
 که هم لب لباب نالای نیاید جز نوا از من
 بزنگ ناله سرگردن نوا بلبلان از من
 خدارا بخ بیهوده شاید دوست لب لباب من
 درون خلوت جانا نباشی همرا من
 نظر ز دیده می باز و همیشه پای لب لباب من
 خبر کیا قه لیله چه پرسی سارا لب لباب من
 شب غم وام میگیر و گذار استخوان لب لباب من
 سر منزل جدا گشتند یارب همرا من
 چه باشد گر نیازی لب لباب نامهر با از من

به پیری جز به آس سر دیگر هیچ نمی آید
 مجوئی شوق اکنون گسستی طبع حوا از من

بدین قول و فعل مارا سزاوار کن ناز کردن
 به سرودن در دو بگزیدن سجودی
 چه مبارک است آینه ز تارهای پاکاں
 همه راز ذات پاکت به ملاو اسرودن
 چه نکورت در شب غم سر جمع پریشان

بخدا پاس گفتن به نبی نیاز کردن
 چه خوش است خاکیاں اسر حرج ناز کردن
 سرتستیاں کما سر خوش طراز کردن
 اگر این نه حکم نمایی به نهفته راز کردن
 به حدیث لعل احمد سخنی و از کردن

به تصور جالت دل و دیده از دو عالم	تنگفت بند کردن برینج تو باز کردن
نه یکم سوده باشد به دولت سیر اداوت	بجذانه سود بخشد به حرم نماز کردن
به نخی که ابریزد به شر که شعله دارد	دل من گرنه تا بدیدم سوز و ساز کردن

به فتاده شوق رحمتی بخدا نمی تواند
که ز فطرط بار عصیا سر خود فر از کردن

ای بیاتاکلب احزان من	شاه من سلطان من خاقان من
همچو سر در کشیدن کجایات	چشم دارد دیده گریان من
خوش نصیحت از روز ازل	بے سوسا مایم سامان من
آتش زدهم به خشک هم به تر	شعله ریز آه شرافشان من
بتائے درد الفت حال صیت	حق ترا بخشد دل نالان من
از میجا کئے شوم منت پذیر	درد و رانا زخم که شد در سامن
شام و صبح شد در انتظار	و آه من آوازه من حرامن
نزد من کفر است ترک مهر و عشق	عشق چون یی آوهم ایامن
از برای وصل او در جان هم	کم نباشد نفع از نقصان من
رحمت او چون برق بر رخسار	نزد بر طاعت کند عصیان من

شوق زدن بر دل گیم اگر
تم بگویند سی دوران من

غزل طرح حشر با لکڑہ مہار

<p>بیابا ہیں پتخ شاہ و کن کہ بہت ہیں فروغ دولت جاوید بظاہر حشر ہیں کہ باختدول و جاں ہمہ کین ہیں زود صید بہ شیراں چو یافتند کین فتد بہ حالت حیرت ہمہ مکان کین چنانکہ نور فاشست خور بعید و قریں بونڈ گو ہمہ گوہر مگر تو در تیش سادہ است آفا ز روز چرخ برین بیا فرید خدا تحت نیز تاج و تکیں کہن شراب بتازہ رو و ماہ حیں قدم ز سر کن و اندک نظر بہ پیش ہیں عجب مار کہ لرزد تنش بریر ز ہیں اگر گرہ سر ابرو فتد شکن یہ حیں</p>	<p>اگر تو دیدہ نباشی قمر بہ لڑے زمین ضیائے چہرہ انور شعاع جاہ و جلال نہے تصرف حن و کمال جلوہ گری بہ صید گاہ چھا آہوان شوخ نگاہ اگر بہ آئینہ خانہ شوی تو جلوہ نگن نہر گرفتہ بہر ذرہ نور فیض تو شاہ بسروری لواقر تاجداراں را سجدت تو دو تا کردہ پشت خود بہ ادب ز بہر فرق و قدم نقش نام نامی تو مدام باد خدایا بنہم حشر و طرب نگاہ ارادہ بنہم حشر شامی مست نگاہ تند کند شاہ ماسوئے رستم ہلال بدر شود بدر در خوف آید</p>
--	--

زبان جان دل شوق بسکہ صر دہا
بخیر دعا چہ رسد از گدائے گوشہ نشین

دل میں آنچہ آسانت آں

انگویم نالہ و آہ و فغاں کن

دل وایاں دویں نذر بیا کن
 دلا ہرگز نہ طول و اتاں کن
 بنائے کار برائے مفا کن
 بہ خلق نیک تسخیر چا کن
 نہ شکوہ از جفاے دشمنان کن
 بیاساقی کہ فصل گل درآمد
 سرست گروم بہ نطق روح پرورد
 صبا از مجلس برداشت پرده
 عزیز من جُبت و جو یوسف
 بہا بر بام و گاہے در گلستاں
 بروئے دوستاں در بند کردن
 ز لطفی خادم میخانہ ہستم
 رموز عاشقی مانند محسنے
 بیاچوں تیر گر تو راست ہستی
 سرے دارم کہ آرم زیر تبت

خدا را بعد ازین تسلیم جاں کن
 پیشش مختصر قصہ بیاں کن
 ہر اں حکیمکہ او گوید ہماں کن
 شہنشاہی زیر آساں کن
 بجایش شکر لطف دوستاں کن
 بہ جام اندر شرابِ رغواں کن
 دل نا شاد و ماں شاد و ماں کن
 کتوں فکر دگر اے ساربا کن
 بدیدہ ہر مہر گرد کارواں کن
 تہ و بالا زمین و آساں کن
 اگر خواہی عدو را پاسبان کن
 کرم بہن تو آپسہ میاں کن
 دلا معلوم از جذب شاں کن
 کہاں رازہ و زہ را کہاں کن
 اگر یاد سذاری استحاں کن

اگر داری سر عشق تباں شوق
 خدا راز و ترک خان کن

ز خوشخونی جهانے را مسخر میتوان کرد
ترا دل صاف پیمان محبت گرد و بچکم
بر اثبات دم مهر و وفا مهر غلامی را
خوشاوغ حبیب سجدہ فرسا در جانا
کجا داند گراں برق و شش شوخ و جفا
ز بهر قتل من گر چہ نازک کنی نگیس
چرا بر نسخہ خود کمی اگر ناز میدارد
حیات خضر و الیاس و میاگر مرا بخشی
فراسم اندر محنت سراسر شاعشت
ز بهر ذکر نام جانفرائے احمد مرسل

در دین مقصود خود مفت کشو میتوان کرد
شکست آینه پیش بگذر میتوان کرد
سریشانی فقور و قیصر میتوان کرد
مقابل با فروغ مهر انور میتوان کرد
که تسکین دل عشاق مضطر میتوان کرد
بجان میت گلویم زیر خنجر میتوان کرد
ز خاک کوئے جانا کجا با بر میتوان کرد
ترا نام خدمت بنده پرور میتوان کرد
تو اں کردن گر پی یار کتر میتوان کرد
و من را پاک صد زنا کتر میتوان کرد

تخل گر کنی اے شوق بر جور تباه کن
فغاں پیش خدا در روز محشر میتوان کرد

کدامی نام یارب و در میدارد زبان
نجات از غم و درد دل مسرت با بغیر
دل مجروح چوں از غمره آموخت گشت
تغافل تا کجا در انتظارت جا آید
مسلمانا غبار کوئے آواز و من
بهم چسپیده می گردند از لذت لباس
فدا بر نام پاک تو بود محمود جان من
کز انم کوئے مشک آیند خم و بخار من
بکش خنجر من بسمل بر میت بجار من
چه بماند از آفت خال اندر دامن

<p>زور و الفتِ جانان چرادشاد و خواست نه بینی سحر گل اندر چمن چوں من جگر چنان باور کنم یارب که او در بزم می یزد عجب تاثیر دارد سینه سوزیها که می گردد خدا را گویت ناصح زمین تبی نصیحت کن</p>	<p>که از ناخوانده جهانی شد آید اینک این من نه یابی غنچه را و لنگش گلشن بیان من کسے کو در خیال آید نه در وهم و گمان زمین شعرا کس نریز آسمان من عزیز و مشفق و مخلص شفیق و مهربان</p>
---	--

چو سایه زیر دیوارت فدا و از ناتوانیها
 به شوق پیر رحمت کن خدا را نوحه من

<p>سجده لارم له و زاری باید شدن پائے بندیت و تدبیر بعد آغاز عشق عقلت سخت است فتن بنجاد و حرم پنجه منفرات را نه فتن ستر تو واجب رحمت یارب هرگز غریبار حمت آفرین بر خود فروشیها حسن و تقرب اگر بالائے سر خود با آرد و دست چوں خیال چشم مخمور و مستی آید بهر گل چین بویک ارد اگر آن سرفرا انبای شربت عذاب بسبب فتن</p>	<p>رشته توحید با یکتاری باید شدن زینمه آزاد آخر کار می باید شدن رُوبه میخانه اگر بشیاری باید شدن هر سر شوریده برداری باید شدن تا کجا زیر فلک مسامری باید شدن نقد جان بر کف سربازاری باید شدن بتلای گیسوئے خمداری باید شدن بی پرستی کردن و میخواری باید شدن سینه پر دماغ من گلزاری باید شدن لای دل من و ایامیاری باید شدن</p>
--	---

تا کجا در پرده هستی برپوشی رفته خویش
 شوق روزی با اجل دو چارمی باید شد

<p>اشک بای گرم شعله میزند در آستین وارم از دواغ جنووز قطره ها اشک غم خوش بود وادن نهان از تقاضا و خجسته اے مده دست طلب غافل دست بهر لیم می سز تعبیر یزد زلف او که شب پنجه ظالم ز ساعد قطع می باید نمود قاتل سفاک ما به گام خوزیری اند چیت و اعط حال تو کامرودی نیم ترا بهر دفع چشم بد بگر که بهنگام عط چون بدست و ده ام و اما آل مصطفی اے فدا جانم چایه بود خلق مصطفی تنگ آمد چون زمین شهر بابل سخن</p>	<p>مشقها هرگز منم بر دیده تراستین گل همه اندر گریبان پرز گوهر آستین بای اندر گوشه و اما بر سر آستین ز رکب دارد و لیکن مار اندر آستین دیده ام خواب پریشان مار اندر آستین تا بود بادست کوتاهش برابر آستین زیر خنجر آستین بالای خنجر آستین جبه و دستار الوده بهر آستین ساقی ما از کرم پوشد به باغ آستین روز و مشرک به شویم ز آب که تراستین بهر کافر هم بگتر و بهر پیمبر آستین قافیه حتم بزور طمع کمتر آستین</p>
--	---

تو چه دانی شوق شان و عظمت و کن
 دانش تو شایه می بوسد کند آستین

سایه شرک نشد سدره من
 بالا طور شعله زده برق آه من

لے آفتابِ جنِ گلیم شبِ فراق
 تدبیرِ صبحِ راست نیاید بختِ بد
 زاپہ پئے طوافِ سحر کعبہ می رود
 زان رو کہ بر تو خیر شود چشمِ آفتاب
 شبِ درگشت چاک بند و اسیرِ صبح
 بہرِ ثبوتِ قتل من بگینہ زین
 آن سوختہ دلم کہ پس از مرگ برقرار
 لے داورِ کریم بہ بخشائے بیاب
 یا مصطفیٰ اسم کہ بے تبتلای غم
 شانِ دہرِ ناصیہ فرسائے بر در
 بادِ خدا بے بجاں شاد و کامیاب

تقدیر یافتہ است بختِ سیاہ من
 کج باختہ است باز من کج گاہ من
 سنگِ در تو باد بجا سجدہ گاہ من
 بہرِ نظارہ صبح نتابد نگاہ من
 لیکن من رسید نہ ہمراہ من
 آن دایۂ آستین تو باشد گواہ من
 ز آبِ حیات نیز نہ دید گیاه من
 اندر شمارِ صبح نیار دگناہ من
 بگر ز چشمِ رحم بحال تباہ من
 در دیدہ خاک پائے تو افروختہ من
 فخرِ زمین نظام دکن بادشاہ من

باشد نہ شوق جاوگر اندریں جہا
 جزاستانِ حضرت آغا پناہ من

ثبوتِ رنگِ مستی شد ببالِ چویدار من
 منم آن شعلہ سوزاں منم آن چشمِ خیموار من
 ز تاثیرِ کایہی مگر از نورِ غفاری
 ازاں شد روزِ افروزِ رونق بازارِ مجبور

کشادہ بت کاراں را بد آمد کلید از من
 بد فسخِ رخ و غم از من حبتِ نوید من
 منورِ رنگِ روز و شب از من سیفیہ از من
 کہ خبرِ حشمتِ دیوانگہ ہا چو خرید از من

<p> بیدار از خوشایده جامه هستی درید نه و دیدم بهر پای بوی قاتل یک پیش از چسای گویم به تو هر دم سبب خجسته سحرگاهان سرگلشن لب جوآن گل غنا بوقت نزع چو آن سر بالینم از غصه هزاران سرجاتا بود فصل گلن رین </p>	<p> فلک آموخت آخر طرزی قطع و بریدن سر شکستم گریانم سپهر این دیدار من نمیدانم خطا دیدگاه یانیدار من نشاند از حبیب افشاک رنگ پریدن گره بر چین این زودتر من کشدار من سپاس باغبان هر گل مقصود از من </p>
---	---

چه گویم شوق چنانم ز احوال بخت
نه خود پر سیل من نه چو گفتم شنیدار من

<p> ز نیل بالا عشق بر زین آسمان من بدل دار دهار داغها سوز نهان من بود در خانه دل جلوه فرمان جوآن من شگفته در تصویر کارویت صد هزار گل خوشا بختی که با اینا ریا میادین عالم مشو یکدم جدای در دلفت از دلم مرا کرده استوریده سر اندر بهار رسوا بسویش می جدد برت بلا باغبان من الهی یختن بال و پر من نگه و گردار و </p>	<p> جدا گانه بود زین دو جهان دیگر جان من چو گلزار خلیل الله خند و بوستان من کز این به زنده پیر فلک آستان من به باغ دل که چون فردوس ماند بوستان من خطایش منم لایق آه و فغان من شفیق و مشفق و الطاف گسترده جان من بکش خجسته زین بر سر بنه منت جان من بگو با بر رحمت ما هست این آستان من بهار اندر چمن آرد بدین بی خردان من </p>
--	---

صبار فتم به سیر گل بهر برگ بشهر دیدم ز چشم گل به بار و اشک خن قطره بشنم ز پاید جز به یکم عالم هستی جاب آسا بغیر بال گمان خاک جهان پیری اگر همدم بخواب اندر چو سر کردم حکایتها بیتیابی	کف انوس فی مالد به عمر ایگان من بنالد گر گه بلبل به انداز فغان من بیلاب فنا افتاد ای طرح مگان من نیابی بالیقین هرگز تو ذره ارشاد من بوصف لاف خوا شد تمام آخر بنیاس من
---	---

سیر گل در جهان نام محمد چوں بلبل آرم
ببوسد جو خست شوق از حشر زبان

ستم جو رو و جفا چندانکه خواهی بر سر ما کن نگفتم هم گویم مرا ترک جفا ما کن بخوای در جهان هرگز نرو و شاد ما بود معین کرده اند اوقات بهر کار ما کن بیای آئینه روی جابانه سیر محفل به نقد جان خریدن حبس عشق او و ما بطرف زفته خیزها بیاد عرضه محشر گره از غنچه کشاید صبا بلبل همگیوید بت شکنان و بهیر از سنگ جفا بنگر تصدق زندی نخوا راں بلا گرد آخنانه	ولیکن اجتناب صحبت بخت هدا بکن تا حد امکا لیک بیم روز فردا کن تلطف اجبا کن بدشمن هم دارا کن و گر فزانه زامروز فکر کار فردا کن ببسته خود همه را شد رو چیرا و شد کن مگر هرگز نه چوں مجنون سربازا رسوا کن قیامت در قیامت حشر اند خشر یا کن بیای تو خ تو هم در چین بند قبا و کن نه هرگز ریزه ریزه شیشه و کها مارا کن سراهم ساقی کار و عطا یک جام صبا کن
--	---

کلخ انداز طفلان پیر و برادر گریزان	نه زینسان عاشق خود را سربازار سواکن
نمیداریم غیر از نقد جان دیگر بکاصل	مناسبت میدانی برینهم نرغ بالاکن
به بزم ماییت کافر منی بهر خدا نشین	دل مارا شکیباکن تن مارا تو اناکن
شنو از من بود دار فنا عبرت که عالم	تظیر قصه اسکن در حبشه و داراکن

برو ابو الهیون نگه پیش و سترقتل
دلیرانه جگر دل پیچ شوق اول قید آکن

گر ز خلوت صبحم آں مست خواب آید برو	برزده چاک گریبا آفتاب آید برو
جاں ز قلاب گرو و عشق تو از دل کز	بوی گل در شیشه ماند گو گلاب آید برو
مردم دیده فروشد دریم پایان غم	نیت امید که الکنو عرق آب آید برو
سخت دشوار است عقد جفا آید بد	خون پنهانند به بند دشکنا آید برو
بهر اسگ خوں بود لازم به دیده الهی	تانه سوز و حتم با آتش که شمر آید برو
صد زبان از هر بن مویم بر دید بهر شکر	لفظاں گراز و مان لاجوا آید برو
در گلو بند کوه خون جگر سم لخت نخت	تاز سینه این افغانه خراب آید برو
می خروشد باد و اندر خم که بنیم تا کجا	محببت ز حباب ز احسا آید برو
پای خورده بر درین خانه افتد سزنگو	شیخ و زاهد گرز راه ناصواب آید برو
حشر بر خیزد نباشد مهر و هم به راقار	آسمان سوزد و در انقلاب آید برو
صد هزاراں سال گریخ کهن گریزند	مثل قمع که فرو کمال اتحاب آید برو

سهر که از باغ و لائے بو تر آبید بر دل

شعله نار جهنم در دوش با خود کشد

دشمن کینخت را در دل خلد خار حسد

شوق ناکام از زینت کامیابی بر دل

کشید تا کجا سوز در آستین من

به اوج رتبه اعلا رسید پستی من

مگر نه جائے ز جنبه فاقه مستی من

ولے بهر سمع بالا پرید پستی من

کنار دامن پستی است پستی من

اگر چه گرد بر آنگشتی زمستی من

بروز سوخت گرد باغ تنگدستی من

مرا به قرب خدا بر دبت پستی من

به غارتید گر جله گنج هستی من

بتنگ آمد جان از فراخ دستی من

شکت رنگ منامے پرستی من

صبا بهر وز خاکم غبار در کویش

کشد میکده سانی صلا عام بداد

بے زده است پر وبال طایر تدبیر

صبا چگونه پراند غبار خاک مرا

نشان داغ غلامی سر جبین باقیست

کے به گور غریباں شے چراغ نه خست

به زعم شیخ شدم در طواف کعبه دل

اجل به تاخت الهی چو یک بیک کنی

تمام عمر بشد به شغل جامه درمی

دام شوق بود و خیال ابه خود

بود به حالت یکساں خمار وستی من

به ساز چنگ بر بطرقص می توان کردن

خمر و خمیا نه ساتی وقف زندانید کردن

سرو آغانا در نرم رنای می تبار کردن

سخت گردم خدارا کاساں می توان کردن

نهال نخل را سر و چراغان میتوان کرد
 نهر هم جمع زهر و جنبیا میتوان کرد
 گل افشانی صیابر صبحگاه میتوان کرد
 چهل ساله بود این حسن عقد سال سلطان
 توان آراست بزم مئے مگر از آتش حشر
 چه خوش باشد به یک غزل خلق عالم
 جزاک شد زاهد بخودانه اندرین نخل
 درین بزم نشاء افرا که رشک باغ رشت
 بجلی با برق طور اگر آرزو داری
 اگر خواهی ترانو بصارت ما بپذیرد
 بهر لحظه ز تاثیر ملک زیر تبسم ما
 نباشد چو اسید رنگارنگی زین لاله
 به اخلاق و مدارا هم به حسن خوشگلهها
 به امید آنکه زاپش کوشه توان شستن
 گرانی آور و جازیس در قیمت ما
 زینجا با تو میگویم هزارا یوسفان را
 ترا اسوق می باید که نقد جاوایما را

ز نور باد و روشن بام و دیوان میتوان کرد
 بهیا بهر عشرت جمله سامان میتوان کرد
 همه ملک کن را چون گلستان میتوان کرد
 برین محفل ستاع جان و صرا میتوان کرد
 دل دشمن درون سینه بریا میتوان کرد
 رهن منت و مینو احسا میتوان کرد
 به شغل باد و خور و عهد و پیمان میتوان کرد
 گل مقصود و حبیب گیسو میتوان کرد
 شمع اس ماه را در خانه جماعت میتوان کرد
 بچشم اندر غبار کوئے جانا میتوان کرد
 لب هر زخم را چون غنچه خندان میتوان کرد
 چرا این کشمکش بازلف پچا میتوان کرد
 جها ابل چهار زین فرما میتوان کرد
 همه باو اغ مئے آغشته دامان میتوان کرد
 به سودا و صالحش سعی چندا میتوان کرد
 مقید اندرین طایفه رنخداں میتوان کرد
 تصدق بر محمد شاه خوابا میتوان کرد

چشم دل را روز و شب شغل است چنانچنین
 می توان از تو جہائے اشکال زدنگ
 از تسمیم روضات کم غیت هوا با چو
 در خیال بوئے رخسار گلزنک صدم
 می نشاید مرا اے ساقی ابر کرم
 چشم پر خون مرا چوں ابر در فصل بہار
 بے ادب پروانہ این بال پر ناساختہ
 ساقیا خوں آب میگردد بحسرت و جگر
 تا نیاید صبح پہلودر شب بچراں قرار
 یا آگهی دانه اشک سلسل از غم
 مر جاد در جانم از بہر ایشیا ریخت
 نیست این مردانگی آچرخ گردد بعد مر
 اے دل نادران عشق کا کل چچا پیچ
 گو ہر تسم سخن باید دریں جشن سعید

آب اندر آستینش بد اما ریختن
 ابرو و بر نیسا چشم گریاں ریختن
 مشک و عنبر بر ستر کف پریشا ریختن
 باغبان زید مرا گل در گریا ریختن
 قطره قطره مئے در رو کامت ریختن
 کے دروغ آید بصیر او کتا ریختن
 کئے بودش یاں شمع شبنم ریختن
 بادہ در جام و صراحی شیں اندا ریختن
 می سزد و بہ بستم خار منیلاں ریختن
 تا کجا در کوشہ دامان حرا ریختن
 گوہر اشک ندامت فرق عصیا ریختن
 خشت و خاک رنگت گور غریبا ریختن
 حیف باشد کہیں ملایر جانیاں ریختن
 بر سر شاہ دکن رشک سلیمان ریختن

شوق در پیری ز بے برگی خود ہرگز منخ
 خوش بود اندر خزاں برگ زلفان ریختن

گرواں سے زہار از چشم شکبارین
 بیا بر تماشا خوش بین ز بهارین
 چه میدانم که میگزرد چاییل و نهارین
 دل ناخیز و ناکاره کنون یکبارین
 الهی تا کجا طول زناں در انتظارین
 رو ببالا پنج هفتین آخر غبارین
 خدا را کنده باید کرد بر لوح مزارین
 بشوید ز آب دیده نقش یزد مزارین
 مکن برباد لے باد صبا خاک مزارین
 سنورا شمع کافوری مجاور بر مزارین
 میفکن برق خنده آسگر بر مزارین
 فلک محشر کند بر پا ز آثار مزارین
 نمیا شد خراں را دخل هرگز در بهارین
 وقار و فخر و غرورشان نکو افتادین

همی سر و دم ز بند روی بزم دل نگارین
 ز گلهاست جراحت جسم بل شک گلزارین
 شب چوں شمع افروزی سحر چو مهر تابین
 بنجاک آب انداز و بنگ افکن آتشین
 طلوع صبح محشر شده شد آخر شب و قوت
 عروج اوج لازم شد طریقی خاک را می
 به دل نقش است نام پاک احمد بعد مردهم
 بدین حیل فرایند خاک بر و خویش
 کنندش اهل دل چوں سر اندر دیده
 بهر کنج لحد از داغ دل روشن چراغ
 جگر تفتیده دل سوزاں سر شوریده ام
 گه لرز و گه جنبه گه سوز و گه ناله
 بخند و غنچه دل از نسیم لطف آغائی
 من و ایام فرایند خاکبوسی در آغا

مشو اندر تلاش آیت نه شوق سرگردا

مقدرا آنچه باشد می دهد پروردگار من

من

فغان ز بلبیل شیر که بر دوازده قمار

بیامد بهر گلشت چمن چوں گلندارین

جوان جنگجو ناوک فلک خنجر گرا من
 کشاید چوں گرجانم جنون نگار من
 چہ نسبت صبح محشر را بہ شام انتظار من
 اگر بودے دل آوارہ ام در اختیار من
 بہار من خزان من خزان من بہار من
 کبف جام بلوریں ہم بہت میں کنار من
 بین دامن کشاں گزر در خاکم شہسوار من
 کہ تابا لائے گردوں سر نہ بر خیز و غبار من
 فلک را در دوسر آرد تیش ما بنجار من
 مدہ تو مستورہ ہر گز دل ناں بکار من
 بیامرز و طفیل مصطفیٰ آمرزگار من

بہ قتل رزہ دامن بیدار شد
 خائبین نشاید چہ رنگین قاتل
 مسکین روز و رات تعین مدت فرقت
 یہ گرد کا کشتن بہار گردیدن نیدارم
 بزرگ غنچہ دل خندا چہ شبنم دیدہ گریا
 خوشابزے کہ باشد پہلو ساتی خم وینا
 بنجاک اندر شدم لیکن کدورت ہاں پیر
 سر خاک بجائے گل بفتاں قطرہ شبنم
 بشکل زلزلہ لرزہ بر اندام زیں افتد
 زیاں و سودہ ہر جہت در عشق آباد
 غمے دارم نہ ایدل گر چہ غرق بحر عصیان

کرا ما کا تبیر را شوق از فرط حمیت ما
 کہ شرم آید ز تحریر گناہ بے شمار من

شاہ جیلاں غوث اعظم دیکر میک
 پیش طاق ابرو شہجہ کناں کرویا
 کاشف رفرغنی و واقف از نہاں
 عبد قادر جہا فخر سلاطین زماں

دلبر شیر خدا و پیشوائے انوار جاں
 نیل برج شرف شمع شبتان حرم
 سالک راہ طریقت رہبر شمع متین
 ماحی کفر و ضلالت حامی اسلام و دین

چشمه بحر حقیقت گوهر کانون کرم
 بر حج خلق خدا منع جود و عطا
 حاملان عرش را قوت ز نام پاک تو
 ز آب حیوان تو حذر زنده کردی این حق
 چشم خمورت فریاد مستی اهل مذاق
 اے غلامان محی الدین تماشا شای کیند

سود کل اولیا و مقتدائے ثریا
 روز محشر پیش حق باشد شفیع ماصیلا
 از جلال شان تو لرز و زریں آسما
 اے محی الدین لقب مجتبیٰ بجای بیگما
 خاک نعلین تو باشد سرمه دیده و درآ
 وقف شد بز نام غوث پاک گلزار جفا

یا شه جیلاں مدد کن تا بگرد و کامیاب
 بر درت افتاده است از دیر شوق ناوا

گویا که بود چشمه کوثر و من من
 مینا و منی و مطرب و پیما و ساغر
 هستم همه باده کشان چشم برایت
 اے رونق گلزار بهاسیر و لکن
 کردی چو مرا قتل تو از خنجر برابرو
 پاشید مگر باده گلگون و من عطر
 مردم چو عشق ثبت آں موکرم آ
 از قتل من انکار مکن قاتل سفاک
 در پرده ببا فد فلک پیر همه شب

پراز من فیض است صبوة سخن من
 موجود و همیا همه در انجمن من
 ساقی تو کرم کن بسر انجمن من
 شاداب بود تا بقیامت چمن من
 هم دامن شمشیر باید کفن من
 زان رویه مستند به بو کفن من
 شد بارگراں بر تن زارم کفن من
 ثابت بود از سرخی رنگ کفن من
 این چادر متهاب ز تار کفن من

کروی بگلوز تو بالا کشیدی
خیز خیز چرا حشر زوار دین من

نمایید بقصد چو سرچرخ مستی
دل تازه کند شوق شراب کهن من

ن کن
قلب ما روشن ز نور عین سلطانت کن
از فروغ پر تو شمع شبستان کن
ن کن
خوش بیا رضوان بس زهره جیناد کن
از بهار و رنگ گلها گلستان کن
ن کن
رونق و رنگ بهار سبکتان کن
گرم بازاری حن دلفریبان کن
خلق می نازد بفضل خوش زمستان کن
ن کن
میتوان مشغول بود با حرفها کن
بهر ویر میگرد رقصندستان کن
محبش پیر باش از باده خوار کن
ن کن
پشت که سازند خم این باده پیا کن
از در مقصود پر شد جیب ایمان کن
شاه آصف میر محبوب علیجان کن
ن کن
هفت کشور باد یارب زیر فرمان کن

مطلع مهر نیز شرفستان دکن
صبح نوروزی دمدناز و فلک بزنجین
ن کن
ای چه مینازی زلف عارض حورا خلد کن
ربع مسکون شد الهی رشک گلزار جنان کن
می قرارید دیده و دل را ضیا نور و شرف کن
ن کن
که بکشد لعل فلک ز سر و مهر بها تو کن
نیت فکر خوردن و پوشیدن صیف کن
باید جام و صراحی ساقیا ساغر کف کن
ن کن
از من عشق شیه آصف چنان گشت کن
حرمت و حلت میدارند چون از بخود کن
جز در میخانه هرگز بر ویر و جسم کن
ن کن
آفرین بر دست و بازو و آفتاب کن
ن کن
راست گویم خلق ما باشد چنان محبوب کن
ن کن
از سر چرخ چهارم میکند لای ندا

شوق میخوابد که ز آب چشمه فیضِ ظلم
بار و بار الهی تو نبی الان کن

<p>افزوده شود جوشش بود اسیر من بے شب یقینم بود از تلخی ایام هر عیب بنهرت پندی تو و گرنه افسوس متاع خرد و دانش و ایمان از حال من آگه کن او را تو صبا نیر گفتی که ز خود ترک کنم عشق تباه را دزدی بشب آمد پی دزدیدان دلها تکلیف به پیرو دل مضطر ز همه سو بوده است از آن شوخی رنگ گلگون از بهر سبکدوشی عشاق به مقتل شد خشک نهان دل اعدای نکوخت به نقش که شد بسته پس پرده امکان گسترده و اینهمه خار و خش و خاشاک قربان خداوند که در روز نختن ز نهان زنیامد ز درون، هیچ صدا</p>	<p>گرد و بستر کوی تباه گر گز من آمیخته شد زهر به شیر و شکر من صد فصول عیب بود در بنر من بر بود من آن صفت ترسایر من پرسد اگر آب جنب من خبر من ایسند تو ناصح نشده کارگر من ثابت بود از جنبش زنجیر من دلبر چو دمی که نشیند به بر من آمیخته شد سرخی خون جگر من شمشیر کف آمده نازک کمر من از حسرت شادابی شاخ و شجر من از لطف همه کرده پیش نظر من از راه عداوت بسیر بگذر من آگاه مرا کرد ز سود و ضرر من بر کوفت بے پیکر اجل گر چه در من</p>
---	---

بزمِ گمنام کنوں چاره هست که بوده است

حیران به علاج دل من چاره گمنام

اے شوق منور غم که دریں راه طریقت

آفاست به من راه مارا بهر من

میکند دور بلا گرد تو گردیدن من

جاں دمد در تن شری چو سکر خنده تو

چشم بدو و چو کردی بمن خسته نظر

حیف بر طعن حدو تیز سوخته من

اے خوشا بخت سزد در عوض عشق

کره شور آرنی باز سر طور بیا

بے نیازی ز بهر منظر جلوه عالم

کرد مضطر به بهر دهر سرخ بر

رقص سهل نتوان گفت به رقصید

گریه خند و به چنیں صورت خندیدن من

گشته ز گیس همه تن چشم پے دیدن من

باز پرسیدن او باعث رنجیدن من

جان وایاں سر باز آفرودیدن من

دیده بر دوشن و رو تر آیدن من

سبح پدائے نداری زیر پستیدن من

بر سر خاک تپاں بود و غلطیدن من

منتظر بر در میخانه همه نشنه لبان

شوق بیجا نه بود باده فروشنیدن من

بود تا در تن خاکی رواد روح و جان من

شه عثمان که باشد عاشق دلداده احمد

بلب غم به یو نام یار شاه عثمان را

هزاراں غور کروم با حساب ندرا بن را

شائے آصف سبل بود و در زبان من

فدا نام به یو نشانی با دجان من

بگیر و ذائقه کام و زبان اندر دکان من

که حد و صف قشمانه گنجد در گمان من

ہمیں خواہم ہزاروں بے بشر آستانوں کی
 خواہم طول قصہ بلکہ از بس مختصر وارم
 بکن رحمت جلال من زاعد سخت حیرت
 ز فیض از رش جوہر شناسی تو آصف
 چو باشد پر نعمتہا توصیف شہ عظام
 بہ پیری چوں مے کہنہ فراید در سخن متی
 گرفتہ شعلہ مادر غم عشق تو سرتاسر
 بخت بشکند رنگ رخ گل شور افراید
 بخوبی کلام من نہ گزاید نظر دوزد
 رسیدم بالیقین اکنون قیصر محل لیلی

بسازنی سبکدیم ہم نہی منت بیان من
 کہ تا اصفا کنی از لطف شادادشان من
 کہ باشد سہل پیش تو ہمہ کارگران من
 بروہر کس جواہر بارہ نامفتوحان من
 بہ چند ریزہ ماعشی گرامی ہم ز خوان من
 بہار تازہ مے آسودیں گلشن تران من
 دل و جا و جگر حشمتن از سوز نہان من
 بیاموزد اگر مرغ چین طرز فغان من
 گرہ اندر گلویشکت تا قولن اذان من
 پس نا قہ غزل خواند ز شادی ربان من

محمد را غلام و شوق مشہور و غم را دم
 ہمیں باشد دریں ملک کن نام و نشان

خوش بود دراز و وصل جان زیتن
 زندہ در گورم چہ دانی گوشت ہم زندہ ام
 الا مالے آتش ہجراں شہباز
 کئے بخوابد عباد و در ہجراں و فرا
 کفر و ایمانست با ہم چو رفیق یکدگر

عشق میخواید کہ با این ساز و سازیتن
 نیست آسان رجا باد و پنہاریتن
 سوختن تا صبح چو شمع شبستان زیتن
 خاک بر سر خنک لب چشم گریاں زیتن
 لازم آمد در پناہ کفر و ایمان زیتن

تا قیامت بر امید وصل جانان زیتن
 قیس را سهل است در کوه و بیابان زیتن
 تا کجا دل خسته با جا پریشان زیتن
 من بنیخا هم سیرت تحت سلیمان زیتن
 عاقبت بر رحمت غفار زرد زیتن

و عده فرات است لیکن سخت تر شکل بود
 در خیال وصل لیل با هم چو شنبو
 رحم کن یا رب به عالم در غم عشق بیتا
 خوش بود مردی به خاک آستان مصطفی
 خیر باد ای مرگ کئے ترسم ز بار محبت

شوق در افلاس گوشتوار باشد زندگی
 لیک بر تقدیر رزاق گدایان زیتن

باب الواء

ای جان زار تا در جاناں رسیده رو
 ای محو خوشخام سپیدی پیشیده رو
 بنشین مے به پہلوئے من آرمیده رو
 قاتل تو نیز خنجر برآں کشیده رو
 درخون تو نیز بے دل سهل تمپیده رو
 شمشاد را بگو که پیشش خمیده رو
 آهسته رو خرام کنایں رو خمیده رو

گر میروی برو سخن من شنیده رو
 سرافناوه پیش تو دلها پیت رواں
 بایں شتاب اول وحشی گجاردی
 عشاق جوق جوق بر اہت کشیده رو
 پرواز کرد طائر جاناں در بھائے وصل
 آن سر و سر فراز در آمد به سیر گل
 اہل نظارہ چشم بر اہت ستاواہ اند

راہے کہ میری ہمدانستہ دیدہ رو
ہاں زو زریں چمن تو گلے چند چیدر
خواہی اگر نجات ازینہاں سیدہ رو
اے دل تو نیز بہر تماشا دیدہ رو
انگاہ قطرہ قطرہ ز ترگاں چکیدہ رو

گر راہ عشق باشد و گر راہ دیں بود
دنبال ہر بہار خزانیت بے سخن
انہائے روزگار ہمہ گرگی سپر تند
می آید او سوئے چمن باخسارم باز
اے دل اینہ نظر ہمہ آب دیدہ شو

چندیں ز جور دست جنون نگدل ہست
اے شوق پیش یار گریباں دیدہ

گردش چرخ روز و شب باد ہمہ بکلام تو
چرخ بریں نگین تو فاتح ملک نام تو
دست گئے فتنہ چوں ایاز اوتیکے غلام تو
رونق رونق ملک نظم چہاں نظام تو
قرعہ فال سروری چرخ زدہ بنام تو
معجزہ است عیسوی نام خدا کلام تو
حامی دین احمدی سیف علی حاتم تو
زہرہ بود بصداد ارقص کنناں بام تو
شاہ بلند طالع باد بہا بام تو
ہاں بکشا کہ بہر دلف جملہ رسد بام تو
تا بقیام ہر و ماہ باد شہا بقیام تو

اے شہ کشور دکن بادہ جم بہ جام تو
نصرت حق قرین تو ختم رسل معین تو
خسر و غنوی کہ اودست گرفت ایاز را
گو بہر بحر سلطنت ہر پہر بہر بہت
ورہ داد گتری گوئے ز خسر و آیری
جنبش لب بیکدے تازہ کند روایں
اے کہ تو ظل ازیدی مورِ فضل سرخی
بارگاہت رواں فراز نگہ تو و لکشا
نیرِ سج آصفی پشت پناہ عالی
اے کہ رسی باد خلق از رہ نہد پیری
شوق کینہ بندہ ات از تہ دل خاک کند

نخلِ بلو بے پایہ گلِ پیشِ قدرِ عنائے تو
چشمِ فغانست خرابیاں بیاد و درجہاں
رُشکِ طوبیٰ قامتِ غنچه دہنِ رخسارِ گل
دیر از تو ہم حرمِ ہم خیر و شر باشد تو
اینہمہ باشد نباشد مر ترا یکاں بود
گردشِ ساغر بہ بنم من نباشد گوشتِ
برہمنِ پیشِ صنم سجدہ کند در کعبہ شیخ
کئے فلکِ بار دستمہار نیں جاد کند
چند حیراں چند مخنوں چند بخود بخیر
آتشِ افراتہ است اندر دمِ مہوریت

دیدہ اہلِ نظر را سرمہ خاکِ پائے تو
خسرتِ خیر و تعظیمِ قدِ بالائے تو
روفتِ گلزارِ رضاں چہرہ زیبا تو
زنگہائے کفر و ایما صورتِ اسمائے تو
از کسے پرواندار و شانِ بے پروا تو
مست گشتم از خارِ زنگس شہلا تو
سجدہ گاہ عاشقا بودہ انقشِ پائے تو
اینہمہ ریزد بلا از لافِ اژدہا تو
عالی را کرد منقوشِ چشمِ جادو را تو
قرۃ العینِ بیا باشد بچشمِ جائے تو

یا محمد مصطفیٰ ہنگامِ جاں دادنِ بو
برزبانِ شوقِ محزون نامِ جا اساتو

جہانے کاشکے بودے مر اورانہ و پہلو
بہتر تارِ نفسِ جہدِ دلِ چو شانه و پہلو
عدو ہم آمد و نشست گستاخانہ و پہلو
تو باشی بہ سیرِ الین ہم جانانہ و پہلو
تیش چندیں کن ایداق بیتا با و پہلو

ز بہر آنکہ می باشد دلِ دیوانہ و پہلو
مزنِ شانہ سگرِ میو بیسِ حالِ پشیم
بہ برمتِ اقبالِ دوستِ اندشمن بود کل
تمنا دارم لے یکا اجلِ ہنگامِ جادو
بہیں فاصدکہ می دید نویدِ وصلِ نئی

<p>چہ خوش بوئے ز بہر تو بہ پیہم اگر زاید ندام چیت حال میکده کا مروتی نیم بسانیکہ می آئی خوشاد و نرم منجواں چہ نیکو ساعے باشد کہ یارب شب خلوت ز راہ منظر چشم بیا اندر دلم جاناں ز تابش رخسار بہ یکدم نوحی یاز بدیں امید شغول بہ شغل بادہ پائی</p>	<p>بنائے خالق است ابدی میانہ در پہلو نہادہ بر سر کاسبو پیما نہ در پہلو سبوبر سر صراحی در بغل پیما نہ در پہلو نہادہ بادہ پیش و بود جانا نہ در پہلو کہ کردم بہر تو تعمیر خلوت خانہ در پہلو بجائے دل اگر بوی مرا پروانہ در پہلو نگارم نہ بنشیند شبے ستانہ در پہلو</p>
--	--

درون میکده افتادہ دیدم شوق را بنچو
سبوشکتہ بادہ ریختہ پیما نہ در پہلو

<p>اے نظم کائنات مہد بوائے تو شانِ ظہور جلوہ تو مظہر اتم بر تر ز وہم و عقل بود منزلت ترا بر خویش عرش در شب معراج ناز کرد در مدحت چہ بندہ زباں آوری کند امید بہت امتیاں را بروزِ حشر روزِ نشور از پیش آفتابِ حشر محتاج خاص و عام بہ فیض در تواند</p>	<p>بر تر ز پنج پایہ دولترائے تو ذاتِ خداست ایندہ رونمائے تو انجار رسیدہ ز سد کس بجائے تو چوں تاجِ فرق او شدہ فعلین پائے تو ناطق بود کلام خدا و رنائے تو آرد بسوئے خواست شاعت صلا تو آئیم جملہ جمع زیرِ لوائے تو اے شاہِ دو جہاں مہم عالم گدا تو</p>
--	--

بیگانگان کجا بسوی حق شتافتند بود است آشنای خدا شائے تو

یا مصطفیٰ کشود شود عقد عاشوق
در یکی بنیاد سخن مشکلا شائے تو

آزاد باد از دو جهان قبلای تو
راحت رسا و روح فراقه الیوم
بر فرق فقر دانه نهد پاز فخر دناز
ایں کائنات را که نهان بود در
ایست بت عطا کن گدایا زکوٰۃ
زلف سیاه دراز بیاو نیز تا کمر
ترک جفا کن بت کافر ادائیج
اندر بهیجا ظهور سکون است و اضطرار
بهر شوبت ریختن خون بگینه
شوم صدائے یار زنا تو سبکده
ای شمع طبع بلبل عرش آشیان
تو به شکستن من در لاشکنت
مے بودیل باده سیر چرخ موجزن
مغزو خوشخرام پس پشیمانست و

پروای تحت و تاج نذار و گدائی تو
جانم نثار نام و دامن فدائی تو
ای سنگ شایسته صمیم چهره سائے تو
پرنور کرد عکس رخ پر ضیاء تو
افروں کند متاع ترا ناخدا تو
شادوم که چوں بود بسیر من بلای تو
تا خوش شود خدا من و هم خدا تو
شاید بود وفائے من هم جفا تو
کافی بود شهادت رنگ جفا تو
گویم چسب که نیت کس در سر تو
بال بساقشوق پر و در سوا تو
زاهد بگو گناه نیست یا خطا تو
بودیم گریه میکده ساقی بجا تو
بینی همی رسا جل اندر قفا تو

یا مصطفیٰ ز لطف تو دار امید شوق

باشم بروز حشر بزیروائے تو

ر شک طوبے قامتِ بجوئے تو
جلوہ برق تجلی عکسِ رخ
از جہالت شد ظہور کائنات
دیدہ یعقوب بہر روشنی
کر و پیدار نگ بوئے جانظر
صورتِ عقدِ ثریا ماہمہ
ہست رضواں آبِ پاش و آبِ جا
ریزہ چین از خوانِ لطفِ جہا
ذاتِ پاکت باعثِ تکوینِ خلق
رو بیارند از ہمہ رقافتہ
بہر صیدِ مرغِ جانِ عاشقان
اے شمیمِ زلفِ احمدِ حبا
جلوہ فرما منتظرِ ستارہ ایم
مانیدانیم شاہِ امین و آں
شوقِ بگر صورتِ جانانِ خو

وقتِ حق درید و بازوئے تو
شانِ توسینِ دنی البروئے تو
پر تو انوارِ زرداں روئے تو
اے مہ کغاں چہبتِ وجوئے تو
شکِ جہنمِ گلِ زرنگِ بوئے تو
بستہ احسانِ تارِ موئے تو
گلشنِ فردوسِ باشد کوئے تو
قیصر و خاقاں گدائے کوئے تو
رحمۃ للعالمین شد خوئے تو
عاصیا روئے قیامتِ سوئے تو
خالِ دانه دام شد گسوئے تو
عطرِ بنیراں شد صبا از بوئے تو
یا محمد مصطفیٰ در کوئے تو
ہر دو عالم بہتہ رقابوئے تو
بستہ دل آئینہ در پہلوئے تو

وله

در شوقِصال او وقف غمِ حیران شو	ای دل همه اشکِ خون روید گریاشو
در قدرتِ نیرویش دشواری نمی گنجد	نکسل تو بهر کارم آسا شود آسا شو
بیمای غمِ فرقت نخواهد نه دم عیسی	در دِل عاشق را ای یار تو دورا شو
بے برگ و نوا تم دارم نه گل و غنچه	در بے سرو سامانم یاربے وساما شو
خواهی که ضعیفاں را تا نفع رسد از تو	یادستِ کیماں شو یا پاکدایا شو
محرابِ خم ابر و خنجرانه بود پیشش	ور کعبه قامت کن در سیکده چها شو
بر خاک غلطیدن تا که زاو بسل	آلوده بخون و اماں هم چاک گریبا شو
گر جاں بریاید او پرواے نمیدارم	از لطف و کرم یار تبه حافظِ ایماں شو
بر قتلِ من بکیر افسوس چرا شیون	من بر تو فدا گردم هرگز نه پشماں شو
من گرد دست گردم تو باح بند بر سر	ای آصف ظل لنگ بر تخت سلیمان شو

سروای همه عالم تحت اراد و جانم
بر نامِ محم شوقِ قربان شو و قربان شو

خویش و بیگانه هم یگانه تو	همه حیران ای یکانسانه تو
و هر آشوب شد زمانه تو	هر که آگوش بفسانه تو
خبر نیست مر ترا مردم	ای چه گویند فایبانه تو
بخدا آگوش کن چه میگویند	هشمان تو غائبانه تو

می‌سراید بهر چمن خوش خوش
باش میخ چمن نه شد موزول
شکوه هجر با که باید گفت
عذر پابندی حنا شب وصل
دل بهر تار زلف بود کز آن
فتنه ناپرد و بجان عدو
هر سر شام شمع افروز زند
میکشای باده جام اندر جام
باریاد کجا گدای چون
تأقیامت زمین ادا نشود
جز من بخت بد به مردم
نقد ایمان و گوهر معنی
یونق من پیشاء شردۀ خیر
قصه غیر قیس میخواند
کس نفصل خندان از نشا
موج گریه بلند شد بلبل
گل مبارک جبین گلشن را

عذیب دلم ترانه تو
باغ فان دلم ترانه تو
کس نشود مگر بهرانه تو
خون بخورد و دم گزین بهانه تو
موشگانی نکردشانه تو
سایه قامت میانه تو
شامیان زیر شامیانه تو
میکشد از حصار خانه تو
اندرین محفل شهانه تو
دوستای حق دوستانه تو
کامیابند در زمانه تو
بهر من جمع در خندان تو
خوش برات من از خزان تو
بر زبانم رواں فسانه تو
میخ بلبل آشیانه تو
نه نشود غرق آشیانه تو
سرا خاک آستانه تو

درد دیدہ ام بیدار
لے فلک شرب اجل خشید
دل یقینم شکار کرد نگاه

وزہ خاکستان تو
عاقبت لطف آب دانہ تو
بر غلط کے زند نشانہ تو

بہ عرب چوں روی کہتا باشد
در دکن شوق آب دانہ تو

ملک کن خوش است ز جنت فضاے تو
از سیر طایب دست دل مبتلاے تو
فرخندہ پائے تحت شہ نامور توئی
افروختی بھل گیتی چو شمع رخ
آں دلفریب شاہد طناز بودہ
دل می بردر شیخ دہر بہمن جواویر
توایم شود بہ دہر قیامت ز قیامت
بیدار باو بخت تو اقبال ہمکنار
زاں روتراست ناز سر چرخ ہفتیں
نور نظام ملت و محبوب آصفی
الحق بر سر روان رہ عدل و داد را
مارا منرد بہ دولت جمید ہمیری

بود است در سر ہمہ عالم ہوائے تو
ہم آشتائے خود نبود آشتائے تو
روشن ہمہ یار ز نور ضیائے تو
بیعانہ حور دقصر جہاں شد بہا تو
دلہا رہین منت مہر و وفاے تو
انداز و عشوہ ناز و کرشمہ ادائے تو
مخبر با کند نگہ فتنہ زائے تو
فتح و ظفر قنادرہ بود پیش پائے تو
محبوب بملکہ خلق بود پا دشاے تو
سر بہ چشم اہل نظر خاک پا تو
راہ صواب نیک نماید خدائے تو
گر سایہ افکند سرا ہم ہمہ ہائے تو

شاہ ہمایوں بخت و فرزند و ذی شرم
 جشن مبارک است سیرتِ جلوه کن
 اس روز گرہِ جشن چیل سالہ بود است
 بادابہ فر شوکت و شانِ سکت ری
 پیش سرینخم سیر سلیم کردہ ایم
 دم راست زیر سایہ طوبیٰ مکر وہ ایم
 از بہر قتلِ غیبِ چہ جاب تیغ و تیر
 والد زندہ مردہ صد سالہ میکند
 مہر نیر برب سخا و کرم توئی
 شاماً قسم بنامِ خدا از رہِ غنا
 ز اہد بہ بزمِ جشن طرب بادہ خورد
 زنداں بہ جام بادہ ہمہ رہن کردہ اند
 بنگر تو چرخ شاہ کریم است و ہم دینہ
 گردیدنت بہ گرد سرم نفع کے رسد

اے متفیض روحِ فلاطون زکات تو
 مشاق مہر و ماہ زیرِ بقائے تو
 تا صد چیل ہزار بہ بادِ ابقائے تو
 پایت سر سرید و سرم زیر پائے تو
 راضی بر آں تمام کہ ہر چہ رضائے تو
 دل بستگانِ حلقہ زلف و وقائے تو
 کافی بود ترا نگہ سرمہ سائے تو
 تاثیرِ جنبش لب معجز نمائے تو
 ہر ذرہ ذرہ ناز کند بر عطاءے تو
 بیند نہ سوئے لعل و گہرم گدائے تو
 معلوم کردہ ایم ز داغِ ردائے تو
 اے شیخِ خرقہ جبہ عمامہ سائے تو
 شکوہ برم بہ پیش کریم از جھائے تو
 از من مہوس مدار بخواہم ہوائے تو

خواہد کہ شوق در حرم ختم مرسلین

شاماً دعا دام کند از برائے تو

نقشہ نبشت ز دیدہ نظر دیدن تو

حشر بخاست تو بظیم خرامیدن تو

سروانجلیت ز فارتو شد پئے بگل
 شیخ و زاهد سر باز دستی تر نصا
 چه کنم شکوه ز برگشتگی قسمت خویش
 حال پر سیدی و شد تازه روانم کن
 جرم و نیا و خطا گو بسر شتم باشد
 کرد سر منده بخورشید قیای رب
 جان و دل کرد فدا مرغ حین نغمه کنا

خنده بگل ز بند غنچه ز خندیدن تو
 عین ایمان بود این باره فرودیدن
 دو جہاں گشت زمین و آرزو دیدن
 گشت بیمار عدا و از غم پر سید تو
 کئے فراموش کنم آید بخشیدن تو
 دامن مهر سر عاصیاں پوشیدن تو
 بر بیدین ناز خواستد و گل چیدن تو

لله الحمد شب وصل ز فطر شادی
 تنگ شد جامه بہ تن شوق ز بالید تو

گل بخند از نسیم کوئے تو
 روز و شب رخشنده باشد مہر و ما
 لے سرت گردم پئے مسجود خلق
 ہر دو عالم را معطر ساختہ
 این ل شوریہ گاہاں را سر بسر
 جان زار عاشقان بے نوا
 ہم ملک حور و پری جن و بشر
 کارواں در کارواں دلدادگان

سرو قہرباں بہ قد و جہوئے تو
 یا محمد از ضیاء روئے تو
 بہت محراب حرم ابروئے تو
 مشک پیراں زلف عنبر لہوئے تو
 می تو اں بستن بہ تار موئے تو
 باد آوارہ بہت وجوئے تو
 جاں فدا بر حسن و خلق و خوئے تو
 مید و ندیکراہ جملہ سوئے تو

ہست بدولہائے اقا بوائے تو
یا نبی ہر دوس گیسوئے تو

کن مصفا از خیالِ ما سوا
رونق در نگِ شبِ یلدا فرود

شورِ محشر شد بیا در میکدہ
شوق از ستانہ کائے دیو تو

ایں جملہ کائنات ز نورِ نقائے تو
موسے را بود ہوش ز نظرِ نادائے تو
بحرِ بیثال تو نازدِ خدائے تو
راضی بود خدائے تو ہم بر رضا تو
وجہ سکونِ عرش بود نقشِ پائے تو
گشتند بانہ زار دل و جانِ آئے تو
ہر گہ چو دید لعلِ برقِ نقائے تو
قراں پاک مصرِ مرج و ثنائے تو
بخشد شفا نہ پہنچ سیما دوائے تو
آید و مے بجوش محیطِ عطائے تو

شد مصطفیٰ بنائے دو عالم رائجے تو
لمعاتِ برقِ طور بود جلوہ کائے تو
محبوب حق توئی و حبیبِ خدا توئی
خوشنودی تو عینِ خوشی خدا بود
پیش تو سرِ فلکندہ ہمہ عالمانِ عرش
خورشید و ماہ و انجم و جن و ملک
بہوش گشت حضرتِ موسیٰ کبوترِ طور
گنجد نہ حد و صف تو در دہم ننگ
بہرِ مرغِ عشقِ محمد کبیر و صلہ
غرقابِ جملہ دفتِ عصیانِ ماشو

اے شوقِ بس کہ در صلہ گفت گشتی
رضواں کشود بابِ جاناں از برا کتے

باب

دوش با من گفت آن پیر خرد آموزہ	رو بدر گاہ شہ قاسم پئے در یوزہ
ترک کن این را بدر گاہ قیصر و کی	ہست این دنیا عجب گدہ اعجزہ
راہ بسیار است لیکن بطریق بوالعلا	فرق باید کرد چون مشک در انگورہ
نعمت افزوہ برو ہر کہ با ما راہ یافت	ہمچنان رنگ در درخوزہ باخروزہ
دولت جاوید حاصل کن ز فیض لائیل	چند مغروری بریں دنیا یک دوروزہ
نام پاکش را اگر ایمی دار چون جان غریہ	ہست نام شاہ قاسم جان و دل افزورہ

مرشدی آقائے مانی بابر ارا صدق و
شدایت شوق نگین و بحر جانسوزہ

شوق وصل آفت جاں را تما کردہ	اے جزاک لہ چکیم طرفہ سودا کردہ
جریم ماخیز گینا ہی عاقبت دیگر نبود	لیک بہر شہرت خود مفت رسوا کردہ
اینقدر شکستن پیاں نمیشد دست	اے سرت گردم چرا دل را چو خارا کردہ
بے تو خون دل ہی نوشم مگر تو با عدو	مخضے آراستہ با جام و مینا کردہ
داد اریں تیر نگاہ فریاد اریں کوثر	رخنہ مائے بے عدد در سینہ ما کردہ
در حیم خلوت صوت و صدا را باریست	ایں عجب نریت و لہا پر زغوغا کردہ
کئے روا باشد شکستن شیشہ و لہا	کا ندیں آئینہ عکس خود تماشا کردہ

من نیک مفتون چشم سحر انگیز تو ام
عالمی را با نگاه نازشیدا کرده

شکوه از خود ز فکلی شوق سنجی خطا
چون جنین دیوانه را با خود شناسا کرده

ز خاک من گذری شهسوار آهسته آهسته
بپر سید همی آید بنگار آهسته آهسته
غریب و دور زده نمی زبید ترا گل
به آغاز محبت در و دل از فزون شوین
نهی تاثیر حسن گل که از گرمی هندگا
نصیحت و رگ رفت سخت شوارا لای صح
بدیر او رگش باد به تندی غفوباید کرد
تپا غلط از آن سهم که شاید در غده

تماشا کن که می جنبید ز آهسته آهسته
برو شوار تنم ای جازا آهسته آهسته
که در گلشن خزان گرد بهار آهسته آهسته
قرار آید ترا ای بقیر آهسته آهسته
شرافش انداز دست چنار آهسته آهسته
که بیرون شد دلم از اختیار آهسته آهسته
که آذر بشکند ساقی خمار آهسته آهسته
رساند تالب گور انتظار آهسته آهسته

در نیا شوق از غفلت نه قدر وقت دادم
نهرار ان ختم شد لیل و نهار آهسته آهسته

چه خوش است آن گدا که به اندواشته
سرا گدا بگردم کف پا او جو سم
بخدا تو ای شبتن بسبیل و کوثر
چه مبارک است آن که با جاذبات

ببرین تعلق ز همه جدا نشسته
که بفر بادشاهی سر پوریا نشسته
که غبار خاک پایش چمن نمانسته
ره حق مرا نماید بره خدا نشسته

کہ پیش قامت از ادب بیانشته
 خبر ترا نباشد کہ کجانشته
 خلش خدنگ شرکاں بہ جگر جدا
 بامید کامیابی پئے التجانشته
 گل و عنایب با ہم برہ صیانشته
 کہ مرا بر است و ردیہ شیشہ انشته
 ز حیات دست شسته پیرنا خدانشته
 بہہ منظر صد اجر و درانشته

پہ جہاں گے زخیر و سرفتن قیامت
 تو بہ تخت جلوہ فرما ہمہ گرد تو ستاؤ
 دل من تخت تنہا سرتیغ ابر و او
 تو بہ خلوت قیام من دل و نور و او
 بگفت غنچہ دل چہ ہو من از گرد و او
 مئے صاف گر نباشد تو بدل مرغ و او
 تو پیر عال انخس کہ کشتی شکستہ
 ز جہاں غناں گستہ پی کوچ قافلہ

بخدا جناب آغا نظرے بیوقوف مسکین
 چو گدائے ناشکیبا بدرت شہانشته

نہ بنید تا مخور سوئے تو خندیدہ خندیدہ
 کہ آرد شاعر از کان جگر کندیدہ کندیدہ
 نہ وسعت نقد زبانی نقد گنجیدہ گنجیدہ
 کہ ورت رول از فراید سخن حمیدہ حمیدہ
 لب فراد و ہم گرد و ہم چسپیدہ چسپیدہ
 مگر لرزیدہ لرزیدہ بخود ترسیدہ ترسیدہ
 قدم انفریدہ لغزیدہ گمہ وزویدہ وزویدہ

بنیران خرد باید سخن سنجیدہ سنجیدہ
 سخن اصل گراں از دست گرد و ہوا
 سخن تا قدر جد و جد الش میو گفتن
 سخنور را شمار صاف گفتن نیک تر باشد
 سخن شیریں بگو یا از ملامت و ہما مضبوط
 بہ میدان سخن گو طفل نازا ہم زندہ گو
 خلاف شان ادب است در راہ سخن گفتن

بهرامیکه خواهی رود مگر نمیده نمیده
 فتدیک ماهی مرده شود گندیده گنیده
 لب تشنه دل پر جو جگر تفتیده تفتیده
 مشواز گفته من جان من بخت بد بخیده
 که گویا بر لب شیرین کپاشیده پاشیده

سخن را صد هزاران راه اندر پرده باشد
 گر قسم کرده پر برگه از آب گل لیکن
 بحال خسته ای ساقی رسیدم سوختن
 نصیحت گویت به راه رفتن ناز باشد
 کلام نغز و خوش سحر است یا اعجاز یا جاود

کلام شوق را شانه بود با جان او گویا
 که میگوید ز راست ازل پرید پرید

اینقدر خوب و چرا شده
 آفت زنده و پار سا شده
 هم به بیگانه آشنا شده
 شوق و میهر و میونا شده
 خود پرستار و خود خدا شده
 گمراه است و گمراه شده
 جلوه افروز جا بجا شده
 دشمن عقل و دیوانه شده
 راست گویم که کج ادا شده
 چشم بد دور دلربا شده

ای که بر خویش مبتلا شده
 فتنه پرواز و فتنه زار شده
 همه عالم بر تو شیدا
 خود غرض خود پسند و بی پروا
 خود به تسبیح خویش محو ثنا
 در سوال و جواب روز ازل
 میکرده خاتمه و دیر و حرم
 ای زبید او بانی تو فریاد
 زلف کج کج نگاه و کج کلهی
 مر حبا حبذا خراک الله

بہر جانہائے ما بلا شدہ
آہ من آہ نارسا شدہ

باچیں قنات قیامت خیز
درد دل او اثر نہ کرے سمج

رو بسوئے خدا منی آری

شوق پابند ما سوا شدہ

خوب کردی کارِ مرداں کردہ
بہر قلم خوب سا ماں کردہ
بر غلط خورشید پناہاں کردہ
گرم بازارِ حریفان کردہ
لے چرا قصہ گلستاں کردہ
عالی رازِ پندِ سراں کردہ
از چہ سہل رقصِ مستان کردہ
باز کا کلرِ پریشاں کردہ
دو بھارا غرقِ طوفان کردہ
شاد شاداں جشنِ شامان کردہ
وضع خود چوں ساربانان کردہ
نخلِ تنِ سرو چہاں کردہ
پاسداریہا درباں کردہ

شوق جاں را نذر جانان کردہ
تیغِ ابرو تیر مثرگاں کردہ
زیر برقع روئے تاباں کردہ
سرد مہری دلائے باد لدا و گلاں
کن تماشاے دلِ صدوا عذار
لے شہ خوبی بہ خلقِ دُجو خود
آبِ تیغش کئے شرابِ ناب بود
گرد آورم نہ من خود را ہنوز
الاماں لے چشمِ گریاں الا
لے سرت گردم کہ بعدِ مرگین
قیس میدانم مددِ خاطر ت
سوزِ الفت از سراپا دغا
رانده از در مرا بر گفتم اش

طابق ابرو و فخر محمد ابریم قبله گیر مسلمان کرده

شوق با پیرمغان در میسکه
مرجا تجدد یایاں کرده

غزل شاعرانۀ نعتیہ

<p>گوئی سبر من باد به چوگانِ مدینه راں فخر که دارد سگ در با مدینه خوشر بود آشفته سراں را به دم حور و ملک شمس و قمر انجم و پرو پروانے نداریم ز حبشید و سکنده حاجت به میجا بنود بهر علّاش شادابی و هم فرحت جاوید به منت سجد ادا یقہ درد فراید قرباں مہ و غورشید و فدا و صنیو تا حشر فروزنده بود و در و عالم آیند بنی پیش خدا بہر شفاعت از بوسہ فعلین بنی عرش بنیاز بر خواہ غزل نعت کہ است و مہ</p>	<p>بازم دل و جان تا میرید مدینہ جبریل بدانند شرف شانِ مدینہ رضوان گلستان تو زندانِ مدینہ قربانِ مدینہ مہ قربانِ مدینہ ما یم گدائے و سلطانِ مدینہ کافی پے در دست چو در ماید پشمرده دلاں را گلِ خندا مدینہ در دل خلش خارِ مہمندانِ مدینہ بر روئے و قد و قامتِ جانِ مدینہ از دوشنی شمع شبستانِ مدینہ رقصند بہ محشر مہمستانِ مدینہ بیں تا چہ قدرت علوشانِ مدینہ گویند ترانیز شاخوانِ مدینہ</p>
--	--

ولہ

گلگوں تباچوں رنگتیں آئیں	بلبل فغاں بندو کہ زین جاب آئیں
گشت عیاں جلوه انجیاں تابتہ	آں بجگوں زپردہ پنہاں آئیں
در عالم وجوب سرودند غمہا	زیبا گلے رنگش انمکان آئیں
لالہ زرشک رنگ برچمن شکست	رنگیش چو لعل بدخشاں آئیں
عاشق نیم غمرہ جاناں بلو جاناں	دشوار بود کار بہ آساں آئیں
پامال شد رستوئی رفتار او جاناں	ایں فونہاں فتنہ دوران آئیں
اندزچہ دقن دل بجارہ عوق شد	واجتر ناز زلف پریشاں آئیں
عاشق پئے وصال تو بجارہ ازو	رحمے کبکن کہ بے سرو ساماں آئیں
بگداختہ بہ سہرہ سیل شریک خو	لخت جگر ز دیدہ گریاں آئیں
در کشمش فتاد و ہلاکے برگرفت	آخر دلم ز کاکل پچاں آئیں
واند بہر شکوہ زخم دل وجگر	گویا زباں بصورت پیکاں آئیں
جام ہتی بدست و فدا نم کہ ختب	آخر چہ شد ز نخل زنداں آئیں

اے شوقی خوشنظر نخل سہرودہ
تحمین یائے از لب سبحاں برآمدہ

کے زیر زلف پنہاں رو تاباں کردہ	بل فروں تار کیمی شام غریباں کردہ
حسرتا کنوں رمانی سخت مشکل ہو	طاہر دل را اسیر زلف پچاں کردہ

مشورہ تا دیر از چہ ہا رقیب ہا کردہ
 خیر بادا عاقبت پاس حریفان کردہ
 گوہر اندر آنتینم گل بد اماں کردہ
 پس چہا سہارا ایں گور غریباں کردہ
 از چہ رود رسکدہ شب قن تہاں کردہ
 کار گود شوار و مشکل بود آساں کردہ
 کلبہ ام را مہجہا شک گلتاں کردہ
 اے شہ عثمان چہا راز نیر ما کردہ

قاہل اگر قصد قتل من نیداری بگو
 بے سبب بخیدہ برگشت اعدا زمین
 نازم اے داغ جگرے اشک شہم خورشید
 گر نیداری کدورت افلاک بخالیا
 گر نباشد حاصلت فوق منو گلر گشت
 کردہ لیل دو عالم را بیک نیمہ نظر
 اے سرت گردم ہم فیض مقدم خود از کمر
 با کمال عدل و داد و خلق نیکو خوش

جملہ نقدین وایاں ہم متاع جاؤں
 آفریں اشوق بر تو نذر جاناں کردہ

باب

الہی بر سر من جو آسماں تا کے
 چنانکہ موسم گل رفت وہم خزاں تا کے
 رواں بسوئے عدم پیرو نوجواں تا کے
 در مقام گر پائے من گراں تا کے

بہ ہجر صبح و سانا لہ و فغاں تا کے
 بان غنچہ مشو تنگدل ز صرصر غم
 بروئے قافلہ ہر دم جہس ہی نالہ
 سب رواں بسر منزل تو رہ بردند

لشوق سودہ بنجید فکر جاں داون
 رہ جستجوئے کسے خاکِ ماہر منزل
 برنگِ دبوئے گل و غنچہ غرہ بخت
 شبِ وصال نشاید سخن دراز شود

دریں معاملہ یارب مزارِ باں تاکے
 چو گر در راہِ پسِ پشتِ کارواں تاکے
 بہارِ خندہ گل لطفِ ہوتاں تاکے
 ز قصہ ہائے کہ بگذشت داتاں تاکے

کمالِ شوق بخوابد کہ با تو پیوندم
 برید و نامہ و پیغام در میاں تاکے

رہبر توئی رفیق توئی رہنما توئی
 در پنج و راحتم چہ بود شکر و شکو
 بے تو ہوائے سیرِ حینِ خارِ غم دید
 ما فارغیم از غمِ طوفانِ روزگار
 کہہ تاجِ بر سر است و گہ خرقہ در بر است
 در مصر حُرینِ رونقِ بازارِ دے رست
 تبدیلِ ذاتِ نیتِ ناساے مختلف
 چون دور شد حجابِ دینی یکِ جمعیت
 از پر تو جمالِ تو عالمِ منور است
 بشودہ ایم ز منر مہ روزِ اولیں
 عکسِ رخ تو نقشِ جہازِ انکار است

راہم بہت قبلہ و لہائے ماتوئی
 در ماں توئی و در د توئی ہم دوا توئی
 گلشنِ توئی بہارِ توئی ہم صبا توئی
 دریا توئی سفینہ توئی ناخدا توئی
 اندر لباسِ شاہ و بلیق گدا توئی
 یوسف توئی عزیزِ توئی دلربا توئی
 در دیر بہ ہمن بہ جسمِ پارسا توئی
 یعنی صنمِ بدیر و کعبہ خدا توئی
 و رہر و ذرہ جوہرِ نور و ضیا توئی
 مستِ مئے الت و خارِ بلے توئی
 صورتِ نمائے آئینہ رہنما توئی

نقشہ برآب باشد و الا بقا توئی
قاتل توئی گواہ توئی خوں بہا توئی
در وہم کس نیائی مگر ہر کجا توئی

ایں جلوہ ہائے صورت الوان مختلف
اے کیست بھر دعویٰ خونم کہ نرم
اے موجد ظہور توئی بحسب صفات

شوقِ ریاہ کارچہ گوید ثنائے تو
خالق توئی غفور توئی کبیرا توئی

بر من خستہ جگر رحمتِ نیرداں مدد
سیخِ برآں مددے خنجر و پکیاں مدد
شرہ برہم نہ زخم دیدہ حیراں مدد
پائے مرواں مدد دستِ کریاں مدد
اے شمیم سیر گسیوے پریشاں مدد
سرگرم گریہ خوں گوشہ داماں مدد
اے فصائے ہوسِ خالی نہ زنداں مدد
کارا ساں بکن اے لغزشِ مٹاں مدد
صبح خداں مددے شامِ غریباں مدد
فکرِ عالی مددے طبعِ سخنداں مدد

یا رسولِ عربی شاہِ گدایاں مدد
جانم از یک دو جراحتِ نیرید کیس
وہم نظارہ رویش منم از غایتِ شوق
من تہیدست و رہِ عشق بے دور و راہ
بوئے ایں ہنرہ و گل کے بد ماغم گنجد
آستینم ہمہ آلودہ شد از سیلِ شکر
دشتم و سعتِ ایں باد یہ رانگ گشت
تا بدیں حیلہ فتم بر سرِ پاکِ ساقی
بخیاں رُخ و زلفش گذر در روزِ شوم
شاد آباد کہ آراست خوشاں بر منم سخن

شوقِ بریادِ صنم باوہ کشیدن خواہد
صحبتِ پیرِ مغان فصلِ زمناں مدد

چه باشد اگر تیر و خنجر شکستی
 به یکباری حزن دیگر چه خواهی
 چه بندم ایست بایفائے وعده
 خوشاباغ حزن تو سر سبز باد
 دل عاشقان بسکه برباد وادی
 منم با تو عهد وفا روز اول
 زیند تو دل خسته تر گشت و اعظم
 تفاوت بستی و وجد است زاهد
 بھائے ساقی به بزم حریفان
 نهر اداں سر سر بلند ان گیتی

منم با تو ادا مانے دیگر شکستی
 کہ آئینه پیش بکند شکستی
 بے عهد و پیمان تو یک شرتی
 کله گوشه بر چرخ اخضر شکستی
 گرہ چوں بزل فاعنبر شکستی
 به بستم مگر تو به آخر شکستی
 نگفتی سخن بلکه زشت شکستی
 خرم شکستم تو مست شرتی
 خرابی چه دیدی کہ ساقی شکستی
 چه افتاد چرخ تنگر شکستی

چه ستریت لے شوق نوا کرد

باسلام تبتی ز کافر شکستی

تا چند ضبط عرض تما کند کے
 شکر بجای زمانہ پذیر و نہر حریف
 ہرگز نصیب و نشود نیم غم و آفت
 بدوزشک خون بال غنیمت
 بھاشاں ملک ز جلوہ حزن

لے سرگ از تو چوں ز قاضا کند
 اقتد قبول شکوہ سچا کند کے
 تا عیش طرز ادا کند کے
 لے نو بہار بند قبا واکند کے
 چوں خندہ بر چرا سودا کند کے

تاخسرتیواں بایں امید بستن
 مارا خدنگ رشک سگافدل و جگر
 خواہی بیا و یا کہ میا لیکشام غم
 آئینہ روبروئے سکندر تو شکست
 پائے دلش ز بیہودہ گردی قرار یا
 عیش ہدام کرد و سر چرخ خاک زد
 ہرگز تو اں نکر و یقیں بر حیات خویش
 آتش ہمیر نذیر متاع و قار خویش
 اثبات و محو عالم ہستی شود عیاں
 سیل فہاست تکیہ بچہ رواں مکن
 نازک فتادہ است صد شکست

کز بہر وصل وعدہ فروا کند کے
 دلبر بہ پہلوئے تو اگر جا کند کے
 خود را بخواب مرگ شکیبا کند کے
 بجز مکتبی بحسن تو و عوے کند کے
 بنخاک آستان تو ماوا کند کے
 سازش بچنگ ساقی و مینا کند کے
 سو گند گو بجان سیا کند کے
 چوں شعلہ دست حرص بالاکند کے
 کز پردہ خیال تماشا کند کے
 تعمیر خانہ بر سر دریا کند کے
 جز گوش گل خبر نہ صبارا کند کے

تا چرخ شورا لحد رواں شود
 لے شوق اگر ادائے تم ناکند کے

رضواں دربان بوالعلائی
 آرمند نوید وصل جاناں
 سالک بوطن مسافر اند
 ماگر سنہ ریزہ چیں گدائیم

فرو دس مکان بوالعلائی
 پینا مبران بوالعلائی
 ایں راہ روان بوالعلائی
 از نعمت خواں بوالعلائی

لعل و در کان بوالعلائی
آغابہ نشان بوالعلائی
سو گند بجان بوالعلائی
غوغائے گمان بوالعلائی
ہر تیر کمان بوالعلائی
ایست بیان بوالعلائی

آغا حسن و جناب قاسم
ماواغ غلامی تو دایم
جز خاکِ درت دگر نخواہم
بے شبہ خطائے ماکند عفو
پر تاب کند بہ مرغِ مقصود
از یادِ خدا مشو تو غافل

کے شوقِ دلت قرار پابد

جُزدارِ امان بوالعلائی

تو زہرِ سیرائیِ نعلط کنی لگا ہے
چہ عجب اگر نشینم سر گوشہ کلا ہے
تو تبیں کنوں زخا کم ند مگر گیا ہے
نہ ز دوست رسم دارم نہ ز دشمنی آرا
نعلطِ نظر نہ دوزم سوئے ترکِ کجلا ہے
نہ نمائے گریہ ہفتہ تنہا بالِ آرا
من و دستِ وجیب و امانِ لہ زوال ہے
بخدا بجز در تو نبود مرا پنا ہے
کہ کنی نظر بہ سویش ز کرم تو گاہ گاہ ہے

سرہ گزرفتا دم با مید آخہ گاہ
بہوئے لوحِ دولتِ مہمن غبار گشت
منم آن نہالِ تازہ کہ بفصلِ گلِ سید
مہمِ حیرتم کہ یارب بچہ رسمِ روا
رہِ عشقِ راستبازے رضائے دل گند
دلِ من اسیرِ زلفتِ رخ تو مددِ مہمت
گل و عنذیب و بتاں تو بخل و قیاس
شہ جن و انس بر من بکشا تو بابت
با مید شوقِ محزول سرِ بگذر فتاد

ولہ

<p>زراہ کینہ توری کارنا ساختی رفتی دل زہر و وفا لطف و کرم پر اختی رفتی جہاں فروختی رفتی علم افرختی رفتی مراکشی و تن در خاکِ خوں انداختی رفتی مگر از بابر خاطر جا بجا انداختی رفتی بکار عاشق بیدل ہمب کج باختی رفتی کہ دل از دیدہ می یزد و چناں بگذاختی رفتی غلط انداز تیرے بر غلط انداختی رفتی مسلمان ساختی رفتی و کافر ساختی رفتی بے دل و دوختی رفتی بسر ماتاختی رفتی</p>	<p>مذاہم سوئے مقتل تیغ را چو اختی رفتی بوقت نزع صد افسوس از بالین بیمار ترا زید ترا شاید باین خار و این تپا مگر تو صید با فقر اک بستن نمک میداری بمشت نازنین کردی دل صد پاره را رسیدی با کلام کج بزلف کج ادراج زہے سر گرمی حسن گلو سوز تو می نانا نظر زد و دیدہ کردی سوئے مرغ و بختل شمن ز نور و سایہ رخسار و کامل اہل علم را بخیل عشوہ با تیر نگاہ شوخ و ستانہ</p>
---	--

بے گفتم سراے شوق راہ منزل رفت
مگر از اہل سود و زیاں نشناختی رفتی

<p>بشوختی کہ سبق برد بر حیا گفتی ز قصہ ما بشنیدی ما حبر گفتی دروغ بافتی و بار قیب و اگفتی بار زوئے کہ گفتم تو ناروا گفتی</p>	<p>شب وصال سخن زیر لب با گفتی خوشاشی کہ سخن بر سخن ہی راندی ہزار حیف سخن لائے چند بر سر ما پس از گذشتن عمر سے شبے بخلوت گاہ</p>
---	--

غینت است که عمرت خداوراز کند
 نگو نبود ترا که غرور دولت حسن
 بگردانده بے اختیار مرغ چمن
 بوقت قتل من این گفتگو میا آمد
 چه رفت بر سر تو موجیر تم لے بت
 سوال بوسه لعل لب تو چوں کردم
 بتافتی رخ خود را سلام چوں خواند
 بهائے جلوہ حسن ترا سپر سیم
 نگاه دار ادب و اعطاسه منبر
 به زیم غیر سخاوی بهر آنچه میگوئی
 جفا و جور کنی تند و سخت میگوئی
 مگر ترا ز خدا شرم باد شکوہ ما

ز نادعا بشنیدی و ناسنا گفتی
 مرا کیست فر و مایه بے نوا گفتی
 بگوش گل نشینم چه اصبا گفتی
 من از رضا تو گفتم تو از قضا گفتی
 بروئے آئینه دیدی خدا خدا گفتی
 من ز غصه بر آشفتی و گدا گفتی
 پیائے بوسه زدم سجدہ ریا گفتی
 تو نقد جان و دوا عالم بیکدا گفتی
 سخن ز ساعده و من گفتی و خطا گفتی
 بجائے خویش بدانی بهر بجا گفتی
 هنوز با تو گفتم چنیں چرا گفتی
 ز یک نهر از فرودی و جا بجا گفتی

ز شکوہ شکوہ برآمدنہ کار دل آشوب

تو خیر باد دل نابکار را گفتی

تو بجلو نگاه مستانه رسانی میکنی
 میکشی زنده کنی از خنجر ابرو و لب
 دعویٰ میکنی و هم جلوہ کردن هر کجا

بوالعلانی میکنی یا مصطفائی میکنی
 اے بهانه جوئے در پرده خلعت میکنی
 خود ستائی میکنی یا خود نمائی میکنی

سوء عاشق می نگر می بالگاه نیماز	لے فدا جانم چرا بے اعتنا می میکنی
شوخی رنگ شهادت غازه روستا بس	تازه خوں آلوده چو دست خانی میکنی
باغ و رحمن گاه برکشی از رخ نقاب	کبریا می میکنی شکل کشائی میکنی
سجده کردن در حرم مش صغمت حرام	راست میگویم خدارا کج ادائی میکنی
اجتناب از باوه خور و لیک سو میگذر	محبب نامم تو خوشتر است از آسمانی میکنی
در برت دلق طمع نیت بر سر تاج زر	لیک بر اقلیم دل فرمانروائی میکنی
مدعای من نباشد پیش تو محتاج عرض	تو که بے اظهار حاجت وائی میکنی

روزیت روزی راسا در روز و شب
 شوق بر هر در چرا شب گدائی میکنی

شوق گشته به صحرا می روی	دل گشته خار و دریا می روی
صد نهرا را دل بود همراه تو	تو مشو حیران گشته با می روی
چرخ بر هم زد جهان را که تو	بر زده زلف چلیپا می روی
لے گل رنگین گلستان بهار	بر هوا چو بود که از نامی روی
ابوئے جاناں بود طاق حرم	ز ابد اینچه به کعبه می روی
کرده آساں ره اسلام و کفر	کعبه روئے تکیه می روی
عقل و هوش و صبر و ایماں دین دل	خارتیدی جمله کالا می روی
دل بدام تو نیست باز چو	از براء صید غنای می روی

تو نیز غم غنید پوشیده مرو
بهر گلشت خیابان چمن
ای شه خوابان که تو خورشید و آفتاب
چشم دشمن کور مستانه بکف

راست میگویم که بیجا میروی
پویه پویه گلشن آرا میروی
غرق در نور سر آرا میروی
بر نهاده جام صهبای میروی

سخت دشوار است قطع راه عشق

شوق بشنوبی سرو پای روی

چند اوج کمال علوی
گفت بنده ز خدایت جدا
میرسد تا به نهال طوبی
حسن آئینه رخاں را افزود
منفعل بدرز روی تالاب
ای فلک از تو فراتر باشد
رقص ارند بهشت حوراں
فضل از دیو بگلستان ارم
زنده دل ماست حیات بادی
سراسر بخ به روح پاکش
گوش کن شوق صفاتش از

قرب حق گشت مال علوی
لا جواب است سوال علوی
عرش پرواز خیال علوی
عکس عارض خط و خال علوی
با کمال است جمال علوی
عظمت و شان جلال علوی
این بود صورت حال علوی
بست سر سبز نهال علوی
ای چلویم سن و سال علوی
حشر خیزد ز لال علوی
واقعم خوب حال علوی

باد کند جان و دل زلف و دقاصطفه
 پاک بنی ظهور ظلمت کفر دور کرد
 گشت ظهور و جهان مهر و فرین
 باد بهار و خشک و تر غنچه و گل شجر شتر
 بدر کمال حن را رنگ خاشنق بو
 راست شو که صبح دم تا به نهال سدر هم
 منزل رحمت خدا فخر زمین و آسمان
 بر سر عرش قدسیاں زیر سایه نیل
 بسکه فرد شو کتش خواند شب بخلوش
 خسرو کی قباد و جم قیصر و شاه نیمروز
 رضوان بخلدی بر درگشود اشارت
 غره کن یزد خود زاید ناشناس بود
 نام خدا دواں دواں جمع شوند روز
 سجده کناں بر در حشر بهر سفا امم

شام وصال عاشقاں رد بلا مصطفی
 گرد جهان فرا گرفت نور و ضیا مصطفی
 شام و سحر سپید چله برائے مصطفی
 حور و پری تلک بشر جانی مصطفی
 خوبرو از لاله عید ناخن پای مصطفی
 روح الایس نمی پر و جز به هوا مصطفی
 کعبه بنا خلیل کرد عرش بنا مصطفی
 صبح و ساهمیکند ج و ثنا مصطفی
 چون بخدا پند بود آن وادای مصطفی
 دست ادب سینه زد پیش گدا مصطفی
 راضی بود خدا ما خود به رضا مصطفی
 کافی بود به غاصیا مهر و دلا مصطفی
 امتیان مصطفی زیر لوائے مصطفی
 پیش خدا بلند شد دست دعا مصطفی

سوی بهشت جوق جوق تا به برز و فو
 بهر خدا بگو تو شوق اکیست سوا مصطفی

یا تو گویم چه نشانِ علوی
 می شنیدیم و ملک می گفتند
 راست گویم فلک سفله نواز
 ناکاں هیچ نمیدانستند
 نکته بوالعجب از من بشنو
 ذنب رند و قلندر مشرب
 عشق گر کوه الم بر شکند
 در سیر شوریده سودا افزود
 گیشند همه گر سنگا
 استخوانهای سرودی هما
 نه چشده شربت آب حیوا
 جمله آیات و حدیث الفت
 این کهن قصه قیس و فرهاد
 غیر امداد علی ز اهل جها

دیگرست بهت جهانِ علوی
 بزم عرش است مکانِ علوی
 پیچیده است ز نشانِ علوی
 همه دانندگانِ علوی
 عشق بر جاست ز آن علوی
 بے بها گوهر کانِ علوی
 تن تو او داد بجانِ علوی
 پُر نَمک بود چنانِ علوی
 مر جواد سعتِ خوانِ علوی
 کس بخورد زندگانِ علوی
 دامن زخمِ نهانِ علوی
 بود بر نوکِ زبانِ علوی
 تازه میکرد بیانِ علوی
 کس نمیداد نشانِ علوی

بر بودند دل مایه شوق

غیرت جویبتان علوی

فی

به پیش روی زلفش الضحی اللیل

به شان مصطفی نازل بود آیات قرآ

حسب کبریا ختم رسل معشوق ربانی
 سرودند شب معراج اهل بزم روحانی
 ظهور نور احمد خلقت خوا و آدم را
 به توصیف سراپایت دلم عاجز زبان
 دهن غنچه زبان سوسنگین زگر خطش ریکا
 نمائے روئے انور مبتلائے درد و حیران
 خدا سازم نیکان بلکه صد جان نیرازان
 محمد بهر یاران پیش حق سینه سپر باشد
 دل فرماد و هم جنبون بود آبا و ازو جشت

شده کون و مکان و اقمار حجت انسانی
 و صلی الله علی روح البنی محبوب یزدانی
 قدم اندر حدوث و هم حد و اندر قدم دانی
 به قد طوبی به عارض گل آبست ماه کفانی
 بود سلک گهر دندان لبش لعل بخشانی
 خدا را یا محمد تا کجا رنج و پریشانی
 کنم ام و اب و فرزند و دختر بر تو قربانی
 بحق دشمنان شمشیر برآیند تیغ عریانی
 کزین ویرانه بایر داشتم گنج فراوانی

مثنویاں شنوئے شوق گویم سخت شورا

خیالات سبک روحی به ایس بند گراں جانی

شنو از من صفت و شان رسول عربی
 مختصر نقب بگویم که شنو بعد خدا
 عجب اینست که نادیده بخوابش یوسف
 از ره حسن طلب موسی عمران بر طوطی
 طایران چمن قدس همه گرد تو اند
 و اما باد الهی ز نسیم کطفست

خود خلافت شنا خواں رسول عربی
 بر تر از جمله بود شان رسول عربی
 از دل و جان شده قربان رسول عربی
 دید آخر رخ تابان رسول عربی
 هر جبار لاف پریشان رسول عربی
 ختم و تازہ گلستان رسول عربی

طاهر ابراهیم نبی بود سرسلطانی
 شرعاً و دنیا سازند گنج هیچ ضرر
 بود صدیق و عمر حیدر و عثمان غنی
 گوشت نام خدا شکوه اعدا نهند
 ای نبی که دمی صاعقه بر طور فلکند
 شوکت قیصر و فقیر و سکن در جم

گشت آخر همه سالان رسول عربی
 چون خدا بود نگهبان رسول عربی
 از ازل تابع فرمان رسول عربی
 از خدا نیز محبان رسول عربی
 پر تو شمع شبتان رسول عربی
 کئے به سخت غلامان رسول عربی

شوق در حشر بود بر سر اسایه فلک
 دلکش گوشت و دامن رسول عربی

روان دجان رسالت محمد عربی
 خار باد و وحدت محمد عربی
 بهار گلشن قدرت محمد عربی
 ظهیر دین و ملت محمد عربی
 چراغ راه هدایت محمد عربی
 محیط قلم رحمت محمد عربی
 بجن کان ملاح محمد عربی
 بود فدای تو یوسف زلیخا قربانت
 سخا و بذل و عطا اللف و جو و جگر

ضیاء چشم نبوت محمد عربی
 فروغ محفل کثرت محمد عربی
 نیم صبح سعادت محمد عربی
 مجاز حلت و حرمت محمد عربی
 کساد کفر و ضلالت محمد عربی
 مطهر شمع رافت محمد عربی
 به بذل بحر سخاوت محمد عربی
 خدا خوش است ز نامت محمد عربی
 تراست بر همه قدرت محمد عربی

بروزِ حشر خدا ز گوشتِ دامن
 نوید باد کہ بسته است از شفقت
 ز بہرِ عفو گناہان است عاصی
 نگاہ دار تو ایمان و جانِ امت را
 بر آستانِ افتادہ ام ز بہرِ خدا

تو سایہ کن سرِ امت محمد عربی
 کمر برائے شفاعتِ محمد عربی
 شفیعِ روزِ قیامتِ محمد عربی
 بیتِ تستِ امانتِ محمد عربی
 مراں تو از ورودِ دولتِ محمد عربی

غلامِ تستِ بل شوقِ کُنِ کمالِ او
 نگاہِ لطف و عنایتِ محمد عربی

توئی دلدار و دلبرِ دلربائے
 نیما جز تو کے دیگر رسانند
 نویم نامِ شوقِ وصال
 عدو خند و برآہ و نالہ من
 میفکن بر سرِ من برقِ خندہ
 میرا حالِ این غمیدہ دل
 نگاہِ رحم کے بر نیم بسمل
 رہو داز من متلعّٰ دینِ دیا
 ہمیں دارم متا آدمِ مرگ
 بیا از خونِ من کن دستِ یس

دل آرا روح پرور جانفزا
 خبر از آشنابا آشنائے
 بہ بندم با پر دِ بالِ ہمائے
 چہ داند درِ دلِ نا آشنائے
 تیرس از دودِ آہِ بنواکے
 کہ ہستم در بلا و مبتلاکے
 کذاں تذخیرِ تیغِ آزمائے
 خداوندِ نایب کا فرادائے
 جفا از تو بود از من وفاکے
 نخواہم از تو قاتلِ خون بہا

نمی یابد بجز مردن شفاست
اگر باشد که اندک سرائے
لکن ثابت اگر دیدی خطا
اگر باشد یکے هم ناسرائے

مرض عشق لے جیسے یقین کن
صدا آید زویر و ہم ز کعب
یقین بر شکوہ دشمن نشاید
ہمہ بے لطف سازد عیش محلب

دگر بینی نہ غیر شوق محزون
ستم دیدہ بہ آفت مبتلاست

رقم بود کشف و کراماتِ علوی
شنو ہمچنین بود حالاتِ علوی
بقبر علوشان و درجاتِ علوی
بحکم بنی اہل خدماتِ علوی
مگر بود موجود و ذاتِ علوی
خدا را چنین بود عاداتِ علوی
بہر صبح و ر و مناجاتِ علوی
بے بود فخر و مبالغاتِ علوی
ہمیں ارغماں بود و سوغاتِ علوی
منہم جرعمہ نوشِ خراباتِ علوی
سوئے شوق باشد اشاراتِ علوی

سر لوح قدسی مقالاتِ علوی
بہ زمزمش ہمہ شورشِ خرموسے
فلک با ہمہ سر بلند می بنا زد
نویسند غشورِ عفو گناہاں
صفت در ربودن دل از پہلوئے ما
غم یار خوردن سر خاک خشن
بگفتی نوید نجاتِ گناہاں
جبیں سودنش بر در میسرانی
ز منے جرعمہ میداد بعد از سلامی
مچوئے زمین میچِ حبِ بنجودی ہا
پئے منے کشیدن ز راۃ لطف

دلم

بلند از فلک است ایوان علوی	خدا را نظر کن تو بر شان علوی
ملک جن و انس پری حور و غلام	که هستند روز چهار علوی
بحق نبی و علی تا قیامت	بود تازہ یارب گلستان علوی
فرز و دبه عالم چراغ هدایت	چو خورشید شمع شبستان علوی
چه کافر سلمان و هم رند و زاهد	همه ریزه چنید از خوان علوی
نه ترسم ز خورشید و ز قیامت	بسیار دایم ز دامن علوی
به شوکت کندر به شرب قلندر	تو تیار باشی زمستان علوی
کز ارم نه ز نهار تا روز محشر	من به نوادست دامن علوی
بیا ویز دلهای آشفنگ را	بهر تارگی سوئے پیچ علوی
بدوز و دل و هم جگر پاره سازد	نه خنجر و تیغ و پیکان علوی

بگو شوق من هم کی از غلام
بپرند گراز تو یاران علوی

مُتَقَات

و غیره
قصا و قطعاً اینها بهینیت و محبت و کثرت و جمع و بزرگوارا

نظم نقیہ مناجاتی باطنی علیہ مبارک و اقدس کائنات فرموده است که اینها بهینیت و محبت و کثرت و جمع و بزرگوارا
حضرت محمد مصطفیٰ رحمتہ اللہ علیہ و آلہ و صحابہ

بعد حمد و ثنائی رب و دو	بر محمد نخواست سلام و درود
ذات او مظهر صفات صمد	اوست محمد مصطفیٰ احمد
عاشق کبریا حبیب خدا	رحمت حق شفیع روز جزا
اشرف الانبیا و خیر انام	بانی دین و مذہب اسلام
نام اقدس چو شد بر سر قسیم	بر فرود افتخار عرش عظیم
و مبدع در گداز و بیاں	نام احمد شد است و روز باں
برستودش حدایت کریم	هم به قرآن و هم بصحف قدیم
هم به نوریت و هم ز نور انجیل	خوش خبر داده شد ز رحیل
نور او تحت و فوق و پیش و پس	ابتدا انتہا محمد بس
ماه تابنده شب مسراج	مهر صبح سعادت منہلج

باعث فخر عیسی و موسی
نازش نوح و یونس و ادیس
گوبه یوسف زلیخا بود غذا
جبرئیل امین در بانس
صاف گفته است خالق یکتا
فاضله گفت بادلیل قوی
فخر کونین و صاحب لولاک
چرخ گردون به گردگر دنده
قد والا میان بود مگر
زلف لولجی نسیم تازه چمن
سگرین بود چشم عالم بین
لعل لب وایما شکر خنده
بود عارض چو گل دهن غنچه
بسکه ترگاں دواز بود بهم
راست بینی و گردنش هموار
ریش آفتاب سیه مدور بود
سینه صاف و کشاده بکینه

موجب ناز آدم و حوا
هم سلیمان فدا بر و مقتیس
شد و عالم بنام اوشیدا
هم ملک جن و انس قربانش
نمکد مثل اوزد گر پیدا
یعنی بعد از خدا بزرگ تویی
نقش نقیلین اوسر افلاک
پیش رخ مهر بود شمرنده
سیکس و بنود بالا تر
آب حیواں لعاب پاک دهن
نقش تقدیر حق بلوح حبیب
سلک نذاں چو برق تابنده
ابر و بار یک هر دو پیوسته
صف کشیده چو فوج ترک عجم
چهره بدر کمال خوش رخسار
دانه دانه عرق چو گوهر بود
بود ساعد قوی و سیمینه

از سبب تائب عقیدان
 در میان دو بازوای پرست
 بود مهر نبوت حضرت
 هر دوست مبارک والا
 کف دستش وسیع و نیرین
 ہم زمبش خبر دادے
 ہچناں نقش پائے او نہیں
 چوں شدے ہر کجانبی قوم
 یا محمد برائے امتیاں
 لشوق عامی بہ درو بخالم
 کن بر ویک نظر لطف عطا

بود بار یک خط نبوتے باف
 جانب است قدر چند انگشت
 شبت پاکیزہ ازید قدرت
 بود پر گوشت و طول و تر بالا
 ہسچوں خضر نرم بود جان من
 سایہ اش بزمیں نیفاکے
 نگزیدہ زہر خویش نگیں
 آمدے بوئے مشک تا سلیم
 کن شفاعت زانید و جہاں
 مبتلا ہست اے شفیع اُمم
 تا شود زیں بلاکے سخت راکا

یا الہی طفیل آل رسول
 کن دعا من غریب قبول

خمسہ نعتیہ بر غزل حضرت مولانا قدسی علیہ الرحمہ

نہ شدہ ہم نشود چون تو گئے سچ بنی
 مرجہا سید کی مدنی العسبہ

اے کہ در مجمع خواباں جہاں منتجی
 باد بر نام تو قریباں سیرتجی دانی

دل و جاں باد فدایت چہ عجب بخش لقی

اے ز نور تو منور شدہ ہر دو عالم وے ز حسن تو عیاں شان خدا اگر

جلوہ حسن ترا در ہمہ جا می بینم من بیدل بہ جمال تو عجب حیرانم

اللہ اند چہ حالت بدیں باو البی

از وجود تو مہابت بنی ہاشم را مشرود عصمت و عفت ز لب یرم

از بر پایہ عالی فلک اعظم را نسبت نیست بذات تو بنی آدم را

برتر از عالم و آدم تو چہ عالی نہی

چست و چالاک براق شہ لولاک گزشت جانب چرخ بعد شوخی و بیباک گزشت

شہسوار یکہ سہر عرش طربناک گزشت شب سراج عروج تو ز افلاک گزشت

بہ مقامی کہ رسیدی ز سہر سحر بنی

ہست شاداب ز گلشن دین اسلام با ادب آمدہ رضوان بدست بہر سلام

تو بہر جا کہ گزیدی پئے آرام مقام نخلستان مینہ ز تو سر سبز دام

زاں شدہ شہرہ آفاق بشیر مہی

در رہ چہل نشرو دم پسے پائے ثبات ظلمت فتن زما دور کند نور ثبات

خضر راہ بشوئے شہ پاکیزہ صفات ماہرہ شہد بانیم توئی آب حیات

رحم فرما کہ ز حد میگزیرہ تشنہ لبی

عمر صد حیف کہ در خواب و غور گزشت من نکردم ز مکافات عمل تیغ حذرت

کہ بود و رد و غمش مایہ شادی و خوشی

او فلک رتبہ و من پست زین پایی کی
از خجالت ہمہ در چشم نبود آئینی
بح او دایہ زمین با ہمہ کوتہ قلمی
نہم رازش نکم او عربی و عجبی
لاف بہر شہر چہ زخم او قشعی و جشی

گرچہ صد پردہ انداز و اد است میا
چوں منور شدہ از عکس رخ جلہ جہا
نیت ممکن کہ بود جن خدا و اد نہاں
دزہ دارم بہ ہواداری اور قص کنا
تا شد او شہرہ آفاق بہ خورشید و شعی

رہ رو عشق نبود است گہے مستم
روشن از مہر جالت عرب ہند و عجم
میکند قطع بہ یکدم رہ و دشوار عدم
گرچہ صدم حلقہ دور است ز پیش نظرم
وجہہ فی نظری کل غلہ و عشی

صورت محفل ندان زمین مست پیر
حال این خانہ خرابان زمین مست پیر
باعث چاک گریا زمین مست پیر
صفت بادہ عشقش زمین مست پیر
ذوقِ این مئے نشانی بخدا مانہ جشی

پیش چشم من دل سوخت بہ ہما ہما
ساقیا حیف پشیاں نہ شوم بعدات
زاید از جرعہ نباشد ہمہ دریا فرات
مصلحت نیت مرا میراں آب جیا
صاعفانہ للہ لنا کل زما عطشی

پائے ہندان محبت ہمہ آزاد بوند
زاید کے ز فسونہائے تو آوارہ شوند

از سیر شوق همه جانب گیش بدوند
جای ارباب فاجره عشق نرودند
سرمادت گرازیں راه قدم باز کشی

خمسہ بر غزل جامی علیہ الرحمہ
خیال گدائی سر قیبادی اگر بخ و غم هست و گیش شادی
همه از تو دیدم همه را تو دادی مرید تو ام را نخبه جان را مرادی
الیک استناد علیہ العتد

سپید و سیاه از تو یا بند روزی سوتی بر دوکیان نظر را بدوزی
نیزین مهر و ریزی نه را کینه توری عجب لفر و ریزی عجب خانه سوزی
که صد خانان را در آتش نهادی

کنم سر به پایت فدا که بگوئی خوشم گرز خنم کف پا بشوئی
مگر در ره همه دزه نه پوئی عجب جنگجوی عجب تند خوئی
که جان دادم از عشق و دادم ندادی

نه من پاکبازم نه من میگشتم همه حرصم آنم که بر خویش لرزم
چنان با تو سازم بیک جو نیزم براد تو نامزم و داد تو ورزم
که سلطان دادی و شاه و دادی

بے ذاکر و پارسا رند و شاعلی که اندر حرم تو گشتند دا خل
مگر پرده دل شده حد فاضل چو در کعبه رویت نه بینم چه حاصل

زلے منازل و قطع بوادی

اقاصی ادا فی و شہو و عامی ہمہ از تو دارند داغ غلامی
 بوشو گویند شبلی نظامی جمال تو نا دیدہ جاں داد جلال

نہے نا امید ہے نا مرادی

قصید خیر مقدم مراجعت شہزاد آقائی حضرت شاہ غاد و رضا ابو العلاء از زیار حسین

در شہ ۳۱ محرمی تاریخ ششم محرم

بشوخی چو طبع بت نوجواں
 بیا قوت جان خستہ لای
 بیا داروئے درد سودائیاں
 بیا پنبہ داغ سوز نہاں
 بیا شادی خاطر خستہ جاں
 بیا باعث عشرت جاوداں
 بیا رونق روز شستایاں
 بیا نور ایمان جمرہ کشاں
 بیا سچو احوال دل بستگان
 بیا باقدے ہچو سر و رواں

بیا اے کہن سال پیر مناں
 بیا راحت روح افسردہ دل
 بیا دفع برنجھائے دروں
 بیا مرہم زخم خستہ جگر
 بیا غم تراش دل غمگزین
 بیا چارہ خاطر درمند
 بیا روشنی شب تار من
 بیا چراغ شبستان دل
 بیا برزدہ حلقہ بر حلقہ زلف
 بیا بر سر زلف شانہ زدہ

کجائی تو اب جوہر جانِ نطق
 کجائی تو اب داورِ کلکِ من
 ز تو بہت شادانچم سخن
 توئی نامدار و توئی نامور
 توئی آشنائے زبان و قلم
 مرا از تو قیر و عر و شرف
 ترانیت با من اگر ننگِ عار
 مرا جز تو دیگر نباشد کسے
 توئی یار و یاور توئی کار ساز
 ہمیشہ من باش ہم مشورہ
 مرا بس توئی مایہ زندگی
 ملک سخن بادشاہی تراست
 ترا خادم ہم ترا بندہ ام
 اگر دستگیر شوی از کرم
 روانست از لطف تو خانہ ام
 گر از چشمہ فیض آبم دہی
 مرا سچ مگر از نا کامیاب

کجائی تو اب رونقِ بحر و کا
 کہ پشتِ دود کلکِ سجدہ کناس
 توئی کاندیریں باغِ سرور و
 توئی راقسم نامہ خسرواں
 کہ نامتِ مدامت و روزگار
 مرا با تو پیوند چوں جسم و جا
 مرا از تو باقیست نام و نشان
 توئی مونس و ہمد ہم بکیاں
 بمن باش تا با شمشاند جہاں
 کہ یا بد ز تو کام کام و زبان
 اگر تو نباشی چہ لطف از جہاں
 جہاں تا بماند تو باقی باں
 امیدم بتو در ہنسائی عیا
 کہم صندلِ خاک را درفش
 نسیمِ بحر چوں بر آبِ رواں
 بیکدم شود تازہ کلکِ زبان
 توئی کام بخش و توئی کامرا

بے نغز گفتار دارم بسر چو بشنید این التجا طبع من نذا داد اینک که اتاده ام بجاں در کشتی گر تو ناز مرا مگر بے تو ناید یکے بر زباں بجو شید از مهر شد مهرباں اگر پاسداری نسیم پاسبان نیاز ترا هم پذیرم بجاں مشوار کر مہائے من نا امید نخواہ آنچه خواہی دہم بیگان
--

خدا را بروں کن ز دل درد و غم
تو خوش مطلع سومی را بنجواں

مطلع ثالث

خدا یا توئی خالق بحر و کاں بنواص نکرت دہم غوطہ ہا چہ در کائے معنی پر از مشت دریں ساعت سعد و وقت سعید بیامد یکے قاصد خوشخبر نہ قاصد مگر شاہد دلربا گرہ در گرہ زلف از گردِ راہ نشت غبارِ زرہ بر جبین بہ بحر سخن کشتیم کن رواں بدست خود آرم درِ شایگان بپاشم بنہرم سخن رایگان کہ بودم من از طبع خود ہنر باں نزل ملک چو شود ز آسمان شگفتہ جبین و تبسم کناں ز تابِ مفرخے بر رخ عیاں خو بر لوح ہیں خطِ زعفران
--

بن گفت برخیز ای بیخبر
 برو با ادب پائے اقدس بس
 چه حاجی که هم کعبه نازد
 حریم دلش جلوه گاه اله
 نگذرد بگو که خاطرش
 چه دانی که آن چیت نور خدا
 همت آن گنج اسرار حق
 سرزاده عشق احمد بگوش
 جبین لوح مشق خط کبریا
 لبش چشمه خضر را آبد
 بر رخسار گر چشم مهر افتد
 نه بینی بر بینی بجز راستی
 که است با این صفات جمیل
 علما مان خود را چو آفتاب
 شنیدم چو این مرده جانفرا
 کشیدم غبار کف پائے او
 بخوانم در مطمع چارمی
 اگر پائے داری شواز سروا
 که آمد سر حلقه حاجیان
 چه کعبه که خود قبله دو جهان
 همه سین اش پر ز گنج نهان
 بجز نور ایزد در گرا این و آن
 همی عشق احمد شه سرسل
 که دارد بگنجینه دل نهان
 ز چشمان محمود رستی عیاں
 کشیده دوسطری کج از ابرو
 دلاں مهر بر لب همه عازفا
 ز جلیت شود سوئے مغرب و
 نیاید بجز حق سخن بر زبان
 بجز شاه داؤد قطب باں
 به آفاق معروف آغامیاں
 دیدم سوئے قبله راست
 بدو دیده چوں سرمه اصفها
 کنم ختم این خیر مقدم براں

مطلع رابع

<p> کہ ساید حبیب بر درش آسماں بخوبی گل و غنچہ بوستاں درخشنده چوں نیز آسماں بہیں راست دارالاماں ہلکا نذیدہ چین گلشن اندر جہاں بروئے زمین است باغ جناں برحمت نظر کن سوئے عاصیاں بہ ایماں روم چوروم نہیں جہاں ندامت پریم یا شوم شادماں بحق نبی آل و اصحاب شاں کہ تانیزہ خورشید گرد و عیاں لوائے محمد بود سائبان </p>	<p> نہ ہے بارگاہ رفیع المکاں ہمہ خار و خاشاکِ ایں سبزیاں ہمہ ذرّہ خاکِ ایں بارگاہ پناہ زمین و فلک پایہ فلک باد و چشمہ و آفتاب خوشا خواہ گاہ جنابِ حق خدا یا بحق محمد شفیع بحق شہ قاسم و ابوالعلا ندامت در اں روز امید و ہم کریم یا بنجائے از فضلِ پیش امید و گرنیت جز فضل تو در اں روز برقِ شوقِ حریہ </p>
--	---

قصہ تہنیت حسن سالگرہ مبارک علیٰ حضرت بندگانِ تعالیٰ متعالیٰ مدظلہ العالی
 جو بروزِ جلسہ وفاتِ علامہ معتمدی عداو کو تو الی و امورِ عامہ کارِ عالیٰ منعقدہ
 شہربانِ اسلامہ نذر کے ساتھ پیشگاہِ اقدس میں گزرا گیا

بوی گل شک ختن چو اندر هر وقت
 مستی عشق و جوانی را که هر مرغ چمن
 کاشتم تخم سخن تا از تنابر خورم
 محو که گرد و دلا نقش محبت آب فکر
 شاه مادر عدل داد و بخشش جود و سخا
 شاخ بالدار و در گرد و ترا نخل مرا و
 منفعل پیش تو گرد و چون ماه چار و
 او نگهدار و ترا از چشم زخم هر شقی
 تو شه عالی و قار و من گدای بیوا
 در دسر آرد ترا اگر شاه شور بیوا
 چون کف جود تو مصرف گهر پاشید
 ای سرت گرم سیر مباح تو کردن تیار
 چون سپید سوخته تخم امل ضایع شو
 بهشت دلت نصیب و هم نه بدخواه ترا
 بهر دفع چشم بد حاجت نباشد با سپند
 آنکه آیین جهان بینی گزیدی تا بخش
 هر که او گردان نیار و زیر فرمانت شها

مهرنج افروخته باشو خنی رنگ شفق
 باب پنجم از گلستان یادی آرد سبق
 با هزاران سینه کاوی در زمین و دود
 از ازل رنگ فاما میخشد در علق
 گوئی سبقت در بود از خسر و امان سبق
 خلق را از بار احسانت فرو گشته عین حق
 از کلف بر رو خود دارد همه داعیه حق
 خامه را از سبیت نام کس شد سینه شوق
 اطلس و قاقم نخواهم دل و باید از شوق
 سر که با مغز سر دشمن توان کردن سخن
 در گهر چین بفرما کیت غم من احق
 می سر و لعل و گهر ری از طبقها در طبق
 گرد و رن سینه کار و دشمنی تخم خنق
 باب خور سندی بود و در دو جای از خلق
 سینه ما جاں سپاران میثا کردن
 انتظام خلق باشد هم برین نظم و سبق
 باد از دام بلا اندر گلوئی او و سبق

باد و در بزمِ خلیل و عیسی و موسی و تقی
 این غزلِ گفتم ز بہرِ نذرِ باطنِ زادق
 کن عطا شامِ تصدق تا بود سدید

تا ہزاراں سال باشد جشنِ عقیل
 طبعِ والاے تو کشفِ دقایقِ معنوی
 نبدہٗ مراحِ تو گشتہٗ ضعیف و ناتوا

باد و فرخندہ الہی تا ابد جشنِ نظام
 تا شود از روئے دشمنِ شوہرِ ہمراز

قصیدہ دیگر

بلبلِ طبعِ مرا طرزِ بیانی دیگر است
 مدحِ سلطانِ دکن ہم شہرِ دکانی دیگر است
 میرِ محبوبِ علی را بیکِ شانے دیگر است
 ایں گرا نامیہ گہرِ بنگرِ کانے دیگر است
 یوسفش خوانند مردمِ آں جوا دیگر است
 سائیاں دیگر زیرِ سائیاںِ دیگر است
 حذبِ اباغِ دکن را باغبانے دیگر است
 جبے سآتاتِ رامکانے دیگر است
 بہرِ خطانِ شہِ ماہِ پابنے دیگر است
 میہانانِ وکتنِ رامینرِ بانے دیگر است
 مرترا از غیبِ گنجِ شایگانے دیگر است

اے صبا بد و سخنِ برد تانی دیگر است
 حمدِ خالقِ راسخ و نعمتِ محمدِ دلپذیر
 گرچہ شانِ سلفِ بودند باشانِ مشکوہ
 تا جدارانِ جہارِ شاہِ ما افسرِ بود
 بود آں فزندیکِ پیرے زلیخا انجید
 بر سرِ ماے فلکِ طلّ شہ و شہزادہ
 رشکِ گلزارِ جہاںِ باشد نہ چو شاخِ
 بر منارِ لہائے خود ناز و اگر شمعِ مقرر
 نیتِ ممکنِ غیرِ باشد نہ سحابیِ آوری
 میرِ سامانِ محبتِ اورا بود نہ جلیل
 تا چہل خانہ اگرچہ دقاروں گنجہا

اوجِ بامِ منسرت رانزد بانی دیگر است
 گوہمہ فرمان بزند سروانی دیگر است
 بر تو جاں قربان کنڈاں جانفشادگر است
 بہر لیلای تناسار بانی دیگر است
 ناخدار بخی مبرہاں باد بانی دیگر است
 روزئی ماینزلے منعز خواندی دیگر است
 ایں خدنگ ناز و انم از کمانے دیگر است
 سجدہ گاہ عاشقاں ابرو کما دیگر است
 ہم زمیں دیگر بود ہم آسمانے دیگر است
 در و مندان فلاکت را دکا دیگر است
 مسیح پود اندازم مہربانی دیگر است
 این پریشاں روزگار را جا دیگر است
 رستم راہ سخن را سفت خوا دیگر است

پایہ بے مایگاں از لطف تو گرد بلند
 جلوہ گاہت فیض بخش بندگاں غام غام
 سایہ پروردان راحت را نباشد درو عشق
 منت مجنوں کشیدنیت کابخر دی
 کشتی مار از طوفان حوادث با کثیت
 بر کنار سفر خود گرد نہ مارا جاد ہی
 بیخطا بر دل نشیندے شہ ناو گن
 زابد ارڈ پیش رو طاق حم طاق
 عالم دلدادگان مہر و الفت امیر
 نسخہ تو کیا گر سود کے بخشہ مرا
 گر مردشمن تو باشی باش اپنی فلک
 گردش چرخ کہن با من سازد گوسا
 گو سفر از عفت منزل کردہ با پوزدا

کسے دیگر سر ایدینے دلکش چشمو
 بشوئے مرغ چمن شیریں زبا دیگر است

قصیدہ تہنیت خیر مقدم تشریف دہی شاہ حجاہ فرید و صولت دار اشوک
 اعلیٰ حضرت بندگان عالی تعالیٰ نڈ ظلمہ العالی فرمانروا کن خلد اللہ ملکہ سلطنتہ ازلہ

بخدا زمانه نومی شده تو بر تخرج کن بر آ
 تو بهار گلشن آرزو دل نخلند اسیر تو
 به نگاه ناز خرد در باب او اغمره دل فرا
 ز چمن تو مرغ چمن مروی گویت بخن
 رخ صاف آئینه در نظر در عکس لاف رسا
 سیه تن فدای تو جانها همه را در زبانها
 تو مرا در خاطر جزو کل بود از تو رونق جام
 قد و قامت تو در بدر خیر تو بشاخ و بهر بی
 بود از تو رونق ملک دینت با فضل خدایت
 تو خجسته گوهر آدمی بحصال گو چو فرشته
 تو ضیاء محفل خسروی فروغ شمع خند
 ز سفر گرفته طفر شکو سیه شینا تو سپر کو
 بخدا که ظلم خدا توئی همه ساز و برگ و آوازی
 ظفر و طرب بر شاکن تو بنا خضم حرام کن
 بتو شد شهباز خدا عطا چو کند پای و نای
 همه زیر حکم جانی که شده آنام تو نقش جان
 پدای تو که قدوم تو چه قدیم فیض تو و تو

بنوائ مطرب خوشنوا سر بر زم قی من در آ
 به شمیم کامل شکو نفضا صحن چمن در آ
 بخار ز گرس فتنه ز آب سکت دقن در آ
 بخوشی ز جامه بر پوشو بر دابر گل سمن در آ
 ز خطای اهل جلبک رب سواد ملک خشن در آ
 تو بان جان و روانها بد کن بد کن در آ
 چو نسیم صبح بهار گل چمن در آ چمن در آ
 بسری ملک نکو اثر بطراز شمع لگن در آ
 تو بکامیابی دلشیش بیا ملک کن در آ
 نسر و جنا بتو گفتی که پیا پیا بوطن در آ
 بسیر و ترا همه سروری نه خسر و او کند در آ
 ز تو جلوه با برود روز شکوه جم بطن در آ
 بجایوس گاه شمشه چو پیا سایه فکن در آ
 بکشا و کارتاب کن چو علی قبله کن در آ
 بهشاکن تو سمندر اگلوی خضم کند در آ
 سیر تاج و خاتم خسر و او گلین لعل در آ
 بهر جم که قدوم تو بصفاء سعدن در آ

همه بر مقدم تو شهبای شست و دیا کرده	تو طفیل حضرت بو العلاء عا شاه حسن
ق	عجب از تو شست و گفتی بگفتن طفل درین
نزد سکوت و خموشی چو عطا شد از زبان	سر زیم اهل سخن سر آبخن را سخن برآ

همه دف زمان صفت ده که شد بد جمع میگرد
 بخدا زمانه نوعی تنده تو برقص چرخ کهن درآ

قصیده

ترازینده یکتائی ترا لایق همه دانی	عیای چو آئینه بر تو همه احوال پنهانی
شبه بیجوری بنی سیدای دل کافر	درخشاں از نگاه مهر تو نجم مسلمانی
اگر کافر بودی من و گریزاید بد و فاسق	خدا و نذازلطف تو همه ارق از زانی
ز حکم کن بیک لحظه همه را کرده پیدا	در اساعت کنی جمله ماند سحر تو مانی
خلیل از بے نیایم او بزنجیر ناز و	براهش کرد خوش خوش بجای تمیل قسری
رسد بر ساحل جو و زجودش نوح را کشتی	بے گو غرق شد عالم در آب جوش طغیانی
سفینه غرق قارون با بجز قعر قهرا و	با وج چرخ از مهرش شده تخت سلیمانی
صحر بر خامه دلگشت زنا مشرنامه رازیت	ز داغ بندگی او مه و خور را فروغانی
ز سبب مهر لرزنده بکمش چرخ گردنده	ساده در چمن ساکت بحیرت سزوانی
همه اسما و همه اشیا و گواه هستی خالق	برینهم هستیش را گردانی سخت دوانی
ز اسم ذات اسما و صفاتی را اثر باشد	کز آن ذات محمد شد سر سر ز برین دانی

ستودن آن ستوده را بذر شب چمن و	پس از حمد را شاید محمد را ثنا خوانی
محمد منظر اول ظهور آخر دوراں	قوام هستی عالم قیام نوع انسانی
جلیس خلوت معراج شمع جلوه یمن	پیامش دعوت حق بود و نطقش دُخانی
محمد را سر آیدن کرا اما مکان بود آخر	علوئے شان او ثابت شد از نظر آفرینی

که چون وصف محمد را نباشد شوق پایانی
کنوں بر خواں بوصف شاه آصف مطلع ثانی

مطلع ثانی

دلانا کے بدر و درنج و غم نامتلا مانی	گبویش شد آصف همه حال پریشانی
اگر پرسی کد است آن شد عالی هم ازین	گبویم میر محبوب علیخاں ظل سبحانی
سکندر بخت و دارا تخت و جم ز فریدین	بمیدان رستم دوراں به ایوان شمع ثانی
فلک خفت ملک سیر جهاندار و ہری پرو	به قوت بازوئے حیدر بنجوبی یوسف ثانی
چه قوت قوت بازو چه خوبی خوبی صورت	چه سیرت سیرت نیکو چه رفت رفت ثانی
صبا ہر صبح دم بر آتش رو خود بالید	کہ باشد بارگاہش مورد الطارحانی
بدیدہ در کشیدن مهر و مہ را آرزو باد	بود خاک دریا و سر سبز چشم صفا نی
ہمایوں عہد عہد تو خوشا محمود وقت تو	سبزست گرد می آیند قافائی و خاقانی
نشہ با ادب پیش تو شاہ جہاں شاہ	سمہ از تو بیا موزند آئین جہانبا نی

بگو اور اکہ یا مارا سرفچاک گریبان
 سخن کوتاہ باید تا کجائے شوق و لابی
 کئی بالاد و دست خود زیر لب فرو خوا

تہیتیم او گل بہشت خویش زرد
 کنوں وقت دعا باشد بکن ختم کلام
 دعائے کاں ز دل آید اجابت را ویر

الہی تا قیام ہر دمہ شام و سحر باشد
 بود در عمر و اقبال شہ آصف فراوانی

قصیدہ

مرضیہ دروا الفتش بہ گریہ زار زار
 زویدہ اشک خوں رواں باج میار
 غمزدہ مرگ ناگہاں بہ پہلو مزار
 ولے کرد او گزر گزشت روزگار
 مگر با خستگان شکستہ صد خار
 ہم اندرون آبلہ خلیدہ نوک خار
 نشستہ در رہ عدم بجز دامن کار
 سیاہ روز بچشب بفرط انتظار
 بدول ہجرۂ قابوئے زمرد کارزار
 نہ دیر دیدہ بنے حرم نہ دشت کوہ سار
 بکوہ سقلہ ریز شد بہشت ز دشت سار

بلاکشان قاتل کشیدہ سرہ دار
 بہ سبب بہ روز غم بہا چہرہ رنگہ غبار
 خیال کا کل تباں پریشان کج ہوا
 سوائے کوئے او بر دام سوائے او نظر
 بدل تصور تباں نظر سوائے گلزار
 دواں بسوائے قافلہ ہمہ بیائے آبلہ
 نہ بار غم بہر قدم شکستہ دل گستہ دم
 دلت خوگر تعب جگر پرستہ شگ
 نہادہ سر نہانوسے کشادہ رگ بہار
 چنین بہ بتلائے غم خیائے رفت بشو
 بہ دیر سجدہ ریز شد کعبہ در ستیز شد

بید حال من چنین یکے بگفت ہمیش
 کد ام شہ شہ و کن نظام ملک تیغ زن
 بہ عدل پیرو عمر بہ بذل شاہ نامور
 سخن شناس قدر دانی بختی از و مہربان
 پناہ ظلم دیدگان ملاذ دل شکستگان
 ز آب لطف دامنای بزرگو خاکیان
 مرا قسم بجان تو چو بشنود فغان تو
 بگفتمش خدائے را کجا شہ و کجا گدا
 بہ گرد بارگاہ شہ بلا وسیلہ از چہ راہ
 اگر ببرد قسم گزین بود و وسیلتم
 بگفت وائے بے ہنر کہ نیست ترا خبر
 گزین یا میر خوش سیر علم و عقل بہر و
 بلند گشت زمرہ با وجہ چرخ تا بہ مہ
 زبے مین سلطنتہ خجے یا رملکت
 درون دیدہ نور با بہ سینہ با سر را
 تمک شہور با تفاخرہ غیور
 بہ بزم برگ و ساندہا بہ رزم ترکتا را

برو بہ پیش شاہ دینحی شست روزگار
 کہ وجہ او بہر حین سرود چنگ تار
 بہادر چو شیر ز بوقت کارزار
 فدائے نام او بجاں صفار کبار
 کشاد کار بندگان کلید بستہ کار
 چہ رویا چہ شامیا بشتہ غبار
 علاج درد جان تو کند چو عمار
 کجاست بخت من رسا رسم بدین وقار
 رسم چاہاں کنم گلہ ز ظلم روزگار
 ہیں لب است حلیم ز بہر ساز کار
 شنو کہ شاہ داد اگر بفراطاعت را
 گزید شاہ بخور فروزش استخار
 سپرد شاہ را ہمہ نظام نظم کار
 نہی سپہ بکنت برگردا دستار
 شکست با بصورت اقرار بقدرت را
 جل کن تصور با بہ جبرحت یار
 بخلق از تو نماز ما کفیل ز نق خود را

خوش زمانِ خوبتر خوشند صاحبِ ہنر	کنوں بودن طوقِ زر بہ گردنِ حمار
نجد مت رسیدہ ام ز رہمونی دلم	مرا تو وار ہاں زغم تراست اختیار
تو منعم کرم فرا و منعم گدے بے نوا	چو من اگرچہ بندہ ہا تراست صبر
ولے قدیم بندہ ام چو تازہ گلِ نچندام	بدین تو زندہ ام ز دلِ برابر
روائے درد دلِ کین علاجِ آبِ گلِ کین	حسود را خجلِ کینِ برو شرمسار
بے گزشت عمرِ من مگر خلافِ جانِ تن	نہ گلِ شگفت وزے سمن گزشت گوہار
کنوں وزیرِ نیکو گر ندارم آرزو	کہ بہت خلُق و لطف تو دوا و لعلِ کار
خدائے رانا کنم سپاسِ مصطفیٰ کنم	شہ و وزیرِ اکرم دعاے خیر بار
الہی تا بود جہاں زمینے مانِ آساں	بود نظامِ حکمران بہ کشور و دیار
بہ خاک تا بود شاں نقشِ پایہ روا	بہ شاہزادگانِ ما بسے بود قسار
مین و عدل و دوا و وزیرِ جو نہاد	لگا ہوا شاد را بہ ظلِ شہر بار

ہمیں وزیرِ نامور بہ شوقِ کن کیے نظر
بدوزخِ خشکے تر بدہ تو رسگار

مسد جمع بند جناب الکرہ مبارک علی حضرت قمر قدس بنکالہ تعالیٰ علیہ السلام

نیم صبح و مید و رسیدِ فصلِ بہار	شگفت غنچہ و گل در چمن ہزار ہزار
بشتِ ابر کرم گردِ رخِ شہر و دیار	فشانند قطرہ شبنمِ معالے گوہر بار

تہازہ نقش و نگار است کوچہ و بازار

بیدہ باز گردد نگاہ از دیوار

صبا رفت ز صحن چمن ہمہ خرم خار بکرو صاف پے آمدن رو گلزار

صفاست گوشہ گلشن چو عارض لدا بخوشتن تو نگہدار دیدہ ہشیار

شدہ است از پے نظارہ پامال بہا

بیدہ باز گردد نگاہ از دیوار

فر از خاک چہا تازہ گلستانی بہت بزیر چرخ مہ ساز شادمانی بہت

فدا بصورتِ ایں بنم روح مانی بہت کہ جشن سالگرہ محفلِ کیانی بہت

چہ نقش بست بزرگ گرسر گلزار

بیدہ باز گردد نگاہ از دیوار

جہاں چہ مایہ طرب خیز بودہ است امرو چراغ طور دریں بزم شمع شب افروز

شبِ برات شبِ روز بہتر از نوروز نظر بدل دل من بانظر ادب آموز

قد بجائے نہ خمیرد چو مردم بیار

بیدہ باز گردد نگاہ از دیوار

دواں دواں بخوشی ہر طرف تماشائی شگفتہ رو مہمہ سلم منود و عیائی

نہ پاس نام کسے را نہ خوف رسوائی بکف پیالہ چہ صہیا یا چہ مینائی

بفرش سبزہ بخسپد چو سبزہ بیدار

بدیده باز نگردد نگاه از دیوار

تدرو و کبک به صحن چمن خرام کن
غزل سراسر بر شاخ مرغ خوش الحان
باجنم همه اهل سخن سخن سبجان
بلند گشته صد آفرین گویاں

شده چو طائر وحشی اسیر دام شکار

بدیده باز نگردد نگاه از دیوار

ستم شکار بتانے بحسن خود مغرور
بدستبرد دل عاشقان جهان مشهور
ملک فریب که دل داده قیصر و غفور
قسم بیا کئی نیراں همه سراپا نوز
ز جلوه ما در و دیوار گشته پیرانوار

بدیده باز نگردد نگاه از دیوار

به خانقاه و حرم ویر و مسجد و بنر
چه شیخ ویر من و زاهدان نیک
همه ز بهر دعائے شد دکن یکسر
سیر نیاز نگون پیش خالق کبر
بکام شاه بگرد سپهر خوش رفتار

بدیده باز نگردد نگاه از دیوار

کلام خویش تو ای شمس ختم کن
چو عمر خضر بود طول عمر خرد ما
شهاب پاه فرز دل از ساره باد ترا
شود چمن و جمال تو مهر و ماه فدا

چنان به جلوه گه شاه محوش یکبار

بدیده باز نگردد نگاه از دیوار

توجیع بند و تهنیت سرفرازی وزارت مهاراجه کشتن پرشاد بهادرین السلطنه
وزیر اعظم سلطنت آصفیه خدا شد ملکه و سلطنته

یار بکنون چاں نہ برآید مرا و ملک از شرق تا مغرب فزاید سواد ملک
شاه و وزیر راست توجہ بداد ملک معدوم شد ز ملک نشان فساد ملک

شاه نظام مالک نسخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

کشور کثاد داد گر خضم بر فگن انجم پناه و مهر گزین طل ز المنین

ناگاه گز غصه بر جبین شکن تافرت غرق خون بشود آه و حن

شاه نظام مالک نسخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

گردون پناه خرم زمین شاه نامدار اسلام راست از تو شها غر و افتخار

زین پیش کرد گر چه تم حرج بد شعار اکنون رسد بداد دل خود امیدار

شاه نظام مالک نسخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

ای نوبهار زلف عروس چمن بساز چرخ بریں بکام شه داد گر به تاز

شاهان دهر را به در او میر نیار ملک کن به خدمت شاه دکن بنار

شاه نظام مالک نسخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

شام دکن ز صبح وطن خوشترین بود اینجا بلند پایه ز گردون زمین بود
شاد تمام ملک بنیز نگین بود یارب مدام فتح و ظفر مقرر بود

شاه نظام ملک فرخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

ای اهل ملک خار غم از دل برو کنید بهر سجود پیش خدا سرنگون کنید
شکر و سپاس خالق بخون کنید انچه کیکه کرد نیت خدا را کنون کنید

شاه نظام ملک فرخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

مارا سز و که همچو نیاکان خوشتن قربان کنیم بر شمشیر زاده جادون
بهر حقوق خدمت دیرینه و کهن عرض میمیش و زیر شمشیر دکن

شاه نظام ملک فرخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

دانشه ای کار بها پخته شد تمام نئے نئے چنین خیال شما باطل است و خام
خون گرمیها بجوش درآمد بای نام مایوس میگیره نشوید از حصول کام

شاه نظام ملک فرخ نهاد ملک

بخشید شاد را همه بت و کثاد ملک

اے ملک طاعتِ شہزادہ واجبت شہرت بچو راج رعیت چو قابلیت
فطرت بقا و عالم خود را چو طالبیت طمع شہ و وزیر سوئے نظم را غلبت

شاہ نظام مالکِ فرخ نہاد ملک
بخشید شاد را ہمہ بہت و کشاد ملک

مارا چہ غم اگر چہ عدد و چرخ چنبر است بر فرق ما چو سایہ فگنِ طلحہ داور است
آخر فلک پہ خاک ویرا و انگوں سر است دشمن اگر قوتیت گنجباں قوی تر است

شاہ نظام مالکِ فرخ نہاد ملک
بخشید شاد را ہمہ بہت و کشاد ملک

اے شوقِ شاد شاد بصدِ عجز و انکسار دست دعا بلند بکن پیش کردگار
باشند شاد و ماشہ و شہزادہ نامدار چندانکہ بہت مہر و مہ و چرخ را قرار

شاہ نظام مالکِ فرخ نہاد ملک
بخشید شاد را ہمہ بہت و کشاد ملک

نقل ترکیب بند مصنفہ جناب لوی محمد علی نقشبندی صاحب

اے کہ مجموعہ صد یا سئ متناباقت
اے کہ صد جلوه گر یہاں تماشا باقت
شاہدستی کہ دلا ویزا ادا باقت
لوح ارزنگی و صد پیکر زیبا باقت

اے دکن اے کہ جہانِ اسر و سودا با
اے کہ صد نقش زہر پر وہ برانجختہ
زادہ راستی کہ سر صدق و صفات ترا
سازیرنگی و صد نعمت رنگیں داری

مایه دولت بغداد و بخارا با است
 خبر از قافله شرب و بطحا با است
 یعنی آن دفتر اسلام مجز با است
 آن در قهائے پراگنده ایک جا با است
 جرعه چند از آن شیشه و مینا با است
 باز هم بئے خوشی زان گل غنابا است

یادگارِ حشمِ دایم و سلجوق استی
 دات نهائے غزیراں ہوا ز برداری
 آن پراگندہ نژاد عرب و نسلِ عجم
 گرچہ شیرازہ امت ہمہا بتر شدہ است
 گرچہ زان میکده اکنول اثر نیست بجا
 گرچہ آن تازہ چمن رفت تبارخ خزا

اگر می صحبت آن میکده سرچشمی هست
 مصر و غناطه و بغداد در آغوش تو هست

اے ہمہ شمع فروزندہ ایوان دکن
 بپاس آدری منت اعیان دکن
 میتواں خواندہم از جملہ اسیران دکن
 چہ کنم گر نشوم بندہ احسان دکن
 کہ بود و منی و شامی ہمہ ہوا دکن
 نتواند کہ فرسید بگل و ریجان دکن
 سبز و خرم بود از فیض سلیمان دکن
 تاجدار دکن و مقصر و خاقان دکن
 آنکہ پدایہ فرو و از شرفش شان دکن

اے بزرگان گرانمایہ و اسکان دکن
 ہر سر موئے من امروز بانی شدہ است
 پائے تاسر مہر بند کر ہائے شہادت
 باغیہ چو من اینہم الطافِ کرم
 ہمہ زگیرائے اخلاق دلا و نیز بود
 بونے خلق است کہ دل میں بردم و زنہ
 یا رب آباد کہ اس تختگاہ دولت و دیں
 میر محبوب علیجان نظام آصف جاہ
 صد حجہ مرتبہ نواب و قارالامراء

واں مگر صدر نشیناں و غزیرا وطن
کہ بود از دم شای زینت ایوان دکن

ہمہ را بہم طرب با سر و ساماں باشد

مشعلی ختم ہم از حاشیہ بوسا دکن

۱۵۱۵

ترکیب بجات کیب بند جنابت لوی شلی نعمانی - تیانخ یازدہم سح الثانی
چلبہ عام کا سما پولٹین ہو مل خواندہ بودند چنانچہ اول نقلش ہوا و مقابلہ و توفیر خطا نظر

درج کردہ شد

لحمہ طور فروغ دید بیضا با است
از محبت نظر آدم و حوا با است
یادگار و اثر شیر و بطحا با است
کشور شام و حبش را سر و سودا با است
رونق و زینت گرجا و کلیسا با است
حسرت افزا نغمہ ہن و ہر مہا با است
عزت شند تو حرمت اشتا با است
بر کثودہ دہن جیب و تمنا با است
چونکہ پیوند اراں قوم حیا نا با است
و اے بر ما کہ ز ما و عہد و نردا با است

اے دکن معجزہ حضرت عیسیٰ با است
شد ز انصاء سواد تو طور آدم
ارجندہ بجاں پو تو نباشد دیگر
از تو سر سبز سواد ختن و مہند و عجم
بے نقص سوئے اغیار نظر مادی
سر بر آورده بانسوئے نیک گوشہ مہند
گر منی آتش ز رشت سپند سورا
تنگ چشمان بجا جملہ تہید لسا را
نہاں گفت عرب کہ پراگندہ نژاد
غیر و بیگانہ ہمہ از تو برومند امروز

گرچہ غرناطہ و بغداد و آغوش تو بہت
لیک اولاد وطن حیف فراموش تو بہت

قیثہ نہ بد کرد گہرا ز کان دکن
 کج میا و نیز بچیں مہرہ خود را ز باط
 پریش یافتہ چون ز آب کر مہا نظام
 محتب بہر خدا دست ایناں بردا
 نصیرید بگر این ناز و ادا تو پری
 یار و اغیار ز جود و کر مش زلہ ربا
 ہر مسافر برد از ملک دکن لطف و طن
 شاد با شند فضل تو باقبال عالم
 شبلی و حالی وہم داغ و گرامی شمی
 سخت دشوار بود پیش چہ اہل کلال

اشک ترکند گوشت دمان کن
 راست بازند فلک با تو حریفان کن
 سر بلند است اراں شاخ درختان کن
 مست باشد ہمہ بادہ فروشان کن
 بخدا دیو فلکن بہت سلیمان دکن
 گو یا سفر عالم است دلاخوان کن
 در وطن نیز غریب اند مقیمان دکن
 شاہ و دستور خدا یا ہمہ اعیان کن
 ہمہ ملج شہنشاہ و پادشاں دکن
 تا بخوانند مرا نیز سخندان دکن

در چنین بزم تراشوق چہ امکان باشد
 گر کسے حرف ز ند مثل تو ناواں باشد

قطعہ اردو مصنفہ محمد اسماعیل خان خبر جوی

نہیں ستارہ یہ دنبالہ دار نورانی
 جبکہ ہے پیر فلک ماتھے میں خور لیکر
 حقیقت اسکی ہمیشہ ہے خوب پہچانی
 کر گیا آصف دیجاہ کی لکس انی
جواب قطعہ اردو مصنفہ محمد اسماعیل خان خبر جوی
 دامور عامہ سرکار عالی مندرجہ ہرہ و ہر ستارہ المومہ (ملک کوٹ) مطبوعہ مشرق دکن
 تاریخ نذر و بابتہ ماہ امر واد ۱۳۱۱ھ

منازل بر سخن خویش از سر جدت
تارکہ کہ بود نام بنجم جار و بی
گئے ز عہد سلاطین ماسلف ایندم
شنو منجم و ہیئت شناس و شاعر را
بہ نشر نیز تو ز آثارِ نحسِ این کوکب
عجب کہ باز راہِ خطا و کج بجئی
باستعارہ فرضی نہادہ نام چنور
بہ شاہِ آصف محبوبِ خلقِ ظُلّ خدا
سزد کہ خیر گالان شاہِ خلق پناہ
از آنکہ خسر و مہت افسرِ شاہان

اگر تراست نصیبِ زہم انسانی
ز مطلقش ہمہ آیاتِ نحسِ بر خوانی
نگفتہ است کسش سعد جز پریشانی
بود و ذکرِ خوش کمالِ حیرانی
بے شمرہ رودادہ گر انجامی
کہ برخلافِ حقیقت ز خود سخن رانی
ترانہ بود مناسب بایں ہمہ وانی
بلا لحاظِ ادب چوں کنی گس رانی
بخط شاہِ پیاوون نہم سلطان
خوشا کنیم بہ بالِ ہما گس رانی

شنو ز راہِ محبت ترا گوید شوق
بایں طریقِ مرو عاقبت تو خودانی

اعتراضات

(۱) مصنف قطعہ اردو نے بابوصف اس ویدار تارہ کو بالاتفاق بقیا اہل متحجم
ہیئت و نامور شعراء و فرشتہ شناس کے منجس قرار پاہوئے ہمار خداوند نعمت ظلال شاہ
آصف دیجا ہند ظلالِ عالی خلد اللہ ملکہ و سلطنت سے جو منسوب کیا ہے کمال بے ادبی و
سخت غلطی کی ہے۔ طرہ براں قطعہ مذکور کے اوپر کی عبارتِ نشر میں مشہر پرچہ

مصنف قطعہ کی طبع رسا و اعلیٰ فکر کی تحسین کے بعد بیان کیا ہے کہ اب تک کسی شاعر نے ایسے انوکھے مضمون کی کوئی نظم نہیں لکھی۔ میں کہتا ہوں کہ ایسے منحوس ستارہ کی نسبت فہیم و عاقل شاعر کیونکر ایسے تشبیہ و استعارات سے بادشاہ بنی جاب نسب کے نیکی جرات کر سکتا ہے۔ فافہم

(۲) اس موقع پر کتاب فرہنگ آصفیہ کی جلد اول کے صفحہ (۸۷۶) کو ملاحظہ کیا جاوے اور اس دمدار ستارہ کی منی صاف الفاظ میں (جہاڑ و تارہ) لکھا ہے جس کا ترجمہ فارسی میں (نجم چاروبی) ہے۔ جب عام طور پر جہاڑ و ایک ایسی منحوس چیز ہے جس کا نام عام جہاڑ اور عورتیں بخیال بدبینی رات کی وقت نہیں لیتے ہیں تو پھر بتائے ایسی شے کو چھوڑنا کہ بادشاہ بنی گس رانی سے منسوب نہ کیا کہ قدر معیوب و نامحسوس ہے۔ خود ارباب دقیقہ شناس پر بھی نہیں ہے۔

(۳) مصنف قطعا رد و تشدید بتائیں کہ پیر فلک نے کس چیز کا چھوڑا تھا میں لیا اور مصنف نے کو چھوڑنا یا ہے اگر اسی دمدار ستارہ کو بنایا ہے جیسا کہ اسکے قطعہ سے ثابت ہے یہ بالاتفاق مخمین وغیرہ محسن اکبر ہے اور اس کو لغت میں جہاڑ و تارا کہتے ہیں پس جہاڑ و کا چھوڑنا اور اس گس رانی کرنا آیا درست و جائز ہے؟

(۴) اب میں ان دونوں مضمونی اعتراض سے اعراض کے خاص لفظ و مدار کی بحث کو پیش کرتا ہوں اگر یہ ستارہ علی الزعم مصنف قطعا رد و بغیر خیال بالذاتہ منحوس نہ مانا جائے تو (دوم) جو سب جانوروں کے اعضا میں ایک نہایت ذلیل و مکروہ

چیز ہے..... جکو نہایت مکروہ و مذلل مواقع پر مثلاً۔ گدھے کی
 دم۔ کتے کی دم۔ آلو کی دم وغیرہ استعمال کرتے ہیں کیا ایسی دلیل و مکروہ چیز کو
 چنور بنانا اوس بادشاہ بخئی گس رانی کرنا زینبدہ و جائز ہو سکتا ہے اگر خود مصنف
 قطعہ اردو کیلئے ان چیزوں کا چنور بنا کر اونٹے سر اور منہ پر بغرض گس رانی پہیر
 توایا وہ گوارا کریں گے۔ اگر نہ کریں تو پہر خود غور کریں کہ شاہان اولوالعزم خضیصا
 ہمارے محبوب عالم سلطادیں پناہ عالم بروکے لئے اوسکو منسوب کیا ان اعیان سلطنت و خیر
 ریاست کیلئے کس قدر باعث رنج نہیں۔ (اچھے برخود نہ پندی بردیگراں ہم پند) اور
 نیز مطلق گس رانی عموماً بلا ایماء و اشارہ محل و موقع و جلوس و دربار کے نامعلوم ہے فلم
 (۵) خیر اندیشان مملکت و متظان ذی فہم و قدرت کو توجہ داتا ہو کہ ہمارے سریر
 وزارت ماب جناب شاد تمیز خاض شیفہ و جاں فدا اپنے آقائے وراثت
 حضرت (آصف) خلدائے ملکہ کے جچی کلید عقل ساو دہن دکانے نہایت ادنیٰ
 معاملات انتظامی اس وسیع ریاست ابدیت کے بت و کشاد کو منقح کر چکی ہے اور
 اپنی اعلیٰ طبیعت کی اوج رسائے آسمان سخن کے وہ وہ تاسے توڑ تاسے ہیں کہ اکثر
 کو رسواد و کم مواد و لوحی تاریخی پر بھی برق تجلی چمکا دیتی ہیں۔ (۶) مصنفہ قلم اردو
 کے مقابلہ میں کچھ نہیں فرما سکتے تھے۔ مگر اس نامیوں تذکرہ گو کسی نظر و شرمیلک
 و منسوب کرنا مناسب تصور نہیں فرمایا ورنہ اس دمدار تارہ کی اچھی طرح سر کو بڑا
 فرماتے۔ پس میں اب بلجا ان وجوہ اور بہ نظر خیر اندیشی مصنف پر جو شہرہ و شہرت

قطرہ اردو کے حکام ذوی الاقدار علاقہ سے امید رکھتا ہوں کہ ان تذکرہ مطبوعہ
 پرچوں کو قبل از مشہر و شائع کر نیکی چاک کر اگر کالعدم کیلے جائیں اور اس کے
 کو کافی ہدایت و تہنیت کی جائے کیونکہ خدا تعالیٰ اسیا بہودہ و نامیمون پر چہ کہیں ہمارے
 خداوند نعمت حضرت آصف خلد اللہ ملکہ و وزارت پناہ جناب (شاد) کی بازیگری
 و وثیقہ رس مبارک نظر سے گزرنے نہ پاؤ فقط ۴۱ جمادی الثانی ۱۳۲۵ھ ہجری

قطعات حبیب

قطرہ حیرت سنا حضرت خواجہ خواجگان غریب النواز سلطان الہند خواجہ معین الدین چشتی قدس سرہ

معین دین و غریب النواز با اسرار	فتادہ ام بہ دست خستہ دل جگر انکا
بہ حال سبکیں و سبکیں نگاہ رحم بکن	تو خواجہ دو جہان و منم غریب و یار

دیگر

عارض چو نہر تاباں ابرو تو ہلالی	خورشید بیشالی در صورت مشالی
بر بندہ کمینہ یک ذرہ لطف فرما	ای خواجہ دو عالم محبوب ذوالجلالی

دیگر

کیکے تخم ارادت بہ منر عدل کثیت	چو گک فتادہ بود روز و شب برگہ
خوشا نصیب چلویم کہ شوق او بودہ است	دریں بجا بہشت و آں بجا بہشت

دیگر

کہ دیدہ ایم بے بچنیں نیش و فراز
تو دیگر بشو خواجہ غریب نواز

باچہ نیم زور تو چنچ شمشیر باز
فائدہ ایم چو پاور شکستاں بدت

دیگر

باجاب حضرت خواجہ معین الدین چشت
یار اند سوئے دوزخ یابرد اندر بہشت

داد قدرت خالق دیر و حرم زیباورثت
ہر کہ را خواہد بہ محشر خود راہ مہر و قہر

دیگر

ز غیر و آشنایان کارے ندارم
کہ جز خواجہ مددگارے ندارم

دریں محنت سراپارے ندارم
سپر و مہم با معین الدین خود را

دیگر

فخر ہر دو جہاں معین الدین
حامی بیکان معین الدین

خواجہ بندگاں معین الدین
جہہ سابر درش امیر و گدا

دیگر

منزل رسان مقصد و سالار کاروان
لے کار ساز خلق بمقصد دل رسان

سلطان مند و واقف احوال بندگان
بار او سیل نیست بجز بارگاہ تو

قطعہ در شان خواجہ بندگاں فخر فقر و افتخار
لیکن حضرت خواجہ احمد علی بنصرت آبادی

زاں رو نگاہ ادست بخت سونیش
کن یک نظر لطف سونیش کستریں

شمرندہ شمع رخ ز روئے تو شمس دیں
تو پر تو تجلی انوار احمدی

قطعه مدح در شان مرثی استاخی اجه خواجکا سلطان الہی غریب نواب قدس الغیر

بیاد نام تو ام زندہ خواجہ	مگر از مصیبت تر سندیہ خواجہ
نسائی پیش اعدا در دو عالم	غلام خویش را شرمندیہ خواجہ

غزل مشاعرہ عرس شریف حضرت شیدہ عبداللہ صاحبہ قادری اقم متعلقہ علیہ السلام

بیا بحضرت عبداللہ پیر کامل ما	بچشم حق تو بین وقت منازل ما
ازاں کہ بار امانت بسر گراں سنگ	بگو چگونہ شود چرخ پیر حایل ما
سرد بہ نوح نوید سکون تو اں گفتن	رسید کشتی طوفاں کنا ساحل ما
خوشا نصیب ز بے بخت بار ما بگیری	پاس او کہ دم زج خواند قاتل ما
بحکم حق پے سجدہ چو پیش افتاوند	بوند باز ملک از چہ رو مائل ما
ہمہ ز خرمین فیض تو خوشہ چمن ستم	چہ مایہ ارز گراں شد بی حاصل ما
سزد کہ خوں جگر لغت دل تو اخرو	ماں کہ بازی طفلان بود اعل ما
خیال حکم و لائتسرفو بسر باشد	کزین حساب ہمہ خارج ادا اعل ما
خوشا نصیب ز تاثیر فیض عبداللہ	کہ طوق گردن عارف بود حایل ما
بگوش حلقہ فرمان مصطفیٰ و ایم	عجب کہ رستم دوراں شود مقابل ما

صد آفرین بکلام تو مشوق نیک

بیابہ زہم مکن جا خویش در دل ما

قطعه مدح در شان حضرت خواجہ بندہ نواز گیسو راز حسنی قدس اللہ سرہ الغیر

ز شانه سنج شاخ مرجاں تولی شب مساز گیسو
ترا شاید کنی پریشان بروے بنده نواز گیسو

عجب مدار لے صبا اگر شد سواد مند و حبش معطر
کشاده باشد دم سحر کاں جناب گیسو دراز گیسو

قطعه جشن جلوس مت بخت و پنجباله المومنین سلطان المظفر محمد عبد الحمید خان

باد اسعد بہر شہنشاہ داد گر
عبد الحمید خاں برکابش دو دلفر
کشور کشاد تاج تاں ترک تاجور
دشمن ہمکنند ز حسام تو الحمد
جو را غلامت کمر بستہ بر کمر
تا عیش اہل بزم فزوں باد بشتر
در شان اوست آیت فی النار السقر
شاہ از لطف سوئے من انداز یک نظر
بہر تقارر دولت سلطان نامور
تا این دعائے خاصہ ہزار فلک اش

جشن جلوس سلطنت سال بت پنج
اے شاہ زمی شکوہ خداوندیں پنا
سلطان ما محبت بنی بندہ خدا
انجم سپاہ و خلق پناہ خیم برنگن
میخ میر عسکر فوج و سپاہ تو
ناہید نغمہ سنج بہر بزم طرب ترا
ہر کس کہ طاعت نکند لے شہ زمین
تو ہر سروری و من از ذلتہ کمتر
لے اہل بزم اندیز بزم طرب فزا
آمین ما گوئید و من میگویم دعا

خواہد ز تو خدا دل امیدوار شو

سلطان را ہمیں کہ بگردم بہ گرد سر

قطعه تمثیل نواز قیام الامام دارالمہام بہادر سرکار عالی بابتہ عید الفطر ۱۲۱۵ھ

شگفت چنچہ بخندید گل و مید بہار
برخت ساقی ایام بادہ عشرت
ز سوئے قبلہ چو برخاست بر قطرہ نشا
چو اتفاق ہمہ بر شکستِ توبہ شد
گزشت ماہ صیام و نوید عید آمد
فلک ناست بموہین رشک ارم
باوج دولت و اقبال سر بلند شدہ
شدہ است برج عالم چو آں مقام رفیع
وزیرِ قوت بازوئے بادشاہ کن
خطا نیوش عطا پاش عادل و باذل
بحسن مہرِ منیر و بنور شیر فلکن
میشر شاہ و رعیت نواز و داد گزین
توئی کہ حامی دین محمدی زان رو
مجال نیست کہے را کہ وصف تو گوید
نذور عید نظر لطف عز و شرف
ز شوق نہ ناخیر روح مہر کمال

انیم وقف چمن غنڈ لیب نغمہ سرا
درون ساغر گل باہزار ناز و ادا
ہجوم بہ در میخانہ گشت ستاں را
کنون بہ ترک در سیکدہ رویم کہا
شدہ است شربت دیدار یار روزہ کشا
خوشا قصا دل آرا ہوئے روح فرا
ز فیض خاک کف پائے اعظم الوزرا
ازاں کہ ہست مدار المہام جلوہ فرا
فراخ دست و قوی پنجہ موخہ د پیرا
بہ نرم جانِ اسطو بہ رزم دستِ قضا
بعدل نوشید او بچو د بحر عطا
کفیل نظم مالک معین دین ہدا
ہونڈ پشت پناہ تو عیسے و موسے
گزش ہزار زباں از یکے شود پیدا
قبول باد ز ما ہم زان سران ما
ہیں تفاوت رہ از کجاست تا کجا

کنوں بہارِ محبت مرا با کمالِ عجز و ادب
 کہم بڑے تو چوں بندہ از خدائے دعا
 ہرچہ خواستہ باشی خدائے بخشہ
 بفضلِ خویش بخشد ترا تو مارا
 بعمر و دولت و اقبال در جہاں باشی
 طفیلِ شاہِ رسل تا قیامِ ارض و سما

قطعہ تقریبِ عید الفطر پر نگاہِ نواب فتح نواز جنگ بہادر متعمد ہوم آفس شہرِ شہ

ایںجا رسید و آمدہ پائش زیرِ رنگ
 اے شوق کے توان رسد از جانشِ رنگ
 زان رونق دادہ دولتِ پایندہ چو غلام
 بر آستانِ حضرتِ فتح نواز جنگ

قطعہ سنگا میکہ عالیجنابِ اقبال الدولہ وقار الامراء معینِ محال کے براہِ ملاحظہ و فتر
 ہوم آفس رونق بخش شدہ بودند جب فرمودہ ہوئی محمد عزیز مرزا جہاد دوم مدو
 محکمہ ہوم ٹم مذم و محکمہ گفتہ گزرا شدہ در سال ۱۳۰۸

رخ تو مطلع صبح سعادت و اقبال
 ترا کفر و طغیان آمد استقبالی
 قدم فیضِ لزوم تو ہوم آفس را
 فزود حرمت و شان وقار و غر و جلال

انا خمر ہے شراب خوردند
 نقل و گزک و کباب خوردند
 امروز بہ کاسِ سرشاں
 بنیم کہ طیور آب خوردند

خوشتر نباشد در جہان یار تنہا زیتن
 گر مرا بتارک چرخ چہل دم جاد بہند
 خنجرِ لب با چشم تر مانند ریاز
 تا ہم نخواہم از خدا ہچون میا زیتن

قطرہ خیر مقدم عالیجناب و فخر الملک باد کہ براء معاینہ و قمر معتمدی لیت اعتبار بخیر
السلامہ بحری رونق بخش شدہ بودند

مژدہ اسے دفتر امور عام	ہم عدالت ترا نوید نظام
داد عزت ز خیر مقدم خویش	فخر ملک و وزیر صیف عام

قطرہ مدحیت عید سعید ماہ رمضان المبارک السلام بحری بیگاہ عالیجناب
نواب فخر الملک باد معین المہام و وزیر صیف عدالت و امور عامہ گزرا نیندہ شد

نگار و مطرب و جویش شایع ہوا	رید موسم گل ساقیا تعال تعالی
چمن چمن گل رنگین و باغ باغ چمن	سمن سمن ہمہ برگات و شاخ شاخ ہوا
شمر شمر سر شاخ و پائے سر و تدر و	شجر شجر شجر طور جلوه ریز جمال
چہ جلوه جلوه گل گل چہ گل گل امید	امید دل دل امید و ار جاہ و جلال
جمال شاید مقصود و لطف جلوه گری	کمال حسن ہے در بای حسن کمال
ہوائے سرد و سحر گاہ و عطر نیز نیم	تفصیل سخن چمن رشک تان خیال
خیال وصل تباں لیکہ دل بذر کھدا	شہر شہر کہ بگوید اذان صبح بلال
چہ باک بزم مطرب طح اگر کنیم امر و نہ	شب گزشتہ سر چرخ دیدہ ایم ہلال
ہلال عید مبارک بہ روئے تو دیدن	بدینہ کنیم ز دلہائے خویش رخ و مال
ندانے کرد منادی بگو چہ و برزن	مہم صیام شد و بہت غرہ سوال
خطیبت کہ مفتی شہر فتوے داد	بروز عید حرامت صوم و بادہ حلال

نزاع حرمت و حلت به منقیاں بگزا
 بدو آردیں بزم جام جمشیدی
 نہ ہے جلوس گہہ دیو قاز فخر الملک
 امیر ابن امیر و کریم ابن کریم
 امور عامہ و صیف عدالت را
 شنیدہ ایم کہ میداد حاتم طائی
 بسیں کرامت ممدوح ما کند ایدوں
 دل کریم کہ آئینہ جمال خداست
 فقیر آنخہ سوائے نہ چمکیں نکند
 تو بندہ پرورد من بندہ شاخوانم
 بہر دعا کہ کند بندہ از دل مضطر
 الہی باد طویل علی و آل نبی
 شب بہات شب روز روز عید بود
 نظر بہ شوق کہ یک کمر بن بندہ

شراب ریزہ باغ بجائے آب زلال
 کہ شیشہ بہت فلک کل جام زلال
 بود بوصف جمیلش زبان ناطقہ لا
 گہر بہ پیش عطایش کم از بہا سفال
 وزیر شاہ و معین المہام خوش اقبال
 در آں نماند بایل ہر آنچہ کہ سوال
 بلا سوال بہ مباح خویش مالا مال
 چرا گدانتا سہ کہ صورت سوال
 کریم او کہ بہ بخشد کس بغیر سوال
 پس از شنائے تو خواہم دعا کی جاہ چلا
 اجابت از در حق آیدش با استقبال
 در از عمر گرامیش تا ہزار سال
 شوند شاہ و مجانب تو عدد و پامال
 نواز شے بکن اے منعم خجستہ خصال

قطرہ مدحیہ بطرح غزل نجیب امین و متی اصنعت توشیح کہ از سر تحریر ہر مصرع نامرغوب و حاصل
 من بزنائے خلق تو محو دلم بر تو تو
 زندہ سرور اں توئی برج بیک آفتابی
 زنگ طراز رحمت مست بہار خوں تو
 افسر افسران توئی مسکن من بکوی تو

طالع من خوشا کس کو شدم
 پیرش عرض مطا بعد قرار دل زجا
 عقل سخت رائے تو پیکر شاہ جا تو
 یا بروں طب و خشک تماز کرم تو کا جو
 یاوری نصیب من طالع سر نوشت من
 خاک ویر تو کیمیا لطف تو عام ہر کجا
 نور چراغ بزمیاں صد نشین کیاں
 ہمت اہل ذوالکرم دولت جہا شرم

فرخی سخن نزارفت سخن بسوئے تو
 لب بہر ادا کشاروئے ہمہ بسوئے تو
 لایق دیدہ ہنر گرد و غبار کوئے تو
 بال سعادت ہمہ بہتہ تبار ہوئے تو
 گشت خوشا کہ بخت من راہ ناگوئے تو
 ابر کرم کف عطا مہر نیر روئے تو
 باعث فخر راساں قامت سر و جوئے تو
 آب رخ گل و گہر روئے تو آبروئے تو

دست بلند میکند بہر دعا و ارتقا
 رامش چرخ روز و شب یاد ابروئے تو

طلحہ مدوح

قطعہ در مدح نواب قیالیاں جگجہا در کثر انعامات سرکار عا ب صفتیں الفاظ نام

مدام دولت و اقبال لایہ باد ترا
 بخت فتح قریب و بصلح بخت مدیم
 فقیر دوست و کرم پیشہ و غریب نواز
 سز و ترا کہ بگویند بادشاہ عظیم

قطعہ در تہنیت جلہ سالگرہ مبارک باب شاہ ضیفم بر صحر طر حری

سپہ فضل و کرم سماں علم و ہنر

فدائنام تو شاہ دکن چہ محبوبیت
 جہاں پناہ و جہاں خسرو جہاں اور
 ہمایوں عہد و مبارک زمان و دور کو
 با من خلق خدا خفہ فتنہ محشر

من و قدش لقب بندگای را
 خوشا نصیب کن زانکه بر سرش بده است
 کنیم بر تو تصدق به صدق دلش ما
 چون شمع روی خود افروختی ز گرمی حسن
 عیان ز لوح حبیبیت خط مقدری است
 هماندم از اثر فیض تو شود پیدای
 خدای راست سجود و درود و احسان
 بفرق تاج شهی پابنه تو بر سر تخت
 وقار و فخر و طغرافت از وجاه و خشم
 تمام شهر به ایند که رشک فرو آید
 جلوس سالکده جشن روز میلاد است
 فردا ز طاق حرم صراحی من
 بجای دیر حرم گفته شد زنده بوشی
 بفطر متی و جوش طرب زنجیری
 بیا و بادۀ گلرنگ در گلابی کن
 تو محبت نشین تر شد و درین محفل
 بنوش با ده که امر و جشن جمیدیت

شبنم که بنده نواز است و هم به پرور
 نظام ظل اله ظل عافیت گستر
 دل و باغ در رسید جسم و جا و جگر
 غرق چشمه خجالت شدت شمع و قمر
 بحسن رائی درین آینه نمونگر
 به نخل خشک گل و غنچه برگ شاخ و ثمر
 ترا که تاج اولی الامر منکم است بسر
 نشان زد دست کرم گنج گنج لعل و گهر
 ستاده گرد و سر بر تو جمله بسته کمر
 خوشا رواق و خوشا سبزه خوشا منظر
 بیشتاب تو ساقی کثابۀ میکده و در
 خطا معاف کجا در حرم شراب مگر
 چرا که نیت زاین و از این است جگر
 خطا و سهو که واقع شد است از آب گداز
 بهار آمده اندر چمن بزرگ و دگر
 شراب تند بعد گونه به رنگ شکر
 مکن ز منفی و قاضی تو بهیچ خود خطا

<p>سخن دراز گوشت ختم کن به دعا الهی خسر و ملک کن بجایه و جلال طفیل احمد و اصحاب و آل و بچہاں بدوستان تو خداں بود گل امید پنج شوق ز افلاس زانکہ خسر و مات</p>	<p>بود قرین اجابت دعائے وقت سحر بدہر نورشاں بادچوں شہ خاور تو باش شاہ دکن تابہ و شمس و قمر فتنہ بہ خرمین ہستی دشمنی انگر سخن شناس سخن آفرین سخن پرو</p>
--	---

<p>رسد تارہ بخت تو تا با وج کمال اگر یہ سوئے تو گاہ کند بلطف نظر</p>	<p>۱۳۲۷ قطعہ تقریر غزل شریف من مبارک حضرتیدنا و مرشدنا جانشاہ محمد حسن صاحب</p>
---	--

<p>تا کجا خواب خیز پاک شیم سرور ما جناب شاہ حسن خلعت خاص زیب تن فرما جلوہ فرما کہ جملہ منتظریم عطر آلودہ کن ردا بردوش ہاں مؤذن دہر صد اداں تا کجا سیدی بدر و فراق کشتیم را با حل مقصود کن ز بہر نجات شوق دعا</p>	<p>غسل کن ز آب کوثر و زم زم از برائے خدا و شاہ امیر پس بروں آکر میں مقام عدم تا بدیدہ کنیم خاک قدم شو خراماں سوائے بیت حرم سجدہ در طاق ابروئے تو کنم سر کنم آہ و نالہ ہا بجشم برساں تا بہد عابر رسم کہ قنار است او بہ بحر الم</p>
--	---

سرکار

قطعہ تہنیت نذر عید سعید ماہ شوال المکرم ۱۲۸۱ھ پیشگاہ فہار آبھائیہ میں السلطنہ دارالمہم

روشن روز روئے تو شمعِ حالِ عید	حاصل بہ مبتلائے محبت کمالِ عید
قرباں بشام وصل کمر روز عید	دیدن مبارک است تبر و ہلالِ عید

قطعہ تہنیت عید الفطر

عالیہ راشاد و ارد شاد نیکو خوئے تو	تازہ گرد و غنچہ دلہا ز خداں روئے تو
اے بہ خوبی ہیں خواہم ز قمر شوق دل	ہر کسے بند ہلالِ عید من ابروئے تو

قطعہ مدحیہ در شان عالیجناب فخر الملک بہار علی قلی خان

توئی فخر ملک و چراغِ عدالت	ز فیض تو شاداب باغِ عدالت
کشد منقہی و تجسب ہم بہ دورت	شراب مراد از ایاغِ عدالت
نژادہ کسے درجہاں جزدیر تو	افو شیراں را سراغِ عدالت
ننازد و بعد تو چوں عدل باشد	کہ بر چرخِ ہفتقم دماغِ عدالت
نہ شوئید دیگر ز پیشینیاں کس	چناں ز آبِ اصلاح دماغِ عدالت
منِ خادمِ صیفہٴ عمامہ را	کجا حاصل آید بلاغِ عدالت

قوی پنجہ شد شوقِ زائساں بہید

بہ شامیں کند صید ز باغِ عدالت

قطعہ مدحیہ در شان نواب فتحار الملک بہار و معین المہام و وزیر صیفہ کوٹوالی

دانا وزیر صیفہ پولیس بنائے تو	انجام یافتہ است ہمہ کار و بار ملک
-------------------------------	-----------------------------------

از پاکدامنی وصفانی انتظام	آخر فرو نشاندۀ گرد و غبار ملک
شد پاک هم عهد تو از دشت غس	حقا که اینهمه خن و خاشاک خار ملک
ای مختشم معظم و عالی هم توئی	افزودیمت بجهان اعتبار ملک
یا و ترا علی و مددگار حیدر است	چون ذات تست باعث مقصد ملک
بوده است ابجد تو خلق خدا بمن	نارونه چون بنام تو شهر و دیار ملک
از کوئے فیض بار تو هر صبح وزم	اندر ریاض و هر نیم بهار ملک
آراستی چنان باز رو کوئے شهر	گویا عروس آمده اندر کنار ملک
دیگر غمی مباد ترا جز غم حین	نام علی تو بوده بس غمگسار ملک
اعزاز و احترام کند خلق را که هست	باقی ز نام تو بجهان افتخار ملک

هست این دعا شوق بودا بر ورشتر

بر ما و بر تو سایه فکن شهر یار ملک

۹۰۲

قطعه تقیر حبسه سالانه طلباء مدرسه دارالعلوم سرکار عالی بابت

طلباء جهان نظر کنید	سعی در علم و هم نه کنید	از پی علم و اجبت سفر	بر حدیث نبی نظر کنید
بهر تحصیل علم چت کر	تا توانید خوب تر کنید	نیست جز علم مع غور	غافلان این خبر کنید
در همه کار و دنیا هم	پیروی پیامبر کنید	انقلاب زمانه را معلوم	از تواریخ و هم سیر کنید
تا توانید حد استاد	نمیچسب است گر کنید	نیست جز خدا از کس	تکیه بر گزینۀ برید کنید
ای بزرگادست علم و کمال	ناز بر چنین سیر کنید	همه یکدل شوید در حال	هم مدارا یکدگر کنید

اگر خطای پیشین بخشد	از ره لطف در گریز کنید	حد و حد نفس و کنیز را	ماں خدا از دل بیچ کنید
بهر بار شایسته کن	شکر سلاطین و اداگر کنید	قدر افزان و خراج الملک	مرد محنت بد اگر کنید
حضرت ازیل عباد الملک	هم با لقا او نظر کنید	نصف این را ز ناشی بپند	سعد گوشت و سیر کنید
حیف از کینه نفس آتیه	من کردم شما حد کنید		

قطعه در شکر پیر هدیه ابنه سر سله خبا نواب محمد علی خان بهادر جاگیر دار و مددگار نظم جمعیت

خواجہ مانو اب والا قدر	انبه از بهر بنده آزاد
نبرداد و صد دعا گفتم	خواجہ گلشن همیشه باد آباد

قطعه در صفت تشخیص و تعلیم حکیم مصباح الدین خان بقصا و بلوی سلمه الله انوار

گردید از دست خود یک جرعه زلال	همچو آب خضر هر دم روح افزائی کند
نقش پیر بد به حیرت از دل هر دو منید	حضرت مصباح دین آیا میحالی کند

قطعه

فتادگی ز بین از پشت من پیدا	درف شدن به بلا خود در شست و شستن
بیاض و بهر بان بنفش و سنبلی	درستی خط من در شکست من پیدا

قطعه تنبیه بر بکردن تمنای معطیه قیصر مند عالیجناب بلوی محمد غفر میرزا صاحب
معمد عدالت و کو توالی و امور عامه سیر کارگاه شعبان ۱۳۱۶

یوسف غریزه مصر و عزیز کو بی	حسنت و وبال گشت تمنای قیصری
بے شبه خلق حسن خدا داد بوده است	شرمنده پیش رو تو خورشید جاوی

ہرچہ تصف دگرانند زین صفات
 برخود چو کردی خدمت خلق خدا فر
 سنگیں سترگ سدا با معاملات
 فکر صواب و ذہن رسا در شریعت
 امیدوار از تو ہمہ اہل احتیاج
 قاصر بود زبان و قلم در صفات تو

لیکن درین صفت تو از انجملہ برتری
 خدمتگار بآباد ترا سپنج چنبری
 طے میکنی بیک نظر و فکر سرسری
 در راہ نیک قافلہ مارا تو رہبری
 باید کہ گاہ گاہ سوئے شاں تو بنگری
 چند آنکہ وصف تو بکنم زان تو برتری

گوید کہ خلق باو ہمیشہ بہ نسیق تو
 ظل ابو العلامی و حشی و قادری

قطعہ مدحیہ نیت جلہ عظام تعالیٰ قیصر بند بعالیجاہ لوی محمد عزیز مرزا رضا
 معتمد سرکار عالی علاقہ عدالت و کو توالی و امور عامہ سرکار عالی

اے عزیز میرزا ہر دل عزیز
 لطف تو خاص است چوں بر عالمیا
 عامل احکام شرع مصطفیٰ
 عاشق بوبکر و عثمان عمر
 معتقد با اولیائے ذوالکرام
 صاف باطن پاک نیت نیکو
 خسرو دستور و زراء دگر

زبردستان را قوی افسر توئی
 خاص عبد خالق اکبر توئی
 جاں فدائے آل پیغمبر توئی
 بیگماں دلدادہ حیدر توئی
 بہر مسکین مائدہ گستر توئی
 خیر خواہ آصف و قیصر توئی
 از تو راضی زانچہ فرما بہر توئی

مر جواد و محل عیش و طرب
 از زبان حال گوید روز و شب
 مردم و مور و ملخ آیند گرد
 واقف از اهل کمال و هر کمال
 رنگ و بوئی غنچه و گل در پهن
 نخلبند و آبیار باغ علم
 راست گویم حق پسند راستی
 از برائے دوست تا سین سپهر
 تویتیم و بیوگان را دستگیر
 هر یک محتاج دامن گیر تو
 واقف حالات جمله ماتحت
 خوب دانی راست و ناراست را
 نکته دانی معنی شیر و سخن
 می توان دوزید چشم سورا

ساقی مستان بکف ساغر توئی
 نیز تابان توئی اخست توئی
 چشمه شیرین تر از شکر توئی
 هم هنرمند و مهندس پرور توئی
 بحر و کان را اصل و هم گوهر توئی
 تازه دار شاخ برگ و بر توئی
 طالبان علم را یاور توئی
 بهر اعدا ناک و خنجر توئی
 جانفزا ئے کهتر و مهتر توئی
 چونچه چاره ساز و چاره گر توئی
 از روشها ئے همه ما هر توئی
 بهر کجباران شکست سر توئی
 بانراج شاعر و خواهر توئی
 چون سراپا ئے نکو منتظر توئی

سر هر اتیهت شای میا مولوی محمد علی صبا نوشتا حبیه مولوی غوث محی الدین صبا
 بخور نوشتا بابت چو بر سر سهر
 خواند چون سوره اخلاص خلیل موی

گشت ثابت که بود طالع یاور سهر
 جلوه طور شده بر رخ انور سهر

صورت دولت جاوید دروین که بود
 میتوان چید کرد و گوهر مقصود که هست
 هاں به هم رنگ گل و نیز به هم سنگ گهر
 چون نباشد بخدا راحت جان نشو
 میتوان گفت سزاوار سرشادانت
 همه شاهان جهان بر سر خود جادیند
 از دل و جان همه شکستید جمال تو
 مر جاصل علی این فلک پیرینوز
 نشو مانند گل تازه رشادی بگفت

پرتو آئینه بخت سکن در سهر
 معدن سیم و زر و لعل و جواهر سهر
 راست گویم که یقین است سراسر سهر
 هست لاریب قرار دل مضطر سهر
 همچنان تاج فلک مهر منور سهر
 باعث فخر جهان گشت مقرر سهر
 هست رخشاں بخش غیرت خاور سهر
 چشم بدو چرخ دیدنه خوشتر سهر
 باغبان دید چو هم رنگ گل تر سهر

غزل مدحیه در شان عالیجناب فخرالملک بهادر معین المرام وزیر صنایع عدالت و

امور عامه سرکار عالی

ای فخر ملک ملک بنار و بنام تو
 اینست لوح بخت سعادت تر انصیب
 در حق اهل ملک خدا را باذن قلم
 وانا دلاں ز خرمین فیض تو خوش چین
 هستی ز بندگان وفادار شاه دین
 بهر رفاه خلق فرسای که بوده

پیموده ایم باده عشرت ز جام تو
 کرده است آشیانه هازیر بام تو
 گوید دم مسیح بود خوش کلام تو
 دیوانگان عشق گرفتار دام تو
 این چرخ پیر نیز بدل شد غلام تو
 ز بهار چرخ پیر نخلد زمام تو

زاداد زود بازوئے شکلکشانے خلق
 شاه نجف ز لطف کلید کتاد کار
 خورشید را بسبب که دود او تمام رُو
 آن رائے روشن است ترا بس نخل بو
 رضواں دماغ تازه کند را که بوده است
 باشد تماش جلوه رویت به مهر و ماه
 معلوم شد ز پر تو عارض بگرد زلف
 شاه نظام جان رعیت فدایش با

مفتاح باب فتح و ظفر شد حسام تو
 بخنده است در صله خوش کلام تو
 خوش هم کایت بن گردوں خرام تو
 خورشید نیمروز ز ماه تمام تو
 بجئے و لائے آل نبی در شام تو
 گرد و دام گردش گردوں بکام تو
 وابسته است صبح سعاد بشام تو
 شانه قدر کرد فرود احترام تو

از فرط لذت لب فرهاد بند شد

شیر تراست شکر کلام تو

غزل مدحیه در سعالیچنا نوجا خانان نظام یار جنگ بهاد و حسام الملک امرابا

نام خدا حسام ملک قاطع جهل و شر توئی
 نکته رس و سخن سرا داده سخوراں
 منظر شان حیدری پشت و پناه قیصر
 مورد و لطف سردی زینت بر آصفی
 کام رو ملکیاں برگ و نوائے عامیا
 بحر سخا عطا کرم منع بخش اتم

واقف رمز علم و فن ما هر هر منبر توئی
 چاشنی کلام را دایقه شکر توئی
 رستم و زال و سام را سین و دل جگر توئی
 ما من ظلم دیدگان حاکم دادگر توئی
 نازش به وطن توئی زاوره سفر توئی
 در صدف صفا و فائز شش خوش گهر توئی

مطلع صبح عارضت رنگِ سوادِ کاکلت
زینہ اوجِ بامِ محبت پانچھ بلند و پست
دچمن و ریاض و ہزار آبدہ شدہ دکن
فوج شدہ نظام را زانچہ فزون را بنجم است

در نظیر جہانیاں شام توئی سحر توئی
شہرہ تو پیشش جہتِ افسر نام توئی
شاخ توئی شجر توئی برگ گل و ثمر توئی
جلوہ فغن میان او نور فز افر توئی

شکوہ گدائے بینو اچو نہ سد بکام دل
بہر کشاد کار او صاحبِ مقدر توئی

قطرہ محیہ در شانِ سلطان دکن خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

آصف ہمہ عالم شدہ بر نام تو قرباں
یارب بود از فضل تو ما دام سلامت

راں رو کہ ترا بہت ہمہ شان سلیمان
سلطان دکن خسرو عثمان علی خاں

قطرہ تہنیت نذر عید الفطر مبارک گاہ خسرو عالم نیاہ سلطان دکن نظام الملک

آصف جاہ بیاعِ اعلام حضرت قدس نواب میر عثمان علی خاں بہادر خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

فیض عمیم شاہ دکن روح پرور است
دل منتظر نویدِ صلائے نواز شبت

خاکِ دریش چو زربف کمیہا گراست
چوں گوشِ روزہ دار اللہ اکبر است

قطرہ تہنیت عید الفطر نذر بہ پیشگاہ عالیجناب نواب الملک بہادر معین الملک ہم وزیر
صیغہ عدالت و امور عامہ باتہ ۱۲۹۹ھ

گذشت ماہِ صیام است یومِ عید سعید
دعائے شوقِ سہیل کائناتِ کریم

بیابار تو ساقی کہ مئے تو ان کبشید
کشاد کار مرادہ بہ فخر ملک کلید

قطره تهیت عید الفطر نذر تکیاہ عالیجناب فیضان کتاب سر مبارک ہاویں البطن
 مارالمہام ہاویں سرکار عالی بابت ۲۹

اے شادخیز جلوہ صبح سعید بہت	دیدیم دی ہلال کہ امرور عید بہت
چوں زلف و رخ ز کافر و مومن بپر	امیدوار از تو سیاہ و سفید بہت

قطرہ مدیہ در شان فیض نشان عالیجناب حضرت مولانا مولوی حاجی محمد خیر المبین صاحب
 قبلہ و کعبہ واعظ و شیدائے نام محمدی مظلہ العالی

وجودش باعث فخر زمین است	کز دو خوشنود رب العالمین است
نوید خیرنی آید ز افلاک	نہیے نام نکو خیر المبین است

قطرہ مدیہ در شان قبلہ و کعبہ حضرت خواجہ محمد شمس الدین صاحب چشتی اورنگ آبادی مظلہ العالی

توئی خواجہ و بند گانیم ما	فتادہ سر آستانیم ما
مژدگن قلب تاریک را	کرا جز تو لے شمس دانیم ما

قطرہ مدیہ در شان فیض نشان عالیجناب حضرت مولانا مولوی سید خیر احسن صاحب ہمدانی

ابوالعلائی قبلہ و کعبہ مظلہ العالی

آن چشمہ الفت و لائی	خورشید پھر انجلائی
روشن بنود شمع عرفاں	خیرات حین بو العلائی

و مکر قطرہ مدیہ در شان فیض نشان عالیجناب حضرت خواجہ محمد شمس الدین صاحب
 اورنگ آبادی چشتیہ دام نویضانہ

از شمس در فروغ چراغ دو عالم است
اندر بهر مدعانه بود احتیاج عرض

تازه آب یاری لطفش نهالم است
روشن چو شمس پیش نظر جمله عالم است

قطعه تصوفانه

اصل شیر است زنده و جفرت
ذات را چون صفات و آب است
همچون موج و جاب گردا بے
نیت مطلق جدا ز بحر محیط

نیز بالائے دوع و هم رو غن
بابا اسماء مختلف گفتن
بر سر بحر روز و شب دیدن
در حقیقت ربیت این رفتن

وله فرد

بندہ چون مظهر خدا باشد

بندہ گر نیت پس خدا نیت

وله ایضا

بندہ خواہد خدا خدا گردد

لیک بندہ خدا نمیکرد

قطعه دیگر

من همه دیحرم نکشود این عقده مگر
شوق در حیرت عبث افتاده اکنون سر
تخم را پندار کاں انلی اراده بوده است
شد به تدبیر بجا شرم نام ظهور کائنات

شد شمر از تخم پیدا یا که شد تخم از شمر
تخم پیدا هم شمر شد بشو از اصل شجر
دان حقیقت احدی نخل تقدیر و اثر
این بود راز وجود تخم و نخل و هم شمر

قطعه دیگر

چرخ	چرخنی گویت شنو به یقین
نیت بجا به خاک غلیظین	تخم ضلوع نمی شود بزمین

قطعه متعلق به تصفیه قلب

یک غلظت بیت الخلاء بشوید پاک	حلال خور بود نام اول لقب مهتر
تو گر بشوئی نجس خواهی باشی تفریق	ترا بود لقب و نام زین نکو خوشتر

قطعه موصدانه

شاخ و برگ و ثمر گل و غنچه	همه پیدا بود ز اصل شجر
یک تجلی نور ذات بدای	کوکب و مهر و ماه و شمس و قمر

غزل مدحیه در شان حضرت شاه قمر الدین صبا قبله قدس سره العزیز که فرار سر شریف
در قصیده کوهی علاءه جایگزین است از میرزا امیر

شاه قمر الدین ضیائی روی تو بدر الدجاء	طاق لب بر سجده گاه عاشقان باصفا
گنج اسرار حقیقت مژده روز ازل	شعر عطا از پیشگاه حضرت رب العلاء
می رباید از دل آشفته گاه صبر و شکیب	مرحبا باد و نگاهت عشوه انداز و ادا
راست میگویم بود بکات فیض عالم تو	سالکان را راهنما و صوفیا را پیشوا
مردگان را زنده کردی از لب معجز نما	میوان گفتن ترا حشر چشم آب تباه
از میسمای قیامت هم نمیکرد و علاج	در دلدلها یقین خاک دست باشد و ادا
شد زیارتگاه عالم توده خاک لحد	روضه پاک تو گشته مرجع خلق خدا

نیت پوشیدہ ز تو احوالِ بندگان
سعی کن بہر نجاتِ امتِ ختمِ رسل
باشد اوصافِ جمیلت ز ایدازِ حدِ بیا

کن نگاہِ لطفِ سحرِ با حقِ مصطفیٰ
روزِ محشرِ چوں بیائی یا نبیِ پیشِ خدا
کے رقمِ گردِ دوزمنِ واللہ تارِ روزِ جزا

بس ہیں امید دارِ وارِ تو شکستہ کمر
یا دکن روزِ قیامتِ وحِ خوانِ خوش

قطعہ دیگر موصدانہ

خدا اگر نیائی از رہِ صدق و صفا ہم
در آچوں شوقِ دردِ لہا کافرِ مومنِ مسلم

کجا در بزمِ عشرتِ ہمنارِ یارِ بیشنی
بہ آسانی چاں آید کہ ہر انگشتِ دیوانہ

ایضا

جمع و فرق است و نیز جمع الجمع
وحدت و کثرت و وجود و شہود
منع الظہار و خود و جوبِ ظہور
بے کم و کیف و بیچگونہ بمثل

اصل توحید را شمار اینست
نقطہ یک صورت ہزار اینست
جبر اینست و اختیار اینست
بخودی مستی و خار اینست

ہمچوں سیابِ خود تپاں بود
شوقِ صبر و سکونِ تو را اینست

قطعہ ترجمہ اشوک ہائے سنکرت متعلقہ حنفیہ حکمت معہ اصل اشوک ہائے سنکرت

اصل اشوک

هم برهن و شیخ و همه میکش و زاید
 از بهر ثبوت کرمت اے شه عالم
 از باش نیسان کرم لطف و نوازش
 آن عهد کجا نیز کجا - حاتم طائی
 زین علم و حیا هر وفاداد و عدالت
 بگردانِ عدا از حد و شبِ عشرت
 در نظم جهان داری و آسایش عالم
 از ناخنِ تدبیر تو هر عقده کشودی
 شد تازه دلِ خلق ز خوشبختی عدالت
 در شوکت و هم عظمت و هم شان و جلالت
 مغفور به چین خوش الطاف چنید
 گم کرده ز خود هوش و خرد نیز بلرز
 رخشه همه بر جسم و تن زال بفتد
 هم رستم و سهراب بصدرِ حیرت
 ترک و عرب و هند و عجم و چین و خطایم
 اجداد مرا نیز وطن ملک عرب بود
 زان رو که ز اسلاف نکو ارقدی هم

از متی عشق تو سر میکده رقصاں
 حاجت به دلیل است نه از حجت برآں
 هر کس در مقصود فرود نخت به دال
 اسبغ فیاض توئی حاتم دوراں
 قرباں شده بر نام تو عالم شه شام
 سوزد بر زخم تو چون شمع اشتباں
 بمیشل توئی راست گویم من ایماں
 کردی بنجد مشکل عالم همه آساں
 و الله شده ملک کن رشک گستاں
 همسر تو بر گزیند و قیصر و خاقاں
 از خونِ فیض تو بر لطف و هر آں
 از سمیت نام تو شها سلام زریاں
 بنید چو ترا تیغ کف بر سر میداں
 از فرط تعجب همه انگشت بدنداں
 بر سمت و مردانگی محمدل تو ناراں
 آخر دکن خاص شده منزل ایشان
 هستم بنجد اخیر طلب هر دم و هر آں

خواهم که کنم عرض پیش شه والا
 آمدت سال چهل و چار ز عمرم
 اکنون که طیفه عوض حسن غلامی
 ز نیوجو بسر بردن اوقات بصرت
 از بکه مدکان شه آصف دیماه
 من نیز لعلت به عرب شوق تخلص

با عجز و ادب مختصر از حال پریشان
 در خدمت سرکار گزشته است آسا
 یا بم چو کم از نصف تر نخواه شد تیش
 و شوار اگر نیت چگونه بود آسا
 گشتند را الطاف تو جمله صلیه یا
 مهتم زیکه مدح سرایان و ثنا خواص

گر یک نظر لطف بفرمائی بحال
 به شبهه شکل فدوی شو آسا

ن
 سرش

قصیده در توصیف راجه سوربی راجه ونیکٹ لچهاراؤ بهادر والئی
 قصیده کولاپور پر گنہ چٹول دام آقا عالم

سوربی راجه ونیکٹ لچهاراؤ
 سوربی - خاندان لعل داری
 اے خوش بخت رستم و سهراب
 بے برکت پرستری زهر
 شمس و یمنج هم کمر بسته
 میکنی بکه شیر و شتر زه را
 وقت صید افکن تو در صحرا

زنی لیاقت جمع و خوش اقبال
 بر سپهر شرف چو نهال
 پیش اسپت و اا گرفته دوال
 بهر رقص است پائے در خلخال
 در صف فوج تو شریک الحال
 تو دلیرانه صید در هر سال
 کس مقابل به تو شود چه حال

ہمچنان درید سخاوت تو
بحر عدل تو میزند سیلاب
لے خوشا نام راجہ لچھارائو
جملہ از فیض تو مہاراجہ
ہم رعیت بہ امن و آمانست
نے غم زد و نئے غم کلا
زائچہ دارند بر سر خود ما
قصبہ خاص نام کولا پور
در دکن این نکو مستہانت
اندریں دہر سب ترا ہمیں
زین مستہاں مر از عہد سلف
گرچہ بود است این فناء داز
اب وجد تو لے مہاراجہ
کردہ بودند فارسی تحصیل
بہر نظم خانہ ما
بمقام فرود گاہ ہم روز
ہمچنان بس تراست خلق و آدم

سیم و زرنگ و گوہر است سفال
شیر و بزغالہ سیر ز آب زلال
سکہ زر و جبین جود و نوال
خوش و خرم بودند مالامال
حل شود از تو حسبہ امیر محال
ہمہ فارغ ز فکر اہل و عیال
سایہ لطف صاحب اقبال
نخل جٹ پول راست شاخ نہال
والیش چوں توئی بختہ خصال
قدر دان قدیم و اہل کمال
خاص باشد تعلقات کمال
مختصر میکم بعد اجمال
از من و والدہم بچند سال
باہر اراں مرست و خوشحالی
بے تکلف ز خود بلا اہمال
آمدند بغر و شان و جلال
باد عمر تو آمد و سی سال

روزانہ زوں بود ترا اقبال
از غنایات ایزد متعال
با دھن تو خسته و پامال
زند هیچ ذره ریخ و ملال

از تہ دل ہمیں دے ادا دم
خوش و خرسند و ایما باشی
ہم کباب تو بادستہ و طفر
ہم بہ احباب و خیر خواہانت

ختم کن بر دے کلام خویش
تا کجا طول شد و فرخ قال

قطعات تاریخی تھنیت

عبدالحمید

قطعات تاریخی تھنیت شادی غزنی میان حافظ عبدالرزاق جہا پور زاوہ کوئی

مطرب بیا بنرم طرب نغمہ ساز کن
اے دختِ زر بہ میکدہ متانہ ساز
بر آستین اہل زمانہ طراز کن
ساما عیشِ روز و شب بخت ساز کن
اے نخل بند بابِ چین زود باز کن
اول بہ ذوقِ رنگیناں امتیاز کن
ساقی بہ جگر نہ نیم را سرفراز کن

باچنگ نے رباب و دف و شاہ چکل
با آتش لباس و ادائے دل
اے چرخِ نقشِ خرمئی و رنگِ زنجی
شبِ چوں شبِ برات بود روزِ عید
آمد بہارِ غنچہ قسم ہی کند
بزمِ نشاط بادہ بدہ ساقیا دلے
زاں مئی کہ اہل بزمِ مہرست و بخود

کردیم پاک دامن دل از غبار غم
و اعطای بهوش نیست که در چوثر انبساط
نوشه با غریز تر از جاں که بوده است
گردنده چرخ باد همیشه بکام او
کردم چو فکر در پی تاریخ عقد او

زاهد بیا بدامن پاهاں نماز کن
گوید مرز باده کشی احتراز کن
یارب چو عمر فوج تو عمر شود از کن
کارش بفضل خویش تو بنده نواز کن
ما توف بگفت شوق چو نه نمیه ساز کن

قطع تاریخ عطا خط و تمیل تعمیر معتمد العلماء بموئی مفتحی مسیح الدین خاجو نواز الدوله بهادر
ناظم دارالقضاء بلده

مستین و باوقار و عالم خلاق و با شکست
به شرف صفائی بهت عارف کامل
اگر پر سی گویم راست حق باطل نمی ابد
باطل عدل اگر او چو بهر او خلق
چو او بر بندش عین متین بهلوی بگیزد
فلک را کن بود قابو که گرد آستان او
بدین غیب باشوکت بهر خلق عظیم او
به عالم آبخان شهر شد اخلا و انضام
بایر خجی و خوشخوی صفات بکمالش را
کز آنجا شاه ما عالم نواز و دیں پناه باشد

جناب مولوی مفتحی مسیح الدین خاجو نواز الدوله بهادر
هم او مفتحی هم او قاضی هم او وار و بیار
که شد دارالقضاء از ذوالالایه شیش پر شای
فراموشت سر دم تمجید عود رسد بخواں
تو گوئی قاتل احکام شرعی را دمیڈ جاں
زانبوه هجوم داد خوانان زمین لچیاں
که لطفش با فقیر هم تو اگر بوده است
که از پیر و جوان گشتند یکسر آفرین
شنید هم بدیش از فتا و افتضاح ریا
خطاب العلماء به بخشد و فرودش راں

بہ جزو نام خود ہم داد پیوند نوازش را
دلِ احباب زیں فخر عطا شاہ خرم
شب تانے خدا معمور دار و با جاماند
سن تحمیل تعمیر عطا ہر خوان شاہ
چو فکر سال میکردم زانق ایندا آمد

براں افزود دلدہ ہم بہادر اندہ احساں
مگر بر آتش حسرت ان شمن بشد سوزاں
بنا فرمودہ با عالی عمارت بس عظیم الشاں
یکے باشد بگوید شمشاد تارخ ششوزاں
بگوئی۔ با فلک پایہ نیست تازہ بہارتاں

غزل تارخی تعمیر باغ کلاں واقع قصبہ پاکپور کہ میں نے درم غلام احمد خاں عرب جاگیر
نمودند بحسب فرمایش فرزند کلاں برادر موصوف بر مصحح غزل حافظ علیہ الرحمہ

صبا بہ لطف بگو آں غزالِ غنارا

چو گشت بیعت دستِ بیدل مارا
انیں تفادیل نیکو امیر بادام
مذاقِ دروِ محبت چکومت بہم
نک بیپاش خدا را بزخم ہائے جگر
غبار کوئے صنم تو تیاے چشم منت
وسیع ہست جہان کر مے لیکن
قسم بنامِ خدائے کریم برج کسے
مگر کنواں کہ بفرمایش امین عرب
مرانست بریں طرح مصرعہ حافظ

شکت تو بہ زابہ چنار مینارا
کہ ریخت ساقی مادر پیالہ صہبارا
گہ طلب کنم نسخہ میخارا
کہ تا بیا دہم شور تلخ دنیا را
سوا دسر مہ طور است چشم موسیٰ را
کشیدہ دستِ قناعت بدامنم پارا
نگفتہ ایم دلا میح اہل دنیا را
کہ مچو جان عزیز است او دل مارا
صبا بلطف بگو آں غزالِ غنارا

رقم کم غزلے ہم بتاریخ
 چراکھ حرف پریم دگر گزینہ بود
 بیاس خاطرش البتہ این غزل کفتم
 بدیں ادا کہ چو شمع من ترانہ نسج
 نہیں برادر من چوں غلام احمد خان
 نیائے من زعرب نیز او عرب بودا
 خلیق و نیک سیر خوب و خوب خیال
 بنائے تازہ باغ کلاں کہ مشہوریا
 دعاش گفت دل شد بہر طویح
 سروش سال بنایش بین چناں فخر

بیک عمارت تازہ کن کن جارا
 مگر قبول فتد ویدہ تمنا را
 کہ اوضیائے نظر بہت چشم بنیارا
 فریتم بہ نوا غدلیب شکیارا
 کنم شمارا بگرد سرش شریا را
 کنوں نامند بخر نام از عرب مارا
 خداش تازہ کند گلشن تمنا را
 ساخت چھو زمانہ جواں زلیخارا
 باں زماں کہ قیام است خرم خضارا
 وزید ہمیشہ بہاراں ہر این سہارا

قطرہ تاج تہیت رسم تقریبست بر خوردار راحت جاں غلام محمد غوث شرب اللہ عمر

جگر پیوند نور دیدہ من
 گل گلزار خوبی جوانی
 غلام محمد غوث شرب اللہ عمر
 بخواندش عالی ادا
 ز نخل عمر بر خور داریش باد
 بکام دل فریاد وانی
 بگرد بر مرادش خج
 چو خضرش باد عمر جاودانی
 زمینا فلک رجام عشت
 بریز خوشش اب غوانی
 چہ انی انویم کو چک براد
 غلام مصطفیٰ شرب اللہ عمر

خوشا چشم و چراغ از رویم
 فروغ شمع نرم کالیانی
 خدا روز نکاویش خج
 بیالید نہال زندگانی
 خزاں باغ او گشت
 بہر چہ اندر چک
 نمود خطبہ اش از فضل
 بدست انویم باشا وانی
 مرا خوش کرد خواہاں پاری
 خدا بخشا را را کامرانی

نگهدار خدایش بوقت ز شر حادثات آسمانی	بدل جسم نشانی و نشانی که تاباش طبع نشانی
مبارک سال آمد اول شوق	خرامان جوئے جوانی (پنجدہ ص ۹۶)
قطر تاریخ تہنیت ولادت خیر خباب مولوی حکیم فصیح الدین خان ہلوی	
نخست چشمہ کوثر بشویم طغیان آبکش انجمنی وز دہر جانیم لطف جود پیشکو فصیح الدین شوق	زبان پاسن سیکرم شاد حکیم خدا ایجاد عالم بخند غنچہ دلہا دام تو لگشت دختر بادیم
لگوں ہم یک از لطف خدا لگویم ہم سلام اور ارسام	
قطر تاریخ تہنیت کتباتی میر ناد علی صبا لفظ طر حنبط قلم گو لکنہ	
جوان خوش لقا نادر علی باغرت شکست بعد جلوه غوغاست آمد در کنار او چکویم خوبی بزم نشاط کتباتی را ز بہر دفع چشم بدل دشمن بر آں محفل	کہ بخت سازگار بہر کارش میر سامان زمانہ نسبت اما دیش بخوش نازان شد دل جبابہ فرط خوشی رنگ گلستان شد کہ بچوں انہ اسپد بر آتش فروزا شد
ز روئے یمن جسم شوق سال عقد نیکویش نیم مسجد گفتا گل مقصود خداں شد	
قطر دیگر	
بود مصطفیٰ یار و یاور علی مددگار بادا تر اہر ولی	خوشا طو با جافا نادر علی شی کتباتی شوق

قطعه یارخ تهنیت خدمت وزارت فتح جاها را جشن پرتابهار آلتخلص شاد

راجه را بجان کشن پش	گوهر شادوار بر سر سنا	آفتاب سپهر عروشن	دیدت بخت را فروغ و ضیا
گل تازه بهار بر نیانی	یانش فلک بر نو ونا	دنی و قمار دیکم دبا	زور بار و دست ایل صفا
بکیاں را ملاذ و لجا	بنده پرور پناه خلق خدا	در دمنده او در دود لهارا	تو دوا در گهر تو دوا شفا
بارگاہت بروداد طلب	برکش ده رفیع بایجا	سایه بام کاخ و آلا	هم مایوں نعل بال حلا
پر تو رفیع عام تو بجا	داد هر زده را چو هر ضیا	در عطا پاشی خطا پوشی	که مدتت صد دلت دیا
چرخ گرد و بکام تو کوئی	خلق را کام تو کلام روا	خشب نوید جاشی	چین ابر و خبر دیز قضا
دست افشار ز گل کو	حکم اگر خالک پست ترا	سویا ز خاک آستان تو	سرو مارا بر دز مهر گیا
در شب عیش و شربت تو	زهره و شتری بقر و دوا	کم ز منبده شده اثر فلک	پیش رو تو در صفا و وفا
مهر خنده در طلائیه فوجت	چرخ آرد سپاه اکبر را	پیشکار و وزیر لشکرش	پیشکار تو با فضل خدا
دفتر وصفت و بیرون فلک	گر نوید سخن رود بالا	در قنای طبع و سخن سخن	سخت نازک خیال و فهم
تازه مضمون چو گل خدا	چست بند بان بند قدا	جوهر عقل تست غرور کلام	فصیح و بلغ نام خدا
یا قاتل لطفی طبع گسنت	غزای ریخته نوئی فوا	که زندم سپهر هم روز	رنگ او بشکند حرف ترا
تا کجا شوق و وصف گو	جز خموشی بود نه جد ثنا	مسکه یک بنده همیشه	جز دعا دیگر آورم ز کجا
پس بصد عجز و باهر آتش	ختم این نامه را کنم بجا	یا الهی طفیل ختم سیل	تا بقائے وجود از حق
شاد باشد وزیر لشکرش	با قلم سیفی و تیغ طعنه	شد وزیر سپاه و شاه	از طفیل سول فضل خدا

گفت یارخ شوق از سر طرا
اغرموا تطلون افواجا

قطعه کی تهنیت تفریبا و جنگ و جدای محمد صدیق مبارک و محمد بن ابی

عاجک که در اشخا اش خرم و شاد به یوم متمادی جلوه جلوس بداد

ز طبع خویش سنت حبت شوق از نال بگفت شکوت و اقبال و زلف و نال

قطعه تاریخ رسیدن قاری فاطمه محمد سلیمان صاحب از مکه معظمه به بلده حیدرآباد

چون بلده خیر قاری کیا رسیدن انوار طه تبار بیاض شمع قیام و اندک بود مقدم خیر بلده مبارک

تقریظ و تاریخ طبع کتاب حبیبی شرح قصیده خمریه مولف شیخ حبیب جواد و حلی

سپاس یزدان - این نسخه است عیب و دندان بیار عشق محبوب یزالی را به شفا خانه وصل

زمنون - و غریبت غریب و زوگان نگاه متانه که شمع ساز معشوق لم یزل را

افسانه و افسون شیرین لبان فراموش را جو شیر است روان یافته از کنار بیستون

و لیلی مرزا مجنون روش را وادی رشک گلزار است که دانش پر از اشک خون

باوه کسان تو به شکن - بیک جرمه حقیق این خنکده هستی فراموش بکار خود و تیار و

حریفان شیشه بگازد بوی که با بخت و کلا این انجمن مست و سرشار - یارب چه

کرده اند که خاتم راق پر جوش درین پیانه مختصر و آوده اند و چه افسون خوانده اند

که دلهائے دیوانگان پری زده را درین شیشه بند کرده - ولی کو که از گریه سگ

آتش بیانی حسن الفاطش نه نهد - و عقلی کجا که تجلیات عالم بنوشاید و عایش

از جائے خود نهجد - این چراغیت بر کرده شعله طور موسی و تاره است رخ

برافروخته پیر تولعات پیر بیضا عیسی نفعان شعی صفات بر او مانے این بابی

طوبی قامت سرگرم جاں داد و میریم صفیان عفت سالت بہ پاکہ امانی ایں جگہ نشین
 خلوت آراستہ سونگنیا و کردن چون نباشد کہ فروغ ایں شمع از مصباح کاشا
 عرش آتانه است کہ ہمہ عالم پروانہ جمال اوست و جملہ موجودات عکس آئینہ کمال او
 نذر ہم بہ بند پروازی طائر سر درہ نشین فہم و اوراک مولانا بہ شاہ حبیب صاحب کمال
 الشطاری ادام اللہ تعالیٰ فیوضہم کہ بر موز و نکات مطالب یہ قصیدہ متبرکہ و خمریہ تہذیب
 قطب الاقطاب خیاخت الثقلین قدس اللہ سرہ العزیز کہ بالا ازیں کہنے توانا
 واریدہ کتابے موسوم بہ جذبات حبیبہ در شرح و ترجمہ آن تالیف و بہر افادہ کا
 عقیدہ تمناں مسلک طریقت و منہج شریعت طبع فرمودہ سنہ طبعش از قطعہ تاریخ
 مرقومہ الذیل توانا یافت۔ اللہ بس باقی ہوں۔

قطعہ تاریخ

اے رحمت حق بر تو دروہ بہ جگر سوزا
 از جگرہ کُن ہستم جاں بر تو کُنم قرباں
 آور دہ سرتی من نیز شوم رقصاں
 بنیم کہ در آں ہر دم تا عکس رخ جاناں
 اشکال معاینہا سہل است بر داناں
 معروف فقیدہ ایت خمریہ بہ بانداں

برخیز و بیا ساقی بسر نہ بکن جاے
 بس تشنہ جگر ہستم لب خشک بدل حاتم
 آں تند و کھن بادہ جامی نظامی را
 پر جوش مہی صافی در جام بلورین کن
 آں شاہ حبیب سرشار مئے الفت
 تصنیف کتابے کرد در شرح کلام غوث

والتد که عجب شجرت تھا کہ مضامینش
آن نسخہ مرغوبہ شد طبع بصد زینت
شوق از سر سیم اند گفته است طبعش

ستان محبت را بنود و جانان
قربان جمال او گلزار و گلستان
جذبات جبینہ محبوب دل پاکان

قطعہ تاریخ تہنیت کتبی مولوی محی الدین صاحب منظم شمس علی خان نواب خیر الملک علیہ السلام

عدالت و امور عامہ سرکار عالی

دریچہ زنجی آوان سعد عروسی انکوسا بیامد
بگفتا شوق سالش کتبی خست و محی الدین احمد
کلاں ۱۱ ۱۳ھ

و مکر

از پیش می بود و کہا آجا بفطر خرمی چو لاله سیر
بگفتا شوق سالش را با اطفال ایں - بلع شاد
۱۱ ۱۳ھ

و مکر از نام محمد اسلم صاحب حبشہ و اما دین

محمد اسلم خلعت بادیا بندہ ہمیشہ کو بختش بود و روز
بگفت شوق سالش را با اطفال بود و بہو خوشدہ مار بندہ
۱۱ ۱۳ھ

قطعہ تاریخ بناء دولگدہ عالی خان نواب خیر الملک علیہ السلام

وزیر عدل امین المہام بود و خیر از نام او ملک
علوم مرتبہ پاکیا شری بلند از تہنیت فلک پست پا
بناکر و قصر کیر برام او ز بہر شرم جا کرد جا
رقم کرد سال بنا ملک شوق فلک تبہ بام گیتی نما

قطعہ تاریخ تہنیت شادی فط و قاری محمد سلیمان رضا

آن رفتن اس قاری کلام اللہ
مروم بلوچ سینہ اش نکات قرآن
تا بندہ روز فضل رویش چوں ماه
دل نہرل و محی حق بخوانم چہ گناہ

سند وطن است و یک مکن بعر ب	حاجی حرم مدینه اش زیارت گاه
شاداب بود الهی بلغ اسید	در حفظ خودش بدار با عزت و جاه
باشند همیشه دوستان خرم	گرد و بهیاں مدوے اوجال تباہ
صد شکر که او بحق شاه مرسل	گفتی که شد است کتخ از فضل الہ
پایخ شورشق دل باشد	بلعیش اگر عروس سلیمان نوازش

قطعه پایخ تقرر مولوی محمد رضا خان اصفہانی

فرود نمی آید ناظم فوج	باجا خوش غرض اعدا	هم از نور انصاری	فروز ز شوق کافرا
حلا و بند و خا و خلق	و بان عدا ز اعدا	بکر و بند حسن را توین	بهر آف و در و اعدا
سردتر از شوق شاهی	توئی لعل نایب کاهدا	رسید جلد فیض نایب	سیر راه این هر و اعدا
بے دید و ندید و رم	ستم چشم گمان عدا	بے خشم و زان و	بے تیر ستم از کان عدا
بے غارت و در و روز	نزداد و با عدا	نه آن فتنه بر پا	رنگ گشت جہا عدا
گشتند آرزو با است	گرفتار غم سار عدا	دلیر و توانا بد از خرا	کر و با و توان عدا
بیا کار می انظار	پیشکش کار و اعدا	سفر شوق از زمین	بگذا زان و جان عدا

قطعه پایخ علی گویا و عا و جنگ با و از معتدی عدالت و کرات و امور عام و تقرر

مشر بر مخرجی و نوشیروان جی بجایا و بند کور

عما و جنگ جدا شد ز کار معتدی	جگر خراش صدائے زغالے بر خاست
اگر چه این خبر از دیر بچش شخص سقیم	گپے نشست و گپے نعت و هم گپے بر خاست

دے ہر فردا دینہ بزرگ باو خزاں
نکار کن ہن این عزت نصیب را بے عیب
ز گوشہ دے گلستان ہر کو برخت
بگفت شوق بیکے آبد و یکے بر خاست
قطرہ یارنج ولادت با سعادت صاحبزادہ بلند اقبال شہزادہ عالمیاء ثواب میر
عبدالقادر علیخان خلف سلطان کن

دیم حکم کہ سر مشے نوید روح فزا
بگفت خیر بین کا نجم مبارک پے
تارہ شمس قمر آسماں ملک مردم
ز بہر نذر فلک چشم روشنی گویا
مگر توئی کہ ز پستی طلع تقدیر
مکن ز بخت شکایت کہ نارسانی کرد
بفیض شاہ کہ نزدیک و دور یکتا
اگر چہ نیت ترا دترس پر سیم و زر
ہزارا سکر کہ بخشید نیک فرزندی
بدار تا بقیامت خدا شاہ و کن
بن سرود باں لحن دلغیر بندہ
بیای چشم پے فرخی شتابند
بچشم و سر سوئے دگاہ شاہ پویند
بہر خن طرب جائے خوشی و شادی
ز دور باش صدا و دور باش
مشور حست بیامی تو شمر بندہ
تو ہم ز دوشوی نذر شاہ گزرا بند
نکار کن گہر نظم صاف و خوشندہ
خبت شاہ و کن را خدا بخشندہ
بلاک و فوج و گیس تخت و تاج پائندہ

سہ ولادت شہزادہ شوق از سر جاں
گو۔ ز تاج شہی گوہر فروزندہ
قطرہ یارنج خیر مقدم مراجعت مولوی محمد زماں صاحب ظہم فوجاری ہزار
نخت

بهار نو دمیدان گلستان	صبا آورد ایشان دمام	ز انحاء خلق و مو	ز رخت باز آمد شایم
شکفته شد با گلشن	کز شادی الی حایم	بفرود خیزش عیالات	بگفتا من به خوشیام
دمیده روح تازه من	نوید آمدن معظم	س این خیر مقدم گما	بدکن از دل فرخ و غم
سیر اعدا بریده شود	مبارک یا الهی خیر		

و طبع تاریخ ولادت با سعادت فرزندش زاده ما علامان جبا آغا محمد حسن صبا
آغائی ابو العالی خلف حضرت قدوة الالکین زبدة العارفين جبا قاسمی
حضرت شاه آغا محمد داود صاحب قبله مد ظله العالی

بیا بیا و بگو باز گو شوم قریب	چاں چاں ز کجای صبا تو می آئی
خوشا خوشای خندان لب هم پر	جهاں جهاں بحین رنگ گل بیفرائی
چه مشوه است که حق اولت نمی گنج	درون سینه زبالیگی و پنهانی
بگفت شوق تو بشود نوید رنج	طلوع یافت ستاره ز برج آغائی
هزار شکر به شکوے شیخ زاده ما	که شد تولد فرزند غم آغائی
بگو تو سال ولادت چه نغمه بلبل	که بر کلام تو نازد غمینی و جهاںی
و لم چ غنچه شکفت و نسش چیر گوتم	دمیده گل بحین از نهال آغائی

و طبع تاریخ تولد مولفہ جناب شیخ احمد صاحب صدیقی المتخلصین قاضی سیما
انصاف و اظهار حق و تفتید قلب و سره عیار سخن مشکیش نظر گاه و ان
جو هر شناس شعر و سخن و صیر فیان نظم و نثر بالقصیل گزیند می آید

نقل فقرہ تاریخ قاضی جبار معبار متعلقہ

تاریخ نو کیا ہے قول شہور کا اظہار ہے اسکو چشمہ نہر پر کندہ کروادیں تو سزاوار ہے
سہل متن تاریخ کا آئم ہمارا کلام نہیں یہ الہام

و مہو ہذا

آب آمد تیسیم ریخاست

مخفی مباد اس قول سے چشت مغلہ و تخریج آب کے عدد کو داخل کر کے تیسیم کے
عدد کو خارج کر دینے سے ^{۱۲}۱۳۱۲ مطلوب حاصل ہوتا ہے یہو المراد

نقل قطب تاریخ جوابی مضافہ افسوں مع عبارت متعلقہ

طبع نور و حضرت تاجی	بہر امداد گفتگو ریخت	آبرو نیت مریم را	نالہ دازد و ضو ریخت
کرد اظہار و عوا الہام	از جہان شرم و آبرو ریخت	بے سرو پا نہر و تاریک	بخیر کر سن کرد و ریخت
خوبی مع آب نل گفتی	پیشہ را چشم آبرو ریخت	تخلہ تخریب بلا ایما	برقین معین مع ریخت
کرت شرمش بلبابا	گوئی گوز آمد و ضو ریخت		

از اعداد فقرہ گوز آمد الخ کہ (۲۱۵۹) باشد اعداد وضو (۸۱۲) خارج کنی باقی ماند
(۱۳۴۷) باز از اس اعداد لفظ بالی کہ در آخر مصرعہ اول است خارج کنی پس
باقی ماند ۱۳۱۲ و ہوا لمطلوب۔ سچان اسد قایل تاریخ اولی نقش بر آئین
مینجا اہد و تہا و رد قل نام مطبوعش بر چشمہ نہر کندہ باید کرد و بخیر از مینجا اگر صرف
فقرہ قولش کہ بلا ایما و تخلہ و تخریب ہوا ہے است بر کند چشمہ کتبہ کند بنیندہ را

در لجه حیرت خواهد انداخت و استخراج تیغ ازاں فقره بدن شوار خواهد بود - فافهم

که تو تیغ زین طخوانی ببری رونق سخندان

نقل قطعه یارخ غلام محمد صبا عشق بجو آتا ریخت ببا

یک بیک شوق و نگاه من بوالعجب نفی طراز آمد گفت قاضی شفا ییخی حرف افشون و لگداز

بهر طیاره پروایس تیغ از دو جان من بر آید دم الهام بر زده قاضی نیز از لب بر گز سار آمد

وان شراخ مسکن و آرد و ز الهام خود بند آمد لیک تیغ کار نیمغزی پوست بر پوچو سیار آمد

و شمع زان و هم نه وضو عاقبت دل نیاز آمد شوق با صبا و پای عشق گفت - گیم قضا کار آمد

۱۳۵ ۱۳۴

خبا قاضی صبا در حایط شیرین تمامی نقل قطعه
چنان شوق و باز تذکره فقره تیغ خود بوانو عمل مدخله
تخرجه بنامه و آرد و چند سطر عبارت شریطنه آینه فایده
زاله لکن نمونند به کم و کابیل قوم اما که بر ناظرین
اصف شامی موصوف لیه ظاهر و باهر گردد -

نصف تیغ آینه است که این تیغ تاریخت ندارد که از عالم غیب بجسم

در سده اکنون تبلانش به نیمه می و بناری فهم بهاری چو ایش شوار بر طرفه اشاره

تخرجه خود از لفظ (آمد - برخاست) موجوده این "ماده" بود یا و پیداست

که نه به بجد چیر و راں بگوید تیغ آن نمی بریم دریا فراوانشویه بیگ

اف تیغ یار قدیم شوق که ب بهیمغزی کشوده قلم پر داشت و نصف پاره را

شناخت و خود تاریخ در جواب که طبع کرده از منی و مناسبت ضروری عاری است معلوم شد که
 یار ماجز نایش معلومات خود از این مفاد بختی است چه دور بود که انصاف کرد
 و بتاریخ ما و او سخن بدادے چون چنین نکرد و همان لفظ بمعنی بر قول و فهم او صادق و
 واثق آمد بآلہ التوفیق - شوق تاریخ بطل گفت یعنی گیرم قصداً ناز آمد
 منت کلامه - خوبی تشریح عبارت طبعی قاضی صاحب الجالی برناظرین فن کلام تو شد
 نخواهد ماند چون حال تشریف اینست نه معلوم صورت نظم چگونه خواهد بود تا ایندم درین میان
 یک مصرع هم از طبع قاضی صاحب الزمان است حالش مستور است اندرین عبارت چند خط
 آنچه پا خورده است بسبیل مشوره رقم میرغم بر مصنف مزاج آئینه است غیر محاوره
 فارسی است نباید آورد بجای از عالم غیب از پرده غیب دست بود و بنا
 الفاف فقره (بحسب.....) و هم درین فقره لفظ "ور" بعد لفظ "ما" بهر حق کلام که
 زاید آورده است اگر درینا و روئے کتابی نداشت این جمله هم که (تدخله تخربه از لفظ
 آمد - برخاست موجوده این ماده) قابل نظر ناظرین است لفظ (آء - برخاست)
 یا لفظ ماده چقدر مناسبت تفسیر دارد و نفس علی بنیاد

قطعه نظم جوابی مترشحہ غائبه شامہ ضرفامیہ شغنائی و شغنائی
 مخموری جناب و ستاری حضرت مولوی نظام محمد صاحب المتخلص شوق
 حیدر آبادی صیغه دار محکم عدالت و کو تالی و امور عامه کار

قطعه

چه کرد شوق بگو قاضی ترا سوگند
 اگر چه یار قدیش خطا بها کرد
 غمزدن ز قاضی گردون تمام فضل و کما
 عجب که دم زبانی از مذاق شعر و سخن
 به طبع صاف مکرر کند چو رشک و حسد
 عجب که مغز سر برین به حرف بینگری
 شدی ز کوچ انصاف مائے روگردا
 خیال بود و هذب به نعر خواهی گفت
 نبود چو که ترا تاب حمله افسوس
 بنارسی است به نزد تو واجب التعظیم
 کدوے حضرت افسوس مگر ز پر مغزی
 مگر بر اشمودی غریب و بیچاره
 مگر نبود چنین طرز گفتگو جایز
 به بحث تدخا و تخرجه کلام فضول
 وجود تدخل و تخرجه به ماده تو
 مگر بخویش تواندیش کن بلا اظهار
 نیز از سه صد و هم چارده که حاصل است

چرا بحق چنین یار ناسرگفتی
 مگر نه هیچ سخن از سر و فا گفتی
 به صواب بود گویم خطا گفتی
 به نظم من گفتی به نثر و گفتی
 ز بهر دست تبتستی و اوصاف گفتی
 تو خوب مفت بخوردی کذا کذا گفتی
 به رخی گفتی دانم که نار و گفتی
 غلط طریق بر رفتی و بار یا گفتی
 مرا ز تیرگی عقل نار سا گفتی
 کز آن نه حرف ز گنگ ناما بر گفتی
 پند کردی و بازش نه چون چرا گفتی
 به رخی خواست دل خود تو بر ملا گفتی
 ز غیر سخت شنیدی به آشا گفتی
 چو نقش آب همه پابر هوا گفتی
 شگفت نیست بود و چنان که و گفتی
 فرشته پئے نه بردم چو رنبر گفتی
 خدائے را تو بگو نام من کجا گفتی

بجز شمار عدد و بهر نعل بلا ایسا
 نخست بر سر الهام دم زد می آفتاب
 قسم باو که مگر گفتم سنی نبود چنین
 سخن نه ارث نه متمرکه ایت کجاست
 متاع غیر چگون به قسمت آوردی
 چگونه داد سخن داد می به گفته غیر
 ز طبع خویش یک شعر هم درین تاریخ
 هزار حیف رشوخی و طرز گفتارت
 نه به که دشمن انصاف و ظلم دوستی
 میان اهل سخن منع نیست گفت و شنود
 چنین نبود سزاوارشان صد کلام
 سخن زیاده فتنه چون بودند سر پای
 عجب است آنکه بیاوختی از من ناحق
 طریق نیک درین داوری نه بگزیدی
 تمام نظم مرا حرف حرف کردی نقل
 کلام من که همه صاف و چست بود و
 اگر ز لغزش یک حرف هم نشانداد

بگو تو باز که تاریخ قاضی گفتی
 سپس محبت ملام در رسید و گفتی
 سخن درین که گفتی تو با خطا گفتی
 چرا مناسخه کردی و با قضا کردی
 ز بهر شبت گواهی چای با گفتی
 بگو که فقره تاریخ تو کجا گفتی
 اگر تو گفتی و میگفتی خوشا گفتی
 عجب که باز ز خود خویش را ثنا گفتی
 کلام غیر به اظهار خود نه گفتی
 مگر طریق نباشد چنانکه واکفتی
 بهشت خاک گرفت و کیمیا گفتی
 ز رفقا بشتیدی و با صبا گفتی
 کلام دور حق مرد با خدا گفتی
 کلام طعنه بعد شوخی واد گفتی
 مگر نه سحر از آن حرف مدعا گفتی
 بلا دلیل بگو ملامش چرا گفتی
 هزار بار همی گفتی بجا گفتی

گفتی ز مسلک انصاف در نمی گذریم	بمقتضای محبت چنین با گفتی
ولے نہ نیک بود همچو ربط از اغیار	کشد نہ تنگ ترا او کہ ناسر گفتی
غلام صاحب انصاف و اہل ان مستیم	تو نیز بر دل اینہا حوالہ با گفتی
دیند اقویٰ بخونم مراقبول بود	ترا پاس گزارم کہ حق بجا گفتی
و اگر بہ شوق میزار بعد از قاضی	بجائے خویش بندیش تو چہا گفتی

با تہام خواجہ محمد اکرام الدین جاں عقیل سرشتہ دار عددیوانی ناظم ضلع لنگرہ
 تہ حضرت مدائن طلہ و اجلالہ۔ در مطبع قانونی پریس رونق الطبع پذیر
نقیرط و تاریخ طبع دیوان اکبر احمد حسین صاحب المخلص مال علی اووالہ
 گرفتہ کہ قطرہ افشانی ابر بہار با خاک را بر سبیری دانستہ از رنگہ خخ خضری
 دادہ۔ و پذیرفتہ کہ وزید نیم صبح گاہی مضامین دہر را بہر گونہ نواہے گل بلبل
 ہر مہفت بہشت کردہ۔ بیارے نواہے دل بدر آورد مرغان چمن ہمیکالہ کوا
 باحتکانت و انہوی شعلہ ہائے آتش گل گلچن افروزی جگر کداحتگان ہنسا
 اما پر کالہ ہائے باد آورد خرمن سوختگان برق جہاں سوزہ ہوائے عشق بہتا
 دیگر دار و گہرانہ ہائے رانگاں ریزہ خونی شرکھاں طیفان خیمہ ناسید اکنا
 بحر الفت آبے دیگر جنوں زدگان از خود ریمیدہ بیدار و حشت مایہا بہشت
 فراخ ترکہ وادی امن از خجلت تنگد امنی خویش سر بگریباں فرو بردہ۔ و رنگ
 پریدگان رونق ناکامی را شبستانیت روشن ترکہ پیراغ طور از شرمناکی

پردہ فانوس برنج فرو بسته - نازم بگرا ناگی ممولوی حکیم احمد حسین مایل کہ اوست
 بزمرہ قلادہ بگردن گرفتگان سلسلہ آغائی ابو العلامی گزین عقیدہ تمندی و بسلسلہ برادران
 طریقت ایس عالی خاندان گراں ارزو بہین برادری - آری دل و دماغش دادہ
 یا اعجاز و جادو را باہم آمیختہ - کمال فن طبابتش جاں بلب رسیدگان را ہم عیو
 بکالبہ عنصری درو میدہ و جادو و کلا میس گو سالہ پرتان سامری کیش را برقص
 درآوردہ - با ثبات دعویٰ اولی دیوان شاہی گواہ و بر دو کو آخری ایس تھہ دکن
 بنینہ - چہ تھہ دکن گنجینہ ایست پر از جہاں پرارہ ہائے جگر کاوی آن معدن نغوی
 و گل نیت از شگفتگی گلہائے رنگارنگ زمین صفواش رشک سواد مینو - آ
 مشوق اگر پارہ حواس جمع کردن نتوانی غم نیت بخودانہ تاریخ طبع ایس نسخہ
 گرانمایہ می باید سر و فقط

تاریخات طبع تھہ دکن

پس درنوشت پیر فلک دفتر کہن
 پارینہ گشت بچو ورقہائے یاسمن
 بندش خطا مجو کہ بود زلف پر شکن
 بہر حرف عین سلسلہ آہوئے سخن
 مایل ترا بداد خداوند ذوالمنن
 یارب نگاہدار من الشر والفتن

تازہ کلام حضرت مایل جو طبع شد
 آن گفتہ ناخواب و مومن با سیر و در
 مضمون صاف صاف چرخار ہوشا
 ہر مصرعیت غیرت سر و قدان ہر
 فکر رسا و طبع دکانطق و دفتار
 اورا ہم ایس سفینہ شیر کلام

تاریخ محو بلبل شیدا سرود شوق
 باشد کو بنگ چمن تحفه دکن

دیگر

چرخ لعل در قایل گفت
 می دید و میدم دم اعجاز
 صفحہ نامدش بدخانت
 چمن در کنار می دارد
 از زین تافلک منور شد
 حله انطباع پوشانید
 از فلک آمده صدائے درود

وہ چه درمائی نظم بایل سفت
 با میجا بیان او و مساز
 لفظ لفظش چو لعل رخسارت
 تحفه او بہار می دارد
 چون چراغ سخن ازو بر شد
 جلوہ اش را چو عام گردانید
 شوق چون فکر سال طبع نونو

بلبل سدرہ نمنا زونا گاہ
 گلبن تحفه دکن دلخواہ

قطعہ تاریخ ہنیت تقریر مولوی محمد عزیز مرزا صاحب بی۔ اے
 اولی و گار بر منصفی حدیث عدالت و کوتوالی دامود عامہ سرکار عالی

پرتو شہ دکن غلام	بادشاہ سہیل	مرحوم محمد انوری	ہستیاں بہر جود
گرہ بنید جان و کاخ	ہم زوہ است ادا	صافق شریف	ہستیاں بہر جود
الحذر از چشم شرم الودہ	و شمن بد گشتہ بیدل	حیدر اسود سلطان	رأے افلاک و پیش

منتخب فیروز بن شاه	منضم برتبه قبول	کیست آن مقبول اغیزه	خلقت او آبر و آفتاب گل
آدمی صورت فرشته	نیکو خلق تیر بود	داروشایر به پیش گامیا	دشمنش دشمن پابل
از سر حق شوقی نشین	منضم گرد و بزر و دی	مستقل	
رباعی شکر بر نیخ تقرع العیناب لوی محمد عزیز مرزا صاحب بی. ۱۳۵۱ هـ			
مستعد عدالت و کو تو الی و امور مدبر عالی			
اساگزیرا که با ما باشی	با گوهر خرمی آید یکا	ای قدر من و تو چنین	تا تو بجا عزیز دلها باشی
تاریخ شادی سائے تن چند خلف را حکم چند ناظم اولیاء الت دیوانی مله			
شده نر شاه چون کار چین	صد آهیتا دهر سو	ز یک رخ عیال شایع جیم	الکسا - یار او شایع
قطعه تاریخ بنائے خواجه گلشن			
چو شیر اربابان سر	ز تار و پود بیان	نشانی بلبل و گفت	دوی سوبهار خواجه گلشن
فقره تاریخ عربی بلا مدخله و تخریج			
وفی انهار و خیل و رحمان			
آخر و تاریخ فارسی به مدخله (۱) عدد			
شوق خوش خوش از سر سر	خواجه گلشن روح افزا سال گفت		
تاریخ طبع دیوان شاعران گنیا شیرین مقال انصاح الفضا بلغ البلغا ما لجنایا			
سید محمد سلطان صاحب مافلد و لمی هم			
بنی شاعری استاد کامل	جناب سید سلطان عاقل		

ثبتان سخن را شمع محفل
گزین بود از همه افضل فضایل
سراور بود بس نیکو خضایل
دل مارا به یادش کرد و مایل
رسیده کشتی مقصد به ساحل
نخه مطبوع شد دیوان عامل

سخن سخن و سخن دان و سخنور
ز آل مصطفی اولاد حیدر
نکو خلق و نکودانش نکورائے
نماز او در جهان لیکن کلامش
کنون چون این سفین گشت تیار
بگوشه از سر الحمد سالش

قطعه تاریخ تهنیت شادی را را واکش فرزند جناب را بالکندصابی
ناظم فوجداری بلده

وزیده نیم خوشی در چمن
بنفشه شقایق سمن نارون
بهر شاخ بگیل شده نعمت زن
که رقصان شادیت چرخ کن
خوش آواز و گلچهر غنچه دهن
همه خنده لب خنده رو خنده زدن
مبارک سرو نوید بے من
که شد کجدارائے را واکش
همیشه زافات و شر و فتن

بفضل خداوند کون مکان
بهر گوشه ناز و بزم و بهار
بضرطرب اندرین فصل گل
شاد آتیه بزم فرخنده طوی
ترنم سرایا زاهد فریب
ز جوش سرت و فز سرور
گزین بزم زینت فراداد و شو
بیابین چه فرخنده بزم این
خدایش نگهدار از فضل خوم

<p>بود خرم و سبزی باغ سراد چنین مصرعہ سال بزواج تو شوق</p>	<p>ز فیض کرم ہائے شاہ دکن جوان عمر و نو شاہ را و پاکش</p>
<p>قطرہ تاج تیر میکان مولوی محی الدین احمد رضا منظم شعی الخیا نو افروز ملک الہ آباد</p>	
<p>خلیق و خوش سیر نیکی خصال بجہ اللہ کہ خوش منظر مکانے خدا آباد دارد تا قیامت در نیخانہ شود ہر روز شادی بہ فخر و افتخار و عزت و جاہ ہمیشہ عشرت و شادی طرب طفیل مصطفیٰ ہم آل و اصحاب یہ سال نیک و فصل نو بہار بکرم مشورہ شوق از دل خود</p>	<p>خدا عز و شان او فراید بنا کردہ محی الدین احمد ہم عمر و دولت او در پیاید گے اندرہ گرد او نیاید بکام مقصد و لہا سب ازو خدا در آل اولادش فراید خدا نجات او را ہر چہ خواہد اکتہیل عمارت را سر آمد عمارت خوب - تاجش بید</p>
<p>قطرہ تاج بہت سرفرازی خدمت وزارت سلطنت دکن بہ عالیجناب</p>	
<p>مصلی القاب ہاراجہ پیشکار کشن پشاد بہادر اداہم اللہ تعالیٰ آقا لہ و اجلا لہ</p>	
<p>مہاراجہ و پیشکار نظام کزیں پیش بد پیشکاری کنیز سر سہراں بادشاہ دکن</p>	<p>کہ مشہور از جی دریں شہ حبیب وزارت ہم اکنون شدہ خاد خدیو جہاں مالک سلطنت</p>

گنبد او ترا بہر دستور خویش	بفرمود شاہانہ چوں مکرست
دل خلق شاد است تو شاد باد	فراید خدا دہلت و منزلت
نش از سر دل خنفت شوق	وزارت بود بندہ در گہت

قطعہ تاریخ تہنیت مراجعت با سعادت شاہ جمشید چہشت سلیمان شوکت
خدیو گہیاں فخر سلطین جہا اعلیٰ حضرت حضور پر نور بندگان عالی متعالی خلدان
وسلطنۂ از سفیر دربار دہلی

ساقیا بخیز و بشکن تہ از دنیا و خم	بیں ز سوئے باختر تا ابر رحمت آمدہ
گل نچزد منے بجوشد مست ہر یک پرت	برزوہ جانے بکف در بزم عشرت آمدہ
اے نسیم صبح در گلشن خرام ناز کن	بہر گلشت چمن آں سرو قامت آمدہ
رشک فروس آیار حبیب را باد کن	از برائے دیدش رضوا زجت آمدہ
شد ز نور مقدس ہر ذرہ ذرہ آفتاب	شہ بدلا السلطنت با جاہ و شمت آمدہ
دیدہ ما جان نثاراں فرشاہ مقدس	شاہ دیں پرور پناہ ملک ملت آمدہ
سایہ یزداں توئی اے ظلم محمد وہا	دلیم و سلجوق و چیں زیر حمایت آمدہ
اے شہ محبوب عالم بکیاں را دنگر	چوں بخت دامن شاہ و لا آمدہ
انتظام نظم عالم از ازل ندر بت	ہر دو محبوب نظام دین بود دولت آمدہ
روئے پر نور ت ز بہر دفع تاریخی بخت	آفتاب طالع صبح سعادت آمدہ
پر تو نور جالت روشنی شمع طور	شربت خشکیدہ لب آب ہانت آمدہ

ابر نیاس بالا ز کم مایگئی خوشتن جنش ابرو گهر اندر تر از و میکند عدل گستر مهر پرور حامی دین متین شاد و خرم مصر عسل نگو گفته استوت	پیش دست جود تو بهر شکایت آمده چون کلید قنوت ارباب تمت آمده مالک ملک کن جان رعیت آمده شاه آصف جاه از دلی بشوکت آمده
---	---

قطعه تاریخ ولادت با سعادت وی فرزند ارجمند عزیزی پیا مولوی محمد عبد القیوم صاحب
آغا ابوالعلانی وکیل بلخ و سردار ملوک بلخ

احسن العین کن در مکار می سر و کبر و هم منی اورا حی و قیوم قادر مطلق در شبان مولوی قیوم	او ستازاق و غنی تویم را نخواستی مطلق و حکیم نیست در ازل و هم کرد روشن دیگر چرخ جرم	و حده لاشر کیلا تا گفت که منازکر اخوی بفضل ترجم و الطاف شوق سال تو لک مسعود	نیست در ازل و هم خاک را بر دتابه عرس همز احسان و امان گفت بعد از شایع جرم
داد فرزند از سر بخشش	عبد قیوم را خدا کریم		

تاریخ انتقاد و ربار و بی تبصره حسن تا چو شوی ملک معظم ای دور و منقسم قیومند
حسب فرمایش دوست گفته شد

اے شاه والا هم ای دور و منقسم تا جور حضرت علی سر چرخ چهارم از خدا میتوان گفتن پاس لاد و زان لیس منقد فرمود حسن قیصری و ربار را	نادرین سب از فیضت به چرخ شمشیر التما می کند بهر تو اے شاه زمین کو به تدبیر کوا از پر تو اے رزین بانهر ارا و الیا نجات بخیر
---	---

چرخ با این کثرت چشم لاکچ بدید
جلوه گاه بادشاهاں تدبیر انجمن
اندریں بزم کرامت مع خیر لطف و
ہفتیت گویاں ہمہ در پیش و گرد تخت تو
میکند شمس و قمر زین انجمن کسب ضیا
ہر کہ آماز پئے قطارہ اشراخ راہ دور
مستورست کردم ز دل گفصا گو تا رخ نیک

ہمچنین حسن عظیم الشان و زیبا البش
میکند رضوان تماشايش ہر دم آید
بود از بحر شرافت ہر یکے در ہمیں
مالکانِ کشور بند و دکن تا تار و پوس
اے زہے انوار و زینت رونقِ بزمِ شاد
گشت جاہ و دولت و اقبال ما ابو ہریر
شد مبارک تا جوشی شاہ رازیا گزین

قطعه تاریخ تهنیت و نق افزای عالیجناب راجه بہادر میں السلطنت
مدار المہام سرکار عالی بہ تقریہ جلہ شادی میاں احمد علیخان صاحب
مدوکار ناظم جہانگیر جمعیت سرکاری

محمد علیا پس از حرق	بنام محمد بنو اندرود	خدا چو تجی غریب النواز	بروی جها بابا دی
ببند کوشاه فرخنده	که دستور خود را خاتم	پس سلطنت از راجا	بسیار در شش در الو د
شادی که چو میا خوا	زیرفت و دعو نواز	سنت گفت او که از ر	قدم بچو فرمود غنی

قطعه تاریخ تهذیب آبادی میا نوال احمد علیخان خلف کبر علیخان
نواب محمد علیخان بهادر آغای چشتی ابوالعلائی مددگار ناظم نظم جمعیست

مستام البهار انشا الله	رسید چو ز خو اوجی گاه	صبار ابر که در قشرب با کثر	هو اوصا که در شش
طویل مند و اوجی	شگفت غنچه لبها و دین	وزید باو بهار زجا	محمدر حین بخند و رآمد و طبع

نصیر الدین احمد بن محمد بن علی	فلک تضرع ملک	خوش بخت جمیل	بیات گزیده کجای
بهار غنچه گشت و می خنبد	فرود رویم جویم	برسم خجور اگر در سیر	بدار و همه باغ و جارت
نوا احمد بن صاحب	تراک طبع حشم اویر	جلوس کرد بر سر شوخ	مام باد و عروسی با تویم

نزد وین سخن شوق آغالی گفت باد وین سخن شیم

قطعه تاریخ استقلال بے بالکند صبا بی - بے بر نظامت اول فوجداری

اے خوشا فوجداری بلده	منت مرخدا غر و جل	حسبان بادشا کن	کوت از جمله خسروا
خوش سیر نیکی بے بالکند	مستقل گشت نام اول	شوق گفته این سیر	حاکم نیک بخت پاک گل

قطعه تاریخ تهیت خدمت اول بقصداری ضلع جناب فصیح الدین احمد صبا

نصیح الدین احمد فیض گستر	تعلقدار از فضل اول	دل بر آجله رعایا	شده شریک تازه چو گل
هو خواه توجه از دل جا	تراحق بر همه کرد افراس	عزت غار و فتنه	بهر خواند این سلسله
نار شاه جا خود بگردند	کرد گشتند هر دو آفر	تراحم چو گلزار باغ	برنگ بوستان ارا و آفر
بود گشت امید بنر و شاد	شود نخل باغ بار آور	جستم سال فرزند خدمت	شده گشت رگوشم بالآخر

بخوان این مختصر جبه تاریخ بے حاکم بخندان زیور

قطعه تاریخ تولد همیشه زاده نواب فطیمه محمد عبدالصمد صاحب التملص به صمد

مسی محمد مسعود مد عمره فرزند محمد محمود صبا

خداوند اتوبی نطلب و مقصود	وجود جلله عالم از تو موجود	تو دادی جلوه ایجاد و کون	و گرنه بود سا جدم نه موجود
بهر پیش حلاوت بنگرند	نصیر سامر فرخ و نور	صفی آدم کلیم الله و عیسی	بقبر ما همه از سر و آرد

جہیں شوق نہ ہو	کہ روئے شام تفریق نہ ہو	محمد منظر ذات الہی	برو باد اور و غیر محدود
کرارم نہ ہر آنکھ	کہ کر دیا اوہ نہ ناہور باد	مراغ پے یک کوخت	نویک داوانا فرخندہ بود

پہنیا شوق مار غیش بگفتم کہ خوش میلا مسخو امجو

قطعہ تاریخ تعمیر دولت سر اے صد الصدور حکیم حکماء جناب محی الدین وہباناظم امور

بہ عہد شاہ محبوب علیا	کہ ناز و برکز مہاراج	کنا را گیر میر عالم	قریب ہو محمود الزمان
محی الدین دولت حامی	ہنسیم و تخت سنج و قدر دانی	حکیم حکمت ہوز حکما	نکھو از قیام ہر زمانے
بہ اوناز و نظام صدر	ادیک کفر کار دانی	سر آمدہ الوان نعمت	زہر مہا خوش ہنر با
بہ حال بکس سجا رنگام	شفیق لطف گستر ہما	بنامرود قصر روح افرا	کریم الطبع عالی خاندانی

بگوئے شوق سالن زمین مت شمر و لکش مکانے

قطعہ تاریخ تہیت تفر جناب لوی میر قمر الدین ضاویل بر کنیت مجلس عالیہ

لیلیٰ سجت جنت دوش باناز واد	شردہ با مجنون دل از پردہ محل بگفت
اے کہ بگراں مہراج سپہر علم و علم	در زمان سعد آمد بر سر منزل بگفت
ہر یکے از شرط شادی چہرہ برافروختہ	گشت اساد سعد ابو دہر شکل بگفت
یعنی قمر الدین خوشخویدہ والاسب	عاقبت شکل مہر نوشد مہر کامل بگفت
تہیت چوں گشت مرقب بہر اورا سنش	اگر مجلس میر قمر الدین عاقل دل بگفت

قطعہ تاریخ خیر مقدم و تفرع الخاٹمی محمد عزیز زجا اول تقلید اضلع پیر
 بر کنیت عدالت العالیہ سرکار عالی ۵ شعبان ۱۲۳۲ م ۳ ماہ بان بروز خانہ

بیا بیا که صفا آمدی سرت گروم تاده ایم به راست بجلوه افزائی سزد که جمله جهان خیر خواهانت پس به جلگیاں و تراهی باید شہ نظام عطا پاش و ظل سبحانی نثار باد دل و جان به فرق شاه برائے رکن عدالت زبندگان قدیم غزیز جهان خلاق اینس ابل دل بحسن خدمت سلطان فیض پاش نمک مراحم شہ آصف ترا مبارک باد	بغیر فخر نبه بر سر فلک پارا سرور و نور دل و دیده تمنا را کنند سجده منت خدای یکبار بدل کنیم دعا شاه فخر دارا را کنند ناز به نامش بکند و وارا بگردشاد و الطاف خود دل مارا که انتخاب بغیر مود و دانا را که کرده است به او علاج دلہا را ہمیشہ دید بچشم کرم عایا را زبوں کند غضب او نصیب عدلا
--	---

بگفت شوق مبارک من از سر وقت

ہمیشہ شاد و بہینم عزیزم زارا

قطبہ پانچ بنا و مسجد در خواجہ گلشن ملکی نواب محمد علیخان مل در جاگیر دار
و در دگر محکمہ نظم جمعیت سرکار عالی از جا محل من خواہیہ

کینہ از کینہ سلطان مند چہا کینہ مسجد در خواجہ قطبہ پانچ افشاح و افشا و شہر مدرا کینہ از کینہ سلطان مند چہا کینہ مسجد در خواجہ قطبہ پانچ افشاح و افشا و شہر مدرا	نبا مسجد کرد و خواجہ گلشن در شہر پل گفت از سر بگو شوق خلد اقامت نبا مسجد کرد و خواجہ گلشن در شہر پل گفت از سر بگو شوق خلد اقامت	مل محمد علیخان دانا عظمت نیا در خارج مل محمد علیخان دانا عظمت نیا در خارج
--	--	--

المتخلص بن محمد موسوم به دواخانہ شفا فی

شنیدم کہ عبد صمد بن
دواخانہ بکشت و فزائے گفت
نہم سخن سخن و دروغ
بے کلمہ با حکمانہ گفت
خوش از سر باغ تاج شوق
مبارک علی دواخانہ گفت

قطعه تاریخ عطائے خرقہ خلافت بہ نجم الدین صبا خلیفہ برایت علیضا بوالعلاء

سوائے آدم خاکی دگر راض و سہا
بفضل خالق کیا طفیل ختم رسل
بفیض سلسلہ بوالعلائب بہ جہاں
بہ نور مطلع صبح سعادت ابدی
کے کہ نام نہ بوالعلاء بگیرد یاد
جہاں پاک کے دید یک نظر واللہ
بہ نجم دیں زیر گاہی گوئے شوق

کے نخواست گراںباری امانت را
گزیدہ ایم برائے خود این عنایت را
بسیط کرد ہدایت علی ہدایت را
مہم در راہ بے بتلائے شامت را
ہمیں بہانہ کفایت کند شفاعت را
ضیافت و دہمہ دیدہ بصارت را
کہ زیب تن کنی - جتہ خلافت را

قطعه تاریخ تہنیت عطائے خطاب بنو ابی صمد علیخان ہمدانی در مدح و ثناء صاحب

میر محبوب علیخان خسرو حرم جاہ را
ہست او جان رعایا فیض بخش بند
چوں چل سالہ مبارک جشن سال عشر
اندیش بزم طرب دربار دربار شہی

یا خدا جملہ مراد دل عطا کن بجز درنگ
مالک ملک کن یار وفادار فرنگ
منقہ گردید بازیت و صدق و وزنگ
مجمع بودند جملہ اہل رائے صلح و جنگ

اے خوشامحفل چه محفل شک گلزارم	مطر و باقی همه موجودا بینا و چنگ
نایب میر عیسٰی صمد علیا خطاب	شاه نجید و فروزش فخر و غر و نام و رنگ
از سر دولت بگوئے شوق سلطادکن	وہ خطانیک ولایتی داد و صدفیان ^{جنگ}
قطعه تاریخ تہنیت جناب سلطان یاور جنگ بہ عالیجناب نواب میر وزیر علیا	
بہادر کو وال بلدہ دام اقبالہ	

بہ بیگام مبارک عہد نیکو جشن جل لسا	چو شد بر تخت شاهی شاہ آصف ظن ^{نی}
نظام الملک محبوب خلایق خرم و عالم	بشوکت قیصر و دارا بہ رحمت لطف ^{نی}
سیر اجلاس سوجاں نشان بھجوا	بدید از گوشہ چشم مبارک مہر سلطا ^{نی}
خطابے داد آں میر عیسٰی کو وال بلدہ	فرد وہ عزت و شانک شای الطاف و دادانی
بن این مہر خوانی شہزادہ ابرو بہم	دل سلطان یاور جنگ خرم باد۔ بر خوانی
قطعه تاریخ تقرر منصفی خدمت کو والی انیزون بیرون بلدہ	

سید یحییٰ در وزیر علی	نماں بہادر خطاب کہ نظام
تشرلت جاہ روز افزوں باد	بہ طہین نبی خیر انام
نیز اصحاب و اہل بیت رسول	پے امداد و کرجاب امام
بوالعلاق اسم و شفیع و حسن	شاہ داؤد و حنبہ الاسلام
از براءے شایش ہر کار	ہم اجانت کنند با تو مدام
جان نداشتہ و وزیر قوی	داروت شاد رب ذوالاکرام

گشت حاصل مراد خاص و عام
که دهری کار شهنش را انجام
منصرم کو تو ال شاد و مدام

از عنایات خسرو دیبا
عز اصدار یافت فرمان
شوق بر خواند از سر برضرت

قطعه تاریخ تهیت شادی مهینت آبادی میان مولوی محمد شمس الدین صیار
منشی فاضل فرزند مولوی محی الدین احمد صاحب منظم مشی نواب معین المہار
عدالت و امور عامہ کلکٹر عالی

تقریب یوں عقد نیکو ترقی یافت روز افزوں خدا و مصطفیٰ شاد و لا	شده آرا فرخنده بودنوش آرا هر خطه جا تراش گل شام گام	تراشش و بن باد ببا مدارج را بهر نظر متقا نجا تو چو گل خنده	عروس آئینه رود در تقا کمل با شرت جو ماه کا همیشه دشمنانت پاور
--	---	--	---

سر این عقد نیکو و شوق گفت
قرآن شریف و ہر دوی د

قطعه تاریخ مراجعت مولوی علی احمد صاحب شہ دار کو تو الی بلبدہ از سفر مدراس
منجانب مجلس اجاب

علی احمد خدا پایندہ دارش بود آراستہ بازو بر علم صفات نیک و پاکیزہ خصال بکار دوستان ہر خطہ پویاں دلش نیز از شرک و دوی لیک	کز و در نیم اجاب است زینت سر و سینہ دلش نیز اب رحمت بدارد با ہمہ چشم مروت گہے چیدنہ سر از راہ الفت شریک دوستاں در پنج و راحت
--	--

همایختش از بالا پریشان
 سر هر گام هنگام خرامش
 سخن پیر سخن فهم و سخن گو
 و در جولان اگر اسپ کرم را
 شکفته باد هر دم غنچه دل
 بیامد از سفر جوی گل به گلشن
 زیاراں گوش کن حسن طلب را
 بکن زاندازه زاید نذر مجلس
 فدا باد اسیر این خیمه مقدم
 بگوشت از سر امید سالتش

نهد منت سعادت بر سعادت
 مبارکباد میگوید فراست
 سخن سجد به میزان فصاحت
 ز حاتم طے کند زاید مسافت
 فزونی گردد الهی عمر و دولت
 دل احباب خدا را از مسرت
 بده چندانکه باشد دست قدرت
 به توان زند تا ارباب همت
 سر اعدا و خصم زشت طینت
 الهی دیدگاه دایش سلامت

قطعه تاریخ تهنیت تعمیر عقیقه خوانی شهر آده والاتباء سلطان کن
 بظلم العالمی خداوند ملکه سلطنت

مرده وصل صبا گفت بگوشن بیل
 ز گرس از ناز و فخر بانگ گلشن رود
 غنچه نیگفت به خندید گل باغ کمر
 سر و بالاشد و بالید نهال امید
 یک تبسم بکنه هم در گرس خنده زند

حبذا شاه مقصود شده جلوه فلک
 میوزد باد بهاری به خیابان چین
 عطر بنیر است با طراف چپا بوسه
 گشت نیکی همه از کثرت گل سخن چین
 شاد و شاد است لب پیر و جوان دوز

من تعین چو جسم سبب شادی نام
محل عقد ولی عهد بهادر دیشان
خطبه بخواند سپهر گفت دعا قاضی شهر
از سر جلوه بگو مشوق مبارک تیغ

گفت این تازه خبر قصه کنان چرخ کن
گشت آرات از حکم شاه ملک دکن
عیش افراشته از فرط طرب دکن
عقد شاهزاده دلبد شهناز دکن

قطعه تیغ سینه عیسوی

به فضل خداوند کون بگو
سن عیسوی یمنین گفت شو

شده عقد شاهزاده کامگار
شریابریں عقد بادا بنیاد

قطعه تیغ بهت گنجائی مولوی سید حمید صاحب فرزند جناب مولوی
خویشد احمد صاحب وکیل و جواد

کردیم شادی فرزند خود آرات
ای حمید احمد ترا باشد همیشه دستیاب
بارور دار و خدا نخل امید از بهار
جیب و دامان تو باد از گلهامراد
از سر دل شو تیغ تپانده عقد گفت

مولوی خورشید احمد سید و الانب
عیش و عشرت شادمانی دولت علم و آداب
از طفیل حضرت ختم سل شاه عرب
دشمنست گرد و اسیر حلقه رخ و تعب
با در و زو شب الهام محل عیش و طرب

قطعه تیغ بهت عطاء از بارگاه خسروی به عالیجناب نواب
حضور نواز جنگ بهادر دام آقباله

بند پرورش و ملک میر محبوب گردون تپا
پر تو فیض نواز شراب چاه نوافسانت چرخ آفتاب

بنندگان غریب از دروازه	میفرایند و فرزند شاد	هر یکی از خیر خواهان کن	بخطا و قریب کی کامیاب
مصلح الدین می فرزند	کردار کار دولت آید	داد و ستاد از لطف خدای	آنگاه خطا لا جواب
معتز سال را بگوشت سو	شد مبارک عالم الدوله خطا		

قطعه تاج تہیت عقد صاحبزاد صاحبہ حضرت پیر و مرشد جناب یلہ صاب
 نمبرہ قادری قبلہ و کعبہ مظللہ العالی

حمد خالق را سرور زید محمد را شہ	بعد از ان شائد پئے غوث اورا جگری
اے شہ بغداد عیسیٰ دم سرت دم بصدق	شد سہ باطل ز اعجاز تو سحر سامری
قیصر و دارا کندر شاہ جم فقوز حسین	میکند آواز کمتر بندگانت ہمسری
ہر کس از برکات فیض غوث اعظم ہرہ	از طفیل احمد شدہ نمبرہ قادری
سیدی آل نبی اولاد پیر دستگیر	بر شرفیائے توانو ہر رخ چہری
چون نباشد در دود عالم خادمانت و قات	برگزیدہ چون ترا داور ز بہر داور می
تو ز بہر کامیابی غلاماں روز و شب	میکنی ہر دم دعا در بارگاہ قادری
شکر الطاف تو اے ابر کرم بحر عطا	کے اداس از دیکے از صند زبان شای
از حاتم جد والائے تو یابد افتخار	شوق ہم مانند عرفی و ظہوری انوری
مجلس عقد ہمایون صبیہ عفت مآب	منعقد فرمودہ چون نیم جشن اکبری

شوق میگوید ز روئے حمد تاج سعید
 برگزیدہ عقد بنت سید احمد قادری
 ۲۴ ۱۳

قطعه تاریخ تهنیت تولد فرزند میان مولوی محمد شمس الدین احمد صاحب خلف
جناب لوی محی الدین احمد صاحب نظم شی نواب حسین البها مهاباد اعدا امور کا سرکاری

نکو فرزند رشک مہر انور	تولد شد شمس الدین احمد	نہال نخل امید و تمنا	الہی دایا سر سبز گرو
نوابت مند بخورد ابلہ	زعم و نیت دولت کا پند	رخشا بندہ چو ماہ دو	چنیں ان لاہ شوق گو

شبائیل دعا کرد روشن زنجیر شمس ضیاء الدین احمد

قطعه تاریخ تهنیت ولادت با سعادت شایہ محمد طاہر قادری بنیہ عالیہ جناب سیدنا
مرشدنا حضرت شایہ احمد صاحب قلبہ بنیہ قادری ظلمہ العالی

شمس بزم خاندان حضرت غوث الورا	لمع نور تجلی مائے ذات داری
ذریات مصطفیٰ جان علی آل رسول	نیر برج شرف شک ضیا قادری
شد تولد طاہر نامی عزیز جان و دل	دلبر خواجہ محی الدین شایہ قادری
یعنی فرزند سعادت مند قادر بادشا	نکتہ داں رمزائے باطنی و ظاہری
چوں منور کرد عالم از سر دل شو گفت	مہر انور سید شایہ احمد قادری

قطعه تاریخ تهنیت عطا خدمت محمدی عدالت و کونوالی و امور عامہ از پیشگاہ
اعلیٰ حضرت بندگانعالی ستعالی خلد اللہ لکاء بہ جہا مولوی محمد عزیز مرزا جلالی

بعد حمد خالق حق سما	شوق میگوید شادی لا	میر محبوب شایہ دکن	عاشق نامہ بیبیک با
آباد خود در خلق خدا	یک بیک از پیشہ خیر	نیک و اوصاف را مدعا	تسلط کرد بعد از غور و فکر
مرجا صد جہا صد جہا	شوق نیکو ساز از نیت	بر عطا دلت شایہ جلال	ہر کجہ دشا و شد در نیت

از سر الطاف کردنی تقدیر باز مرزای غریب خلق را

قطعه تاریخ تهنیت شادی مهیت آبادی جناب مولوی مرزا احمد صاحب الصدق

عالمی غنیمت مرزا صاحب منصرف مستدرس کار عالی

نیم صبح وزید و گل اید	برقعه از مرغ چون این	که بهر عقد بیا را بریم	بعد شاد کن هم زمانیکه
نداد از فرط شکر عیش	بد آمد بهر و کار کید	فضل خوشه نوشا میرا	مقصود کن کمالی چون
و گفت از عقد حضرت قاضی	بخواند و خدا از کمال	صدقه تهنیت هم مبارک	ز این هم طریاق بکوش رخ

بگفت تو مبارک غریب را
نیم عقد شیرین فخر اید

قطعه تاریخ تهنیت عقد سعید جان صاحب القیوم بیگ صاحب السلاطین

خوشه عقد شکو صفا بزمی	شده در عالم زبان و دنیا	نشان از آرزو تو گفته	ترا عبد قیوم گرد و مبارک
-----------------------	-------------------------	----------------------	--------------------------

قطعه تاریخ ولادت باسعادت فرزند ارجمند عالمی صاحب علیخان صاحب جاگیر دار

ودد گار ناظم نظم جمعیت سرکار عالی

ترا احمد علیخان خوشخو	خدا کرد فرزند خیم عنا	به صوم کشیم بهت و شرم	سمرگاه پیش ادا عباد
به بزم گام خود و او اینکو	به فضل خدا شد مبارک	شده نامور نام محبوب علیخان	چرخ جمال ستان

نشان شوق از فرط شربت بگو - روز نو آفتاب سعادت

قطعه تاریخ ولادت باسعادت و دشانرا و گان بلند اقبال علیحضرت بنده اعا متعالی ملک

ترا خداوند بنا و پیر	بود از فرشتی پدید	چو ظل خدا شاه نظام	رعیت ازنده عالم بنا
یکی از فرخنده فضل خود	عطا کرد و نه راه به	خوشا اخلا شاه و نه راه	بماند تا دور و دور ماه

بخت نجات اصحاب او بود روز افزون شمر و جواه نصیب بی خواهر شمر شود دشمنانش جزا و تناسخ

ز رک و مایوس نشین گفت
یکه آفتاب در گرشگاه

۱۳ ۲۵ هـ

عمل مدح مع التایخ رونق افروزی علی بن ابی طالب همارا جبهه باور زمین السلطنه
دارالمهاجم سرکار عالی به خواجہ منزل کا شاد محمد علیجا ابصا جاگیر داد و مدد و زانم نظم جمعیت

سر و چمید گل دمید موسم خوش فرارید
نغمه سرود و غنایب غنچه بن خنده لب کشود
عہد نظام بخور شاد و زیر خوش سپر
فیض سال فیض بخش بنده نواز و داد
معدن لطف الکریم خزن خلق دی ہم
گام زدی بہر کجا بہر کشاد کار خلق
کلبہ بندہ چون چمن ساختی از قدوم
طبع رسا گہر قشای تاب سر سخوراں
شوق بگویمت شنو نام خدا بود یقین
باد صبا ز سوخند در چمن جہاں آوزاید
شاہد مد عادل پرده ز رو خود کشید
شب ہمہ شبیات شد روز ہمہ چور و غید
گشت ہنشتن جملہ چہ از یہ سپید
گشتہ تمام بہرہ مند از تو قریب ہم ببید
نام خدا کہ پیش پیش فتح و ظفر و تیر
باد تر از فضل حق جہاں چشم فر و مزید
ماں ز ریاض خسروی نیز گل مراد چید
شادین سلطنت باب کلام را کلید

قطعه تاریخ تہنیت شادی مہمنت آبادی صبیہ علی بن ابی طالب محمد علیجا ابصا

جاگیر و مدد گار زانم صبا نظم جمعیت گرام

محمد علیجا خدایش گہا
بروز کو چنبنہ مبارک
میںشروع خواجہ بندہ
بہیعت و نیز و انوشتر
ہزار و صد و چھ ہجرت
بیات از ہم ہر و ہشت
محمد علیجا خدایش گہا
بروز کو چنبنہ مبارک

چہ دختر جگر گوشہ تختِ اُلّٰی سلیقہ پذیر بنیادِ اختر
 بہ نواہِ یسینِ عقد بہ بخشیدیم زرد لعل گوہر
 ہم جمع ہوئے در بزمِ شادی وضع و شرفِ مقام وافر
 صد امبار مبارک ملا بلند آمدہ از بہرِ سراسر

مشران سر بارِ شوق بگو۔ دایما باد و داماد و دختر

قطعہ تاریخِ تہنیتِ تہر جنابِ راکبِ المکند صاحبِ رخصتِ رکنیتِ عدالتِ اعلیٰ سکا

نخبہ عہد و مبارک زمانِ دورِ سعید
 دلم فدائے شہِ بندگانِ ملکِ دکن
 ندید ثانیِ شاہِ نظام کس جہاں
 دعائے شوق ہو در و در شبِ آصف
 جہاں پناہ توئی سایہ گستر عالم
 ز نور پہ تو روئے تو شبِ بزمِ خیال
 یمنِ سلطنت و جہاں نثارِ شاہِ دکن
 قدیم پرورِ روحِ آفرین و قدرِ شہِ دکن
 ز بہرِ رکنِ عرضداشتیکہ پیش شدہ
 بہ انتخابِ تو عز قبولِ بخشیدہ
 کمالِ شوقِ مبارک نشِ زرد و دعا

کہ برینِ کن رشکِ بر و چرخِ بلند
 ہے نواز و فلکِ مرتبِ طفرِ پیوند
 رحیم و باذل و بندہ نواز و دادِ پسند
 بزیرِ حکمِ تو بادِ اتمامِ پست و بلند
 تر از دورِ زمانہ مبادِ مسیح گزند
 کہ عاشقانِ جمالِ تو شمعِ افروزند
 وزیرِ اعظم و فرزانے و خلقِ پسند
 کہ مستحقِ ہمہ گشتند از تو بہرہ مند
 صد و یاقۃ فرما شاہِ تختِ بلند
 بکرو تا دِلِ بندگانِ خود صد چند
 بگفت۔ رکنِ مجلسِ شدتِ بالکند

۲۶
 فصلی

شہزاد شوقِ ہمیں مصرعہ فصلی
 کہ گفت۔ رکنِ مجلسِ شدتِ بالکند
 ۱۴ ۱۳

قطعه تاریخ تهنیت صحت مزاج عالیشان نواب محمد علیخان بهادر جاگیر دار و مددگار

نظم جمعیت سرکار عالی

محمد علیخان فرزند خورا	خدا داد صحت و فیض عظیم	بر سر و اماش ق تاریخ	به باشی مست برب کریم
------------------------	------------------------	----------------------	----------------------

قطعه تاریخ تهنیت ولادت با سعادت بنه جناب نواب محمد علیخان بهادر

جاگیر دار و مددگار صاحب محکم نظم جمعیت سرکار عالی

محمد علیخان والا گهر را	عطا کرد حق و طاعت	بگفت عشق و سال	ز به روی تابان و خیم
-------------------------	-------------------	----------------	----------------------

قطعه تاریخ تهنیت ولادت با سعادت فرزند محمد یعقوب بن غلام حسین محمد آغا بن ابوالعلا

یعقوب بن غلام حسین	تولد پر گشت و یونیر	سش شوق لقمه انام	بهاویم ناش عیان شکر
--------------------	---------------------	------------------	---------------------

قطعه تاریخ تهنیت عطا تمغه طلایی از سرکار به حکیم نواب محمود علیخان صاحب

خلف نواب محمد علیخان بهادر و صله نمایان کل میانی امتحان سه طبعی یونانی

طلایی تمغه دستور اعظم	ز دست خالص روغن	به محمود علیخان جماعت	عطا کرده بجلد و لیا
-----------------------	-----------------	-----------------------	---------------------

خداوند ابای جی شاسی	بدارشی در ادایم سلا	بگفت شوق سالش از سر	ز به زید سعادت و سعادت
---------------------	---------------------	---------------------	------------------------

قطعه تاریخ حکیم نواب محمود علیخان انصاف و صوفیه تهنیت تفرغ از ری دگاری افسر لاطباء

یونانی سرکار عالی

به طول عمر باشی زیر ظل زبرگان ایم	خوشا محمود و مسعود و نه به با نخت بیدا
-----------------------------------	--

بر دوش حق گواهی شوق محمود علیخان	خدا باد امبارک نیز از غازی به دگاری
----------------------------------	-------------------------------------

قطعه تاریخ تهنیت ولادت محمد یعقوب فرزند محمد احمد و دوا ساز ابن محمد یعقوب

شد یعقوب سنا بهت سفا رخت بلب با او شد بگفتا پیش تو سال یو تولد اجمه چو مهر و پسر شد

قطعه تاریخ استقلال جناب مولی صفی الدین محمد بر خست دوم مدد گاری معتمد
عدالت کو تو الی و امور عامه سرکار عالی

ترا که مستعد عالم سز میرزا نامد
گرامی تر ز جان هستی بحسن خلق و خوشنوی
نباشد حاجت پیش تو عرض حال خود کرد
بنوشد هر کس جام سراد خوش از دست
ترقی روز افزون باد در اقبال و شان تو
برنگ حق رسی چون سر خرد گشته صفی الدین
ترا باد امبارک شوق فرخ سال گوید
اگر این شوق میگوید بنام حضرت باری
کز آن که عالم را بر این خویشین داری
ز احوال تمامی ماتحت نیکو خبر داری
بر آتش کاهان چشمه فیضت بود جاری
که شان حق رستا بهر بر دیتی کنای
بگشت زرد و از رشک مهر چرخ زنگاری
صفی الدین محمد مستقل دوم مدد گاری

قطعه تاریخ تعمیر بالا خانه خواجه مندل

ز روٹ بنا شوق تاریخ بر خواں
رفع البنا از فلک خواجه مندل
۲۶ هـ ۱۳

قطعه تاریخ شادی مهین آبادی بر خور دار العین برادرزاده ام میاں
مولوی محمد صدیق حسین عرب کین جاول

سرور افرا دلها آقاب
اوین عالم و دینار و موم
سیدار چشم شوق لب لعل
بواخواش فلک طون
سیدار چمن و میک در
تر و ماز که جان عم
خیشا پیوندار نختی
بشع خان زور شانی

چونش مولوی صدقین کز ناز و عروس باستانی
مینا بوج و زو به یا الهی بود و ایم طریق لربانی

بگفته شوق یانچ از سر جا که سعد و نیکباده بخشائی

قطعه یانچ تهنیت گلپوشی تسمیه خوانی فرزندان مولوی سید عبدالمجید صاحب کمال

صلح را چو ر

عبدغفار پاک و علیم نیکو آبا میر عبد مجید
بهر شادی کتب هر دو از پدر بزم منتقد گردید

شکر مبارک چو سرم گلپوشی داد و داد صبا خلق نوید
شوق یانچ گفت از سر جا باد و ایم خسته بزم سعید

قطعه یانچ قیام انجمن تجارت قومی در شهر بهوپال سرپرستی جنابه عالییه والیه

ریاست بهوپال ام اقبالها

ستوده شمای شجاعت بی خواره قوم آدمی
بفکر ساو و نگاه عمیق ز ناید غیبی در ازین

بهوپال قایم کردن ز بهر تجارت بطریق
تجارت که قدم به پیش بکلم جهانبا نال سرین

رئیس که از راه فیض واد شایان انجمن معاوین
بفرمود در راه الی مع کنند اقتضای شکر گزین

از آن که خود تم در راه بفرمادی گشته کرشی
غلام محمد عرب نام او تخلص و شوق عجز و تر

بگفته نش فضل قیام میان تجارت که نمون

قطعه یانچ شادی مهنت آبادی غوثیه سکونت مولوی محمد اسحاق صاحب

میرنشی دفتر دارالضرب سرکار عالی بایده لاد علیضا منصبه

منتقد گشت غوثیه سکونت با دلا و علی خسته خصا
از سرین شوق گفت شاد و آباد فرخ نال

قطعه یانچ تهنیت دیوانی و سجادگی عالیجناب امام الدین حبیب جالبه حشری

حب فرمایش جفا فضل صبا صیغه دار صد مجابی کمر عالی

اندریں عقد مایوں خوشن ماں دست سید	آں مہربرج کرامت دیگر خوب رشت
سالک راه طریقت عارف عرفا حق	محرم ریزم محرم هم اقب سرگشت
جلوه فرما گشت چون برمند بجا دگی	آبروی آب گل هم افتخار رنگ دشت
شوق گفت از رو بسم الله تیغ کلو	شد امام الدین نه سجاد و دیوان شست

قطعه تیغ تہیت ولادت با سعادت فرزند محمد جفا صبا موم احمد جمال اللہ

صد ہزاراں شکر ایند لقا رضو سما	داد و فرزند بشکوک محمد خوش حال
ماہ پیکر مہر طلت رشک یوسف ل فزا	خوب رو نیکو او ابرو کذا بد و ہلال
مشرقی بنود زہر اخاند از لوح حسین	بود چون خورشید زخشا نام و احمد جفا
یا الہی سچو خضر و نوح کن عمر و از	ہم بود حال بہ او علم و ادب جملہ کما
شوق خوش دل این مبارک عصر تیغ گفت	چوں منور از جہا شد جہا احمد جمال

قطعه تیغ تہیت شادی مہیت آبادی میاں عبدالرزاق صبا طوطا

عبدالرزاق صبا اقبال	نوجو آنجور ذکی و ہنیم
حمید طفیل شاہ رسل	گشت نوشا بفضل یکم
دی ت شاداب شوق	دی ت شاداب شوق
از دل شاد و شوق گفت	از دل شاد و شوق گفت

قطعه تیغ تہیت شادی مہیت آبادی نواب حکیم محمود علیخان بہادر صاحبزادہ

نواب محمد علیخان بہادر صاحبزادہ ناطم نظم جمعیت سرکار عالی

کریم الطبع نیکو خلق و دشتاں
رخ زینده سچو مہر تاباں
مانی دایا خرسند و شاداں
چو گشتی کتھا از فضل یزداں
برع اشان محمود علیخاں

حکیم ذی لیاقت بخت بیدار
خردمند و سعید و پاک طینت
بہ نعل والد ذی شوکت خود
سبار کباد ہم محمود بادا
بگفتہ مشوق سالش گشت نوشا

قطعہ تاریخ تہنیت مستقلی جناب تیرے صاحب بر خدمت میر محلہ سیٹ
یا ایگاہ آسما نجاہ مرحوم و مغفور فرمایا ہے

بسی زوی خاں
از حکام بیدر دوم سہ
کنون شو حاکم تیز پوش
شدہ میر محلہ فضل خاں

ترا بر آسمان جا
بہر صبح گریستی نا
نہ مجلس پایگاہ دیدم
کشد بی نالہ بایم شب

بجتم نش از پے در دل دوامی محلہ شہ تیرا

قطعہ تاریخ نو تعمیر مکان جناب لوی محمد صبغتہ اللہ صاحب سر شہ
صنیۃ ابتدا سی دیوانی مجلس عالیہ عدا سیلاب طنیانی رود مو

مکان صبغتہ اللہ منہدم از رود موسی
بجہ اللہ سے تازہ بنائش نیکو زیبا

بال سیزدہ صدمت شش ہجریہ رضا
مگر در سال دیگر سیزدہ صد و ہفت ہجری

قطعہ تاریخ تہنیت ولادت با سعادت فرزند بخت بلند عزیزی میاں
محمد عبدالغفور صاحب صدیقی المتخلص بن جوہر منبصار رکار نظام خلد اللہ ملکہ

چہارم ماہ شوال نکو تر

بہ سال بت و ہفت سیزدہ صد

جواں بخت و جواں سال و مہرور بودایم بروافضال داور رخش تابندہ سچوں مہر انور الہی باد دایم بخت یاور	ہر شکوئے عزیز خوش لیاقت تخلص جوہر و نامش غفور است تولد گشت فرزند ہمایوں جنیر سال ولادت شوق برگشت
---	---

قطعہ تاریخ تہنیت سرفرازی خدمت محمدی مثنوی اعلیٰ حضرت بنیدگان عالی متعالی
بظلمہ العالی بہ جناب لوی سراج محمد عبدالرحیم سگیبہ آغا علی ابو العلامی

از وزید نہائے خوش باد نیم فیض بخش خلق شد فیض عیم یک بیک گفتہ مرا طبع سلیم اے تراشاہ دکن عبدالرحیم	دل غلامان شہ آغا گفت دایما تازہ بود باغ نظام شوق چوں بودم بہ فکر سال نیک مستعد کردہ ز روئے انتخاب
--	--

قطعہ تاریخ تعمیر مسجد در شہر گل بنار کردہ جناب بادشاہ حسینی صاحب
قادری سلمہ اللہ تعالیٰ

سید بادشاہ حسینی را بر مصلیٰ بیچکانہ نماز قطعہ تاریخ تعمیر مکان مجسمی ملک فخر الدین جلال کار و طیفہ یاب محکمہ سرکار عدالت و کو تو الی و امور عامہ سرکار عالی	داد و توفیق خالق کریم پنج نوبت ندب طاکرم شوق بر خواندہ عصر تاریخ قبلہ ما حیم خیر ام	در درنگل بکر و خوش سجدہ گاہ ملائکہ آدم شوق بر خواندہ عصر تاریخ قبلہ ما حیم خیر ام
---	--	--

شکر اللہ از طفیل نبی شد بنا قصہ افتخار زریں فراہم شد شوق سرکار امکان فخر الدین	۱۳
---	----

قطعه تاریخ طبع دیوان شاعر نامور یادگار خاندان میر و در حمتہ اللہ علیہ
محمد علی صاحب المتخلص بہ خطیر دہلوی

حبذا دیوان مصطفیٰ طبعش در دول آنکہ آمد بدست از سر جاشوق سال طبعش بہت زائد پارسا زین بادست

قطعه تاریخ ہر اجبت با سعادت عالیجناب اب محمد حمید اللہ خاں سر بلند جنگ
بہادر میر علی علیہ السلام العالیہ کلر عالی بعد فراغ حج و زیارت حرمین شریفین از ہما
شرفاً و تعظیماً

خدا شناس حمید اللہ خان نیک شرم ز دل فداست بنام محمد و زیشان
نگزشتہ ز بہر زیارت حرمین سوئے حجاز شدہ چوں نیم باغ جناں
بکروج و بوسید آستان نبوی پس رسید وریں ملک حرم و شاد
بگفت شوق عشق سر بلند جنگ نام طواف کعبہ کن و برنجی سلام خواں

قطعه تاریخ تہنیت عطا تمغہ نرین از پیشکشا ملک معظی قصبہ بہار الہیہ
میرزا سب لوی محمد عزیز مرزا جہا بی۔ اے زہر کفر عالی شہزادہ توفیق و نور

اے عزیز میرزا کر حن اخلاق و کرم خلق و عالم را عزیز خویش کردی برتا
بہر کار یکیں و محتاج بہت بستہ زان عزیزت خواندہ خلق خدا و ہم خدا
بس ہمیں شایاں خطا اشرف المخلوق آفریں صد آفریں ہم سر حبا صد مر حبا
وقت لطیفائی موسے بر جہا بر دے فرض خدمت را بحسن سعی و روی بجا
کرد تحسین حن خدمات ترا شاہ و دیوہ تاکہ گور منت بر دایں شہرہ را باد صبا

ہم شہنشاہِ معظمِ قدر افزائی نمود
شوقِ از فطر نحوشتی این شعر تائید

از نوازشِ تنوعِ مزیں بتو کردہ عطا
باتشانِ قیصری افروزششان شما

قطعہ تائیدِ شادیِ مہینتِ آبادیِ غریزہ شد تیسرے میاں محمد فیض اللہ صاحب
واقفِ معظمِ عدالتِ دومِ تعلقہ داریِ صلحِ پرستی اورنگ آباد

پاسِ خدا ز آبِ فضل و کرم
خوشا بزمِ شادیِ رنگِ چمن
ز ابِ کرمِ مائے دریا ئے فیض
گلِ تازہِ رضواں بداماں بخت
عروسِ مرادِ آمد اندر کنار
ز بیداریِ بختِ شامِ وصال

ہمہ گرد بخِ والِمِ رابست
کہ دلہائے اجابِ چوں گلِ شکفت
بہالِ اہلِ درگاہاں برست
گہرِ مائے مقصدِ چو میاں بسفت
بہ بختِ نگوشتِ نوشاہِ جفت
سعید ازلِ نیمِ لحظہ نہ خفت

چو شوقِ از سر جاں بہاویں سنش
بہیں نخلِ عقدِ فیضِ اللہ گفت

تقریب و تائیدِ طبع و یوانِ حافظِ محمد محمود صاحبِ المتخلصِ محمد

جنوں ز دکانِ شوریدہ سر باد یہ پیائے نظمِ کلامِ بلا مد نظر اندیشہ گزندِ خاں
خسارِ بر سنہونیِ طبعِ وحشتِ فزا گامِ بر گامِ می ز نند نمی دانند کہ منزلِ مقصود
اک کجاست - و سر فر و بر دکانِ و طے دیائے ناپید اکنا ر طوفاں خیر شعری سخن
بلا تلاشِ نا خدا ئے بمقتضا غلبہ فکر نا آشنا آشنائی می گریند نمی شناسند کہ مال

راشانی بکدام سوره است زیرا که ازل سبب و فیاض زوایر و جواهر و تحف و تحلیلات
و قوت افکار بدل و دماغ این طایفه و دلیعت نهاده است ناگزیر برین مسلک افتاد
و خیزان رگراشد نیست - اگر چه نقد سخن چون جنس گل مطلق است مگر بزرگ بود که
بو قلمونست هم رنگ طبع این گونا گونست - آفرین بر روان آن دل داده این شاد بفرز
که نام سعودش مولوی حافظ غلام محمود معتد علیه و شارا لیه و محب نواب مختار الملک
دستور اعظم ریاست نظام دکن خلد الله ملکه بود و در شیرین کلامی فارسی وارد و مذاق
داشت مگر توسن سخن بزبان فارسی بمقابل اردو از بس گرم جولان بود بیاضی که
به تسوید کلام سرایه زندگی داشت بقید حیات خودش به طبع و شیوع آن بهره نبرد
الحمد لله ایدول مولوی عبدالقادر محی الدین صاحب قادری که فرزانه خوشنویس و شاعر
آن یگانه زمانه هست و امن سعادت خود بدین مقصود آمده گردانید و این درد
عز را به سلب طبع در آورد و بهر تقریظ و تایید طبع این نسخه تسبیح من کور بود که نام
نامش غلام محمد عربی التلخیص به عرب شوق است اشاره فرمود لهذا بنده
مصدق الامر فوق الاب به تمیلش گرایدم و سرود این تقریظ و تایید طبع
در ذیل سرانیدم فقط

و هو هذا طبع

حافظ قرآن محمود متین	عاقبت اندیش و نیکوخت	از نیم طبع او در نظم	بیکه رنگارنگ گلیا در
زینب کلامی الدین	تا نه یک کلمه ته کرده در	شکر حق این نسخه طبع کرد	یعنی در سخن در یک

شوق از کوثر تیراں بر کلام خوب محمود گفت

کلام نیک محمود یکد فرمود پریشان بود و شیرین بود
مگر همیشه نداشت نام^{۱۳} تا بدست آید بعض حکیم
زیر یادگار طبع کرده که تابا نداشت نام محمود
سیر طبعش رواست نامی بیاد صاحب فطرت محمود^{۲۵}
۱۳ ۲۵

اردو

شکر خالق کا ہے قادر ہے بکشتی شمس
پایا جو کہ پریشان تھا کلام محمود

پہر کیا طبع اوسے جکاسن طبع یہ ہے
لویہ اب چپ چکا دیوان غلام محمود

قطرہ تہنیت مع التایخ کتھا کی صبیہ مولوی غوث محی الدین صاحب
صیفہ دار محکمہ سرکار علاقہ عدالت و کو تو امی و امور عامہ سرکار عالی

بہارِ موسم و فصل گلست و جوشِ شیا
بدو رآ تو ساقی شتاب جامِ شراب

کشیدہ اند سر پہ وہا مہرِ نظیر
زدن خمیزیں و ریشمی بہ طناب

بچار سو ہوا راستند بزمِ طرب
بدلِ شگفتہ بہر گوشہ مجمعِ احباب

ترانہ پنج بہر سمت بلبلاں چمن
و میدِ مطرب و لکشِ رُدا بچکانِ ربا

بہ ذرہ فتنہ نمود فروغِ جلوه گریت
کشیہ شاہد مقصد رُخ و خویش نقاب

درست گشت بیکدم ہمہ سرو سامان
بہ ساز گاری لطفِ سببِ لالہ باب

بیا بیا و کیشِ جامِ مے سیرِ محفل
بیائے سرو بدستِ مہرِ شبِ دہان

سیر و کینم لب جو تماشایِ ساغر مئے
چرا کہ کشتی بادہ رواں بود بہ آب

بدلِ خوشیم کہ از آتشِ حدیاب
کبابِ بادول و دشمنانِ خانہ خراب

بر خیت ساتی کم سن پیشته کهنه شرب
 نجات نرگس بیدار بخت نینر خواب
 شکفت غنچه بفرط خوشی بان گلاب
 هجوم و کثرت مہاں ز بسلیاں دہان
 کشیدہ از سیر زندان مست در عتاب
 رخ امید تو از رحمت خدائے متاب
 شدہ است بندہ کو زمانہ باب عذاب
 ودائے درد دل ماعلیٰ فیض تاب
 کہ تا مجلس ایماں بود کمال انصاف
 الہی باد گل و برگ این چمن شاداب
 طفیل احمد مرسل بحق آل و صحاب

جوان دیر میر بہ رند و پار سامند
 و بہر دین ناز تیان این محفل
 سر و دغمہ عشرت بگوش گل سون
 بگردنگ رہ حسرت دل دشمن
 خوشا بچش مرست کہ محتسب امروز
 مشو فرودہ دل از ناصح غضب آلود
 شنو کہ فاش بگویم ز فضل حق اعطا
 خدائے ماست کریم و رسول پاک کریم
 بخواں در و باصحاب آل پاک نبی
 کنوں ز بہر دعا دستہا بلند کنیم
 نگاہدار الہی عروس و نوشہ را

بگفت شمس عقد از سر امید

شب وصال محمد علیت روزی یاب

تاریخ بہتیت تولد فرزند ارجمند بہ مولوی الفت حسین صاحب فرستادہ

گلچہرہ تہہ جبین و بونخ ہر انوری
 تاباں چناں کہ مہر سیر حیر چنبری
 قرباں شدہ اجن و ملک خوشہم پری

الفت حسین فضل خدا یافتہ پسر
 نجم سعادت از سراج جبین او
 زان رو کہ بہت رو درخشاں چو بہر

چوں نور دیده بائے همه خانان بود
دل شاد گشت و یوسف ثانی زلفا گفت
دیده خلیل و خضر و امان از خوشی

پس در نگاه جمله بد و بدست برتری
بے شب در جمال تو خورشید خاوری
عمرش دراز باو که تا دوری شتری

گفته است شش سال بیا یو مولدش

این شمس و ماه وائے کند با تو مہری

قطعه تاریخ تہنیت ولادت با سعادت صیہ نواب نظام یار جنگ بہادر خانانا
حسام الدولہ حاتم الملک معین الہام و وزیر صنیعہ فوج سرکار کا

بشکوئے ہمایوں خانانان شکوت
سبارک نام خورشید بہا و طلوع یاور
چہ دانی ابرو تو سین بر لوح جنبش را
رخ درخشاں تاباں چشم را عین علی برخوا
نہال قاتلش از نخل طوبی ہمرا دارد
الہی باو در گلزار عالم این گل رعنا
بگوید شش سال این ولاد از سر نیت

تولد یافت از فضل خدا رخت فر
فرود از لفظ یکم صدر ارارینہ نیت
دوبیت مطلع خوبی رقم زد کاتب قدرت
کشاید فاطمہ زہرا بر دیشم دیدہ رحمت
ثمر نیکو تو اس آرد ز بہر عزت و دولت
تر و تازہ حق بختن سلطان حق قدرت
ہمایوں باد یارب نام نیکو تا ابدیت

قطعه تاریخ ولادت صبیہ محمد احمد شاہ رادویہ یونانی

تولد شد با احمد دینیکو در محمد و پاک حق بقم
من از رود عا ساد لا حمیدہ دختر احمد بقم

قطعه تاریخ تہنیت ولادت با سعادت فرزند ارجمند بہ شکوئے جناب

مقدم صاحب تیسرات عامہ و صفائی سرکاری

نفضل خدا و طفیل نبی	عطاش چو در زندگینام	بود از سبب شوق الهی بیاویز
---------------------	---------------------	----------------------------

قطعه تاریخ تہنیت و تاد با سعادت بنہ جناب میر اصغر علی صاحب کمال و کمال شکر

میر اصغر علی وکیل فی کی	شکر نیا که از طفیل نبی	دختر شاعر عطا چو در شکر
-------------------------	------------------------	-------------------------

دختر شاعر کینر فاطمہ	خوش احوال غایت نامی	هم حسین عین نام صغیر
----------------------	---------------------	----------------------

وہ شجاع و در شنبہ	نیر وہ پست پیری	شد بیاویز و تاد مسعود
-------------------	-----------------	-----------------------

شاد شد گویم از سر ایام	خلق از نام میر حسین علی	
------------------------	-------------------------	--

قطعه تاریخ فیروز علیجناب جاکم الدولہ بہادر رکن مجلس عدالت العالیہ سرکاری

از سر و راحت و تاد لندن و طنطنہ وغیرہ

زہجری نیر و صدف بہشت و بہت از طفلی	دے و ذیقعدہ ہفتہ شانزدہ ہم روز یکشنبہ
------------------------------------	---------------------------------------

جناب حاکم الدولہ کو بخت و قوی طالع	فزون بادشاهی جاہ و حشمت ہم دہ دورہ
------------------------------------	------------------------------------

شد رونق فرائے مستقر باخیر و عافیت	دل اہل وطن از خرمی شد همچو گل خندہ
-----------------------------------	------------------------------------

بگفتہ شوق تاریخ مبارک از سر بہجت

بیاد از سفر بازیہ حشمت حاکم الدولہ

قطعه تاریخ تصنیف رسالہ منظوم بہ (ایجاد مجدد و ارشاد و مرشد مصنفہ)

جناب بی شاہ ابوالقاسم صاحب التخلص بہ کامل نقشبندی سلمہ اللہ تعالیٰ

شہ ابوالقاسم و کامل تخلص	کہ بہت اودر طریقت نیز کامل
--------------------------	----------------------------

به ایجاد مجدد بهر شاه بود این نسخه منظوم کامل رساند کشتی عسافاں پاهل	نسخه تصنیف کرد او یک رساله به ذکر و شغل ارشادات مرشد طریق نقشبندی راست بادی
--	---

بگو ای شوق کن این نسخه عارف

خدا را در گلو عقد حاصل

سهرامه قطعه تاریخ تهتیت شادی سمیت آبادی میا غلام محمد بن خا
خلف عالیجناب فیض آقا محمد علیخان صاحب غلام خواجه المتخلص به عارف
آغانی ابوالعلائی حشمتی جاگیر دار و دکاناظم صاحب نظم جمعیت سرکار

بیانگر چشم حور سهر	سروش سهر ایا نور سهر	حکایت نگین غانا برنج	نخود نازا دهم مغرور سهر
بود برتر از اوتار شعاعی	بچشم ناظر طبع سهر	بجو باده را فزانی	نسخه مشا و خجور سهر
سیر زلفیه رخساره باشد	چو مازدشت بخور سهر	ببزم مجمع اختلاص است	سرتیج بختی هم دور سهر
نشانید بر سر سهر و بنا	به عالم شد از اشهر سهر	ششادش چو جاکا	بود محبوب چهره سهر
بیا موز و چنق سهر	معین الدین خا از توبناز	سهر عالم قرین دور سهر	

سروشاه بود آفت بنگر تجلی فروغ طور سهر

قطعه تاریخی

خوش نوشاه نوع دریا	که بادش از گلزار جانی	نکوست قمر طلعت دیلی	مسیر الدین خا فخر جانی
تا بار جبین سمارت	لبس زبیده چو لعل جانی	برزیش اجله برزگا	چو گل خندان شیر خا جانی

گوشت از دل دایم معین الیخا باشدانی
 قطع تیغ تهنیت شادی ابادی میاں ابوالخیر غلام دستگیر صاحب فرزند مولوی
 محمد صدیق حسین جبار اورزاده مولوی غوث محلی لهیب صاحب دین دار طبیب ہوم سگری

قطعہ

ابوالخیر نوشاہ فیروز بخت	بہ ظل نیا کاں برومند باد
بعید ہمایوں شاہ نظام	شدی کتھ اسعد و خرسند باد
بہ شاہ دکن عمر و اقبال جا	ز اسکندر و خضر و عیسیٰ باد
بہ فیض شہ مانشو دستگیر	جبین و لبست چون مہر و قند باد

منش شوق گفتہ است نوشاہ ما
 کہ - دایم بدل شاد و خورسند باد
 ۲۹ ہ ۱۳

قطعہ مدحیہ مع التیاج تہنیت مسند آراء خسرو عالم نپاہ سلطان دکن
 نظام الملک آصفجاہ سابع اعلا حضرت قدرت بندگان تعالیٰ متعالی
 نواب میر عثمان علیخان بہادر ندظلہ اکمالی خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

آصف رشک سلیمان الملی ملک دکن	میر عثمان علیخان صاحب تیاج دکن
مسند آراء حکومت تاجدار سلطنت	حامی دین محمد مجتہد و فرزند ہانوا
جائزہ آراء احمد عاشق اصحاب ابو	مورد لطف الہی مامن خلق خدا

بر سر مکیں رعایا مہربان تر از پدر
 ثانی نوشیروان حاتم و در زمان
 مہر و الطاف و کرم جو دو سخا ناز و بد
 باعثِ فخر کند ز نازش و ارا و جم
 ما سر یضی فدا کت را مسیحا دم تی
 سبوعی سارہ معین آصف سباع بوند
 اے بسین حسن خدا دادش کہ ماہ چاہ
 پر تو رہ رخا تا بابا نور آفر اجاہاں
 زینت ایوان شاهی و اق بزہم طر
 باد از لطف خداوند و طفیل مصطفی
 از برائے عمر و اقبال شد و شانہ راگو

در کنار عاطفت می پرورد این مجلہ را
 عدل پرورد او گستر خسرو کشور
 خلق و عالم را بود شکست حاجت روا
 نیر بر ج عدالت مطلع صدق و صفا
 در وندانت بود خاک و ریت خاک شفا
 شد چنین فراتر پیش با کمال و حق کا
 از خیال و دے انور می کند کذب ضیا
 از لب معجز نایش می چکد آب بقا
 سعدن خلق و مروت قلزم خود و عطا
 دوستان سر بلند و دشمنانست زیر پا
 شوق مکیں میکند شام سحر از حق

از سر جاں شوق سالِ سدا را می گفت

جلوہ افکن دایما باد این شہ عثمان ما

۲۹ ھ ۱۳

قطرہ تاریخ فوری نظام ہنگامہ و فساد پلگ پر حسن توجه بالخیاب
 محمد اکبر نذر علی حیدری معتمد صاحبالت و کو تو الی و امیر عامہ سکر عالی
 بد سکاں و دگر ذائے خلق عالم خود و جنبا
 یک بیک کرد چوں غوغا انجالیگ

<p>باد مشر حدیری بر تو هزاران آفرین حمد الله از نکو تدبیر و حسن رائے تو خاک می ریزند جلد بر سر خود مالکون نام پل از سر تو شکل آ باد می گرفت خسرو ما شاد ماں شد هم رعایا مطن دفع از حسن عمل کردی تو افساد و پلگ بالیقین بر کنده گرد و بخ و بنیاد پلگ انکه می کردند سعی بهر امداد پلگ زانچه ویران گشته بود از ظلم و تبتیداد بر زبان نار و کون کس نماند شاد پلگ</p>	<p>شوق از روئے بقا برگشت از نظام ممکن تو کرد دل ما یا خدا یا و پلگ ۲۹ هـ ۱۳</p>
---	---

قطعه تاریخ تهنیت تسمیه خوانی شهر اده عالمیاد و اما جناب ذاب جماعت عالی
 صاحبزاده سلطان کن خلد الله ملک

<p>خوشا بزم طرب شاه جهانی مبارک محفل آراسته شد پایون شاه و هم شهزاده را بایوان شهری یارب همیشه خلیل و خضر راشد میهمانی پے تهنیت بسم الله خوانی بود و ایم الهی شادمانی فرورای یاد شمع کادمانی</p>	<p>بگفتا شوق تاریخ مبارک لکوشاں جلبه بسم الله خوانی</p>
---	--

قطعه تاریخ تهنیت آداب سواد چهارمی شهر اده خسرو عالم نیا سلطان و خلیل الله

چلویم عظمت و شان و وقار شاہ کھٹ
توئی آن بادشاہ حامی دین نبی
ہزاراں شکر خالق کر طیفیل احمد
خیر سال ولادت از سر دل شوق سگوت

کہ باشد بر درش غفور و قیصر ایم شاہ
کہ در دست کلید فتح و نصرت ہم خدا داد
کہ شہ را چارمی شہزادہ از فضل کرد داد
جناب آصف را مبارکیا و شہزاد

قطبہ تاریخ خیر مقدم مراجعت جناب حکیم مصباح الدین خان رضا دہلوی از دہلی
بر بلکہ حیدر آباد دکن صاحبانہ اللہ تعالیٰ عنہ الشرفی

اے کہ مصباح دین حکیم زماں
گفت تاریخ شوق از سر دل

چوں بہار آمدی سوئے گلشن
دل ما شاید و چشم مار و شن

قطبہ تاریخ تصنیف و طبع ترجیع بندہ حمید مصنفہ جناب لوی میر عبد الصمد صاحب
قادی در شان حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ

اے کہ فرزانہ میر عبد صمد
دج گستر سخن سراے لطیف
دگلستان و بزم دج سراے
سر جابا بنر اعجاز و ادب

بے ریا نیکوے و صاف دلی
خوش بیا و آفتاب خفی و جلی
پر ضیاء شمع و رنگ و بوے گللی
منقبت گفتہ بہ شان علی

از سر امن شوق کرد دعا
گفت - آمین ذو الفقار علی

قطبہ تاریخ تہنیت عطا خدمت کو والی بلکہ و بیرون بلکہ بنجا خان بہادر

محمد عبدالکریم خان صاحب دایم اقباله

عبدالکریم خان بہادر کو خصال از تو رعایا خوشدل و تو بہر بارو عالم پناہ آصف باغ شدہ دکن شاہ نہ رنجیت بادہ جود و نوال فیض باشد نگاہ خاص سکوہندگان عالم از رحم خسروی چو ترا کرد کو تو ال فرمان بان آید رحمت صدور کرد و اندید پذیر فلک بانہزار چشم	ذی خلق و خوش لیاقت و جانباز و جا زین انتظام گشت دل خلق را قرار بشکت بہر از لب مینا خوشگوار در کام و در گلوئی غلامان جانثار باد ابریں نگاہ خدا جان صد ہزار شکر خدا نتیجہ نیکو شد آشکار گفت آفریں سرش بریں شہر یار ہمچوں شدہ نظام حواں بخت و بختہ کا
--	---

گفتہ است شش سال ہمایوں کو صوف

عبدالکریم خان کہ بود یک زودہ ہزار

قطرہ تاریخ تہنیت تقیر عالیجناب بی لانا مولوی محمد انوار اللہ صاحب
بر خدمت صدارت نظامت امور مذہبی سرکار عالی

شد زیب و سادہ امور مذہب بود است نوید بہر مومن کافر بسر و چنین سترگ خدمت اورا ترک و عجم و خطا و ہم چین و عرب	راں صد صد در مولوی انوار اللہ سلطان کن شہ حقیقت آگاہ شایستہ جزا و نبود دیگر و اللہ پر نور سہمہ فیض انوار اللہ
--	--

توحید کیت بهر کفر و ایماں
گر سجده کنی به طاق بایستیست
گر با بگ به سجدے مؤذن گوید
در کعبه گراوست کیت در دیر بگو
بینی تو بهر کجا ظهور کثرت
لیکن بخلاف شرع راهے کر رو

شرط است مگر تیز مذہب و اشد
آداب کلیا نیز داری به نگاه
ناقوس زند به دیر را سب ناگاه
گوئی تو بهر مقام اللہ اللہ
دانی همه یک حقیقت است بحال اللہ
اورا تو بدان کہ است بیشک گمراه

بیں از سر دل بفت شوق ناچیز
صوفی به تجلیات انوار اللہ

قطع تاریخ تہنیت تولد فرزند ارجمند حکیم میر موسی علی صاحبی علی صاحب
زاد اللہ تعالیٰ عمر و اقبالہا حبیبائش مولوی یکید علی صاحبی حبیبائش مولوی

خواجہ علی دراز بود عمر تو چو فوج
نور بصیر فرود پدر را تولد است
بنجم سعادت تو به اوج فلک رسد
خادم زمانہ باد ترا بندہ روزگار
اقبال یار باشد و ہم تخت سازگار
علم و کمال و موشن خرد دولت و حیا
میرنج گفت از سر دل شوق شاد شلو

باشی تو زیر سایہ موسی علی بدام
گشتند جملہ خویش و قریب تو شاد کام
ہم مشتری و زہرہ عطار د بود غلام
گردش شبانہ روز زند ہم فلک کام
افتد ہما الفضل الہی ترا بدام
بخشد ز لطف خویش خدا دوی الکرام
مولود شاد و خندہ کند چون گل بدام

قطعہ تاریخ تہنیت عقد حافظ حکیم مولوی عبد الصمد بابا اہلکام حکیمہ سوم کراری
سلا اللہ تعالیٰ

شدمیان ناکح و مسکوح عقد و عہد بہر اخلاص و محبت در دنیا عاقدین تا قیامت باد این پیمان یارستقیم بار و رگرو الہی نخل امید و مراد باغبان دل زین گلزار چندان چون صد تہنیت می آید از ہر گوشہ سال این عقد ہایوں شوق مقصود	حقوق نفت بنی گو بشمار و بے عدد سورہ اخلاص برخواں قل ہوا احمد ہم نیم الفت و رافت درین گلشن شاخ بالہ گل بہ خند ہم شرنیک ورد دار خرم یا الہی این چمن راتا ابد یا خدا مسمور بادا خانہ عبد الصمد گور سید عبد الصمد شکر اند الصمد
--	---

قطعہ تاریخ تہنیت سرفرازی عہدہ وزارت اعظم مملکت و کنال الخباب
فیضا نواب سیر یوسف علیاں سالار جنگ بابر دام اقبالہ

پنجشنبہ بیت و پنجم از حب ماہ سعید جاں فدا بر شاہ آصف از سر لطف شد وزیر شاہ آصف خسر و ملکین رشد یک سیف نام و ہم ساک جنگ با شہنشاہ از سلف جدا و او دستور اعظم بود و اند ظاهر جہد رعایا خوش شدہ یں انظار	ہم ہزار و صد و سی سال ہجری و رستا کرد برار شہ حقیقی اتحاب خوشگوار سید یوسف علیاں کامگار و اختیار مہر مند و فوجاں داد و در حاجت ہر از عہد السلاطین باشد حبیب کیا و کار میکند ہر یک عا در بار کار کردگار
--	---

یا الهی تا ابد باشد سلطان وزیر	روزافزون بادشان فخر و افتخار
باو دایم سایه گستر آصف حجاب	بر سر شهنشاه گان می هم عالی وقار

از طفیل سخن سال مایوشی گفت

باد از سالار جنگ حسن و اُت یادار

قطعه تاریخ بهیت مراجعت و ورود مسعود به دار الخلافت سلطان بنی ناسه قدر قدس
قوی شوکت اعظم حضرت بندگافعالی حضور پر نور خسر و حجاب نواب میر عثمان علیخان بهادر
آصف جامع مظهره العالی از سفر شمله

نیم از شمله می آرد نوید خیر مقدم شاه	که سلطان دکن با صد هزاران کوفه آمد
الهی امیر عثمان علیخان آصف جامع	طفیل احمد مرسل بصد فتح و ظفر آمد
نگهدارش خدایا و اما از فتنه دوران	سوی دار الخلافت آن شه والا گهر آمد
دل ز فرط خوشی در سینه با ما نمیگنجد	بفضل حضرت داور نظام دادگر آمد

بگوید شوق تاریخ پهلوان از سر برین

به صد شان مبارک آصف ما از سفر آمد

قطعه تاریخ بهیت تقریب جناب مولوی سید عبد المجید صاحب برده و کاری محکم
معتبر عدالت و کوتوالی و امور عامه سرکار عالی

سید عبد المجید نیک صفات	صاف دل حق شناس و دیندار
کار دانا و شومند و خیر طلب	کام جوهر حمول نکو کار

بہر ہر در و دست غمخوارے
کار سرکار کردہ ام آرے
دیدہ ام انقلاب بیارے
رونق افراشد نگوبارے
چوں تو نیکو متیں مددگارے

تساثر زور دستہ دلاں
تا چہل سال من دریں دفتر
کاندیں مدت قدامت خود
معتد ہم بسے مددگاراں
شوق گوید گے نیامد کس

تاریخ تولد فرزند سعادت مند بہ جنامولانا حضرت شاق احمد صبا صوفی انصاری

تراے حضرت شاق احمد
گل خندان لب اشفاق احمد

تولد شد چو فرزند نکو رو
بگفتا شوق سال ز روئے حید

قطعہ تاریخ تہنیت عطا خدمت کو توالی بلدہ از پیشگاہ اعلیٰ حضرت
قوی قدرت بہ عالیجناب عباد جنگ بادشانی

ہست لاریب عہدہ اعلیٰ
شد بتو لے عماد جنگ عطا
میواں کرد جاں بہ شاہ فدا
باد وایم پتخت جلوہ فزا

خدمت کو توالی بلدہ
حب فرمان آصف باع
زین عطائے جلیلہ شایہ
ہست سلطان ماقدیم نواز

شوق تاریخ گفت ہم دار و
شاد دل رب عماد جنگ ترا

عالم

قطعہ تاریخ تہنیت تقرر نواب حاکم الدولہ بہادر دام آقا بہر علی بن ابی طالب

سیر مجلس حاکم الدوله بعبه نیک شد تفت تاریخ بایوں از سر الحمد گفت	حب فرمان مبارک خسرو ملک کن حاکم الدوله نهیم وزیب فخر انجمن
قطعه تاریخ شادی سینت آبادی میاں شیه محی الدین خلف الصدق تعالیخ شابه سید احمد صائمه قادری مظلله العالی	
آفتاب مطلع صبح طریقت و معرفت شادی فرزند کر و شوق تاریخش گفت	سید احمد شاه کند خلق خدا را رهبری سلک عقده محی الدین نبیره قادری
قطعه تاریخ تهیت عقد شادی میاں سید سعید صاحب التخلیص بن مسعود سلا الله تعالی	
شکر زیواں کاندیر عهد گوشه کجدا شوق گویا از سر الحمد تاریخش نخوا	سیر مسعود حسن از لطف سلطان عرب عقد مسعود حسن رضوان آباد ان طرز
قطعه تاریخ تهیت بنام مکان جناب لوی فخر عبدالحمید خان صاحب کیل زیا بنائے خانہ عبدالحمید خان	
باغ و شان صاحب این خلیه یا کریم هر مدعا و آرزو او را که بوده است بر بام و گوشه گوشه سطاق و منظر سرو قدان و غنچه لبان ناز پرورا رخنده باد نجم سعادت چو مهر و ماه	بالا بلند تابناک سر شیده باد جام شراب عیش و منیه چیده باد با کام و دل فضل تو یارب رسیده باد فرزند و اهل آل همه نور دیده باد در صحن این چمن همه خدای چمن باد باد بهار تازه زهر سو زیده باد

پشت فلک مدام پیشتر خمیده باد
خارجد بدیده دشمن خلیده باد

یار بزرگ باز و نیروی نجات او
خدا را چو گل بوند همه دوستان او

دشمن و شوق سال بنا مکان بگفت
بر کام خود و کین دوا نارسیده باد

قطعه تاریخ تهیت تقرر جناب مولوی محمد مسعود علی صاحب بر خست شن حجتی
عدا المتهائے سرکار عالی

خوش خلق و فهم و ذی لیاقت
دلدادہ شیوہ دیانت
هم جان رعیت و ریاست
دارد به نظر حق قدامت
فرمود چو خدمت نظامت
چون بود به طبع من امانت
خدا را با دایم گل عیالت

مسعود علی سعید و دوا
حق بین و خدا شناس و عاقل
انصاف گنبدین و عدل گستر
قربان نوازشات آصف
تفویض ز راه لطف او را
خوش گوهر این سینه جویا
شوق از سر جا بگفت دایم

قطعه تاریخ تهیت تقرر مایوار منصب انبیا گاه اعظم حضرت قوی قدرت
خسر و دکن مدظلہ العالی به مولوی حکیم محمد انیس الرحمن جگر گوشہ و دلبنده
جناب لوی حکیم مصباح الدین صاحب دولوی سلاست نظام

دایم از فضل خدا با دایم الرحمن

بختور بهوش گنبدین طالب علم و حکمت

<p>لله الحمد به او کرد معین منصب باد تا خسر ملک و رعایا دکن هم مددگار و معین تو طفیل احمد</p>	<p>مالک ملک کن خسر و ظل سجاں سایه دامن الطاف تو ای شازماں باد صدیق و عمر نیر علی و عثمان</p>
<p>مصرعه سال بگو شوق مبارک بادا منضیک خدایا باینس لرحمان ۳۱ هـ ۱۳</p>	
<p>خوش لذت خوان فیضان عمر جتدا عبدالغزیز مرداں یعنی آن احکام و ارشاد عمر بعد این مجموع را مطبوع کرد از سر جاں شوق سال طبع گفت</p>	<p>مست پراز سیوه ماے معرفت گستر آئنده ز راه طافت کرد یکجا بر مراد ما بهیت مرجا آن مرد نیکو عاقبت ایں بود و الله زاد آخرت</p>
<p>مبارک باد صادق جنگ رایب بگو شوق از لب الله سالش</p>	<p>تولد بخور فرزند خوشرو بش شیرین قد و لحو بلال برو</p>
<p>شده نوازش یغوث نیکوخت و خوش طفیل احمد مرسل بفضل خلق کیتا</p>	<p>قطعه تاریخ تهیت کتخانی مولوی عیث جبار فرزند مولوی سید عبدالرحیم صاحب</p>

<p>بگفتا از سر جان شوق تاریخ مایوش</p>	<p>در یکا شانه یارب باد و ادم شادمانی ما</p>
<p>تاریخ طبع دیوان جناب لوی حکیم امتیاز حسین جباری</p>	<p>۱۳۳۳ هجری قمری</p>
<p>جانب فدائے بوالعلاء و بندہ شاہ حسن امتیاز فضل گلزار بہار معرفت رنگت بوئے بوستان فیض آفتاب کرد او طبع کلام طبع زاد خویشین</p>	<p>مست و بخود باؤ کز نگہی پیر میناں سالک راہ طریقت واقف از میناں پر تو انوار شمس آسمان عز و شان در زمان و عہد نیکو شاہ عثمان مائیں</p>
<p>شوق خوشی ترس طبع این نکودہ انگفت</p>	<p>طبع شد والا کلام واقف شیریں زباں</p>
<p>قطعہ تہنیت عید رمضان المبارک مولوی صدیق حسین صاحب دیکل و رجہ اول برادر شکر دین شیکوہ و نواب میر یوسف علیخان بہادر سالار جنگ</p>	<p>۱۳۳۳ ہجری قمری</p>
<p>یوسف مصر و عالم توئی سالار جنگ ہم ترا بادا مبارک عید قمری بے حساب</p>	<p>صدر ہزاراں عید رمضان کن طفلی حسین دائما باشی تو زیر سایہ شاہ دکن</p>
<p>قطعہ تاریخ تہنیت عقد خوانی سیاد پناہی میا سید نور اللہ حسینی جبار قادری</p>	<p>چشتی عید روسی سلمہ اللہ تعالیٰ</p>
<p>اوست نور اللہ حسینی واقع شکر و ظلم رہ شناس قادری چشتی طریق عید</p>	<p>واقف رمز تو حمد معرفت را نامہ دلوں سید والا نسب سر ظہور مہبت زبوں</p>

گنج مخفی را کلید فتح باب انکشاف	نکته دان وحدت و کثرت موجود شهود
فیضیاب از پرتو انوار خواجه شمس	برگزیده نبیده آزاد از جمله قیود

گفتند که در مصر عیال من گفتم است
عقد نور الله حسینی عقد که بر کشود

قطعه تاریخ تهت لادت با سعادت میاں محمد عبدالرحیم طال الله عمره
فرزند مولوی حکیم محمد عبدالصمد صاحب کار محکمہ معتبر عدالت کو توالی
وامور عامہ سرکار

مولوی عبدالصمد دانا متین نیک خو	صاحب علم و لیاقت در دمندار حکیم
دیندار و صاف باطن بهم سخن بنج و دو	شد عطا از حق به او دهن را طبع سلیم
روز و شب بیکار بست دوم شهر صوم	بود سال سیزده صدی یک بشنودیم
خوش سوار و قوی شد بر اثر شکر حق	از طفیل مصطفی و فضل بنح دان کریم

از باب الله گوید شوال سال مولدش

یا الہی وایما ختم بود عبدالرحیم

قطعه تاریخ تهت لادت با سعادت میاں محمد معین الدین حسین عرب
مد الله عمره فرزند ارجمند برادر زاده ام میاں مولوی محمد صدیق حسین عرب
مد الله تعالی وکیل بایکورت سرکار عالی

می سز و حمد و پاس بعید و اوراک	خالق رفق و ساد حکمران خافقین
--------------------------------	------------------------------

در زبانه نم فیت یارائے شنائے مصطفیٰ	یافته است از پر تو هر شرف عالم زین نبی
اندیش منگام نیکو فضل گل عید سعید	صدنہاراں شکر و شکوئی صد حسین
یعنی او باشد برادر زاده ام و فرخنده	شد تولد بختور فرزند خوشرو نورین

نست با جوش مست گفت سال مولدش
شمع کاشانه بود الحق معین الدین حسین

قطعه تاریخ تہنیت ولادت با سعادت فرزند حکیم محمد انیس الرحمان صاحب
خلف جناب حکیم مصباح الدین جاں صاحب دہلوی

بر روز شنبہ و بت و چہار ذیقعدہ	پس از نماز ظہر بود ساعت مسعود
پسر شدہ است تولد انیس جاں را	ہزار سکر خدایاوند پاک رتبہ و دود
از آنجا دوست بہ مصباح دین صبیانظر	وزیر نوید در دوش سرور فرود
بگفت از لب لہسن تولد شد	در سرور بروی ہمہ جہاں بکشد

قطعه تاریخ نو تعمیر مکان مولوی محمد صبغۃ اللہ صاحب سر شتر دار
صنیعہ انتظامی مجلس عدالت العالیہ سرکار عالی

بعد حمد خدا و نعت نبی	گویت شدہ بنائے مکاں
صبغۃ اللہ صاحب اخلاق	کرد قایم عمارت دیشاں
باد آبا و اایا یارب	پہنیل نبی خیر زماں
شوق گفتات سال از سرین	گشت رونق ازین کماں بہ جہاں

قطعه تاریخ تہنیت عقد ہایوں میان شلہ غلام غوث جہاد داری
سیرہ جناب شاہ زرد علی شاہ صاحب رحمت اللہ علیہ

طویل احمد مرسل بحق شاہ جلالی	نہ آراتہ بزم ہایوں عقد زیبا
زرد علی جوش شادی قیام شریف	خوشای غلام غوث صاحب کتھا

قطعه تاریخ تہنیت عطا خدمت معین الہامی امور مذہبی بعالی جناب
فاضل کمال حضرت مولانا مولوی علی بیگ در محمد انوار اللہ صاحب از پیشگاہ خوشرو
آصف باغ خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ

زرت رونق اسلام و دینش عماد	قوی بہ عہد تو شد سنت رسول
صد آفرین کہ پیغمبر مذہب ملت	بجال ختہ ما کردہ بغور نگاہ
گزیدی بہر معین الہامی اندیب	بہ عالمی کہ بود حق شناس و حق آگاہ
خوشد جملہ مسلمان بہ این تقریر خاض	چہ مایہ بہت قدر داشتہ جمجاہ

بگفت از سر طلعت کہ شوق شد روشن

جبین جملہ جہا از ضیائے نور الہ

قطعه تاریخ تہنیت عطا خدمت نظامت چہارمی عدا دیوانی بلکہ
از پیشگاہ بجا مولوی محمد عبد السلام صاحب کمال سرکار

حبذا عہد ہایوں شاہ عثمان کن	آصف باغ مطیع سنت خیر الانام
بر طریق و طرز نظم پاصحاب رسول	خوش بنایے نیک گشتہ امین و انتظام

حمد حق در هر دفاتر افسران نیکو ناظم چارم به دیوانی بلده منضم	منتخب ماموری باشد هر جائیکدام شد نمکخوار قدیم و خیر خواه خاص و عام
---	---

شوق تاریخ پهایون از سر مبت بگفت
لایق شان عدالت مولوی عبدالسلام

قطعه تاریخ تهنیت ولادت با سعادت صاحبزاده بلند اقبال مهاراجه
کشن پرشاد و شاد و همین السلطنة یگار بهار در دام اقبال

بر شاد گشت عطا بخور نکو فرزند دعا کرد و بگفت اس ولادت شوق	خوشی فرود به دلهای تلخ و شاد دراز باد خدایم او طویل نبی
--	--

قطعه تاریخ تهنیت آنجناب مولوی محمد اکبر علی صاحبزاده
بر کنیت مجلس صفائی بلده

خدا شناس جناب محمد اکبر علی زکی فهیم و دقیقه شناس و خیر طلب شاد است ارکن رزین مجلس صفائی را	پهایون همتهم پر چه صحیفه که هست کند به غور نظر جانب بلند و پست کزین نوید شده شوق از سر مست
---	--

بگفت سال پهایون بحالت مستی
بلطف آرد دل زار و درمند بدست
۳۲ هـ ۱۳

تسکیت قطعا آری بخت اعزبت

قطعه تاریخ و قضا امیر کبیر شمس الامرا محرم مغفور

آں زینت بزم شاد کن ایں باغ ^{طن} باغ ازل
یعنی که امیر کبیر من از خواجگان کجاست
با چاکریم جابر از قطع سرجاں سو حریف
فردوسی دآر آنگه شمس الامرا تاریخ گفت

قطعه تاریخ وفات میر اعلیایا لار جنگ غمناک الملک ایل مر حرم ^{۹۹} ^{۱۲} ^{۱۳}

کرد رحلت حسرتا سالار جنگ غمناک ملک
بود اندر اختیارش جمله کار خوب زشت
شش سال فوت چون ختم ز خاک دفنش
ناگهان آمد نظر از دور یک پینه خشت

قطعه تاریخ طغیانی رودکن واقع زیر فصل قلعه پاکور تعلقه عالم نوبل ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵}

سال هجری یک هزار و دویست و نهم ^{شصت و نه}
یک بیک طغیانی کشا سر طوفاں بند
قلعه باشد کنار رود نامش پاکور
روزی کشته چو پنجم از مه سوال بود
خانه باگراشته هر یک سو صحرا برفت
هر یکی از موج طوفاں پاد خلیان بود
مضطرب آفت زده با صد موج و آلم
پس هر ایک ایس سو منکن نجسته جان بود
بعد یک هفته چو اطمینان جانگاه شد
چشم و دید یکی از صوحت احوال بود
شوق بپریده سر ناله چنین گفت

توضیح از اعداد تمامی مصرعه اخیر که ۱۳۱۹ است عدد ۵۰ که سر حرف ناله این باشد حذف کرده شود ۱۲۶۹ عدد که این بخش مطلوبه باقی میماند

تاریخ وفات ملات آیات جنانو حی فاطمه محمد عبد الحکیم مرحوم و منقور ناظم اول عدالت دیوانی بلده

عالم و فانی خود بیدار	حافظ قرآن و مذهب فہم	بود او از لطف جل جلالہ	دل قوی نیکو تنو مندی
حسن اسرار و عدالت پاک	بود و ترشد شیطان	مقتدر حاکم نظام	خواندند مولی عبد الحکیم
چون هزار و صدیکم شد	بود قلب ذی الحجه دہم	کره حلت ریختن آب	منزل او گشت فرودیم
پس آہ قطع کرد و سوگفت اخلاص مندی عبد الحکیم			

قطعه تاریخ سال عیسوی انتقال پر مال علیاحسن ملکہ معظمہ قیصر ہند

آں قیصر ہند ہر پرور	بر در ہر بودیہ افکن	آن نیت تخت تابش	سرایہ ناز و روش
در ظل حلیش جهانے	روشن جو چراغ زردا	بسو طو چہ سایہ او	ہرزہ بہا ماہ روشن
در عہد حکومت سیش	بود نہ جانیاب امین	آباد فیضی از او	سند و کتب بلا و لند
ناگہ ز فراز چرخ آمد	بالا ریں صدائیں	اور فتدین جماعانی	خود کردہ تہی سریر لند
اشق از سر جا بگفت تاریخ شد نالہ با فغان بیثون			

قطعه تاریخ وفات ملات آیات شیخ احمد صدیقی مرحوم منقور منصار رکاب

پدر زبر گوار میاں	محمد عبد الغفور صاحب صدیقی منصار رکاب المتخلص		
شیخ احمد صادق صفا	بود صدیقی زب اللہ بار	جانثار از صد دل بر	عاشق نام رسو کر گار

بر علی بر بکر و عثمان غمر بود و قرآن را در آنجا	کرد و علت نیز چهل و احرام	آرزو بود و در دست	
مصر سال فاش شوق	آرمیده شد چیت کما		
قطعه تاریخ وفات چهار پادشاه و پیکار ریاست حیدر آباد و کن			
پیکاری که درین ملک کن بود مگر	عاقبت رفت و هم او کرد عدم را آباد	گفت دل آه چهار پادشاه و پیکار	
قطعه تاریخ وفات میر لایق علیا علی و السلطنة دارالمهم ریاحیدر آباد و کن			
وزیر سلطنت نیکو خضایل	روان آخر سوئے ملک عدم شد	سیر بدر ابریده شوق گوید	عماد السلطنت ساز ارم شد
قطعه تاریخ وفات میر سعادت علیخان منیر الملک ریاست آباد و کن			
منیر الملک به بادیه سرگ	بخورد و گشت بخیر و دست و پا	منش گفته است شوق شاه خیمبر	بکش از لطف خود او را به آغوش
قطعه تاریخ وفات امیر اکبر بشیر الدوله سمرقاند و ریاحیدر آباد و کن			
آسمان جاه و امیر اکبر وزیر	معتقد از خاندان شاه خشت	بود نازان در جهان از نام او	آب آتش خاک باد و سنگ خشت
حیف از حکم قضا دست اجل	چون بیا دایم او را در نوشت	مصر سال فاش شوق گفت	
جاییها کرد آسمان جاه و در بهشت	۱۳	۱۴	

قطعه تاریخ وفات نواب قاراالامردار المہام ریاست حیدرآباد و کن
دولت صفیہ سرکار عالی

راں پیش کہ بیدار شد فتنہ محشر	و خواب اجل ہائے وقارالامردار
پیش شوق ہیں معشر اس کی روش	اول بسو خلد وقارالامردار - گفت

تاریخ وفات نواب سرخوشید جاہ مرحوم و منظور ۱۳

نہ ہے مہر گردون عز و شرف	فلک مرتب از شک خورشید و ماہ
خز و پرورداد و دانش فرا	امیر علوشان و عالم بناہ
فرس راندہ سوئے دارالبقا	کہ فردوس شد مرترا پایگاہ
چیں شکو گشتہ است ای وفات	بہینو بیاسود خورشید جاہ

تاریخ وفات نواب ظفر جنگ مرحوم ۱۳

گر میر نو سالہ بمیر و عجبت	ایں راہ رو ملک عدم جاہا بود
افسوس گل تازہ گلستان جوانی	پیر مردہ شد و گریہ کنان پیر جاہا بود
دیدیم بصدیاس و الم حسرت و حواں	آں شک قمرائے تر خاک نہاں بود
تاریخ بگفتہ است بصدوخ و الم شوق	بے ہے فلک پیر ظفر جنگ جاہا بود

تاریخ وفات نواب فصیح الملک مرحوم داغ دہلوی ۱۳

اے فصیح الملک داغ دہلوی	در غمت دل گشت پر خوں داغ ہم
یک بیک گل شد چرخ شاعری	دار داندہ سینہ اسوں داغ ہم

رفته سوئے جنان در روز عید
می نمود از فراط غم هر یک حباب
چون قلم نبشت لفظ آه آه
گلرخاں را نیز از رخ و الم
باغبان گریه کنان باشت گفت

نگ شود گشت همچو داغ هم
حسرتا بلائے جیوں داغ هم
صنوف قمر طاس شد چوں داغ هم
گشت بر رخ خال شبگون داغ هم
گل کجا بنی نه ایدوں داغ هم

قطعه تاریخ وفات اکبر الملک و کوه آتین و سیر و بلده

اکبر الملک فلک بگشت	در غمت کاره از شب	رفته لیک بچا مانده است	قصه کوتاه قصه های
یکت تو بلکه می رود و بچا	کار و کار و پیشه	خدمت کرده ز بهر ملک	حاشا کشتن نه چنین
کرده بود خراجانه ظلم	تکیه گاه با و خدیر	بر رفا تو آفرین بادا	کرده چنین که چنین
جمع بودند بر جنازه تو	یار و یگانه هم صدیقین	هر که را مگر زنج و الم	دیدۀ داشت ز و دل
سر بر آرد کون بر گوشه	رخسار از فتنه باغبان	خوشتر هیچ خمیده کنار	خوشتر کون از این
سخن باریده سوخت گفت شعله در خواورد و ناگس			

قطعه تاریخ دردناک واقعه جانگاہ وفات مرحوم و منظور مختصر نظام النبا گنج

افسوس بعد عید رخ ناز	زیحجه شهر و زجبه وقت	بر کمال همین شش و کن	رعنا گله گلشن جنتی گزند
ناکه زید باغ خزانید چنین	این که کل بدقت باغ	بارید رخ بارش و حیف	تخم الم خجسته هم زین
یا گلچن ز شوق نشو و مینه قلم	طغرا غم لوح حسن جها گکا	سجده بریده باطلایام	میرا تی لوا که یار بر فرا

بر خواند شوق معشوق از لعل نه جانده و بنیل فلک در شرف

قطعه تاریخ رحلت پر ملات مولوی محمد محمود علی وکیل در حبس اقل

در یاد حق بجانب دار السلام کرد
پیش از سفر مهیا بعد اتمام کرد
رضواں باد سلام بعد احترام کرد
جمله معاف بہر رسول انام کرد
محمود علی بخلد کہ دایم مقام کرد

محمود علی سفر چو ازیں دار بے ثبات
واللہ زادہ ز علمائے خوب نیک
چوں در رسید بر در فردوس بج حجاب
ہم گفت جرم و نیز خطائے تو خدا
ہم قطع کرد شوق سر و سوسہ گفت

قطعه تاریخ وصال سراپا ملال حضرت قدوہ السالکین زبدۃ العارفین
سیدنا و مرشدنا جناب شاہ آغا داؤد صاحب قلعہ و کعبہ قدس سر العزیز

بود چیزے زاید از پاس روز آخریں
راہی ملک تھا شد رہنمائے راہ دیں
خواندہ شد فرض کفایہ جامع المصلیوں
کر دہ شد در خاک وقت شام ایشیں
مہر برج بوالعلا نہاں شد روزیں

پانزدہ از شہر میلاد نبی یوم الحنین
حسرتا صد حیف آفائے شد داؤد ما
روز دینہ درون مکہ مسجد بعد عصر
بعد از اں پائین در گاشہ حضرت حسن
بزم را ببردہ دل تاریخ رحلت شو گفت

قطعه تاریخ وفات زینب بی سر جو مکین برادر زادی مصنف غلام محمد عجب
المتخلصین شوق

سنگ سر جو انبت برادر بگفتہ شو مخروں یو پس از قطع کلام سو کینر زینب خاتون بہ پیغ

قطرہ تاریخ وفات پاکیزہ صفات محل مولوی حکیم محمد ولی صاحب مہتمم مجلس گلبرگہ

عقیقہ کہ محمد ولی حکیم وادیب فلک بہ الفت ہر دو بہر و رشک حد نماذ تاب جدائی بہوئے نیک سیر زالہ تاب جہاں سوز عشق خانہ خراب بگفت شوق سن حلقش رزویقتیں	کشدہ بود بہ عقد خودش کچھ درشتیں ہزار حیف کہ کردش قضا بذر زیں بگرد ترک خور و خواب گشتہ گوشہ نشین بیاد رفت بیکدم ہزار خانہ چنیں نہے قیام کہ اورا بود بجلد بریں
--	--

قطرہ تاریخ وصات آغا محمد حسن صاحب قبلہ مرحوم و منفقو خلف و خلیفہ مرشد
حضرت شاہ آغا داؤد صاحب قبلہ قدس سرہ الغفریر

نہے فخر خور و ملک جن و انس شہانِ جہاں با ہزاراں شکوہ جواں عمر و پیر رہ حق نما بیاد خداوند شب زندہ دار سمہ طائران مقدس مقام شراب طریق شہ بو العلام بشد جلوہ گرد رحیم جنان باستنا صد ہزاراں ادب بگوشہ سال وصالش کہ شد	بنازد و عالم بنام حسن نخواندند خود را غلام حسن حدیث محمد کلام حسن سحر بود پید از شام حسن فتادند یکدم بدام حسن بسے جوش می زد ز جام حسن بغیر و حق احترام حسن کہ رضوان ز بہر سلام حسن بہ پہلوئے آغا قیام حسن
---	---

قُطْعہ تاریخِ رحلت شیخ غلام حسین مرحوم و مغفور آغا فی ابوالعلائی

دوشنبہ شانزوم پوزارمہ شعبان	ہزار و ۳۰ صد و ہم بت شش ہجری
بوقتِ ساعتِ نہدیم روزِ قبل و اول	نہفت روئے خود آں دلفروز شیخ و صبی
زینہ نصیبِ خرامید او بباغِ جہاں	کہ بو شیفۂ جانفراے روئے نہی
گفت شوقِ رحلتِ غلام حسین	بخورد بادہ بوصلِ محمدِ عربی

شمار دواتی

غم حسین - محمد کو جو کہ تہا بخدا	ترا غلام محمد کو ہے - غلام حسین
قطرِ ماتم فزائے رحلت جناب شاہ آغا محمد حسن صاحب قبلہ خلف	
و خلیفہ حضرت شاہ آغا محمد داؤد صاحب قبلہ قدس سرہ العزیز و شیخ غلام حسین	
آغا فی ابوالعلائی مرحوم و مغفورین موسوم بابتیم رنجی (سیلا غم حسین)	

جنوں پابندِ رنجیر سب نیت	فغاں از دردِ اہمیت طلب نیت
ازل آور غم ہمراہ دارم	بیلِ ناسور و برب آہ دارم
چہ آہے برقِ خرمن سوز ہستی	تہ و بالاکنِ مالا و پستی
خابِ آبادِ دل معمور بادا	بہ منزلِ مازِ راحت دور بادا
جگر خواہم خلیدہ نوکِ سو فار	دلے خواہم زجانِ خویش ہزار
سر پہ شور و سودا جوشِ خواہم	ہتی از رائے و عقل و ہوش خواہم
بلا الینز و پردرد و جنوں خیر	جہاں آشوب و آفتِ ناشیرین

چراغ طور میسراند دم سرد
 به غم خوردن دل من لا اوبالی
 دو انهم ریشۀ غم در رگ ابر
 بود آسای گریبان چاک کردن
 چه باشد قیس اگر این کار ما کرد
 همیشه مشق این اطفال دارند
 بیا بنگر جگر صد پاره کردن
 خراشیدن جگر از نوک خنجر
 فسردها چو گل آتش رسیده
 به خون آغشته رو و چاک سینه
 رواں از غم بدل صد قافله
 ز شور ناله ما بانگ جرس خیز
 سراپا داغ چوں سر و چراغان
 رمنده شعله آفتاب در و غم
 فلک مگر یا بر احوال زبونم
 نه تنها چرخ با من کینه نوز
 دل یمنخ از من خون گرفته

ز دریای برآرد آه من گردد
 فلک را از ستم ما کیسه خالی
 که تا شنجوں توان زد بر صبر
 نه دشوار است بر سر خاک کردن
 و گر فریاد این را بار ما کرد
 به بازیچه چنین اشغال دارند
 نه از عیسی تلاش چاره کردن
 تراشیدن دله چوں میوه تر
 قتیقه نه چو مرغ سر بریده
 شکسته در جگر صد آبگین
 تن از سوز دروں پر آبله ما
 چراغ کارواں آه شررین
 مگرد برین موشله پنہاں
 جهنده برق از آه بر و غم
 زین سوزاں زگر میها خونم
 شعاع مهر جان و دل بسوزد
 کمر بسته به خون من نشسته

نماید زبهره انداز و ادا تا
 به پا کوبی نه طرز جنگ دارد
 خلاف مشتری شد آشکارا
 عطار و شد عدوئی جان زارم
 ز آثار زحل روزم شب تا ر
 شیندی قصه افلاکیاں را
 فلک از غصه خون من بیفشرد
 شکاف خاک باشد گوشه من
 از ابا و بچه که من دل بند اویم
 چو خالم بر سر و من بر سر خاک
 تلاطم خیر چشم اشکبارم
 سرم پر جوش و طوفان جنه و ناله
 صبا هر دم چو دماز زمین است
 گلستان در نگاهم خار زاری
 ندانم از چه رویم زرد رنگ است
 پریشانی فزاید جعد سبیل
 شکست رنگ گل بند گرانم

مگر در پرده با من صد جفا تا
 سر و دونه له هم آهنگ دارد
 روادار و به من جور قضا را
 قلم شکست بر حرف قرارم
 قمر در سر و مهری گرم بازار
 شمار اکنون جفای خاکیاں را
 زمیں چوں آب در یکدم فرو برد
 بجای موئی روید سبزه بر تن
 هم از پیش اجل پیوند اویم
 ز آب دیده جمله خاک نمناک
 محیط موجزن نقش غبارم
 دلم پابند زنجیر فسق و نبال
 زبهر خاک پیمیری در کمین است
 خزاں در بلغم من تازه بهاری
 دل زارم چرا چوں غنچه تنگ است
 دل و جانم بسوزد آتش گل
 نوائے بلبلان شور و فغانم

نہاں مہیوہ جز عنہم نیارد
 گل خنداں بہ گلزارِ چین سوز
 چہ میدانی چرا این انقلابت
 شوقِ تاب شنیدن گر بداری
 حسن آقا حسین آرام جاں بود
 کنوں یارے مددگارے نماذ است
 حسن اول رواں سوئے جاناں شد
 میان ہر دو فصل این جگر دوز
 زمانہ شد بچشم تیرہ و تار
 ہر اکون رفیق و شہم یار است
 خمیدہ پشتہ باندہ بستہ گرین
 سر باخم بود و پستان سحر چاک
 رخ از رخسارِ شکستہ تاب
 چنگوز این تنایم بہ آید
 نیاید در نظر صبح نکور
 کند از بہر خوردن بس کفایت
 چہ کار اور از خواب و ہم خوردن

سحابم غیرِ خوں دیگر نیارد
 سرِ خارِ الم برگِ سمن دوز
 چرا ملکِ دلم زیناں خراب است
 بگویم فاش راز خود بہ زاری
 مرا حاصل مراد دو جہاں بود
 رفیق رہ خبر دارے نماذ است
 سپہا ہی حسین دلتاں شد
 مہی! شد مگر زاید نہ سہ روز
 سہیہ بختم یہ روز و سہ کار
 جہاں با از وجودم نگاہارت
 کہ شکست و خونِ لبِ گرید
 مہ و تیر شیدہ اگر دم تہ خاک
 نمی بینم نہرا افسوس در خواب
 کہ خود خواہم بہ دیدہ در نیاید
 ز غلطیدن بہ شب پہلو بہ پہلو
 غم حسین تار و ز قیامت
 کہ باشد مضطرب از خود فراموش

دراں بزمیکہ شمعش چون شمع در گل
 ترا و دھوں بجائے تل ز ساغر
 بہ گلد تار و پود سازِ خوبئی
 نہ بہر وجد و حال اہلِ مغل
 چہ رقصیدن بہ خاک و چو پلید
 گجے فریاد گونا لہ کشیدن
 الہی چوں نمی شنوند فریاد
 خطائے حیت از من دیدہ باشد
 چہ باشد با ہمہ لطف و عنایات
 منم شوریدہ سر صحرایِ صحرا
 تمنائے کہ بنیم روئے زیبا
 شود این مدعا حاصلِ شکر
 من آنجا خویشتن را چوں ساختم
 دریں وادی چگونہ پافشردن
 شدم زین زندگانی سخت مجبور
 مرا یاد است قولِ بدیلِ استاد
 صبا برخواں سلام شوق ہرم

چہ حاصل از سرود و ساغر و تل
 شود نغمہ بصوتِ نوحہ ظاہر
 دل آمادہ بہر سینہ کو بی
 دلِ غمزدہ ساز و رقصِ بمل
 ز حست سئے مرقدائے دیدن
 بہ یاد رفتگاں از خود مرین
 چرا خاک مرا سازند بہر باد
 تغافل با چنین ورزیدہ باشد
 کزین بیچارہ شد ترک ملاقات
 مگر در سینہ و دل صد تمنّا
 کہ تا گرد و دل مضطر شکبا
 از اں وجہ کہ مہم یائے در گل
 کہ باشد زندگی منہ گراغم
 نمی شاید کہ پیش از مرگ مردن
 اگر چہ زندہ لیکن زندہ در گور
 بہ باید زیتیں ہم شاو و ناشاو
 بروح پاک حضرات مکرّم

پے خنیں دریائے کرامت

بحق مصطفیٰ شاہ رسالت

در رحمت کشا ویدار بنما

به فضل خویش یارب روز فردا

قطعه تاریخ طوفان محشر خیز طغیانی رود موسی در بلده حیدرآباد و کن
صاحبها اللہ تعالیٰ عن الشرور والفتن۔

روز دوشنبه غره ماه صیام بود

کیں روز تیرہ کم نہ زیوم القیام بود

هر موج رود موسی اجل را پیام بود

شد منهدم خرابی هر خاص و عام بود

افطار صوم غمزدگان را حرام بود

هر موج گویا نیچہ بے نیام بود

از فراطر اضطرار هر یک پخته خام بود

آغاز صبح مطلع انجام شام بود

هجری اول صد و ہم بت شمش نما

نجات سیاه شامت اعمال مابین

شور نشور خاست زہر چار سو شہر

بیرون درون بلده عمارات بیتا

جاں صد ہزار مردم بجاہ تلف

افتاد پستہ پستہ بہر جاہر تنگ

گم کردہ ہوش پیر و جوان بسلام

مہ غرق چاہ نخب و لرزندہ افتاد

تاریخ واقعہ سیر دل را بریدہ شوق

گفتا کہ کار عالم ہستی تمام بود

قطعه تاریخ وفات ملالت آیات فرید الدین گلاب فرید الدین جاناں المصطفیٰ
بہ شہباز خجک بہر آغازی ابوالعلالی

فرزینا کو خلق و را	خزائید سو جان بدنگ	ز دل بچی یاد نیادو	شت او بقیار بنگ
بے رقتن پیش آئے	نمی بود اور پایے رنگ	شاہ باران بگلزارِ خلد	در آید بگل بختا پوتے

بریدہ سر آر ز وقت گفت کہ آسودہ در خلد شہناز

قطعہ تاریخ وفات تاسف بہات جناب مولوی عنایت علی صاحب مرحوم

عنایت علی صاحب نامدار	زہ عالم و فاضل نکتہ داں
فقہ زمانہ عدیم المثال	نظیرش نمی بود اندر جہاں
ز فیض کمالات آں دیو قار	برومند بودند خرد و کلاں
وضع و شریف و ذکی و خلیق	مفتر مکرم کرامت نشاں
ز پشت حیات علی دہلوی	کرامت علی بود فخر زماں
ازیں روجناب حیات علی	بود جدم مرحوم حبت نشاں
صد افسوس بر لب رخت سفر	کزیں دار فانی سوئے آنجہاں
بہ بختائے اورا تو رب کریم	عطا صبر فرما بہ پس ماندگان
بلغت از سر آہ تاریخ شوق	عنایت علی شد بہ سیر جناب

قطعہ تاریخ وفات مولوی معین الدین صاحب مرحوم وکیل انیسو رٹ سکر

حسب فرمایش مولوی سید کن الدین	آں معین الدین غلام خواجہ ہر دو جہاں
کرد رحلت یک بیک و احسرا و احسرا	ماں نجلہ آمد معین الدین وکیل از داں

قطعه تاریخ رحلت پر ملات حضرت خباثنا من علی شاه مجذوب قدس الغریز

گزیں بندگان را مقامیت برتر	نباشد دور از خداوند یکتا
بهر حال و هر وقت این طلیفه را	بدل درد و غم بسرست سودا
از انجمله مجذوب ضامن علی شاه	که بود او امام همه زنده دلها
بظاهر بر داست لیکن باطن	بقرب خدا برگزیده است او جا

کرامت بسبب شوق سالک صا
شد از نام - ضامن علی شاه زیبا

قطعه تاریخ وصال عارف مجذوب حضرت آید والی بی ضائق سر

واصل حق زاهده مجذوبه	بود نام آید والی با صفا
یکهزار و سه صد و هجده سال	سال هجری پنجم شعبان و لا
زین جهان بر لب او رخ سفر	حسرت و احسرتا و احسرتا
مشوق سالش از لب الله گفت	آیت قرآن بود - بغیر لها

قطعه تاریخ انتقال پر ملال حاجی مولو محمدی اعظم علی سر حرم و منظور مفتی اول بلده حیدر آباد و کن المتخلص به شایق

مفتی شهر حاجی اعظم علی شایق	بود او جوان خوشخو ذی خلق و ذی لیا
شد در سن گزشته سوئے عرب روا	تا بعد حج کعبه حاصل کند زیارت
لیکن بخت یا ور تقدیر است پایه	بعد از ادائے حج لاحق شده علالت

وایسوی وطن شد ہے ہے بختہ حالت
دم برگرفت چندے ہر گاہ حیات
پسرو جاں قضا را بامنت و سما
آخر بک رواں شد خوشی زیارت
یارب بہ بخش او را بہر شہ رسالت

مایوس از زیارت محبوب را از مقدر
کال سکہ دخانی چوں در مقام واری
غریبہ مسافر راہ عدم گزیدہ
قالب تہی نمودہ دوش نیم طیبہ
یاد طفیل احمد فردوس پای گماشت

زیناں نہ دفاتش گفتات شوق مخرو
دایم طواف کعبہ کن ناز تا قیامت

قطعہ تاریخ وفات ہاجرہ بیگم نو عروس

بشد سوئے جنت بحسرت تمام
کہ برنوشتہ خود بگوید سلام
غریبہ واقارب ہمہ صبح و شام
طفیل محمد علیہ السلام

عروسیکہ نادیدہ لطف شباب
نژادہ اجل اینقدر فرصتش
زمرگ تو بہتند نوحہ کنان
بہ بخش خدا بر تو رحمت کنند

بہ قطع سہر دل بگو شوق سال

بہ خلد ہاجرہ نیز کردہ مقام

یہ رنگ

تاریخ وفات نومولود جگر گوشہ میاں محمد عبدالغفور صاحب دینی جو دہشت

بکہ خون دل دست خوردہ شد
واسفا زیریں سپردہ شد

الحذر کے پیر خنج خسرینہ
صد ہزاراں طفل گل و گلبن

در کنار قبر ہے بڑا شد
از دم باد اجل فسرده شد

حسرت و یاس و تنہا آرزو
غیظ لب فرزند جودت لائے

شوقِ عکس مصرعہ تاریخ گفت
تازہ گل ہم دردے پرمردہ شد

قطعہ تاریخ ملالت آیات جناب مولوی میر شہار ت حسین چانچہ مرحوم ناظم کمال
سرکار فیض آثار عالیجناب خان نظام ہار جناب و حجام الملک ام آقا

کر دے است یا شیر خدا خیز و شتاب
از بہر پای پوسی در بان بوترا ب
بخت غنودہ اش شد بیدار چو خواب

آمد ناز غیب بشارت حسین را
بر حکم سحر دم نہ زد و شد دوان سر
شد مستفیض از شرف و ملت وصل

گفتہ است شوق سال بہ قطع سر الم
جاں را فدا بہ کرد با قدام بوترا ب

قطعہ تاریخ رحلت بروز و حسرت عبد المجید رشتی مرحوم فرزند
دلہند مولوی حکیم عبدالغنی ضا اہلکار صدیق علیہ علاقہ دار الطبع سرکار عالی

سوئے عدم روانے پیر کردی
بے شکوایم شد عبد المجید رشتی

در عمر بہت و سال بود آج انج شخو
شوق خیز بگفتار دہاکہ سال حلت

قطعہ تاریخ وفات آیات سلطان نظام الملک آصفیہ ساہو دار الا
جناب جناب میر محبوب علیخان مرحوم و منقور قدس اللہ سرہ العسزیز

ہزار حیف کہ محبوبِ خلق شاہِ دکن	کہ بہر امنِ خلاق بجاں سہمی کو شید
کنوں چہ دید خطا ز بندگاں یارب	کہ چشمِ مہر و کرم یک بیکٹ ما پوشید
خدائے را تو انیں ماجر اسح میرس	ز چار سو بہ دکن بحرِ رخ و غم پوشید

بہ قطع فرقِ اہل شوق گفت کاں محبوب

مئے طہور بدستِ حبیب رب نوشید

قطعہ تاریخِ حلت حضرت ^{۲۹}یہ شاہ قمر الدین صاحبِ اقبالہ شازلی قادری صاحبِ فرماں

یکے از مریدانِ شیکہ حضرت موصوف

نہے آں شازلی و قادری شیخ	بگلزار جہاں چوں کرد منزل
بگفتا شوقِ تاریخ از سرِ آہ	وفات شاہ قمر الدین کامل

شعرِ تاریخی وفاتِ مولوی نور الحسن بر آئینہ بروجِ شر

شوقِ بے پردہ سیر بد گفت سالِ حلقش

شدارم زیبا سرے مولوی نور الحسن

قطعہ تاریخ وصالِ پڑا ^{۳۱}آل سالک مسلکِ طریقت عارفِ موز معرفت

جنابِ محمد اسد اللہ صبا نرف ^{۳۲}سد میا ابوالعلانی ہر حرم و مغفور رحمۃ اللہ علیہ

اسد اللہ سد میاں معروف	بود ہر نام بوالعلا چو فدا
صاحبِ وجد و حال و رفتار	در طریقت بہ خلق راہ ناما
جانشینِ جنابِ شمس الدین	ہم ز دل بود سب زہ آغا

عاقبت شد روان به سوجان | همچنین بود چونکه حکم قضا

سال حلت گفت شو که بود
اسد شد و سیم شیر خدا
۳۲ هـ ۱۳

رباعیات

اے آنکہ بصدر خوبی و ہمدیہائی | کہ پر تو حسن خود جہاں آرائی
من در ہمہ چیز تم کہ عالم ہمہ تن | شد است ہو تو بخود و شیدائی

دیکھو

تا چند بہ گرو مال زور خواهد بود | آخر ہمہ جزو خاک گور خواهد بود
ایں تن کہ بنا ز سالہا شریں و دیم | روزی باشد کہ رزق مور خواهد بود

دیکھو

افسوس کہ عمر با بقیت اندر بگزشت | طفلی و شباب بچوں صرصر بگزشت
ہنگام سفر چہ سود از یل شریک | اے رحمت حق مدد کہ البتہ بگزشت

دیکھو

از منت خلق احقر از باید کرد | خود را ز نیاز بے نیاز باید کرد
اے شو بہ کار اے جزوی کل | تفویض بدست کار ساز باید کرد

دیگر

تا چند اسیر دام سودا باشی	آشفته بجمع مال دنیا باشی
ای شوق شنیده ام که پند مید	زامروز دلا بفکر فردا باشی

رباعی در مدح نواب سرور الملک و مقتدر پیشی علم حضرت بنده گانعالی معاذ الله

عاشق به وفای جور دلبر نازد	دلبر به جفا کینه پرور نازد
زینها بگریز تو شوق بشنوا ز من	ای ملک دکن بنام سرور نازد

رباعی در شان یسنا و مرشدنا جناب امیر ابو العلاء صابر وقت مشرف

زیارت عرس شریف

اندا ز وادای دلربائی اینست	واند که شان کبریا بی اینست
اندا ز ادب نگاه داری اشق	در بار امیر ابو العالی اینست

رباعی در شان حضرت خواجہ غریب النور از سلطان المہدی

بوقت مشرف زیارت شریف

کردی همه کار کار سازی اینست	منت نهی که بی نیازی اینست
درویش درت لقب بشامی دارد	قربان شومت گزینوازی اینست

رباعی در شان حضرت پیر و شکیلمحبوبی از پیر و شریف

دل خیف چه دل که پر ز حمان	کب تشک بین که چشم گریان
هر چند مرخص در مندم با غوث	صد شکر خدا که چون تو در مان

رباعی در شان حضرت سلطان الهند غریب نواز خواجه خواجگان قدس سرہ العزیزہ

دلی خوں شدہ جسم چوکا ہے دارم	وریاب بلبلغاں و آبے دارم
ایے خواجہ بجز درت نہ راہے دارم	باختہ دلی کجاروم بفرمائی

دیکھو

زینبہ تحت عروجاہ توئی	اے رونق روئے مہروماہ توئی
ماجلہ گدا ئیم و شہنشاہ توئی	جز بارگہت کجارویم ایہ خا

چوں گل ز نسیم شاہ خدا باشی	اے شاد علاج در دندان باشی
چندانکہ بود جہا از ان چندان باشی	شاہ و آصف است تو وزیر آصف

شور موسیٰ ارنی بہر ظہور است اینجا	ایضا قطعہ مجیدہ در شان حضرت شاہ موسیٰ صبا قادری قدس سرہ
وزہ وزہ ہمہ رخشندہ نور است اینجا	بگر از دیدہ حق جلوہ طوار است اینجا
	اے بسین شوق کہ این رضوی با

رباعی

اقبال غلام و فتح و نصرت یاور	اے شاہ و کن ترا نخبہاں واد
در روز و نماجو دوا الفقار حیدر	تجیع تو خورد ز شوق خون اعدا

ضمیمہ غزلیات

پس ماندہ بلا کا طار و نفا

غزل مشاعرہ عرس شریف حضرت شاہ عبداللہ صاحب قادری مقام تقدیر

بجسم حق تو بسیر و تمت منازل ما
 بگو چلو نہ شکوہ چرخ سپید حامل ما
 رسید کشتی طوفان کنایہ ساحل ما
 پاس او کہ دم فوج خوان قاتل ما
 بوند باز ملک از چہ ل ما
 چہ مایہ ابرز گراں شہیں حاصل ما
 مداں کہ بازی طفلان بوشاغل ما
 کر نیل جہم خاج آد اعلیٰ ما
 کہ طوق گزین عارف بود حامل ما
 عجب کہ رستم دوراں شود مقابل ما
 بیا بنیم کن جاے خویش و دل ما

بیا بہ حضرت عبداللہ پیر کامل ما
 از آنخہ بار امانت بسر گراں سنگ
 سز و بہ نوح نوید سکون اں گفتن
 خوشا نصیب ز بہ نخت بار ناگیر
 بحکم حق پے سجدہ چو پیش افتادند
 ہمہ زخم من فیض تو خوشہ جس مسم
 سزد کہ خون جگر لخت دل تو اخی رون
 خیال حکم و کائنات فرما بسر باشد
 خوشا نصیب تا شیر فیض عبد اللہ
 بگوش حلقہ فرمان مصطفیٰ داریم
 صد فرس بکلام تو شوق نیک سیر

نخل مشاعره سالگره مبارک اعلمت قوتی قدرت آصف باغ خلد الله ملکه و

چنگ و رباب و باده و پیانه جام است
فکر صلوة و صرم نباشد بنا و -
رندانه مشربیم ز ما ز ابدام پرس
ساقی بگو که حکم چه باشد بر روز عید
ای شیخ از رکوع و سجود تو بخت نیست
لازم بود عیادت بیمار آیم
افتاده دل بکرت دریا گو گو
زاں رو که بر فرو بدن و قی گسکو
والله زباں حلاوت تازه چو یافته است
بے مثل گر ترا نگزینم بخلق و مهر
دانی تو جله رسم و رده بنده پروری
والله بحین رایی و تدبیر بعد از دای
حقان فیض چشمه جود و عطای تو
خواهی بهر طریق برانی سمند نظم

بنگر به بزم ما همه شرب مدام هست
ماں شرب باده مشغله صبح و دم
تو خود بگو که باده چگونه حرام هست
روزه بود حرام که باده حرام هست
ما را نظر بطیر قعود و قیام هست
این سنت رسول علیه السلام هست
داری اگر کمر و منبت لا کلام هست
بر لب مدام مح و شنائے نظام هست
بر لب مدام مح و شنائے نظام هست
بنمادریں زمانه نظیرت کدام هست
ز نیوجہ چرخ پیر ترا هم غلام هست
نارای بنام ملک کن مصر شام هست
سیراب و تازه کروح هر یک تشنه کام هست
در دست پاک تو شه عثمان مام هست

آشفته مشوقی از تو دل میکند و ما
باشی تو تا که ارض سما را قیام هست

غزل مشاعر عرس شریف حضرت سید حسین شاہ ولی صاحب قدس سرہ

فلکے شاہ رسالت حسین شاہ ولی	نگین مہر کرامت حسین شاہ ولی
امین تقدویات حسین شاہ ولی	کفیل بار امانت حسین شاہ ولی
طلوع صبح سعادت حسین شاہ ولی	سہیل برج شرافت حسین شاہ ولی
نیم باغ متانت حسین شاہ ولی	صنیائے مہر لطافت حسین شاہ ولی
بود زلفیض تو آتش اندریں محفل	فروغ شمع ولایت حسین شاہ ولی
مذیدہ ایم دگر جز تو اندریں عالم	کہ رہنمائے ہدایت حسین شاہ ولی
بکن ز جلوہ دیدار چشم مار و شن	ستادہ ایم براہت حسین شاہ ولی
لب و زبان سخن سخن و سخن خوانا را	فروغ ذوق حلاوت حسین شاہ ولی
بہ پیش شافع امت تو از پئے امداد	بیابروز قیامت حسین شاہ ولی
بہ فطر مصیبت و جرم حسرتا شدہ ایم	غرق بحر ذامت حسین شاہ ولی
خدائے ربوبی تو سوختہ حال بکن	نگاہ لطف و عنایت حسین شاہ ولی

غزل مشاعرہ نعتیہ مغلیہ پورہ ۲۶ مہربان شاہ بابہ جلالت شہ مجاہد

در حجاب شب مجاہد چہا می بینم	بجدا نام خدا نور خدا می بینم
کہ در جبریل ندابرہ سر عرش عظیم	جلوہ رؤفے محمد سمیہ جامی بینم
محمد دل و جاں بر تو توانا کرو خدا	بس ہمیں شیوہ مردان خدا می بینم
بدرست ترا عظمت و شان ختم کر	جہہ سائبر تو شاہ و گدا می بینم

آتاں بوئی احمد چو مرگشت نصیب
ہست امید قوی بردہ احمد برسم
چوں شنیدم جہن شور و فغان طبل
صح و صد عقدہ فدہ در دل آشفتن
خویشم گریہ کنان عفو خطا گشت قبول
سرخ دل گشت اراں صید کند زلفت
شوق را کئے ہوئے رضو اباد

بر سر اوج ترا بختِ رسامی بینم
ز آنکہ خود را بر باد صبا بینم
کہہ سوئے غنچہ گے بندِ قبا می بینم
چوں پریشاں بخت زلفِ قبا بینم
مردہ لے مرگ کہ تاثیر دعا می بینم
دلربایانہ چو انداز وادامی بینم
دلکش روضہ محبوبِ خدای می بینم

غرل بابتہ مشاعرہ جن سالگرہ مبارک اعلیٰ حضرت حضور پر نور منقذہ
دیوڑھی رشید الملک مرحوم ۳۰۔ جب ۱۲۳۱ھ

اے سقۂ مکن گرچہ کف جام شرب است
ز نہایت شوایل دنیا تے روز روزہ
بس غنچہ و گل برگ و شمر صرف خفاں
بگر تو دریں نمکدہ از دیدہ عبرت
خود را تو نگہدار ز رفتار زمانہ
ز شمارہ راست بہ منزل برساند
حالات و حکایت کہ ویدی و شنیدی
گہر تو ازیں وادئی پر غار تو ہم

دریاب بے خانہ خار خراب است
پندار کہ ایں جہلہ صد نقشِ برباب است
گلچیں گہرا نسوں سر بہر خواب است
بس طفلِ جہوں شیر خاکِ بخواب است
بیں تو سنِ عمر تو طلبگارِ تاب است
ایں بہر مسافر بخندارہ صواب است
لیکن حقیقت ہمہ فساد و خواب است
ایں بر سرِ لیلای حقیقت چو تاب است

در بزم سلیلا د کیش بادۀ گلگون
 این سخن هایون گره سال شه ما
 لے شوق کیش مآده دریں بزم هایون

کس فصل بهار آمد و هم چون شایست
 بوده است کز آن جام پازناوۀ نال
 گوار سریش تو عیاں رنگ خضاب

غزل مشاعره منقده مغلیوره بمکاف نواب جہ غلام محمد خطاط اند خا نصبا

چاگیر و تبارخ ۲۶ شعبان ۱۰۳۲ هجری بر مصر حط طر حی

خلق و عالم گر چه خواہد شد و شاد و آرزین
 از ضیائے نور ایماں در ولاقاوری
 افکندہ بر در پاک تو اس غوث الورا
 بہر دیدار جالت بکہ مضطر بودہ ام
 در تلاش نقش پایت و فائے زندگی
 دولت و دنیا نہ شاید عاشقا غنی شرا
 بے نوایاں را نباشد حاجت برگ و نوا
 غم مخور از آہ و اشکم گر بود طوفانیا
 این بہار باغ عالم نیست بشیر انچہ و
 دفن نمی باید بریر سایہ دیوار غوث
 راست گویم شوق شدہ کاندہ در دایر فنا

کے سز دایب بہ ہجر شاہ جہاں استین
 آفریں عشاق را چوں سمع سوز ازین
 آرزوئے دل بود و همچوں غلاماں استین
 تا گجایا غوث با حال پریشان استین
 می سزد آوارہ در دشت و بیابان استین
 خوش بود اندر جہا چوں بنوایاں استین
 سخت تر مشکل بود با ساز و سا ازین
 سوز دل خواہ بہیں چشم گریاں استین
 سود کے بخشہ چو گل اندر گلستان استین
 من نمیخواہم بہ بام قصر و ایوان استین
 نیک باشد با اجل در تہ گریاں استین

مست

تاریخ طبع دیوان کلیات فارسی شوق

قطعه تاریخ طبع از خاکسار مصنف

تازند سخنوں سرین میر افواج سخن
ایں ل ناکارہ آخر گشت آماج سخن
غوطہ خور دم عاقبت ریکر امواج سخن
زاں نمی خواہم خدا را از کسے باج سخن
گفت ہاتھ از سر جا - وہ در تاج سخن

حیف کئے دانت ہو شوق آن ز جوش جنوں
گو بے میخو استم چوں تیر گرم از کماں
طبع من چوں بود از قعر سخن نا آشنا
چونکہ غارت شد متاع بیرون ز فکر سخن
سای طبع فارسی دیوان شوق بے لکماں

قطعه تاریخ فارسی میں طبع غلام محی الدین خواجہ محمد اکرام الدین خاں عقیل
تلمیذ حضرت مصنف شوق صبا قبلہ ظلہ العالی

شکر اینہ طبع گشت از طفیل سخن
اے صبا بینی کہ چو کل خذہ زو اندر سخن

فارسی دیوان کامل حضرت استاد شوق
از سر دل گفت تاریخ ہا نویس عقیل

قطعه تاریخ فارسی طبع غلام محی الدین خواجہ محمد اکرام الدین خاں عقیل

کلیات فارسی استاد شوق

طبع شد از فضل رب ذوالمنن
خوش کلید باب گلزار و چین

مصرعہ سال نگو گفتا غریب

دیگر فارسی

شد ند طبع چو ایں طبع آزمایش شوق
دلم بگر سنش بود از کشاکش ذوق
سروش غیب مذا داد گو غریب نش
شد ند طبع همه - پاره ما آتش شوق
۳۳۲ ۳۳۳

ایضا اردو

دیوان فارسی مرے استاد شوق کا
مطبوع ہو چکا ہے یہ اب نسخہ عجیب
تاریخ سر سے زیک لکھی غریب نے
اجیم دل سے دیکھو یہ ہے نسخہ عجیب
۳۳۲ ۳۳۳

قطعہ تاریخ دیوان حضرت استاد صاحب قلم المتخلص شوق از طبیب ارد
سید نور الحق عرف فخر دیباں تخلص انور شاگرد حضرت شوق مدظلہ

کشت کامل فارسی دیوان شوق
فکر سالش شد مرا از جان ذوق
داد ماتف ایں ندا انور بگو
طبع شد سخن و فنون دیوان شوق

قطعہ تاریخ طبع کلیات فارسی حضرت شوق مدظلہ از خاکسار ذرہ بمقدار
ابوالوفا غلام محمد انصاری وفا ایڈیٹر تاج

ورد کن آمد بہاراں مرزہ می اردو
بشگفت گلہائے رنگیں غنچہ غنچہ دیدار
طبع شد دیوان شوق الممدائے وفا
گفت تاریخش سرو نظمها دلفریب

تاریخ طبع دیوان فارسی ملک الشعر افروسی زماں حضرت غلام محمد صاحب
عرب المتخلص شوق قادری آغانی ابوالعلائی حیدر آباد
از نتیجہ فکر کترین سیدان محمد مسکین خان تخلص مسکین غفر اللہ عنہ

ہیت ایچ کی تھی فکر مجھ کو
یہ کہہ تاریخ مسکین از سرین

مجھ کو اللہ نکل آئی یہ کساں
مبارک ہوئے ہیں اوستا و دیوان

قلم

کلام حضرت شوق کا نکلے مسکین
الکی محنت اُستاد کی اب ٹھکانے
چمن میں بہا آئی اے غنڈ لیو
کہیں نشتر ہے کہیں ہے بفتہ
کدھر ہے تو ساقی کہاں ہے صراحی
درمیکدہ پر یہ سن لو ہنسی کی
خوشی کا سا ہے نرالی میں باتیں

میا آفریں کا ہر اک سمت سے گل
ہوئے جمع اوراق دیوان کج کل
دکھایا ہے یہ دن خدا از تفضل
کہیں یاسمن ہے کہیں تاجہ سنبھل
میں ہوں تشنہ مدت کے لاساغر
نکلتی صدا میں صراحی قنقل
چمکتی چمن میں خوشی سے ہے بلبل

لکھو مسکین تاریخ از رو جلدی
صبا باغ میں آج دی شدہ گل
۱۳ فی ۲۳

قطر تاریخ طبع دیوان فارسی حضرت شوق آغا ابوالعلائی حیدر آبادی
انجمن فکر محمد صدیق خاں رعدہ جونوری تلمیذ حضرت جلیل القدر جلیل
واہ کیا پر لطف دیواں ہے کہ جس کو دیکھ کر
مضجع تاریخ سال طبع کیا اچھا ہے عکس
آنکھ میں دل میں کچھ میں ہو اگر شوق کا
ہے کجا اللہ یہ دیوان دفتر شوق کا
۱۳ فی ۳۲

